ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

ดัชนีคุณภาพชีวิตและค่าวัดความยากจนในประเทศไทย

Human Development Indexes and Poverty Indicators in Thailand

DRAFT

โดย

สุเทพ พันประสิทธิ์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากทบวงมหาวิทยาลัย

2545

339.41
ส781ด
33B0157520
Title: ดัชนีคุณภาพชีวิตและค่าวัดความยากจน
หอสมุดและศูนย์สนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชื่อเรื่อง : ดัชนีคุณภาพชีวิตและค่าวัดความยากจนในประเทศไทย

ผู้วิจัย : นายสุเทพ พันประสิทธิ์ **สถาบัน** : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปีที่พิมพ์ : 2545 **สถานที่พิมพ์** : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

แหล่งเก็บรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ **จำนวนหน้างานวิจัย** 126 หน้า

: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

คำสำคัญ : ดัชนี คุณภาพชีวิต ความยากจน **ลิขสิทธิ์**.....

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ประการที่แรก เพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการดำรงชีวิต และความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคโดยศึกษาความสัมพันธ์ของรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบชี้วัด จปฐ. กับ ดัชนีคุณภาพชีวิตของคนไทย ประการที่สาม เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของตัวชี้วัดความอัตคัตขัดสนด้านต่าง ๆ ของบุคคลและครัวเรือนกับดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม ประการที่สี่ เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยและดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม

ประชากรที่ศึกษา คือ จังหวัดในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย **ตัวแปรที่ศึกษา**ประกอบไปด้วย (1) รายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในจังหวัดต่าง ๆ (2) ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต (3) ตัวชี้วัดความขัดสน **ข้อมูลที่ใช้** ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จาก กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย) และข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม (จาก สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) รวมทั้งรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักสถิติแห่งชาติและรายงานการพัฒนาของคนไทย ปี 2542 (Human Development Report of Thailand 1999) **สถิติที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์** ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนและเพียร์สัน (Spearman & Pearson Correlation) วิธีการกำลังสองน้อยที่สุด (Least Square Method) และทดสอบความคลาดเคลื่อนด้วยวิธี MAPE วิเคราะห์การจัดกลุ่มโดยวิธี Cumulative Squre Root f.

ผลการวิจัย พบว่า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำต่อเดือนเพื่อการดำรงชีวิตของครัวเรือนทั้งประเทศเฉลี่ย เท่ากับ 1,943.54 บาท และสำหรับภาคกลางเฉลี่ยเท่ากับ 2,527.80 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1,573.16 บาท ภาคใต้ 2,605.44 บาท และภาคเหนือ 2,965.25 บาท

จังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายจริงของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนสูงสุดของภาคกลางคือ นนทบุรี 17,736 บาท ภาคใต้ คือ ภูเก็ต 13,894 บาท ภาคเหนือ คือ นครสวรรค์ 8,833 บาท ตะวันออกเฉียงเหนือ คือ หนองคาย 9,132 บาท

จังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำสุดของภาคกลาง คือ สระแก้ว 6,170 บาท ภาคใต้ คือ สตูล 6,944 บาท ภาคเหนือ คือ แม่ฮ่องสอน 4,651 บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ชัยภูมิ 4,432 บาท

เมื่อนำค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิต พบว่าทุกภาคมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่าค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิตแสดงถึงครัวเรือนในภูมิภาคมีการใช้จ่ายในสินค้าบริการที่ไม่จำเป็น

เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาคของประเทศแล้วพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตน้อยกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเรื่องความยากจนของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ถ้าพิจารณาในตัวชี้วัดความยากจนที่มิใช่รายได้ พบว่า จังหวัดที่มีความอัตคัตขัดสนมากที่สุด มีอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศเช่นในภาคเหนือมี 4 จังหวัด ภาคกลาง 1 จังหวัด ภาคใต้ 1 จังหวัด และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมากที่สุดคือ 5 จังหวัด และถ้าพิจารณาด้วยค่าคุณภาพชีวิตที่ด้อยที่สุด จะมีปรากฏในจังหวัดในภาคเหนือมากที่สุดคือ 7 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด ส่วนจังหวัด ที่มีคุณภาพชีวิตดีที่สุด 10 อันดับแรก อยู่ในภาคกลางทั้งหมด ข้อจำกัดของดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตซึ่งคำนวณขึ้นจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศไทย แต่ก็มีข้อจำกัดในตัวชี้วัดย่อยที่ไม่สามารถจัดออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เนื่องจากเกณฑ์การวัดกำหนดไว้ในลักษณะกว้าง ๆ

ข้อจำกัดของตัวชี้วัดของค่าวัดความยากจนด้วยรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน ในระดับจังหวัดไม่แสดงการกระจายของรายได้ที่แตกต่างกันมากในระดับบุคคล ครัวเรือน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และข้อจำกัดของดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมนั้นก็คือ องค์ประกอบตัวชี้วัดบางตัวไม่ได้ชี้วัดความยากจนโดยตรง และในส่วนของตัวชี้วัดย่อยเป็นข้อมูลในเชิงปริมาณจึงมีข้อจำกัดในการตีความเพื่อวัดหรือประเมินความยากจนในระดับบุคคลและครัวเรือน และ การใช้ข้อมูลทุติยภูมิมาสังเคราะห์เป็นดัชนีจะมีข้อจำกัดในด้านความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ขาดโอกาสในการเลือกใช้ข้อมูลที่ตรงกับตัวดัชนีชี้วัด สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับความอัตคัตขัดสนได้ระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.36 ซึ่งพิจารณาตีความได้ว่า (1) ดัชนีทั้งสองกลุ่มมีความสัมพันธ์กันน้อยไม่สามารถใช้ชี้วัดแทนกันได้ (2) ความยากจนขัดสนทำให้ขาดคุณภาพชีวิตในบางส่วนแต่มิได้ขาดคุณภาพชีวิตทั้งหมด ซึ่งเปรียบเทียบแล้วพบว่าในกลุ่มจังหวัดที่มีความอัตคัตขัดสน ก็ยังมีจังหวัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาแก้ไขความยากจนจึงควรที่จะมีดัชนีคุณภาพชีวิตประกอบการพิจารณาด้วย และเป้าหมายของการพัฒนาประเทศควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในจังหวัดต่าง ๆ ควบคู่กับการพัฒนาเพื่อความเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศเพียงอย่างเดียว

เลขทะเบียน.....0157520..
วันลงทะเบียน.....1 ก.ย. 2546
เลขเรียกหนังสือ.....339.41
ส 781 ก
ฉบ.1

Title : Human Development Index and Poverty's Indicator of Thailand.

Researcher : Mr. SUTEP PUNPRASIT **Institution :** DPU

Year of Publication : 2002 **Publisher :** Dhurakijpundit University

Sources : Dhurakijpundit University **No. of page** 126 page

Keyword : Index , Life quality , Poverty **Copyright**.....

Abstract

The objectives of this study were as follow: firstly, to analyze the autonomous consumption and marginal propensity to consume by study the **correlation** of the level income and the average expenditure per month of household. Secondly, to analyze the **correlation** of the components of the basic needs and the life quality indicators of Thai people. Thirdly, to analyze the **correlation** of the components of individual and household depravity indicators and total depravity index Fourthly, to analyze the **correlation** of the components of Thai people life quality indicator and total poverty index.

The population for this study is the provinces in several regions of Thailand and Bangkok metropolitan.

The variables of this study consist of (1) the level income and the average expenditure of household in the provinces in several regions (2) the life quality indicator (3) poverty index.

Data that were used are: the data of basic needs which came from the department of community development, Ministry of Interior, and the data of Economies and Society which came from the Organization of Economics and Society Development. Furthermore, including the reports of survey of economics and society condition of households of Nationals Statistics Office and the reports of development of Thai by UNDP in the year of 1999.

Statistics that were use are: the analysis of correlation of Spearman and Pearson and the Least Square method and cumulative square root F.

The research results are as follow :

The average low level of household expenses for the whole country was 1,943.54 baht. However, if separated by regions the results as follow :

For the central region, the average low level of household expense was 2,527.80 baht.

For the northeast region, the average low level of household expense was 1,573.16 baht.

For the south region, the average low level of household expense was 2,605.44 baht.

And for north region, the average low level of household expense was 2,965.25 baht.

DPU

The province which has the average highest level of household expense can be conclude as follow :

in the central region was Nonthaburi , 17,736 baht,

in the south region was Phuket , 13,894 baht,

in the north region was Nakornsawan , 8,833 baht,

and in the northeast region was Nongkai , 9,132 baht.

The provinces which had the average lowest level of household expense can be conclude as follow:

in the central region was Srakaew , 6,170 baht,

in the south region was Stool , 6,944 baht,

in the north region was Mae Hong Sorn , 4,651 baht,

and in the northeast region was Chai –Ya Phoom , 4,432 baht.

When compared the prediction expense value with the real expense value, we found that households in all regions in Thailand had higher expense than the lowest level expense of making the living. It showed that households expensed in the unnecessary goods service.

If we considered each region, we found that the northeast region had average expenditure per month and expenditure of making the living lower than other regions, which related to the target area of the development of poverty of the organization of nation economic and society development. However, if we considered the poverty index (non-income), we founded that in every region had the most poverty province such as in the north had four provinces, in the central had 1 province, in the south had 1 province, and in the northeast had 5 provinces. If we considered the lowest quality of life, the northern region had 7 provinces, and the northeastern region had 3 provinces. However, if we considered the highest quality of life, the first ten provinces were all in the central region.

The limitation of the depravity measuring value of average income index was that each region did not show the variation income of individual, household, village, Tampon, Amphur and Province. The limitations of the total depravity index were that the components of some indicators could not use for measuring the poverty index. In addition, the limitations of sub index, which is the quantity data, were the difficulty of measuring and evaluation of the poverty in individual and household, and using the secondary data to analyze for index had the limitation of lacked validity of data. Moreover, the result of the analysis of the relationship of the life quality and depravity was the coefficient of correlation, which equal to 0.36. From this result showed that the first, the indexes of life quality and depravity had less relationship, which could not use for substitute for each others, the secondly, the depravity make lacked

in some part of quality of life. When we compared the life quality with the depravity, we founded that in the group of depravity provinces still had some provinces, which had high life quality. Therefore, the selection of target group for development of depravity should consider the life quality index. In addition, the goal of country development should emphasize the development of life quality of people in every province and the development of growth of the Gross National Product (GNP).

DPU

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง ดัชนีคุณภาพชีวิตและค่าวัดความยากจนในประเทศไทย สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และจัดพิมพ์รายงานผลฉบับสมบูรณ์ โดยได้รับทุนอุดหนุนจากทบวงมหาวิทยาลัย และได้รับการส่งเสริมจากศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากกรมพัฒนาชุมชน สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

ในโอกาสนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อสถาบันและบุคคลที่ให้ความกรุณาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งงานวิจัยเรื่องนี้ได้ลุล่วงไปด้วยดีแก่ท่านผู้บริหารทบวง และเจ้าหน้าที่ทบวงมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการพัฒนาวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และขอขอบพระคุณอย่างสูง ท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตรวจแก้ และให้ข้อแนะนำแก่ผู้วิจัยได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร อาจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ อรพินทร์ รวมทั้งทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้ข้อมูลและให้ข้อคิดเห็นในการค้นคว้าวิจัยอันเป็นประโยชน์และวิทยาทานแก่ผู้วิจัย ซึ่งต้องสำนึกถึงพระคุณตลอดไป

สุเทพ พันประสิทธิ์

ศูนย์วิจัย
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
30 ธันวาคม 2545

DPU

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
กิตติกรรมประกาศ	(ฉ)
สารบัญ	(ช)
สารบัญตาราง	(ฌ)
สารบัญภาพ	(ฐ)
บทที่ 1 บทนำ	1
ภาวะความยากจนของคนไทย	1
ดัชนีชี้วัดความยากจน	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	8
บทที่ 2 แนวคิด ความหมาย การวัดและประเมินความยากจน	9
แนวคิดความยากจนสัมบูรณ์และแนวคิดความยากจนสัมพัทธ์	9
นิยามความหมายของความยากจน	11
การวัดความยากจน	12
วิธีการศึกษาระดับรายได้เสมอตัว	16
การประเมินความยากจนจากความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	17
การประเมินความยากจนระดับจังหวัดจากดัชนีความขัดสนรวม	20
บทที่ 3 การวัดและประเมินความยากจนในประเทศไทย	25
การวัดความยากจนในประเทศไทยด้วยเส้นความยากจน	25
ความยากจนที่ไม่ได้เกิดจากรายได้จากการประเมินของ UNDP	33
การประเมินคุณภาพชีวิตของคนไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2541	54
คุณภาพชีวิตของคนไทย	58
สรุป รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2541	60
บทที่ 4 ผลการวิจัย	62
ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิตของครัวเรือน	66
ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนในประเทศไทย	72
ค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนในภาคกลางไม่รวมกรุงเทพและปริมณฑล	73
ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนในภาคกลาง	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74
ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนในภาคตะวัน-ออกเฉียงเหนือ	75
ค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนในภาคใต้	76
ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนในภาคใต้	77
ค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนในภาคเหนือ	77
ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนในภาคเหนือ	78
ความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย	79
ดัชนีคุณภาพชีวิต	79
ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	80
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์องค์ประกอบตัวชี้วัดความอัตคัดขัดสนรวม	82
การวิเคราะห์อันดับความสอดคล้องขององค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย และดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม	90
ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องดัชนีคุณภาพชีวิต และความขัดสนรวม	104
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	116
สรุปผลการวิจัย	116
อภิปรายผล	118
ข้อเสนอแนะการใช้ดัชนีและค่าวัด	120
ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย	121
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1.1	รายได้เฉลี่ยต่อหัว	2
ตารางที่ 1.2	องค์ประกอบตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน	3
ตารางที่ 1.3	ลำดับจังหวัดตามค่าดัชนีความขัดสนรวมมากที่สุด	7
ตารางที่ 2.1	ความต้องการขั้นต่ำของปัจเจกบุคคล ตามอายุและเพศ	15
ตารางที่ 2.2	องค์ประกอบดัชนีความขัดสนรวม	21
ตารางที่ 3.1	ความต้องการพลังงานต่อคน ต่อวัน จำแนกตามอายุและเพศ	27
ตารางที่ 3.2	ความต้องการพลังงานโดยเฉลี่ยของคนไทย ต่อคน ต่อวัน	28
ตารางที่ 3.3	ปริมาณพลังงานต่อบาทของค่าใช้จ่ายจากตะกร้าอาหารต่าง ๆ	29
ตารางที่ 3.4	สัดส่วนอาหารต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด ณ เส้นความยากจน	32
ตารางที่ 3.5	องค์ประกอบตัวชี้วัดความขัดสนรวม	34
ตารางที่ 3.6	ดัชนีความขัดสนด้านต่างๆ และองค์ประกอบตัวชี้วัด	36
ตารางที่ 3.7	องค์ประกอบตัวชี้วัดรายได้	40
ตารางที่ 3.8	องค์ประกอบตัวชี้วัดการจ้างงาน	41
ตารางที่ 3.9	องค์ประกอบตัวชี้วัดสุขภาพอนามัย	42
ตารางที่ 3.10	องค์ประกอบตัวชี้วัดการศึกษาและทรัพยากรบุคคล	45
ตารางที่ 3.11	องค์ประกอบตัวชี้วัดที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อม	46
ตารางที่ 3.12	องค์ประกอบตัวชี้วัดที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อม	48
ตารางที่ 3.13	องค์ประกอบตัวชี้วัดดัชนีสินค้าผู้บริโภค	50
ตารางที่ 3.14	การเลือกองค์ประกอบตัวชี้วัดดัชนีสถานภาพสตรี	51
ตารางที่ 3.15	องค์ประกอบตัวชี้วัดดัชนีสถานภาพสตรี	52
ตารางที่ 3.16	เครื่องชี้วัด จปฐ. ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8	55
ตารางที่ 3.17	แสดงภาคที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย	59
ตารางที่ 4.1	ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน รายจังหวัด	66
ตารางที่ 4.2	จำนวนรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ในประเทศไทย	69
ตารางที่ 4.3	ค่าใช้จ่ายและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในประเทศไทย	70
ตารางที่ 4.4	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือน	71
ตารางที่ 4.5	ค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือน ในเขตภาคกลาง	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.6	ค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74
ตารางที่ 4.7	ค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือน ในเขตภาคใต้	75
ตารางที่ 4.8	ค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือน ในเขตภาคเหนือ	76
ตารางที่ 4.9	ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีพ ความโน้มเอียงในการบริโภค และความโน้มเอียงหน่วยสุดท้าย	77
ตารางที่ 4.10	ค่า R และ R^2 ของตัวชี้วัด (จปฐ.) สัมพันธ์กับดัชนีคุณภาพชีวิตของคนไทย	78
ตารางที่ 4.11	ค่า R และ R^2 ของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีย่อย	80
ตารางที่ 4.12	สมมติฐานความสัมพันธ์ของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีย่อย	80
ตารางที่ 4.13	ลำดับจังหวัดตามค่าดัชนีความขัดสนรวม	81
ตารางที่ 4.14	ความขัดสนของจังหวัดจำแนกตามภูมิภาค	85
ตารางที่ 4.15	ค่า R และ R^2 ของดัชนีความขัดสนรวมและดัชนีย่อย	88
ตารางที่ 4.16	สมมติฐานความสัมพันธ์ของดัชนีความขัดสนรวมและดัชนีย่อย	88
ตารางที่ 4.17	การแบ่งกลุ่มจังหวัดตามค่าดัชนีความอัตคัดขัดสน	88
ตารางที่ 4.18	การแบ่งกลุ่มตามค่าดัชนีคุณภาพชีวิต (จปฐ.)	92
ตารางที่ 4.19	เปรียบเทียบกลุ่มจังหวัด เรียงตามความแตกต่างของกลุ่มที่ 1-5	94
ตารางที่ 4.20	เปรียบเทียบกลุ่มจังหวัด เรียงตามดัชนีคุณภาพชีวิต (จปฐ.)	98
ตารางที่ 4.21	เปรียบเทียบกลุ่มจังหวัด เรียงตามดัชนีความอัตคัตขัดสน	101
ตารางที่ 4.22	ความสอดคล้องของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีความขัดสนรวม	105
ตารางที่ 4.23	สัมประสิทธิ์ของ Pearson ของค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม และดัชนีคุณภาพชีวิต	106
ตารางที่ 4.24	สัมประสิทธิ์ของ Spearman 's rho	106
ตารางที่ 4.25	ความสัมพันธ์ของดัชนีความขัดสนและดัชนีคุณภาพชีวิต	107
ตารางที่ 4.26	เปรียบเทียบค่าดัชนีความขัดสนรวมและดัชนีคุณภาพชีวิต	109
ตารางที่ 4.27	ส่วนประกอบของดัชนีและค่าวัดความยากจน	113
ตารางที่ 4.28	ข้อดีและข้อจำกัดของดัชนีคุณภาพชีวิตและค่าวัดความยากจน	114

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 โครงสร้างดัชนีความขัดสน 6

ภาพที่ 3.1 Index of Human Deprivation (HDI) 34

ภาพที่ 3.2 กลุ่มจังหวัดตามดัชนีรายได้ 39

ภาพที่ 3.3 กลุ่มจังหวัดตามดัชนีการจ้างงาน 41

ภาพที่ 3.4 กลุ่มจังหวัดตามดัชนีสุขอนามัย 43

ภาพที่ 3.5 อัตราส่วนของประชากรต่อแพทย์ระหว่างกรุงเทพมหานคร : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 44

ภาพที่ 3.6 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ 45

ภาพที่ 3.7 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อม 47

ภาพที่ 3.8 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีการขนส่งและการสื่อสาร 49

ภาพที่ 3.9 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีสินค้าบริโภคอุปโภค 50

ภาพที่ 3.10 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีสถานภาพสตรี 53

DPU

บทที่ 1
บทนำ

ภาวะความยากจนของคนไทย

ถึงแม้ว่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยจะมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และมีความมั่งคั่งของชนในชาติดีกว่าประเทศในเอเชียหลายประเทศ เพิ่งจะมาชะลอตัวในปี พ.ศ.2539-2542 แต่ความยากจนของคนไทยกลับมีจำนวนมากขึ้นทั้งในชนบทและในเมือง ช่วงเวลาที่เศรษฐกิจรุ่งเรืองความยากจนในเมืองจะเพิ่มขึ้นทั้งนี้เพราะเมื่อช่วงที่มีเศรษฐกิจขยายตัว การลงทุนของภาคอุตสาหกรรมขยายเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการจ้างงานในอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการมีความต้องการแรงงานมากขึ้น แรงงานและคนในชนบทอพยพเข้ามาหางานทำในเขตเมืองและกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงของภาวะความยากจนจากชนบทสู่เมือง และกลับกันในช่วงปี พ.ศ.2539-2541 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเกิดการชะลอตัวจนถดถอย แรงงานและคนชนบทที่อยู่ในเขตเมืองและกรุงเทพมหานครถูกเลิกจ้างกลับกลายเป็นคนว่างงานก่อนวัยเกษียณอายุ จำต้องอพยพกลับภูมิลำเนาเดิมบ้างหรือบางรายย้ายถิ่นไปทำงานในภาคการเกษตร จึงทำให้ความยากจนกระจายจากเขตเมืองไปสู่ชนบท

ภาวะความยากจนในประเทศไทยเป็นปัญหาเศรษฐกิจมายาวนานจนมีการกล่าวว่าเป็นความยากจนดักดาน และเกิดอาการกำเริบอย่างรุนแรงเมื่อประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขณะนี้ ซึ่งส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทยที่ยากจนในชนบทและในเมือง

ดัชนีชี้วัดความยากจน

ความยากจนมักจะวัดจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ และแบบแผนของการดำเนินชีวิตของแต่ละสังคม ความยากจนอาจหมายถึงสภาพการดำรงชีวิตของบุคคล ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ไม่สามารถจะหาปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมาบำบัดความต้องการได้เพียงพอทั้งร่างกายและจิตใจจนทำให้บุคคลนั้นมีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐานที่สังคมวางไว้

มิติของการวัดและประเมินความยากจน ในบริบทของความจำเป็นขั้นพื้นฐานเป็นแนวคิดที่ใช้วัดระดับมาตรฐานคุณภาพชีพวิตของคนควรประกอบด้วยปัจจัย 4 เป็นอย่างน้อยคือ การมีอาหารการกินที่ถูกสุขลักษณะครบ 3 มื้อ สามารถแสวงหาการมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีโอกาสที่จะ

ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีอาชีพที่มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีพขั้นต่ำ และการมีชีวิตในสังคมที่มีความปลอดภัย ตลอดจนได้รับการพัฒนาด้านจิตใจเพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพและคุณธรรมควบคู่กันไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงกำหนดความจำเป็นขั้นต่ำของคนไทยไว้ 8 ประการเป็นเครื่องชี้วัดความยากจนที่เป็นรายได้และความยากจนที่ไม่เป็นรายได้เพื่อประเมินความยากจนสมบูรณ์และความอัตคัตขัดสนด้วยโอกาส

ปัญหาของค่าวัดความยากจนในประเทศไทยก็คือ ไม่สามารถชี้ถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ยากจนได้อย่างแท้จริง อันเนื่องมาจากการใช้ค่าของปัจจัยชีวิตที่แตกต่างกันและข้อจำกัดของค่าวัดแต่ละชุดและแต่ละตัว รวมทั้งความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำให้การกำหนดเป้าหมายของผู้ยากจนของหน่วยราชการแตกต่างกันอย่างเช่น สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใช้ตัวเลข ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GDP) ชี้กลุ่มเป้าหมายเป็นจังหวัดที่ยากจนปี พ.ศ. 2540 และปี พ.ศ.2541 คือ จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งระบุเป็นจังหวัดที่จนที่สุด โดยมีรายได้ต่อหัวเฉลี่ย 18,735 บาทต่อปี

ตารางที่ 1.1 รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีใน 10 จังหวัดที่มีรายได้สูงสุดและจังหวัดที่มีรายได้ต่ำสุด

สูงสุด			
ปี 2540		**ปี 2541**	
1. ระยอง	273,300	1. ระยอง	302,523
2. กรุงเทพมหานคร	254,244	2. ชลบุรี	236,235
3. ชลบุรี	234,149	3. กรุงเทพมหานคร	231,383
4. ปทุมธานี	228,801	4. สมุทรสาคร	222,739
5. สมุทรสาคร	221,729	5. ปทุมธานี	211,192
6. สมุทรปราการ	197,406	6. ภูเก็ต	193,517
7. ภูเก็ต	176,538	7. สมุทรปราการ	186,497
8. สระบุรี	123,892	8. ระนอง	123,435
9. นนทบุรี	119,152	9. นนทบุรี	110,603
10.ระนอง	104.147	10. สระบุรี	109,861
ต่ำสุด			
ปี 2540		**ปี 2541**	
1. หนองบัวลำภู	19,124	1. หนองบัวลำภู	18,735
2. นครพนม	20,078	2. อำนาจเจริญ	19,413
3. ศรีสะเกษ	20,092	3. ศรีสะเกษ	20,283

ตารางที่ 1.1 (ต่อ) รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีใน 10 จังหวัดที่มีรายได้สูงสุดและจังหวัดที่มีรายได้ต่ำสุด

ต่ำสุด			
ปี 2540		**ปี 2541**	
4. สุรินทร์	20,362	4. ยโสธร	20,304
5. ยโสธร	20,666	5. สุรินทร์	20,353
6. อำนาจเจริญ	21,255	6. นครพนม	20,686
7. มหาสารคาม	21,773	7. สกลนคร	22,117
8. กาฬสินธุ์	21,686	8. มหาสารคาม	22,336
9. สกลนคร	22,117	9.บุรีรัมย์	22,636
10.บุรีรัมย์	22,585	10.กาฬสินธุ์	23,358

ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2541 สรุปการจัดลำดับผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดที่มีบรรลุเป้าหมายน้อยที่สุดในแต่ละภาคและแต่ละจังหวัดได้ผลคือ ภาคเหนือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีตัวบรรลุเป้าหมาย 15 ตัวชี้วัด จาก 39 ตัวชี้วัด ยังไม่บรรลุเป้าหมาย 24 ตัวชี้วัด อันได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 2, 3, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 และ 35 การไม่บรรลุเป้าหมายคุณภาพชีวิตมากที่สุดแสดงให้เห็นถึงความยากไร้อัตคัตขัดสนยากจนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 องค์ประกอบตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน

ไม่บรรลุตัวชี้วัด จปฐ.	เป้าหมาย ปี 2544 (ร้อยละ)
หมวดที่ 1 สุขภาพดี (ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี)	
1. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการทำคลอด และการดูแลหลังคลอด	95
2. หญิงตั้งครรภ์ได้กินอาหารอย่างเหมาะสม และเพียงพอซึ่งมีผลทำให้เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 2,500 กรัม	93
3. เด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ได้กินอาหารอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	80
4. เด็กอายุ 6-15 ปี ได้กินอาหารถูกต้องครบถ้วน	90
5. เด็กอายุ 6-12 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบ	100
6. ครัวเรือนไม่กินอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ไม่ทำให้สุกด้วยความร้อน	90

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

ไม่บรรลุตัวชี้วัด จปฐ.	เป้าหมาย ปี 2544 (ร้อยละ)
หมวดที่ 1 สุขภาพดี (ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี)	
7. ครัวเรือนมีการบริโภคเกลือไอโอดีน	60
8. ครัวเรือนได้กินอาหารควบคุมที่มีตรา อย.	85
9. ครัวเรือนมีความรู้ในการใช้ยาที่ถูกต้องเหมาะสม	60
หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย (ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม)	
10. ครัวเรือนมีที่อยู่อาศัยที่มีสภาพคงทนถาวรอย่างน้อย 5 ปี	95
11. ครัวเรือนมีและใช้ส้วมถูกหลักสุขาภิบาล	95
12. ครัวเรือนมีน้ำสะอาดบริโภคเพียงพอตลอดปี 5 ลิตรต่อคนต่อวัน	95
13. ครัวเรือนจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	60
14. ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากเสียง ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง กลิ่น เหม็นหรือมลพิษทางอากาศ น้ำเสีย ขยะ และสารพิษ	95
หมวดที่ 3 ศึกษาถ้วนทั่ว (ประชาชนเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต)	
15. เด็กอายุ 2-5 ปี ได้รับบริการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง	90
16. เด็กที่มีอายุครบตามเกณฑ์ได้เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ	100
17. เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	98
18. เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับและไม่ได้ศึกษาต่อได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพต่าง ๆ	80
19. คนในครัวเรือนอายุ 14-50 ปี อ่านและเขียนภาษาไทยได้	99
20. ครัวเรือนได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง	95
หมวดที่ 4 ครอบครัวสุขสบาย	
21. ครัวเรือนมีความปลอดภัยจากอุบัติภัย และมีการป้องกัน	100
22. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	100

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

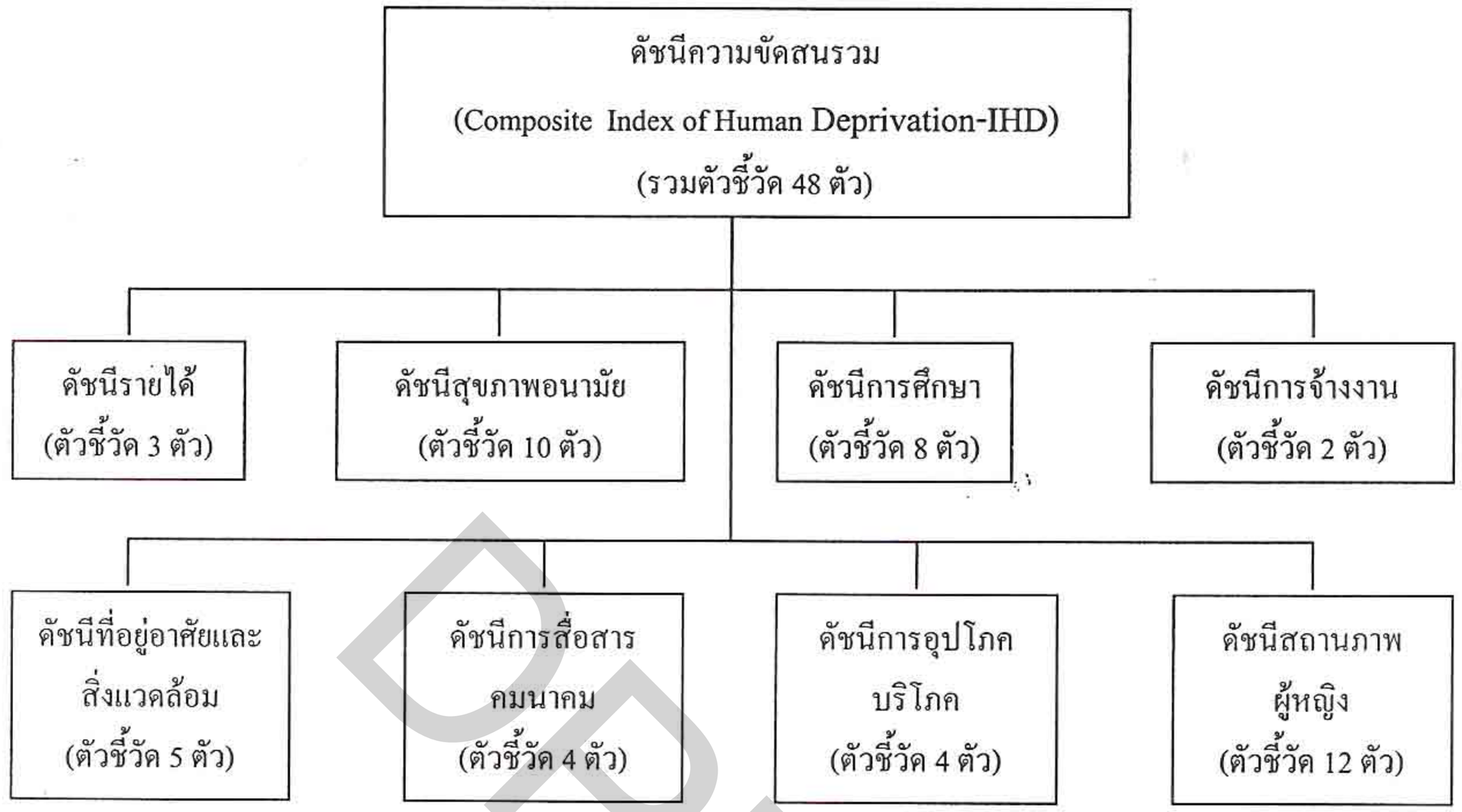
	เป้าหมาย ปี 2544 (ร้อยละ)
หมวดที่ 5 รายได้มาก[illegible] พอเพียงต่อการดำรงชีวิต	
23. ครัวเรือนมีรายได้[illegible]	70
หมวดที่ 6 อยากร่วมพัฒนา[illegible] อยู่และกำหนดชีวิตของ[illegible]	
24. ครัวเรือนเข้าร่วม[illegible]	90
25. คนในครัวเรือนไป[illegible]	90
26. ครัวเรือนได้เข้าร่วม[illegible]	95
หมวดที่ 7 พาสู่คุณธรรม (ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น)	
27. ครัวเรือนปฏิบัติกิจ[illegible]	90
28. คนในครัวเรือน[illegible]	90

จากรายงาน[illegible]velopment Report of Thailand 199[illegible] ทำการประเมินวิเคราะห์ความขัดสนด้อย[illegible] นีใหม่เรียกว่า ดัชนีความขัดสนรวม (Composi[illegible] เมินภาพรวมของความขัดสนด้อยโอกาส ในที่นี้[illegible] overty) การวิเคราะห์ดังกล่าวประกอบด้วยดัชนี[illegible] การศึกษา การจ้างงาน ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม[illegible] และสถานภาพผู้หญิงโดยมีตัวชี้วัดรวม 48 ตัว (ดู[illegible] รวมเกิน 0.558 (ดูตารางประกอบ) พบว่าจังหวัด[illegible] ดัชนีรวม 0.703

ภาพที่ 1.1

โครงสร้างดัชนีความขัดสน

ดัชนีความขัดสนรวม (Composite Index of Human Deprivation-IHD) ประกอบด้วยดัชนีย่อย 8 ตัว

ที่มา : รายงานการพัฒนาคนไทย 2542 UNDP หน้า 44

ตารางที่ 1.3 ลำดับจังหวัดตามค่าดัชนีความขัดสนรวมมากที่สุด

ที่	ดัชนีความขัดสน	รายได้	สุขภาพอนามัย	การศึกษา	จ้างงาน	ที่อยู่อาศัยสิ่งแวดล้อม	สื่อสารคมนาคม	อุปโภคบริโภค	สถานภาพผู้หญิง	ความขัดสนรวม
65	นครพนม	0.500	0.650	0.375	1.000	0.400	0.250	0.750	0.542	0.558
66	เชียงราย	1.000	0.750	0.563	0.750	0.800	0.250	0.125	0.333	0.571
67	พัทลุง	1.000	0.300	0.375	0.750	0.600	0.625	0.625	0.292	0.571
68	สกลนคร	0.667	0.300	0.500	1.000	0.500	0.250	0.750	0.625	0.574
69	ศรีสะเกษ	0.667	0.450	0.688	0.500	0.500	0.500	1.000	0.333	0.580
70	บุรีรัมย์	0.500	0.550	0.688	0.500	0.500	0.500	1.000	0.417	0.582
71	หนองคาย	0.833	0.400	0.625	0.750	0.300	0.375	0.875	0.542	0.588
72	นครสวรรค์	0.833	0.400	0.500	0.500	0.600	0.125	0.375	0.417	0.594
73	กำแพงเพชร	0.667	0.650	0.563	0.500	0.800	0.375	0.875	0.625	0.632
74	แม่ฮ่องสอน	1.000	0.600	0.688	0.250	0.400	0.750	1.000	0.667	0.669
75	สุรินทร์	0.667	0.550	0.563	1.000	0.500	0.500	1.000	0.667	0.681
76	ตาก	1.000	0.650	0.625	1.000	0.600	0.375	0.750	0.625	0.703

ที่มา : รายงานการพัฒนาคนไทยปี 2542 หน้า 105-106

จากค่าชี้วัดความยากจนคุณภาพชีวิตและความขัดสนด้อยโอกาสที่ระบุกลุ่มเป้าหมายเป็นจังหวัดที่ไม่ใช่พื้นที่เดียวกัน แล้วการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศควรจะใช้ค่าใดเป็นตัวชี้วัดกลุ่มเป้าหมายที่ยากจนอย่างแท้จริง จึงทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะทดสอบค่าที่ใช้วัดความยากจนที่เชื่อถือได้ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิตของครัวเรือน และความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของค่าใช้จ่ายในการบริโภค
2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์องค์ประกอบของตัวชี้วัดความอัตคัตขัดสนด้านต่าง ๆ กับความอัตคัตขัดสนรวม
4. เพื่อวเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยและดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. ความหมายของความยากจนในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ความหมาย คือ

1.1 ความยากจนที่มีสภาพของการครองชีพที่มีลักษณะหาเช้ากินค่ำ หรือการครองชีพที่ประทังไปวันหนึ่ง ๆ ได้แก่ ภาวะที่ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอในการ ครองชีพ โดยเชื่อว่ามีระดับของการบริโภคขั้นต่ำขั้นหนึ่งที่เพียงพอแก่การประทังชีวิต บุคคลที่มีรายได้ต่ำระดับนี้ถือว่ามีฐานะยากจน

1.2 การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่ามาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำของสังคม หมายถึงระดับการครองชีพที่ไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการพื้นฐานทั้งหมดอันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค รวมทั้งการพักผ่อนหย่อนใจตามแก่อัตภาพอีกด้วย

2. ความอัตคัตขัดสน หมายถึง ความขาดแคลนไม่พอเพียงและด้อยโอกาส เนื่องจากสภาพความยากจนเปรียบเทียบในด้านสุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม การศึกษา การจ้างงาน รายได้ การ สื่อสารคมนาคม การอุปโภคบริโภคและสถานภาพผู้หญิง

3. คุณภาพชีวิต หมายถึง คุณภาพชีวิตของประชาชนในครัวเรือนในเรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพดี มีบ้านอาศัย ศึกษาถ้วนทั่ว ครอบครัวสุขสบาย รายได้มาก อยากร่วมพัฒนา พาสู่คุณธรรม และบำรุงสิ่งแวดล้อม

4. ความสอดคล้อง หมายถึง ครอบครัวที่ยากจนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพขั้นต่ำของการดำรงชีวิต จะมีความอัตคัตขัดสนในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้น และเมื่อครัวเรือนมีความอัตคัต-ขัดสนมากเกิดความด้อยโอกาสที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่มีความอัตคัต-ขัดสนน้อย

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ค่าวัดความยากจนเชิงรายได้และความอัตคัตขัดสนซึ่งเป็นความยากจนที่มิใช่รายได้ รวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชากรซึ่งมีหน่วยวิเคราะห์เป็นรายจังหวัด ค่าดัชนีและค่าวัดความยากจนของจังหวัดใด ๆ ตกอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีความยากจนอัตคัตขัดสนมากหรือกลุ่มจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตต่ำ มิได้หมายความว่าคนจังหวัดนั้นทุกคนเป็นคนยากจนหรือมีคุณภาพชีวิตต่ำ

บทที่ 2

แนวคิด ความหมาย การวัดและประเมินความยากจน

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความยากจนหรือความขาดแคลน มีมาตั้งแต่สมัยอริสโตเติล (284-322 ก่อน ค.ศ.) (ขัตติยา กรรณสูต) อ้างถึงหนังสือ An Understanding of Nature or Treaty และสมัยต่อมา Rousseau (1712-1778) และ Karl Marx (1818-1883) ซึ่งมีแนวคิดเห็นว่าความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันของฐานะ เนื่องจากมนุษย์ต้องถูกขุดรีดเอารัดเอาเปรียบจากมนุษย์ที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต อุดม โฆษิต อ้างถึง บูช (Both, 1981 : 63) ค่านิยมของคนอังกฤษสมัย ค.ศ.1887 เห็นว่าครอบครัวกรรมกร ดำรงชีวิตกันอย่างยากลำบากเพราะความยากจน และเป็นคนเกียจคร้าน โง่ และชั้นต่ำ และชี้ให้เห็นว่าปัญหาความยากจนเป็นปัญหาทางสังคม ไม่ใช่เกิดจากลักษณะของบุคคลเพียงอย่างเดียว เขาได้เสนอให้รัฐหาคำตอบให้ได้ว่า "ความยากจนคืออะไร" "ใครคือคนยากจน" "ความยากจน มีสาเหตุจากอะไร" "มีปริมาณความยากจนอยู่เท่าไร" โฮบส์บาน (Hobsbawn, 1968) ได้อธิบายไว้ในเอนไซโคปีเดียทางสังคมศาสตร์ว่า "ความหมายของความยากจนนั้นมีหลายนัย ไม่สามารถกำหนดได้อย่างชัดเจน ในการนิยามความยากจนจึงต้องอาศัยสถานการณ์ของแต่ละสังคมเข้ามาเป็นเกณฑ์การพิจารณาด้วย"

แนวคิดความยากจนสัมบูรณ์ และแนวคิดความยากจนสัมพัทธ์ (Absolutism and Relativism)

แนวคิดความยากจนสัมบูรณ์และความยากจนสัมพัทธ์ (อุดม โฆษิต , 2536 : 11 อ้างถึง Rein 1974) สรุปแล้วสองแนวคิดเป็นการวัดความยากจนโดยแนวคิดสัมบูรณ์นิยมจะต้องเริ่มจากค่าศูนย์ที่แท้จริง ซึ่งหมายถึงการพิจารณาความยากจนจากระดับความจำเป็นของร่างกายอันเป็นความจำเป็นทางด้านวัตถุที่พอเพียง ต้องการดำรงชีวิต วิธีการจะระบุค่าของความยากจนในระดับเกี่ยวกับค่าครองชีพพอดี สำหรับแนวคิดความ ยากจนสัมพัทธ์ มีแนวคิดโต้แย้งกับแนวคิดความยากจนสัมบูรณ์ โดยยึดถือหลักการคิดความยากจนต้องเป็นการเปรียบเทียบระหว่างคนสองกลุ่มขึ้นไป โดยมีข้อโต้แย้งคือ (1) การใช้ระดับค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีพของแต่ละคนไม่เท่ากัน จึงไม่สามารถวัดความยากจนได้เพียงลำพังจะต้องมีการเปรียบเทียบกับคนอื่นที่อยู่ในสังคมเดียวกัน (2) ในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมช่องว่างระหว่างคนร่ำรวยและคนยากจนมีมาก การใช้ระดับค่าครองชีพขั้นต่ำของบุคคลจึงไม่เห็นช่องว่างของรายได้การใช้กลุ่มคนเปรียบเทียบจึงเห็นได้ความ ชัดเจนกว่า อย่างไรก็ตามสองแนวคิดนี้ก็มีข้อดีและข้อจำกัดบ้างในเทคนิคการวัดและจำแนกคนยากจน

แนวความคิดปรนัยนิยมและอัตนัยนิยม (Objectivism and Subjectivism)

แนวคิดปรนัยนิยและอัตนิยม (Kilpatrick , 1973 : 327 –332) สรุปแนวคิดการจัดและความหมาย ซึ่งในแนวความคิดแบบปรนัยนิยมจะถือหลักว่าการวัดและการให้ความหมายความยากจน การขจัดความรู้สึกออกไปให้หมดสิ้น เพราะความรู้สึกในเรื่องของความจำเป็นไม่มาตรฐานในการวัดได้ ชัดเจน ความยากจนจึงไม่ควรขึ้นอยู่กับความรู้สึกพอใจในความยากจนหรือไม่ยากจนแต่ควรจะเกิดจากความต้องการที่จำเป็นของคนในสังคม ซึ่งสามารถทำได้จากนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วยึดถือเป็นมาตรฐานในการวัดความยากจนทั้งสังคม ส่วนแนวคิดอัตนิยม (Subjectivism) ถือหลักการว่าทุกคนมีความรู้ มีจิตสำนึก ไม่ยอมรับผู้อื่นในการกำหนดความต้องการให้ คนควรจะมีโอกาสเลือกสิ่งจำเป็นตามความต้องการของตนเอง ดังนั้นความยากจนจึงต้องกำหนดโดยคนในสังคมนั้นๆ โดยการสำรวจจากสมาชิกในสังคมทุกคน แล้วจึงนำมากำหนดเป็นมาตรฐานความยากจนตามความพอใจในสังคม

แนวคิดปัจเจกนิยมและแนวคิดโครงสร้างนิยม (Individualism and Structuralism)

แนวคิดปัจเจกนิยมและแนวคิดโครงสร้างนิยม (อุดม โฆษิต , 2536 : 13 อ้างถึง Van Praag) ซึ่งในการศึกษาความยากจนต่างชี้ความคิดของนักวิชาการที่ศึกษาหรือวิจัยที่เกี่ยวกับความยากจนในระดับการวิเคราะห์เป็นส่วนย่อย จุลภาคเป็นรายปัจเจกบุคคลหรือวิเคราะห์ในระดับองค์รวมมหภาค ตามแนวคิดของปัจเจกนิยมมักจะมีข้อสมมติให้สิ่งอื่น ๆ คงที่ (Other things be equal) ความยากจนจึงเป็นองค์ประกอบภายในเป็นสำคัญอันได้แก่ องค์ประกอบทางภูมิปัญญาสุขอนามัย ค่านิยม อุปนิสัย ขวัญกำลังใจและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่คนเหล่านั้นประพฤติปฏิบัติอยู่ สรุปก็คือ ความยากจนขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคลนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกกำหนด ส่วนแนวคิดของนักวิชาการโครงสร้างนิยมจะเห็นว่าความยากจนไม่ได้เกิดจากตัวปัจเจกชน ไม่ใช่ความโง่ ความเกียจคร้าน แต่โครงสร้างทางสังคมตากหากที่ทำให้คนในสังคมยากจนอันได้แก่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี บรรทัดฐานของสังคม สถาบันทางสังคมและการปิดกั้นโอกาสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม จึงทำให้เกิดความยากจนในสังคมที่ขาดความเป็นธรรม

แนวคิดความยากจนในสาขาวิชาการต่าง ๆ

ในการศึกษาวิจัยความยากจน นักวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ จะใช้องค์ความรู้ในสาขานั้นมาอธิบายปรากฏการณ์และพฤติกรรมของคนในสังคม เช่น นักสังคมศาสตร์ จะอาศัยรากฐานของทฤษฎีทางสังคมวิทยา มนุษย์วิทยา และพฤติกรรมศาสตร์มาอธิบายความยากจน ส่วน

นักเศรษฐศาสตร์ จะอาศัยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายวงจรแห่งความยากจน (Vicious Circle) ของกลุ่มคนในสังคม เป็นต้น แนวคิดของนักวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ ในเรื่องของความยากจนจึงมีความหลากหลายในแนวคิดและมิติของการมองปัญหาทำให้เกิดตัวแปรและปัจจัยของการอธิบายความยากจนมีความซับซ้อนยุ่งยากในการวิเคราะห์ความยากจนในแต่ละระดับของการวิจัย

นิยามความหมายของความยากจน

(สมนึก แตงเจริญ ,2534 : 4) อ้างถึง แอตคินสัน เอ.บี. (Atkinson, A.B. 1975 PP.186-191) (รังสรรค์ ธนพรพันธุ์ 2528 หน้า 103-106) ได้ให้ความหมายของความยากจนที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ได้แก่

1. ความอัตคัดทางเศรษฐกิจ ซึ่งมี 2 นัยยะ คือ

1.1 ความอัตคัดในการครองชีพ ที่มีลักษณะของการแสวงหารายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ โดยเชื่อว่าบุคคลที่มีระดับการบริโภคอาหารขั้นต่ำขั้นหนึ่งที่จะดำรงชีพอย่างปกติได้ แต่เขามีรายได้เท่ากับหรือน้อยกว่าระดับการบริโภคอาหารดังผู้นั้นมีฐานะยากจน

1.2 การมีรายได้ต่ำกว่าระดับการครองชีพขั้นต่ำโดยเชื่อว่าบุคคลมีความต้องการในปัจจัยในการดำรงชีพอันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย รวมทั้งการพักผ่อนหย่อนใจตามอัตภาพอีกด้วย ถ้าบุคคลมีรายได้ต่ำกว่าความต้องการพื้นฐานดังกล่าว บุคคลนั้นอยู่ในกลุ่มคนยากจน

2. ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ ความหมาย ความยากจนลักษณะนี้เป็นการเปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับปทัสถานของประชากรในสังคมนั้น บุคคลนี้มีฐานะต่ำกว่าปทัสถานดังกล่าวผู้นั้นมีฐานะยากจน

3. ความขาดแคลนปัจจัยในการครองชีพ สภาพความยากจนตามความหมายนี้ได้แก่ ฐานะการครองชีพขาดแคลนส่วนประกอบที่สำคัญของแบบแผนในการครองชีพทั่วไปของสังคมนั้น

4. ความต้องการพึ่งพาอาศัย สภาพความยากจนตามความหมายนี้ คือ ความยากจนที่รัฐบาลในแต่ละประเทศกำหนดเพื่อรัฐจักได้ค่าใช้จ่ายของรัฐจำนวนหนึ่งให้กับกลุ่มคนที่มีระดับรายได้ต่ำได้รับ สวัสดิการสงเคราะห์ประชาชนของประเทศที่มีฐานะยากจนโดยการกำหนดจากฐานะทางการคลังของรัฐ

5. ความเป็นปัญหาทางสังคมความยากจนตามความหมายนี้ ได้แก่ สภาพการณ์ที่สังคมประสบปัญหาซึ่งมีสาเหตุจากการมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพจนเกิดการสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ ขึ้นในสังคมในลักษณะและทิศทางที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชน จนเกิดการกดขี่ข่มเหง การทำลาย

สิทธิมนุษยชนของบุคคลและครอบครัวที่มีฐานะยากจน โดยตั้งข้อจำกัดในกิจกรรมทางสังคมที่คนฐานะยากจนไม่สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้

การวัดความยากจน

(สมนึก แตงเจริญ 2534 : 15) ส่วนที่หนึ่ง อ้างถึง เมธี ครองแก้ว[1] และ ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์[2] วัดความยากจนหรือเส้นแบ่งความยากจน (Poverty Line) พรรณณาการ แบ่งความยากจนปี พ.ศ.2519-2531 ในเขตชนบทและเขตเมือง โดยการทำตัวเลขที่แสดงระดับรายได้ที่ระดับความยากจนหรือ ณ ระดับเส้นแบ่งความยากจนดังกล่าว ไปเปรียบกับการสำรวจรายได้รายจ่ายของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติดำเนินการสำรวจทุกสองปี (2519-2531) แสดงให้เห็นถึงระดับรายได้ที่อยู่ใต้เส้นแบ่งความยากจนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

ส่วนที่สองเป็นเรื่องการวัดความยากจนเปรียบเทียบ (Relative poverty) ใช้วิธีวัดการกระจายรายได้โดยใช้สัมประสิทธิ์ของ จีนี (Gini Coefficient) ซึ่งแสดงถึงลักษณะของการกระจายรายได้ของกลุ่มประชากรในสังคมมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าค่าของสัมประสิทธิ์มีค่าเท่ากับศูนย์แสดงถึงสังคมมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมอย่างสมบูรณ์ไม่มีความแตกต่างกันของรายได้แต่ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเท่ากับหนึ่ง แสดงถึงการกระจายได้มีความแตกต่างเลื่อมล้ำกันมากไม่มีความเท่าเทียมกันทางรายได้โดยสิ้นเชิง

(ขัตติยา กรรณสูต. 2535 : 3) อ้างถึง เมธี ครองแก้ว และจินตนา เพ็ญศิริ เป็นผู้เริ่มต้นศึกษาการวัดความยากจนในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2517 โดยใช้ข้อมูลแบบแผนการบริโภคของครัวเรือน ปี พ.ศ.2511/12 คำนวณจำนวนครัวเรือนที่ยากจนเป็นครั้งแรกและปีเดียวกัน ไตรรงค์ สุวรรณคีรี และคณะ ได้ศึกษาการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำทั่วประเทศและผลทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้ผลในการศึกษาเป็นระดับรายได้ขั้นต่ำใกล้เคียงกัน ต่อมาในช่วงปี พ.ศ.2522-23 เอื้อม มีสุข ใช้วิธีการวัดความยากจนของธนาคารโลกและ ไตรรงค์ สุวรรณคีรี วัดความยากจนของประชากรไทยซึ่งเป็นการวิจัยให้กับธนาคารโลก

โดยสรุปแล้วสิ่งที่นิยมใช้ในการวัดความยากจนตามการศึกษาของรอง ศาสตราจารย์ ดร. ขัตติยา กรรณสูต ได้แก่

(1) รายได้ที่เป็นตัวเงิน (Cash Income) ทั้งรายได้ที่ได้จากอาชีพหลัก และอาชีพเสริม หรือรายได้จากภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร เพื่อเปรียบเทียบกับเส้นแบ่งความยากจน

---

(1) เมธี ครองแก้ว , การพัฒนาเศรษฐกิจกับการกระจายรายได้ของประชาชนไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2531 หน้า 3-4

(2) ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์ , การกระจายรายได้ภาวะความยากจนและการพัฒนาระยะยาว TDRI 2531 หน้า 8

(2) การครอบครองทรัพย์สิน (Capital Asset) เช่น บ้าน โรงเรือน โรงงาน ทรัพย์สินมีค่าในบ้าน ที่ดิน ยานพาหนะ หลักทรัพย์ เป็นต้น

(3) รายได้อื่น ๆ (Income in Kind) เช่น การได้รับการบริจาค ทรัพย์มรดก เป็นต้น

(อุดม โฆษิต , 2536 : 19) อ้างถึง (Townsend ,1979 : 31-53) ในการวัดความยากจนทาวน์เสนด์ ได้เสนอให้ใช้ดัชนีที่เรียกว่าความขาดแคลนพหุคูณ (Multiple Deprivation Index) ซึ่งประกอบด้วยชุดดัชนี 11 ชุด คือ (1) อาหาร (2) เครื่องนุ่งห่ม (3) เชื้อเพลิงและแสงสว่าง (4) ที่อยู่อาศัยและอุปกรณ์จำเป็นสำหรับอยู่อาศัย (5) สภาพการอยู่อาศัยและสภาพที่อยู่อาศัย (6) สภาพการทำงานและความมั่นคง (7) สุขภาพอนามัย (8) การศึกษา (9) สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพ (10) สภาพทางสังคมวัฒนธรรม (11) การพักผ่อนหย่อนใจตามอัตภาพ ชุดดัชนี 11 ชุดนี้ ทาวน์เสนด์ ได้กำหนดตัวชี้วัด 56 ตัวชีวัด หลักการของทาวน์เสนด์ นับว่าเป็นวิธีวัดความยากจนสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสมในสังคมที่มีความเลื่อมล้ำทางการพัฒนามาก

(อุดม โฆษิต , 2536 : 24) อ้างถึง (Van praag ,1971) ได้เสนอมาตรวัดความยากจนจากความกินดีอยู่ดีของคน โดยได้แบ่งระดับความอยู่ดีกินดีของคนออกเป็น 12 ระดับ โดยเริ่มจากเลวที่สุดไปหาดีที่สุด ซึ่งมาตรวัดดังกล่าวสามารถนำไปเปรียบเทียบกับความเป็นอยู่จริง

เส้นความยากจน Poverty Line

ในปี ค.ศ.1959 ถึง 1966 แนวคิดในการนิยามความยากจนโดยอาศัยเกณฑ์ความจำเป็นขั้นต่ำ (Basic Minimum Need) หรือเกณฑ์ภาระการครองชีพยังไม่ครอบคลุมถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความมีอิสระภาพและเสรีภาพ จึงได้มีการขยายนิยามให้กว้างขวางและเปรียบเทียบกับความเป็นอยู่และปทัสถานของสังคมด้วย และในปี ค.ศ. 1960 ประเทศสหรัฐอเมริกามีความเหลื่อมล้ำทางฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมาก (อุดม โฆสิต, 2536:21) การกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกันมาก คนจำนวนน้อยร่ำรวยมีอำนาจในการบริโภคมาก ส่วนคนจนมีรายได้น้อยรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม ปัญหาในเรื่องความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันในสังคม (Inequality) จึงเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจมากกว่าปัญหาการดำรงชีพ

เส้นความยากจน (Poverty Line) จึงเป็นเครื่องชี้วัดการดำรงชีพและใช้เปรียบเทียบความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของรายได้ โดยอาศัยแนวคิดจากความยากจนสัมบูรณ์ คือดูที่ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพเป็นสำคัญได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย การขนส่ง เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การศึกษาและอื่นๆ

จากรายงานการศึกษาของศาสตราจารย์ นานัค คัดวานี และรองศาสตราจารย์ ดร.เมธี ครองแก้ว ซึ่งได้จัดทำให้กองประเมินผลการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ความยากจนในประเทศไทย การกำหนด การวัดและการวิเคราะห์” การพัฒนาเส้นความยากจนของประเทศไทยในระยะแรก ธนาคารโลกได้นำเทคนิคการคำนวณเส้นความยากจนมาใช้ในประเทศไทย โดยยึดหลักความพอเพียงของการบริโภคสารอาหารและสินค้าอุปโภคบริโภคเฉลี่ยของคนไทย เส้นความยากจนนี้ถึงแม้ว่าจะได้มีการนำไปใช้อย่างกว้างขวางแต่ก็มีจุดอ่อนได้รับการโต้แย้งหลายประการคือ

1. ค่าเฉลี่ยความต้องการสารอาหารต่อวันต่อคน มาคำนวณโดยมิได้คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องอายุ และเพศ เพราะการมีข้อสมมุติให้คนไทยทุกคนมีความต้องการสารอาหารเท่ากันนับว่าเป็นข้อสมมุติที่ไม่น่าเชื่อถือ

2. เส้นความยากจนของธนาคารโลก มิได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างภูมิภาคและพื้นที่ เส้นความยากจนซึ่งไม่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงราคาอาหารและสินค้าอุปโภคบริโภคที่แตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคและพื้นที่

3. เส้นความยากจนของธนาคารโลกที่พัฒนาขึ้นใน พ.ศ. 2513 ไม่สอดคล้องกับสถานการปัจจุบัน เนื่องจากรูปแบบของการบริโภคของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปและโครงสร้างของกำลังแรงงานของประเทศไทยเพิ่มขึ้น

การศึกษาของศาสตราจารย์ นานัค คัดวานี และรองศาสตราจารย์ ดร.เมธี กรองแก้ว เพื่อพัฒนาเส้นความยากจน ปี พ.ศ. 2541 โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนมาสังเคราะห์ร่วมกับความต้องการขั้นต่ำของปัจเจกบุคคลตามอายุและเพศนี้แตกต่างกันรายภาค ดังตารางที่ 2.1 ทั้งนี้เพื่อขจัดข้อโต้แย้งดังที่กล่าวข้างต้น แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานของรัฐก็ได้พัฒนาเครื่องชี้วัดอื่นๆ เพื่อจะประเมินฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในระดับต่างๆ เช่น ดัชนีชี้วัดคุณภาพ ชี้วัด (จปฐ.) และดัชนีความขัดสนรวม เป็นต้น

ตารางที่ 2.1 ความต้องการขั้นต่ำของปัจเจกบุคคล ตามอายุและเพศที่แตกต่างกันรายภาค บาทต่อเดือน ณ เดือนมีนาคม 2541

(เพื่อน : บาท)

อายุและเพศ	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ก.ท.ม.และปริมณฑล
เขตสุขาภิบาลและชนบท					
ชายและหญิง					
1 – 3 ปี	445	492	481	460	481
4 – 6 ปี	537	595	561	556	581
7 – 9 ปี	593	666	641	618	641
ชาย					
10 – 12 ปี	685	752	741	709	741
18 – 15 ปี	852	944	922	881	922
16 – 19 ปี	888	988	962	920	962
20 – 29 ปี	1032	1158	1117	1068	1117
30 – 39 ปี	1025	1135	1139	1060	1108
60 ปีขึ้นไป	729	808	789	755	789
หญิง					
10 – 12 ปี	630	697	681	652	681
18 – 15 ปี	741	820	801	766	601
16 – 19 ปี	685	759	741	709	741
20 – 29 ปี	747	827	808	773	808
30 – 39 ปี	769	851	831	795	831
60 ปีขึ้นไป	647	717	700	670	700
ชายและหญิง					
1 – 3 ปี	551	590	692	662	596
4 – 6 ปี	666	713	716	752	720
7 – 9 ปี	735	786	790	828	799

DPU

ตารางที่ 2.1 (ต่อ) ความต้องการขั้นต่ำของปัจเจกบุคคล ตามอายุและเพศที่แตกต่างกันรายภาค บาทต่อเดือน ณ เดือนมีนาคม 2541

อายุและเพศ	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ก.ท.ม.และปริมณฑล
			เขตเทศบาล		
ชาย					
10 – 12 ปี	850	909	913	959	918
18 – 15 ปี	1056	1130	1136	1192	1142
16 – 19 ปี	1102	1180	1185	1244	1191
20 – 29 ปี	1280	1370	1376	1445	1383
30 – 39 ปี	1271	1850	1366	1434	1373
60 ปีขึ้นไป	904	968	972	1021	977
หญิง					
10 – 12 ปี	781	836	839	8814	844
18 – 15 ปี	919	983	967	1037	993
16 – 19 ปี	850	909	913	959	918
20 – 29 ปี	926	991	996	1046	1001
30 – 39 ปี	953	1020	1024	1076	1030
60 ปีขึ้นไป	802	859	863	906	867

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

DPU

วิธีการศึกษาระดับรายได้เสมอตัว

การศึกษาปัญหาความยากจนในประเทศไทย มีผู้ใช้วิธีการศึกษาระดับรายได้เสมอตัว (Break Even Income) อย่างเช่น รศ.ดร.สรชัย พิศาลบุตร และภัทรวรรณ ประสานพานิช ได้ใช้วิธีการดังกล่าววัดระดับความยกจนในการวิจัย การจัดฐานะทางเศรษฐกิจของชาวไทย โดยใช้ข้อมูล (SES) ปี 2539 และ 2537 วิเคราะห์เป็นแบบจำลองสมการถดถอย 3 แบบ คือ แบบเส้นตรง แบบควอดราติก และแบบคิวบิก

ตามระเบียบวิธีการศึกษาดังกล่าวนี้ ระดับรายได้ที่ยากจน ก็คือระดับรายได้ที่เพียงพอแก่การใช้จ่ายในการบริโภคพอดี ซึ่งมีแบบจำลองเชิงพฤติกรรมคือ

$$C = Ca + b\,Yd \qquad \text{.....(1)}$$

โดยที่ C = ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน

Ca = ระดับรายจ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีพ

b = ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC)

Yd = รายได้สุทธิส่วนบุคคล

ระดับรายได้เสมอตัวหรือระดับรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในการบริโภคพอดี ซึ่งแสดงถึงระดับรายได้สุทธิ = ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

$$Yd = C$$

$$Yd = Ca + b\,Yd$$

$$Yd - b\,Yd = Ca$$

$$Yd(1-b) = Ca$$

$$Yd = \frac{Ca}{(1-b)} \qquad \text{....(2)}$$

แบบจำลองระดับรายได้เสมอตัวนี้เป็นระดับความยากจนขั้นสูง เพราะได้รวมรายจ่ายสินค้าและบริการที่ใช้ในการบริโภคทั้งหมด ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และการพักผ่อนหย่อนใจ เมธี ครองแก้ว และจินตนา เพ็ญศิริ ได้เสนอ ระดับความยากจนขั้นต่ำที่หมายถึง ระดับรายได้ที่ต่ำกว่าระดับที่เพียงพอแก่การใช้จ่ายในการซื้ออาหารเพื่อการประทังชีวิตอยู่รอด จึงได้กำหนดแบบจำลองเป็นดังนี้

ระดับความยากจนขั้นต่ำ $= eY_b$ ....(3)

โดยกำหนดให้ Y_b = ระดับรายได้เสมอตัว

e = อัตราส่วนของรายจ่ายในการซื้ออาหารกับรายได้

เมื่อได้ระดับรายได้ขั้นต่ำตามสมการที่ (3) ข้างต้นนี้เป็นมาตรฐานในการกำหนดความยากจนในประเทศ โดยเมื่อวัดความยากจนในภูมิภาคต่าง ๆ และจำแนกเป็นเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

การประเมินคุณภาพชีวิตจากความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

ในปี พ.ศ.2525 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มอบให้กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทยจัดเก็บข้อมูล กชช. 2 ค หรือที่เรียกว่าข้อมูลพื้นฐานระดับ

หมู่บ้านในพื้นที่เป้าหมาย 38 จังหวัด จำนวน 12,586 หมู่บ้านต่อมาปี พ.ศ.2527 ขยายพื้นที่เป้าหมายและนอกพื้นที่เป้าหมายเป็น 54,832 หมู่บ้าน ในปี พ.ศ.2529 จัดเก็บข้อมูลทั่วประเทศ จำนวน 54,869 หมู่บ้าน และในปี พ.ศ.2530 คณะรัฐมนตรี มีมติให้มีการจัดเก็บข้อมูล กชช. 2 ค ผนวกกับ จปฐ. เป็นประจำทุก 2 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 เป็นต้นไป การประเมินสภาพหมู่บ้านที่มีปัญหาการพัฒนามาก ปานกลาง และน้อย จากข้อมูล กชช. 2 ค ผนวกกับ จปฐ. มี 5 กลุ่ม 34 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) โครงการพื้นฐานมี 10 ตัวชี้วัด (2) การประกอบอาชีพผลผลิตและรายได้ มี 7 ตัวชี้วัด (3) สาธารณสุขและการอนามัยมี 9 ตัวชี้วัด (4) แหล่งนี้มี 2 ตัวชี้วัด (5) ความรู้ การศึกษา และวัฒนธรรม มี 6 ตัวชี้วัด ในปี พ.ศ.2535 กรมพัฒนาชุมชนได้ปรับปรุงเครื่องชี้วัด กชช.2 ค ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539) โดยเพิ่มเครื่องชี้วัดกลุ่มทรัพยากรธรรมชาติรวมเป็น 6 กลุ่ม 37 ตัวชี้วัด ต่อปี พ.ศ.2540 กรมพัฒนาชุมชน ได้ประเมินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยใช้ดัชนีชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 9 หมวด 37 เรื่อง โดยเพิ่มหมวดพัฒนาวิถีชีวิต หมวดพัฒนาจิตใจ และการสร้างจิตสำนึก ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 (2540-2544) ที่มีจุดเน้นในการพัฒนาคนและชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน

คุณภาพชีวิตจากรายงานการประเมินผลโครงการแก้ปัญหาความยากจน 2540

ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน เป็นข้อมูลที่ใช้วัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนซึ่งมีแนวคิดว่าคุณภาพชีวิตของคนนั้นควรจะประกอบด้วยปัจจัย 4 เป็นอย่างน้อยคือการมีอาหารการกิน มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีการศึกษา มีอาชีพและรายได้อยู่ในสังคมที่มีความปลอดภัย ตลอดจนมีการพัฒนาด้านจิตใจเพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพและคุณธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงกำหนดความจำเป็นขั้นพื้นฐานของคนไทยไว้ 9 ประการและมีตัวชี้วัด 37 ตัวเป็นเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน และได้กำหนดเป้าหมายไว้ในแต่ละเรื่องชี้วัดว่าภายในปีนั้น ๆ คนไทยในทุกหมู่บ้านทั่วประเทศควรมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมตามเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐานในเรื่องต่าง ๆ 37 เรื่องจำนวนร้อยละเท่าใด เครื่องชี้วัดในแต่ละหมวดมีดังนี้

หมวดที่ 1 ประชาชนได้กินอาหารที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอกับความต้องการของร่ายกายมี 5 เครื่องชี้วัดคือ

1.1 เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักมากกว่า 3,000 กรัม

1.2 เด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ไม่ขาดสารอาหาร

1.3 เด็ก 6 - 14 ปี มีน้ำหนักตามเกณฑ์

1.4 ครัวเรือนไม่กินอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ

1.5 ครัวเรือนได้กินอาหารควบคุมมีฉลาก อ.ย

หมวดที่ 2 ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มี 5 เครื่องชี้วัดคือ

2.1 ประชาชนมีบ้านคงทนถาวรอย่างน้อย 5 ปี

2.2 จัดบ้านถูกสุขลักษณะมีระเบียบ

2.3 ประชาชนมีส้วมถูกหลักสุขาภิบาล

2.4 ครัวเรือนมีน้ำสะอาดดื่มเพียงพอ (5 ลิตร/วัน/คน)

2.5 ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนต่อสิ่งรำคาญ

หมวดที่ 3 ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมี 12 เครื่องชี้วัด

3.1 หญิงมีครรภ์ได้รับการดูแลก่อนคลอด

3.2 หญิงมีครรภ์ได้รับบริการทำคลอด

3.3 หญิงมีครรภ์ได้รับการดูแลหลังคลอด

3.4 เด็กอายุต่ำกว่า 1 ปีได้รับวัคซีนครบ

3.5 เด็กวัยปฐมศึกษาได้รับวัคซีน

3.6 ครัวเรือนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

3.7 เด็กอายุ 3 - 6 ปี ได้รับการเลี้ยงดูถูกต้อง

3.8 เด็กวัยปฐมศึกษาได้เข้าเรียนภาคบังคับ

3.9 เด็กได้เข้าศึกษาต่อระดับมัธยม

3.10 เด็กที่ไม่ได้ศึกษาต่อได้รับการฝึกอบรมอาชีพ

3.11 คนในครัวเรือนอายุ 14 -50 ปีอ่านออกเขียนได้

3.12 ครอบครัวได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

หมวดที่ 4 ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต มี 2 เครื่องชี้วัดคือ

4.1 ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

4.2 ครัวเรือนมีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

หมวดที่ 5 ประชาชนมีการประกอบอาชีพและมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ มี 1 เครื่องชี้วัด คือ ครัวเรือนมีการประกอบอาชีพและมีรายได้เฉลี่ยแล้วไม่น้อยกว่าคนละ 15,000 บาทต่อปี (ปี พ.ศ. 2539)

หมวดที่ 6 ครอบครัวสามารถควบคุมช่วงเวลาและจำนวนของการมีลูกได้ตามต้องการ มี 2 เครื่องชี้วัดคือ

6.1 คู่สมรสที่ภรรยาอายุ 15 - 44 ปีใช้บริการคุมกำเนิด

6.2 คู่สมรสที่ลูกไม่เกิน 2 คน

หมวดที่ 7 ประชาชนมีส่วนช่วยในการพัฒนาความเป็นอยู่และการกำหนดวิถีของตน มี 3 เครื่องชี้วัดคือ

7.1 ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านชุมชนตำบลอย่างน้อย 1 กลุ่ม

7.2 คนในครัวเรือนใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยด้วยความบริสุทธิ์ใจ

7.3 ครัวเรือนได้ร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณะสมบัติและกิจกรรมการพัฒนาอื่น ๆ

หมวดที่ 8 ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจตนเองให้ดีขึ้น มี 5 เครื่องชี้วัดคือ

8.1 คนในครัวเรือนปฏิบัติศาสนกิจอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

8.2 คนในครัวเรือนไม่ติดสุรา

8.3 คนในครัวเรือนไม่ติดบุหรี่

8.4 ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

8.5 คนสูงอายุได้รับการดูแลจากคนในครัวเรือนหรือชุมชน

หมวดที่ 9 ประชาชนมีจิตสำนึกและร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี 2 เครื่องชี้วัดคือ

9.1 ครัวเรือนได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

9.2 ครัวเรือนได้ทำกิจกรรมการป้องกันและควบคุมสิ่งแวดล้อม

การประเมินความยากจนระดับจังหวัดจากการวิเคราะห์ดัชนีความขัดสนรวม

จากรายงานของ UNDP เรื่องการพัฒนาคนของประเทศไทยที่ได้ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาความขัดสนและความด้วยโอกาสโดยจัดทำเป็นดัชนีชี้วัดความขัดสน (Index of Human Deprivation : IHD) ซึ่งสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของการพัฒนาในระดับภาพรวมของประเทศและภาพย่อยของดัชนีชี้วัด 8 ตัว เปรียบเทียบเป็นรายจังหวัด ได้แก่ รายได้ สุขภาพอนามัย การศึกษา การจ้างงาน ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม การสื่อสารคมนาคม การอุปโภคบริโภค และสถานภาพผู้หญิง โดยมีตัวชี้วัดย่อยรวม 48 ตัวชี้วัด

ตารางที่ 2.2 องค์ประกอบดัชนีความขัดสนรวม

ดัชนี	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. ดัชนีรายได้	1. ระดับรายได้	1. รายได้ต่อประชากร ปี 1996 (บาท)
	2. การเปลี่ยนแปลงรายได้	2. การเปลี่ยนแปลงรายได้ต่อประชากรปี 1998-1996 (%) 3. การเปลี่ยนแปลงรายได้ต่อครัวเรือน 1992-1996 (%)
2. ดัชนีสุขภาพอนามัย	3. สภาพสุขอนามัยทั่วไป	4. จำนวนทารกตาย (ต่อการเกิดมีชีพ 1,000คน) 5. จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีตาย (ต่อการเกิดมีชีพ 1,000คน) 6. จำนวนมารดาตาย (ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน) 7. การขาดสารอาหารเริ่มแรกในเด็ก (%) 8. จำนวนผู้เป็นโรคติดต่อต้องแจ้งความ (ต่อ 1,000 คน) 9. จำนวนผู้ป่วยโรคมาลาเรีย (ต่อ 1,000 คน) 10. จำนวนผู้เป็นโรคติดต่อทางเพศ (ต่อ 1,000 คน)
	4. การบริการสาธารณสุข	11. จำนวนประชากรต่อแพทย์ (คน) 12. จำนวนประชากรต่อพยาบาล (คน) 13. จำนวนประชากรต่อเตียงผู้ป่วย (คน)
3. ดัชนีการศึกษา	5. สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา	14. อัตราการรู้หนังสือในผู้ใหญ่ (%) 15. ผู้ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ (%) 16. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (%) 17. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (%) 18. อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา (%) 19. อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (%)
	6. การบริการการศึกษา	20. จำนวนนักเรียนต่อครู (คน) 21. จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน (คน)
4. ดัชนีการจ้างงาน	7. การว่างงาน	22. ประชากรวัยทำงานที่กำลังหางานทำ (%)
	8. การว่างงานแอบแฝง	23. ประชากรวัยทำงานที่รอฤดูกาลเกษตร
5. ดัชนีที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม	9. คุณภาพที่อยู่อาศัย	24. ที่อยู่อาศัยที่สร้างด้วยวัตถุไม่ถาวร (%) 25. จำนวนคนต่อห้องนอน (%)

DPU

ตารางที่ 2.2 (ต่อ) องค์ประกอบดัชนีความขัดสนรวม

ดัชนี	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
5. ดัชนีที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม (ต่อ)	10. คุณภาพสิ่งแวดล้อม	26. ครัวเรือนที่ไม่ถูกสุขลักษณะ (%) 27. ครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ (%) 28. ครัวเรือนที่หุงต้มด้วยฟืนและถ่าน (%)
6. ดัชนีการสื่อสาร-คมนาคม	11. การคมนาคม	29. ครัวเรือนที่มีจักรยาน (%) 30. จำนวนประชากรต่อโทรศัพท์ (คน)
	12. การสื่อสาร	31. ครัวเรือนที่มีวิทยุ (%) 32. จำนวนประชากรต่อโทรศัพท์ (คน)
7. ดัชนีการอุปโภคบริโภค	13. การเข้าถึงสินค้าอุปโภคบริโภค	33. ครัวเรือนที่มีโทรทัศน์สี (%) 34. ครัวเรือนที่มีตู้เย็น (%) 35. ครัวเรือนที่มีจักรเย็บผ้า (%) 36. ครัวเรือนที่มีพัดลมไฟฟ้า (%)
8. ดัชนีสถานภาพผู้หญิง	14. กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	37. สัดส่วนผู้หญิงในวัยแรงงาน (%) 38. อัตราการว่างงานของผู้หญิง (%)
	15. สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา	39. ผู้หญิงที่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ (%) 40. ผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (%) 41. ผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (%) 42. ผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%) 43. อัตราการเข้าเรียนของเด็กหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (%) 44. อัตราการเข้าเรียนของเด็กหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)
	16. สุขอนามัยการเจริญพันธ์	45. อัตราการคุมกำเนิด 46. จำนวนมารดาตาย (ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน) 47. จำนวนผู้เป็นโรคติดต่อทางเพศ (ต่อ 1,000)
	17. ชีวิตสมรสและครอบครัว	48. จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยของผู้หญิง

แหล่งที่มา : รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย 2542 UNDP

ดัชนีความขัดสนรวม 12 จังหวัดที่มีดัชนีความขัดสนระบุว่ามีความขัดสนมากที่สุด

ลำดับที่		
12	นครพนม	0.558
11	เชียงราย	0.577
10	พัทลุง	0.571
9	สกลนคร	0.574
8	ศรีสะเกษ	0.580
7	บุรีรัมย์	0.582
6	หนองคาย	0.588
5	นครสวรรค์	0.594
4	กำแพงเพชร	0.632
3	แม่ฮ่องสอน	0.669
2	สุรินทร์	0.681
1	ตาก	0.703

ดัชนีขัดสนทางด้านรายได้ จังหวัดอุตรดิตถ์ นครนายก พิจิตร เพชรบูรณ์ นราธิวาส อุทัยธานี เชียงราย พัทลุง แม่ฮ่องสอน ตาก มีค่าดัชนีเท่ากับ 1

ดัชนีขัดสนทางด้านสุขอนามัย จังหวัดเชียงราย 0.75 ตาก 0.65 กำแพงเพชร 0.65 มุกดาหาร 0.65 เลย 0.65 นครพนม 0.65 พะเยา 0.6 แม่ฮ่องสอน 0.6 บุรีรัมย์ 0.55 สุรินทร์ 0.55

ดัชนีขัดสนทางด้านการศึกษา จังหวัดนราธิวาส 0.875 ปัตตานี 0.75 ศรีสะเกษ 0.688 บุรีรัมย์ 0.688 ตาก 0.625 หนองคาย 0.625 หนองบัวลำภู 0.688 เชียงราย 0.563 สงขลา 0.563 กำแพงเพชร 0.563 สุรินทร์ 0.563

ดัชนีขัดสนทางด้านการจ้างงาน จังหวัดตาก สุรินทร์ สกลนคร นครพนม มีค่าดัชนี 1.00 หนองคาย พัทลุง เชียงราย มุกดาหาร พะเยา อุดรธานี แพร่ หนองบัวลำภู ขอนแก่น แพร่ มีดัชนี 0.75

ดัชนีขัดสนทางด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย นครศรีธรรมราช สงขลา มีค่าดัชนี 0.8 สตูล มหาสารคาม เลย ระนอง มีดัชนี 0.7 ตาก นครสวรรค์ พัทลุง ปัตตานี เพชรบูรณ์ สุโขทัย แพร่ ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี มีค่าดัชนี 0.6

ดัชนีขัดสนทางด้านการสื่อสาร คมนาคม จังหวัดแม่ฮ่องสอน สตูล กระบี่ สงขลา ระนอง มีค่าดัชนี 0.75 พัทลุง มหาสารคาม นครศรีธรรมราช น่าน ตรัง มีค่าดัชนี 0.625

DPU

ดัชนีขัดสนทางด้านอุปโภคบริโภค จังหวัดสุรินทร์ แม่ฮ่องสอน บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุทัยธานี มีดัชนี 1.00 กำแพงเพชร หนองคาย มุกดาหาร ชัยภูมิ น่าน อุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีค่าดัชนี 0.875 ตาก สกลนคร นครพนม สตูล มหาสารคาม กระบี่ เลย ตรัง สตูล ยโสธร ร้อยเอ็ด มีค่าดัชนี 0.75 พัทลุง กาฬสินธุ์ สุโขทัย นครราชสีมา มีค่าดัชนี 0.625

จังหวัดที่มีความขัดสนต่ำ จังหวัดสิงห์บุรี 0.113 จ้างงาน ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม อุปโภคบริโภค ดัชนี 0.00 กรุงเทพมหานคร อันดับ 30 มีค่าดัชนี 0.32 อุปโภคบริโภค ดัชนี 0.00

DPU

บทที่ 3

สถานการณ์ความยากจนในประเทศไทย

การวัดความยากจนในประเทศไทยด้วยเส้นความยากจน

นิยาม "คนจน" โดยพิจารณาว่าบุคคลนั้นมีรายได้เพียงพอที่จะสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตนเองได้หรือไม่ จึงได้มีการพัฒนา "เส้นความยากจน" ขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดเกณฑ์ความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำของบุคคลถ้าบุคคลใดมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนก็พิจารณาได้ว่าบุคคลนั้นเป็นคนจน การกำหนดเส้นความยากจนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะยุ่งยาก เนื่องจากความต้องการขั้นพื้นฐานขั้นต่ำของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายด้านและส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่คิดคำนวณได้ยาก

รายงานการศึกษาของศาสตราจารย์ นานัค คัดวานี และรองศาสตราจารย์ เมธี ครองแก้ว ซึ่งได้จัดทำขึ้นภายในกองประเมินผลการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง "ความยากจนในประเทศไทย การกำหนด การวัดและการวิเคราะห์" นั้นนับว่าเป็นการวิเคราะห์ปัญหาความยากจนของประเทศไทยที่ละเอียดรอบคอบมากที่สุดเท่าที่ได้เคยมีการศึกษามาในประเทศไทย การศึกษานี้นับเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเครื่องชี้วัดเพื่อการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ซึ่งครอบคลุมประเด็นการประเมินผลด้านความยากจนในประเทศไทยด้วย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดจำนวนคนยากจนลงให้เหลือร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศในปีสุดท้ายของแผนฯ อย่างไรก็ตามปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบันย่อมจะส่งผลกระทบต่อความพยายามในการแก้ปัญหาความยากจน แม้แต่การรักษาระดับความยากจนไว้ให้เท่ากับที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็ยังเป็นเรื่องยาก รัฐจะต้องหันมาให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือคนจนให้มากขึ้นกว่าเดิม จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาการจัดทำแผนงาน / โครงการที่สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายคนยากจนที่สมควรได้รับรับความช่วยเหลือให้ชัดเจน ซึ่งต้องอาศัยการใช้เส้นความยากจนเป็นเครื่องมือสำคัญในการแจกแจงคนจนในแต่ละครัวเรือนที่มีขนาดองค์ประกอบ ตลอดจนมีภูมิลำเนาอยู่ในภูมิภาคและพื้นที่ที่แตกต่างกัน การศึกษาของศาสตราจารย์นานัค คัดวานี และรองศาสตราจารย์เมธี ครองแก้ว ได้นำเสนอวิธีการพัฒนาหาเส้นความยากจนที่น่าจะกล่าวได้ว่ามีความแม่นยำถูกต้องที่สุด ภายใต้ข้อมูลที่มีอยู่ในประเทศไทย

การพัฒนาเส้นความยากจนของประเทศไทยในระยะแรก

ธนาคารโลกนับเป็นผู้ริเริ่มนำเทนนิคการคิดคำนวณเส้นความยากจนมาใช้ในประเทศไทย โดยยึดหลักความเพียงพอของการบริโภคสารอาหารและสินค้าอุปโภคบริโภคโดยเฉลี่ยของคนไทย เส้นความยากจนนี้ถึงแม้จะได้มีการนำไปใช้อย่างกว้างขวางแต่ก็ยังนับว่ามีจุดอ่อนหลายประการ จุดอ่อนที่สำคัญที่สุดคือ การใช้ค่าเฉลี่ยความต้องการสารอาหารต่อวันต่อคน ในปี 2521 มาคำนวณโดยมิได้คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องของ อายุ และเพศ วิธีการนี้มีสมมติฐานว่าคนไทยทุกคนมีความต้องการสารอาหารในจำนวนที่เท่ากัน นับว่าเป็นข้อสมมติฐานที่ไม่น่าเชื่อถือแล้วในปัจจุบัน เนื่องจากข้อมูลที่มีอยู่ยืนยันได้ว่าความต้องการสารอาหารของแต่ละคนนั้นไม่เท่ากัน

จุดอ่อนประการที่สอง คือ เส้นความยากจนของธนาคารโลกมิได้คำนึงถึงความแตกต่างของราคาระหว่างภูมิภาคและพื้นที่ (เมืองและชนบท) เส้นความยากจนจึงไม่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหารและสินค้าอุปโภคที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและพื้นที่ได้

ประการที่สาม เส้นความยากจนของธนาคารโลกพัฒนาขึ้นในช่วงปี 2531 จึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากรูปแบบการบริโภคของคนไทยได้เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ โครงสร้างประชากรไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จำนวนคนในกลุ่มอายุวัยทำงานได้เพิ่มขึ้นมาก อย่างไรก็ตามนับเป็นเรื่องน่ายินดีที่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาและจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเส้นความยากจนที่ละเอียดรอบคอบกว่าเดิมขึ้นใหม่ ซึ่งทำให้สามารถแก้ไขจุดอ่อนต่าง ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้นได้ โดยเฉพาะข้อมูลด้านความต้องการสารอาหารของบุคคลในกลุ่มอายุต่าง ๆ ราคาอาหาร และราคาสินค้าอุปโภค ในแต่ละภูมิภาคและพื้นที่

ปริมาณความต้องการสารอาหารของปัจเจกบุคคล

ขั้นตอนแรกของการกำหนดเส้นความยากจน คือการพิจารณาปริมาณความต้องการบริโภคอาหารของปัจเจกบุคคลหรือครัวเรือน โดยมีสมมติฐานว่าการพิจารณาว่าบุคคลมีการบริโภคอาหารในปริมาณที่เพียงพอแก่ความต้องการหรือไม่นั้น สามารถประเมินได้จากปริมาณสารอาหารหรือพลังงานที่ได้รับเพื่อการมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสมจากการบริโภคอาหารเหล่านั้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องนำเกณฑ์ มาตรฐานความต้องการสารอาหารหรือพลังงานของแต่ละบุคคลมาประกอบพิจารณากำหนดความต้องการขั้นพื้นฐานด้านการบริโภคของแต่ละบุคคล

เนื่องจากการกำหนดเกณฑ์ ภาวะโภชนาการที่เหมาะสมแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่าง ๆ อาทิ เชื้อชาติ ภูมิอากาศ ฉะนั้นการกำหนดมาตรฐานความต้องการสารอาหารที่จะนำมาใช้ในการคำนวณจะต้องมีความเหมาะสมกับคนไทย เป็นที่น่ายินดีที่กระทรวงสาธารณสุขให้จัดทำข้อมูลมาตรฐานความต้องการสารอาหาร หรือพลังงานของคนไทยจำแนกตาม

กลุ่มอายุต่าง ๆ และเพศดังปรากฏในตารางที่ 1 ซึ่งได้แสดงให้เห็นความต้องการพลังงานต่อวันต่อคนที่แตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไขดังกล่าว ชัดเจนว่าเด็กต้องการพลังงานน้อยกว่าผู้ใหญ่ ในทำนองเดียวกันเพศชายต้องการพลังงานมากกว่าเพศหญิง จึงยืนยันได้ว่าเราไม่สามารถใช้มาตรฐานความต้องการพลังงานในระดับเดียวกันสำหรับทุก ๆ คนได้

ตารางที่ 3.1 ความต้องการพลังงานต่อคน ต่อวัน จำแนกตามอายุ และเพศ

แคลอรี : หน่วย

อายุ	ชาย	หญิง
1 – 3 ปี	1200	1200
4 – 6 ปี	1450	1450
7 – 9 ปี	1600	1600
10 – 12 ปี	1850	1700
13 – 15 ปี	2300	2000
16 – 19 ปี	2400	1850
20 – 29 ปี	2787	2017
30 – 59 ปี	2767	2075
60 ปีขึ้นไป	1969	1747

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข ประมวลผลโดย กองประเมินผลการพัฒนา

เนื่องจากการศึกษานี้ ใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ฉะนั้นในการหาค่าเฉลี่ยความต้องการสารอาหารหรือพลังงานของประชากร จึงทำได้โดยการรวบรวมความต้องการพลังงานของแต่ละปัจเจกบุคคลในข้อมูลการสุ่มตัวอย่าง แล้วแปลงเป็นค่าประชากรด้วยวิธีการถ่วงน้ำหนักด้วยน้ำหนักประชากรที่กำหนดในแต่ละครัวเรือนตัวอย่าง ซึ่งได้แสดงผลลัพธ์ไว้ใน ตารางที่ 3.2 คือความต้องการพลังงานโดยเฉลี่ยของคนไทยต่อคนต่อวัน จำแนกตามพื้นที่ในเทศบาล สุขาภิบาลและชนบท

DPU

ตารางที่ 3.2 ความต้องการพลังงานโดยเฉลี่ยของคนไทยต่อคน ต่อวัน จำแนกตามพื้นที่ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล และชนบท

เขต	2531	2533	2535	2537
เทศบาล	2110	2126	2130	2146
สุขาภิบาล	2076	2084	2102	2110
ชนบท	2062	2077	2082	2084
ประเทศไทย	**2072**	**2087**	**2093**	**2099**

ที่มา : กองประเมินผลการพัฒนา

จากตารางที่ 3.2 ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่าในปี 2537 คนไทยต้องการพลังงานต่อคนต่อวันโดยเฉลี่ยประมาณ 2,099 แคลอรี่ ความต้องการพลังงานดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นโดยลำดับในช่วง 2531, 2533, 2535 และ 2537 เนื่องจากโครงสร้างประชากรได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ประชากรเด็กมีสัดส่วนลดลง ทั้งนี้เพราะอัตราการเจริญพันธุ์ในประเทศไทยได้ลดลงอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาที่ผ่านมา นอกจากนี้ยังปรากฏว่าในเขตเทศบาลมีแนวโน้มความต้องการพลังงานสูงกว่าชนบท เนื่องจากในชนบทมีจำนวนเด็กและคนชรามากกว่าในเขตเทศบาลและเขตเมือง

หมวดสินค้าอาหารและดัชนีราคารายพื้นที่

หลังจากที่ได้หาความต้องการพลังงานของคนไทย จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปของการคำนวณเส้นความยากจน คือการพิจารณารูปแบบการบริโภคอาหารของคนไทย ซึ่งจะสามารถให้ปริมาณสารอาหารตามหลักโภชนาการได้ เพื่อนำไปคำนวณค่าใช้จ่ายด้านอาหารที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานซึ่งในที่นี้เรียกว่า "ตะกร้าสินค้า" ตะกร้าสินค้าที่นำมาพิจารณาใช้ในการคำนวณจะต้องสามารถสะท้อนรูปแบบการบริโภคของคนที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและพื้นที่ได้การศึกษานี้ได้ใช้ตะกร้าอาหารที่แตกต่างกับจำนวน 9 ตะกร้า คือตะกร้าอาหารใน 5 ภูมิภาค (ภาคเหนือ กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล) ซึ่งจำแนกพื้นที่ในเขตเมืองและชนบท (ยกเว้นในส่วนของกรุงเทพมหานคร) และจำแนกเป็นตะกร้าในหมวดสินค้าอาหารและสินค้าอุปโภค ตะกร้าสินค้าเหล่านี้จัดทำโดย กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ เป็นตะกร้าสินค้าซึ่งได้แสดงทั้งราคาและปริมาณสินค้าจำนวน 321 รายการ ที่ครัวเรือนบริโภค ซึ่งในจำนวนนี้ประกอบด้วยสินค้าในหมวดอาหาร 125 รายการ ครอบคลุมรายการอาหารที่สะท้อนรสนิยมการบริโภคของคนไทยในแต่ละภูมิภาคและพื้นที่ จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เราสามารถคำนวณหาดัชนีราคารายพื้นที่ (spatial price indices) สำหรับเขตเทศบาลและสุขาภิบาลในแต่ละภูมิภาคได้

ดัชนีราคารายพื้นที่ ใช้ในการวัดและเปรียบเทียบระดับค่าครองชีพในแต่ละภูมิภาคและพื้นที่ในการกำหนดเส้นความยากจน มีความจำเป็นต้องใช้ดัชนีราคารายพื้นที่ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับราคาในแต่ละภูมิภาคได้ การศึกษานี้นับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการพัฒนาวิธีการคำนวณดัชนีราคารายพื้นที่ดังกล่าวขึ้น โดยใช้ปี 2535 เป็นปีเริ่มต้นหรือปีฐานโดยแยกการการคำนวณระหว่างหมวดสินค้าอาหารและสินค้าอุปโภค สำหรับการพิจารณาหาดัชนีราคารายพื้นที่ในปีอื่น ๆ ต่อไป สามารถคำนวณได้โดยปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer price indices) ฉะนั้นดัชนีราคาที่แสดงในตารางที่ 3.3 จึงเป็นดัชนีราคาที่สามารถใช้ในการเปรียบเทียบทั้งความแตกต่างของระดับราคาสินค้าระหว่างภูมิภาคและพื้นที่และความแตกต่างของระดับราคาในแต่ละช่วงเวลาด้วย

จากตารางที่ 3.3 จะเห็นว่ากำหนดให้ดัชนีราคาของกรุงเทพฯ และปริมณฑลในเขตเทศบาลเท่ากับ 100 ในปี 2535 เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการคำนวณ และค่าดัชนีราคาของภูมิภาคและพื้นที่อื่น ๆ ที่คำนวณได้ จึงเป็นราคาโดยเปรียบเทียบกับราคาในพื้นที่กรุงเทพฯ ในปีเดียวกันนั่นเอง ดังตัวอย่างตามตารางที่ 3.3 ค่าอาหารในเขตเมืองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2535 คิดเป็นร้อยละ 83 ของค่าอาหารในกรุงเทพฯ ในปีเดียวกัน

ในคอลัมน์สุดท้ายของตารางที่ 3.3 แสดงอัตราเงินเฟ้อระหว่างปี 2531 – 2533, 2533 – 2535, 2535 – 2537 และ 2537 – 2539 อัตราเงินเฟ้อมีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงขนาดของปัญหาความยากจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราเงินเฟ้อในหมวดอาหารจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อปัญหาความยากจน ดังปรากฏว่าอัตราเงินเฟ้อในหมวดอาหารค่อนข้างสูงในเกือบทุกภูมิภาคในช่วงปี 2531 – 2535 โดยเฉพาะราคาอาหารในเขตสุขาภิบาลของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 26.2 ปัจจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาความยากจนมีความรุนแรงมากเป็นพิเศษ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเวลาดังกล่าว

ตารางที่ 3.3 ปริมาณพลังงานต่อบาทของค่าใช้จ่ายจากหมวดอาหารต่าง ๆ 2535

ตะกร้า	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	กรุงเทพฯ	เฉลี่ย
ตะกร้าเขตสุขาภิบาล						
ราคาในเขตสุขาภิบาล						
เหนือ	179	206	200	164	-	187
ตะวันออกเฉียงเหนือ	174	206	197	164	-	185
กลาง	168	194	195	168	-	181
ใต้	164	191	196	174	-	181

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) ปริมาณพลังงานต่อบาทของค่าใช้จ่ายจากหมวดอาหารต่าง ๆ 2535

ตะกร้า	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	กรุงเทพฯ	เฉลี่ย
ตะกร้าเขตเทศบาล						
ราคาในเขตเทศบาล						
เหนือ	148	163	168	140	-	155
ตะวันออกเฉียงเหนือ	145	163	166	139	-	153
กลาง	140	150	163	140	-	148
ใต้	132	141	157	138	-	142
กรุงเทพ	135	147	157	134	-	143
ราคาในเขตสุขาภิบาล						
เหนือ	123	136	112	117	111	120
ตะวันออกเฉียงเหนือ	113	126	102	107	100	110
กลาง	115	128	105	111	103	112
ใต้	114	125	106	110	103	112
ราคาในเขตเทศบาล						
เหนือ	115	126	103	108	100	110
ตะวันออกเฉียงเหนือ	109	120	98	103	95	105
กลาง	114	125	104	109	101	111
ใต้	108	117	99	103	95	104
กรุงเทพ	107	117	97	102	94	103

ที่มา : กองประเมินผลการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2535 – 2537 อัตราเงินเฟ้อค่อนข้างต่ำ ในทุกภาคและพื้นที่ โดยเฉพาะราคาสินค้าอาหารในเขตสุขาภิบาล (หมายถึง ปริมาณแคลอรีหรือพลังงานที่ได้รับจากการบริโภคอาหารแต่ละอย่าง) จากแต่ละตะกร้าอาหารทั้ง 9 ตะกร้าอาหารเหล่านี้แสดงระดับการบริโภคอาหารในรูปของกิโลกรัมต่อเดือน ซึ่งสามารถแปลงให้เป็นกรัมต่อวัน แล้วจึงแปลงให้เป็นค่าสารอาหารหรือพลังงานที่ได้รับต่อวันจากการบริโภคอาหารในแต่ละตะกร้าอาหาร โดยนำปริมาณการบริโภคอาหารต่อวัน (กรัมต่อวัน) ไปคูณด้วยค่าพลังงานต่อกรัมของอาหารแต่ละชนิด ซึ่งคำนวณได้จากสูตรการแปลงรูปการบริโภคอาหารให้อยู่ในรูปแบบสารอาหาร (conversion-

factor) ของ ... ข และเมื่อทราบ ค่าใช้จ่ายใน
การบริโภค ... ารถคำนวณมูลค่าพลังงานต่อบาท
ของค่าใช้จ่าย ...

ต ... ารเฉลี่ยในแต่ละหมวดออกมาเป็น
จำนวนพลังง ... ปรากฏว่าตะกร้าอาหารของเขต
สุขาภิบาลใหญ่ ... อ 1 บาท ถ้าใช้ราคาสินค้าในเขต
เทศบาลใหญ่ ... ลอรีต่อ 1 บาท ถ้าใช้ราคาสินค้า
ในเขตเทศบา ... ระหว่างราคาสินค้าอาหารในเขต
เทศบาลและสุ ... ว่าตะกร้าอาหารของเขตเทศบาลที่
ซื้อได้ 105 ... าคกลาง ข้อมูลเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า
ค่าใช้จ่ายในภา ... ขึ้นอยู่กับตะกร้าอาหารและราคา
สินค้าที่เลือกไว้ ... งงานเฉลี่ยทั่วประเทศต่อค่าใช้จ่าย
1 บาท จำแ ... และชนบทของทุกภูมิภาค ซึ่งชี้ให้
เห็นว่าในภาพ ... งงานต่อหน่วยได้ในราคาที่ต่ำกว่า
ประชากรในเ ...

หมวดสินค้าอุปโภค (Non – Food)

เมื่อ ... เล็นต่อไปคือการหาวิธีคำนวณการ
บริโภคสินค้าอุ ... กฎ "Engel Law" มาใช้ในการ
ประเมินค่าใช้จ่ ... บริโภคอาหารในสัดส่วนเดียวกัน
ถือว่ามีมาตรฐา ... ดังกล่าว การศึกษานี้ได้ใช้สมมติ-
ฐานว่าคนจนซื้อ ... วนร้อยละ 60 ของรายได้ ฉะนั้น
เมื่อคำนวณเส้น ... ส่วนดังกล่าวในการคำนวณเส้น
ความยากจนรว ... วามแตกต่างของระดับราคาสินค้า
อุปโภคในแต่ละ ... การดำรงชีพของครัวเรือนตาม กฎ
"Engel Law" ... รต่อค่าใช้จ่ายรวมเท่ากันทุกปี ก็
หมายความว่าค ... แปลงหรือวัดความยากจนเปรียบ
เทียบทั้งในแง่ ... ล่าวสามารถแก้ไขได้ ด้วยการใช้
ดัชนีราคารายปี ... ที่

สัดส่วนค่า ... ละปีจำแนกตามภูมิภาคและพื้นที่
คำนวณได้โดยใช้สูต ...

DPU

$$H_{it} = \frac{3S_{it}}{3S_{it} + 2\overline{S}_{it}} \times 100$$

H_{it} คือสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านอาหารต่อค่าใช้จ่ายรวม สำหรับภูมิภาคที่ i ในปี t และ S_{it} และ $\overline{S}_{it}$ คือดัชนีราคารายพื้นที่สำหรับการบริโภคสินค้าในหมวดอาหารและสินค้าอุปโภค ในภูมิภาคที่ i และในปีที่ t ตามลำดับ สำหรับในเขตกรุงเทพฯ ในปี 2535 กำหนดให้ $S_{it} = S_{it}$ ซึ่งทำให้ค่า $H_{it} = 60\%$

ตารางที่ 3.4 แสดงร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านอาหารต่อค่าใช้จ่ายรวมในทุกพื้นที่และภูมิภาคในแต่ละปี จะเห็นได้ว่าตัวเลขดังกล่าวมีความแตกต่างกันอยู่ไม่น้อย เนื่องมาจากความแตกต่างของราคาสินค้าอาหารและสินค้าอุปโภคโดยเปรียบเทียบในแต่ละพื้นที่ สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านอาหารจะเพิ่มขึ้น ถ้าราคาอาหารสูงขึ้นเร็วกว่าราคาสินค้าอุปโภค และแน่นอนว่าปรากฏการณ์นี้ย่อมส่งผลกระทบต่อระดับความยากจน น่าสังเกตว่าสัดส่วนดังกล่าวได้เพิ่มเป็นร้อยละ 65.2 ในภาคใต้ในปี 2539 ชี้ให้เห็นว่าในภาคใต้ราคาสินค้าหมวดอาหารได้เพิ่มสูงขึ้นเร็วกว่าราคาสินค้าอุปโภค ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าปัญหาความยากจนในภาคใต้มีแนวโน้มสูงขึ้น นอกเสียจากว่ารายได้ของคนในภาคใต้จะเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าในช่วงเวลาเดียวกัน

ตารางที่ 3.4 สัดส่วนอาหารต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด ณ เส้นความยากจน

ภาค	1988	1990	1992	1994	1996
เขตสุขาภิบาลและชนบท					
เหนือ	59.8	59.9	61.1	59.6	62.8
ตะวันออกเฉียงเหนือ	57.1	56.4	59.2	57.7	59.7
กลาง	58.1	58.2	59.7	58.9	62.0
ใต้	61.9	61.2	61.6	61.6	65.2
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	58.1	58.2	59.7	58.9	62.0
เขตเทศบาล					
เหนือ	56.1	56.1	57.5	56.1	58.4
ตะวันออกเฉียงเหนือ	54.4	55.0	56.2	54.7	56.1
กลาง	54.6	56.1	57.6	57.0	59.0
ใต้	57.8	57.4	58.0	57.6	59.9
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	57.0	59.6	60.0	60.8	62.9

ที่มา : กองประเมินผลการพัฒนา

0157520

(รายละเอียดของสูตรอยู่ในเอกสารรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ : Poverty in Thailand : Defining, measuring and analyzing) กองประเมินผลการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในขั้นตอนนี้สามารถคำนวณหาเส้นความยากจนรวมได้แล้ว โดยการนำเส้นความยากจนด้านอาหารไปหารด้วยสัดส่วนของค่าใช้จ่ายด้านอาหารต่อค่าใช้จ่ายรวม

โดยสรุป วิธีการที่นำเสนอในที่นี้เป็นการกำหนดเส้นความยากจนของครัวเรือน ซึ่งมีความแตกต่างกัน เส้นความยากจนเพียงเส้นเดียวไม่เพียงพอที่จะสะท้อนความแตกต่างในความต้องการของสมาชิกแต่ละคนในครัวเรือนได้ แต่ละครัวเรือนย่อมจะมีเส้นความยากจนของตนเอง ซึ่งแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสมาชิก อายุ เพศ และสถานที่ตั้งของครัวเรือนนั้น ๆ เราจะระบุว่าครัวเรือนนั้นยากจนก็ต่อเมื่อรายได้ต่อหัวของครัวเรือนนั้นน้อยกว่าเส้นความยากจน

ความยากจนที่ไม่ได้เกิดจากรายได้จากการประเมินความยากจนของ United Nation Development Program : UNDP*

1. การสร้างดัชนีความยากจน

ในตอนที่แล้วเป็นการพิจารณาถึงความยากจนที่เกิดจากรายได้ โดยการวิเคราะห์ความยากจนของคนไทยจากเส้นความยากจนมีการเสนอสูตร หาสัดส่วนของค่าใช้จ่ายอาหารต่อค่าใช้จ่ายรวมเพื่อต้องการจะหามิติ (dimension) ของความยากจน ในส่วนนี้จะนำเสนอวิธีการประเมินถึงความยากจนจากการหาค่าวัดที่มิใช่รายได้โดยวิธีการวัดและประเมินความไม่เสมอภาคและความอัตคัต (disparities) ซึ่งในที่นี้จะใช้ดัชนีและตัวชี้วัด การสร้างค่าดัชนีจะต้องเป็นไปตามความคิดรวบยอด วิธีการและข้อกำหนดที่เป็นไปได้ โดยหลักการมีดังต่อไปนี้

1) ใช้หลายมิติ (Multi-dimensionality) ดัชนีจะแสดงถึงลักษณะของหลายมิติของการพัฒนาบุคคล และค้นหาวิธีการที่เป็นระบบโดยมีหลายมิติซึ่งเป็นไปได้และปฏิบัติได้

2) นโยบายที่เกี่ยวข้อง ดัชนีมีการใช้นโยบายและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจโดยกลยุทธ์และโครงการที่มีจุดประสงค์เกี่ยวกับความไม่เสมอภาคและความแตกต่างกัน

ดัชนีจะค้นหาความยากจนและดัชนีชี้วัดตามภูมิภาคของประเทศ เพราะว่า สิ่งเหล่านี้มีความหมายกว้างในคุณลักษณะและน้อยไปในจำนวนสมาชิกที่จะใช้ในการสร้างดัชนีจากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่

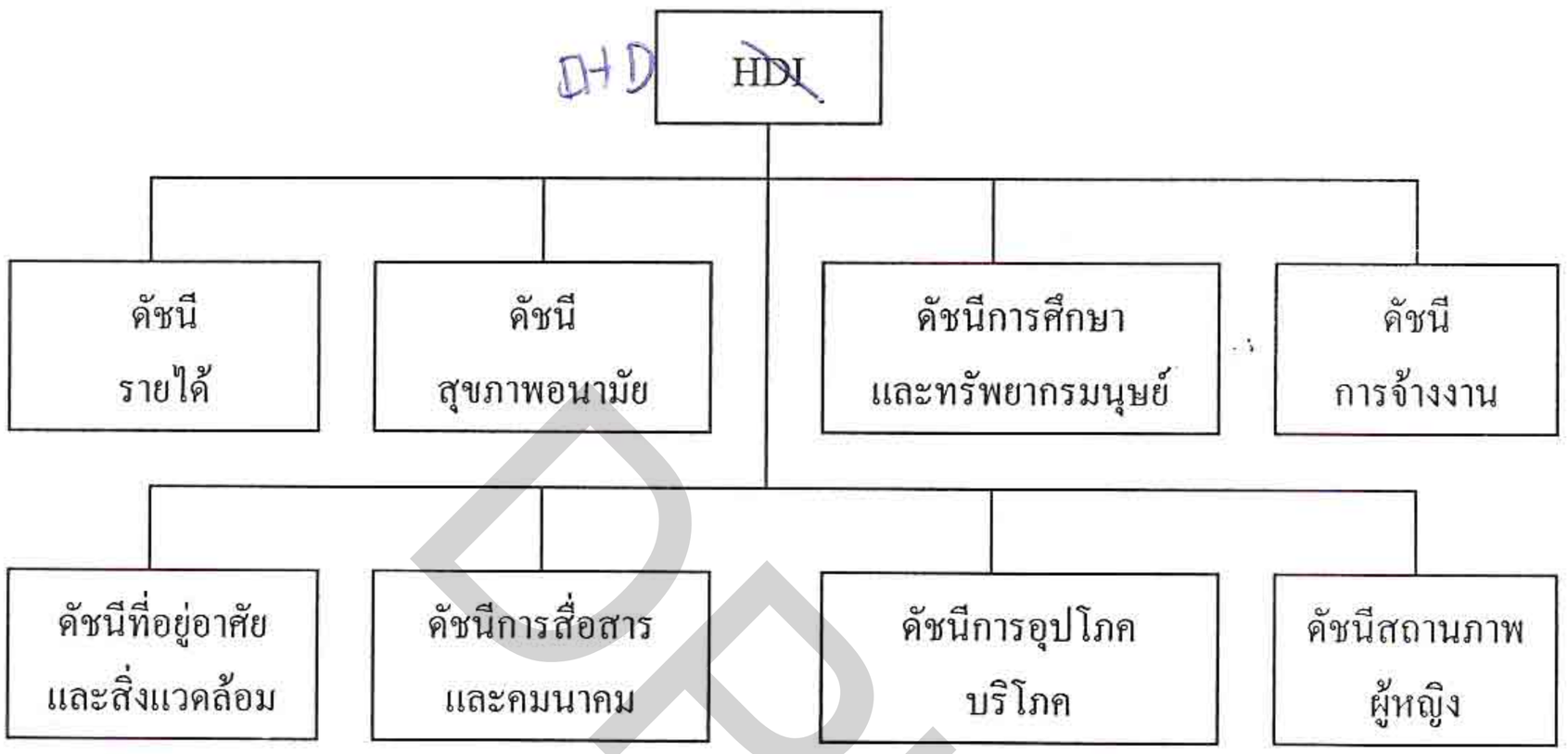
---

* แปลและเรียบเรียงจาก Human Development Report : 1999 : UNDP

ศูนย์วิทยทรัพยากร
มหาวิทยาลัยธรกิจบัณฑิตย์

เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่เพื่อการรวบรวมดัชนีนั้นอยู่เกินขอบเขต (Scope) ของตัวชี้วัดที่สร้างขึ้น จึงต้องใช้จากทุกแหล่งข้อมูล ที่เกี่ยวกับปัญหาความขัดสนหลัก เพราะว่าประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นซึ่งมีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกันเป็นประเทศที่มีข้อมูลที่เผยแพร่จำนวนมาก (Data rich) ที่สามารถนำไปใช้ได้

ภาพที่ 3.1 The Index of Human Deprivation (~~HDI~~)

การทบทวนแหล่งข้อมูลจากการสร้างดัชนี 8 ตัว ซึ่งจะรวมเป็นดัชนีของความยากจนของมนุษย์ (Index of Human Deprivation) ในระดับจังหวัดเพื่อจะรวบรวมดัชนี มี 76 จังหวัด (รวมกรุงเทพฯ) เพราะว่าจังหวัดใช้พื้นฐานของการจัดสรรทรัพยากร (resource allocation) ซึ่งจะช่วยให้แน่ใจว่านโยบายมีความสัมพันธ์กับดัชนี

ตารางที่ 3.5 องค์ประกอบตัวชี้วัดความขัดสนรวม

ดัชนี	ตัวชี้วัด
1. ดัชนีรายได้	รายได้ต่อคนและรายได้ของครัวเรือน
2. ดัชนีการจ้างงาน	จำนวนการจ้างงานและจำนวนการว่างงาน
3. ดัชนีสุขภาพอนามัย	สุขภาพอนามัยทั่วไปและการบริการทางสาธารณสุข
4. ดัชนีการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์	ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเข้าเรียนต่อ
5. ดัชนีที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม	คุณภาพของที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม
6. ดัชนีการขนส่งและคมนาคม	ความทันสมัยของการคมนาคมและการขนส่ง

ตารางที่ 3.5 (ต่อ) องค์ประกอบตัวชี้วัดความขัดสนรวม

ดัชนี	ตัวชี้วัด
7. ดัชนีสินค้าบริโภค	การเป็นเจ้าของสินค้าคงทนที่มีใช้ในชีวิตประจำวันและคุณภาพชีวิต
8. ดัชนีสถานภาพสตรี	สถานภาพของสตรีในแต่ละจังหวัด
↓	
9. ดัชนีความขัดสนรวม	ผลรวมของดัชนีย่อย

องค์ประกอบของตัวชี้วัดความขัดสนรวมประกอบไปด้วย ดัชนีรายได้ ดัชนีการจ้างงาน ดัชนีสุขภาพอนามัย ดัชนีการศึกษา และทรัพยากรมนุษย์ ดัชนีที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ดัชนีการขนส่งและการการคมนาคม ดัชนีบริโภค ดัชนีสถานภาพสตรีจากดัชนีทั้ง 8 ดัชนีนำค่าที่คำนวณได้รวมกันโดยไม่ถ่วงน้ำหนักเป็นค่าดัชนีความขัดสนรวม (HDI)

วิธีการ (Methodology)

แต่ละค่าของดัชนี 8 ตัว ประกอบด้วยส่วนประกอบและตัวชี้วัดที่ใช้เมื่อวัตถุประสงค์ของการวัด รายการของส่วนประกอบและตัวชี้วัดอยู่ในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 ดัชนีความขัดสนด้านต่าง ๆ และองค์ประกอบตัวชี้วัด

ดัชนี	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. ดัชนีรายได้	1. ระดับรายได้	1. รายได้ต่อประชากร ปี 1996 (บาท)
	2. การเปลี่ยนแปลงรายได้	2. การเปลี่ยนแปลงรายได้ต่อประชากรปี 1998-1996 (%) 3. การเปลี่ยนแปลงรายได้ต่อครัวเรือน 1992-1996 (%)

ตารางที่ 3.6 (ต่อ) ดัชนีความขัดสนด้านต่าง ๆ และองค์ประกอบตัวชี้วัด

ดัชนี	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
2. ดัชนีสุขภาพอนามัย	3. สภาพสุขอนามัยทั่วไป	4. จำนวนทารกตาย (ต่อการเกิดมีชีพ 1,000คน) 5. จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีตาย (ต่อการเกิดมีชีพ 1,000คน) 6. จำนวนมารดาตาย (ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน) 7. การขาดสารอาหารเริ่มแรกในเด็ก (%) 8. จำนวนผู้เป็นโรคติดต่อต้องแจ้งความ (ต่อ 1,000 คน) 9. จำนวนผู้ป่วยโรคมาลาเรีย (ต่อ 1,000 คน) 10. จำนวนผู้เป็นโรคติดต่อทางเพศ (ต่อ 1,000 คน)
	4. การบริการสาธารณสุข	11. จำนวนประชากรต่อแพทย์ (คน) 12. จำนวนประชากรต่อพยาบาล (คน) 13. จำนวนประชากรต่อเตียงผู้ป่วย (คน)
3. ดัชนีการศึกษา	5. สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา	14. อัตราการรู้หนังสือในผู้ใหญ่ (%) 15. ผู้ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ (%) 16. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (%) 17. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (%) 18. อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา (%) 19. อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (%)
	6. การบริการการศึกษา	20. จำนวนนักเรียนต่อครู (คน) 21. จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน (คน)
4. ดัชนีการจ้างงาน	7. การว่างงาน	22. ประชากรวัยทำงานที่กำลังหางานทำ (%)
	8. การว่างงานแอบแฝง	23. ประชากรวัยทำงานที่รอฤดูกาลเกษตร
5. ดัชนีที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม	9. คุณภาพที่อยู่อาศัย	24. ที่อยู่อาศัยที่สร้างด้วยวัตถุไม่ถาวร (%) 25. จำนวนคนต่อห้องนอน (%)
	10. คุณภาพสิ่งแวดล้อม	26. ครัวเรือนที่ไม่ถูกสุขลักษณะ (%) 27. ครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ (%) 28. ครัวเรือนที่หุงต้มด้วยฟืนและถ่าน (%)

ตารางที่ 3.6 (ต่อ) ดัชนีความขัดสนด้านต่าง ๆ และองค์ประกอบตัวชี้วัด

ดัชนี	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
6. ดัชนีการสื่อสาร-คมนาคม	11. การคมนาคม	29. ครัวเรือนที่มีจักรยาน (%) 30. จำนวนประชากรต่อจักรยานยนต์ (คน)
	12. การสื่อสาร	31. ครัวเรือนที่มีวิทยุ (%) 32. จำนวนประชากรต่อโทรศัพท์ (คน)
7. ดัชนีการอุปโภคบริโภค	13. การเข้าถึงสินค้าอุปโภคบริโภค	33. ครัวเรือนที่มีโทรทัศน์สี (%) 34. ครัวเรือนที่มีตู้เย็น (%) 35. ครัวเรือนที่มีจักรเย็บผ้า (%) 36. ครัวเรือนที่มีพัดลมไฟฟ้า (%)
8. ดัชนีสถานภาพสตรี	14. กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	37. สัดส่วนผู้หญิงในวัยแรงงาน (%) 38. อัตราการว่างงานของผู้หญิง (%)
	15. สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา	39. ผู้หญิงที่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ (%) 40. ผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (%) 41. ผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (%) 42. ผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%) 43. อัตราการเข้าเรียนของเด็กหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (%) 44. อัตราการเข้าเรียนของเด็กหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)
	16. สุขอนามัยการเจริญพันธ์	45. อัตราการคุมกำเนิด 46. จำนวนมารดาตาย (ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน) 47. จำนวนผู้เป็นโรคติดต่อทางเพศ (ต่อ 1,000)
	17. ชีวิตสมรสและครอบครัว	48. จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยของผู้หญิง

แหล่งที่มา : รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย 2542 UNDP

วิธีการรวบรวมค่าดัชนีแต่ละตัวชี้วัดมีค่าความถี่ 76 จังหวัด ตกอยู่ในช่วงดีที่สุดถึงขัดสนที่สุด ค่าสังเกตเหล่านี้จัดในรูปของการแจกแจงความถี่และสามารถหาค่ามัธยฐาน ค่าควอไทล์และเดไซล์ เมื่อกำหนดการแจกแจงของค่าความถี่วิธีการคือ มีการกำหนดค่าคะแนน ของจังหวัดที่มีค่า

การประเมินไม่ดี วัดจากตัวชี้วัด ผลงานดูได้จากค่ามัธยฐาน ได้ค่าความถี่ที่สูงมากหรือต่ำมาก ได้แก่ การกระจายรายได้ ทุกจังหวัดจะตกอยู่ระหว่างควอไทล์ที่ 1 หรือควอไทล์ที่ 2 และในควอไทล์ที่ 2 ให้มีคะแนนเท่ากับ 0.5 และทุกจังหวัดที่มีค่าตกอยู่ภายในควอไทล์ที่ 1 เมื่อกำหนดคะแนนเท่ากับ 1.0 จังหวัดที่มีค่าสังเกตสูงกว่าค่ามัธยฐาน พิจารณาแล้วพบว่า ค่าการประเมินเป็นที่พอใจหรืออยู่ในขั้นดีอยู่ในควอไทล์ที่ 2 และมีคะแนนเท่ากับ 0.0 วิธีการง่าย ๆ คือ ค่าเฉลี่ยซึ่งมีคะแนนที่เป็นไปได้ 3 ระดับคือ แต่ละจังหวัดสำหรับแต่ละตัวชี้วัดมีค่าเท่ากับศูนย์ (ผลปฏิบัติงานเป็นที่น่าพอใจหรือดี) แต่ละตัวชี้วัดเป็น 0.5 (ค่อนข้างไม่ดี) และ 1.0 (ไม่ดี) แสดงความสัมพันธ์กับความยากจนและความด้อยโอกาส วิธีการนี้ใช้กับตัวชี้วัดทุกตัวอย่างสอดคล้องกัน ซึ่งค่า IHD มีตัวชี้วัด 48 ตัว มีดัชนี 8 ตัว เป็นค่าของผลบวก 144 ผลลัพธ์ที่เป็นไปได้สำหรับแต่ละจังหวัดหรือมี 11,000 ผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ของทั้งประเทศ วิธีการที่ใช้ไม่ได้ถ่วงน้ำหนัก ในดัชนีแต่ละค่าหรือสำหรับการคำนวณค่าดัชนีรวม นั่นคือ ตัวชี้วัดทุกตัวสมมติว่ามีความสำคัญเหมือนกัน และมีค่านัยสำคัญเท่ากันภายในดัชนีเดี่ยว (Single Index) ในทำนองเดียวกันค่าดัชนี 8 ค่า ที่มีค่าแยกจากกันกำหนดให้มีน้ำหนักเท่ากันในการคำนวณดัชนีรวม

แหล่งข้อมูล (Data Sources)

แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีข้อมูลจำนวนมาก (A data rich country) การรวบรวมสารสนเทศต้องการการรวบรวมดัชนีและต้องการการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลหลายแหล่งและสำหรับตัวชี้วัดบางตัว ใช้ข้อมูลสำมะโนประชากร ปี 1990 ซึ่งเป็นเพียงแหล่งข้อมูลแห่งเดียวซึ่งทำเป็นตารางตามระดับของจังหวัดโดยทั่วไป ตัวชี้วัดที่ได้จากข้อมูลแตกต่างกันหลายปีในปี 1990-1997 ข้อมูลสำหรับปีต่าง ๆ มีการใช้การรวบรวมของดัชนีแตกต่างกัน แม้ว่าข้อมูลสำหรับปีเดียวใช้ค่าตัวชี้วัดแต่ละตัว ความพยายามที่จะทำให้ความสอดคล้อง ในแต่ละปีและใช้ความคิดรวบยอดและนิยามภายในข้อมูลแต่ละเซ็ทสำหรับ 3 จังหวัดใหม่ (อำนาจเจริญ , หนองบัวลำภู และ สระแก้ว) เซ็ทของข้อมูลของจังหวัดจากแต่ละแห่งแยกจากกัน

2. การวิเคราะห์ค่าดัชนี

2.1 ดัชนีรายได้ (Income Index)

ดัชนีรายได้ที่วัดจากความแตกต่างของรายได้ของครอบครัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับความยากจน ความยากจนเป็นข้อมูลตรงของระดับรายได้ซึ่งระดับรายได้เป็นตัวสำคัญในการตัดสินเกี่ยวกับการพัฒนาคน

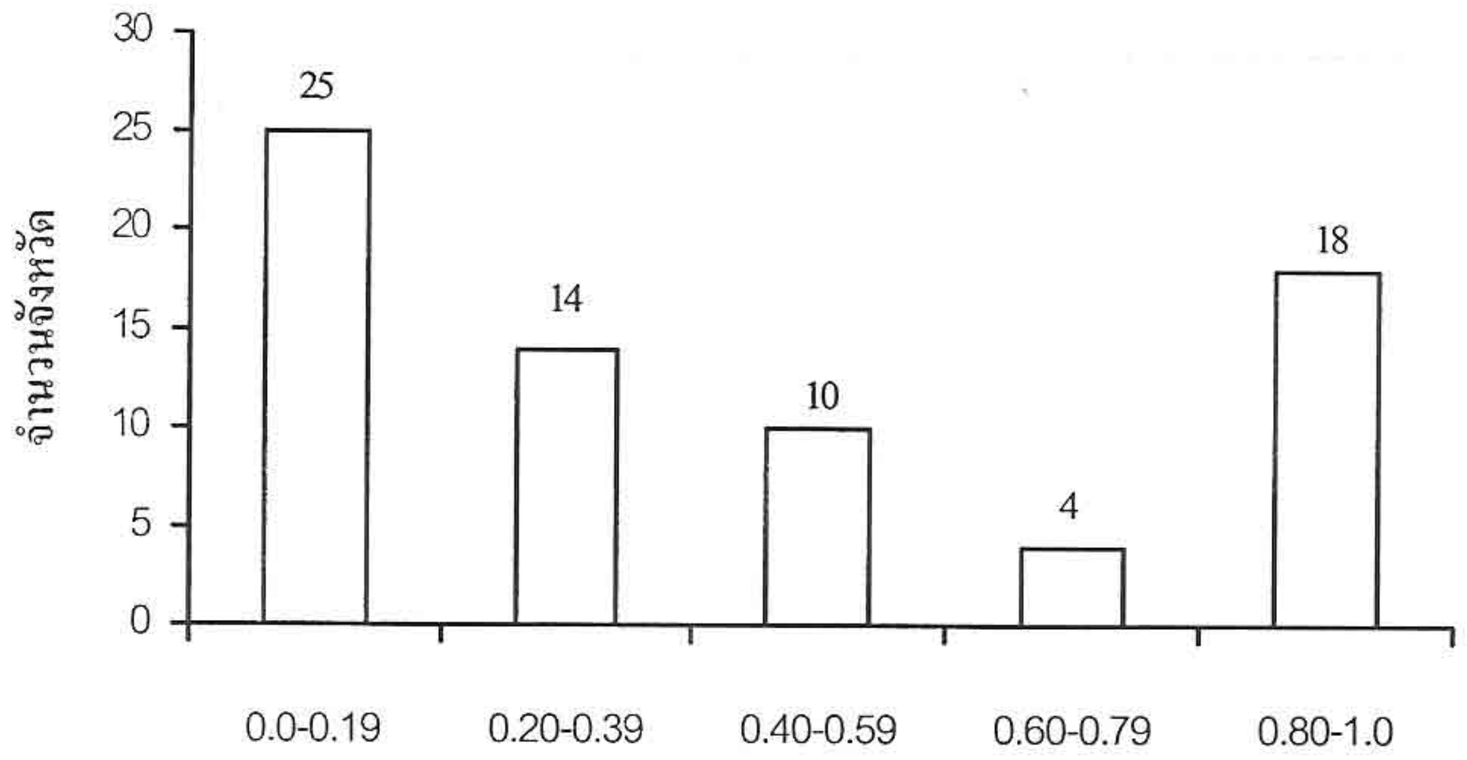
DPU

ข้อมูลที่ได้ผลของการสำรวจสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (SES) ที่ทำในประเทศไทยตั้งแต่ปี 1980 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (NSO) ค่าตัวชี้วัด 3 ค่าที่ใช้ มีดังนี้

- รายได้เฉลี่ยต่อหัวโดยใช้ตัวชี้วัดในการวัดแตกต่างระหว่างระดับของรายได้
- การเปลี่ยนแปลงของรายได้ต่อหัวในระยะเวลาปานกลาง (1988-1996)
- การเปลี่ยนแปลงรายได้ของครอบครัวในระยะสั้น (1992-1996)

พิจารณาตัวเลขสำหรับระดับรายได้รายงานในสิ่งตีพิมพ์ของ SES และ NSO ซึ่งเป็นมูลค่าตัวเงิน (Nominal prices) ตัวเลขไม่ได้ตรวจสอบความแตกต่างใน Purchasing power parity (PPP) เพราะว่าการคำนวณค่าของ PPP สำหรับ 76 จังหวัด ตกอยู่ในขอบเขตของการสำรวจ อย่างไรก็ตามตาราง 3.7 ที่แสดงไว้คือค่าความแตกต่างของรายได้ต่อหัวมีค่ากว้างมากขอบเขตจากค่าสูง 254,611 บาท ในกรุงเทพถึงค่าต่ำ 19,636 บาท ในกรณีของศรีสะเกษ ในเขตตะวันออกเฉียงเหนือ (ตัวเลขในปี 1996) ซึ่งค่า PPP ที่ตรวจสอบจะไม่เปลี่ยนแปลง สำหรับการคำนวณค่าดัชนีไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนจาก Nominal prices บันทึกใน SES เป็นราคาคงที่ ดัชนีรายได้ไม่เกี่ยวกับค่าสัมบูรณ์แก่จะสัมพันธ์กันระหว่างจังหวัด ความสัมพันธ์เหล่านี้ไม่มีค่าสูงพอที่จะทำให้ค่าดัชนีราคาค้าปลีกเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในประเทศเช่นประเทศไทยที่มีค่าอัตราเงินเฟ้อ (Rate of Inflation) ต่ำโดยสม่ำเสมอ

ภาพที่ 3.2 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีรายได้

ตารางที่ 3.7 องค์ประกอบตัวชี้วัดรายได้ของจังหวัดที่ขัดสนน้อยที่สุดและขัดสนที่สุด

ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนมากที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
รายได้ต่อหัว	บาท	254,611	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	19,636	ศรีสะเกษ	อิสาน	13 : 01
การเปลี่ยนแปลงของรายได้ต่อหัว ปี ค.ศ.1988-1998	%	410.3	อยุธยา	ภาคกลาง	45.9	ตาก	เหนือ	9 : 01
การเปลี่ยนแปลงของรายได้ครัวเรือน ปี ค.ศ.1992-1996	%	126.7	นนทบุรี	กทม. ปริมณฑล	-6.9	สุพรรณบุรี	ตะวันตก	

การแจกแจงจังหวัดโดยการจัดลำดับของดัชนีที่แสดงในภาพที่ 3.2 แสดงให้เห็นว่ามี 25 จังหวัด หรือ 1 ใน 3 ของจังหวัดทั้งหมดที่มีค่าดัชนีค่อนข้างสูง 9 จังหวัด จาก 25 จังหวัดมีคะแนน 1,000 ของค่าดัชนีชี้ให้เห็นว่าเราควรจะกล่าวได้ว่ามีความจนและเสียเปรียบที่สุดมี 7 จังหวัด จาก 9 จังหวัด ได้แก่ อุตรดิตถ์ , เชียงราย , แม่ฮ่องสอน , อุทัยธานี , ตาก , พิจิตร และเพชรบูรณ์อยู่ในภาคเหนือและ 2 จังหวัด ในภาคใต้ ได้แก่ พัทลุงและนราธิวาสอยู่ในภาคใต้ ในทางตรงกันข้าม มี 12 จังหวัดที่ถูกบันทึกว่ามีความจนน้อยที่สุดในระดับรายได้

2.2 ดัชนีการจ้างงาน (Employment Index)

ดัชนีการจ้างงานแสดงถึง การเพิ่มรายได้ เพื่อแก้ไขความยากจนและลดความเสี่ยง รวมทั้งการขยายโอกาสและทางเลือกในการทำงาน อย่างไรก็ตามการรวมค่าดัชนีการจ้างงานมีอุปสรรคคือ ข้อมูลไม่ทันสมัย ข้อมูลที่มีอยู่มีตัวชี้วัด 2 ตัวที่นำมาใช้คือ

- จำนวนของคนคำนวณจากเปอร์เซ็นต์ของประชากรที่มีมีความต้องการจะหางานทำ ซึ่งจะถือว่าเป็นตัวชี้วัดของการว่างงาน
- จำนวนของคนที่รอให้ถึงฤดูทำนา ก็ถือว่าเป็นตัวชี้วัดของการว่างงานโดยทั่วไป

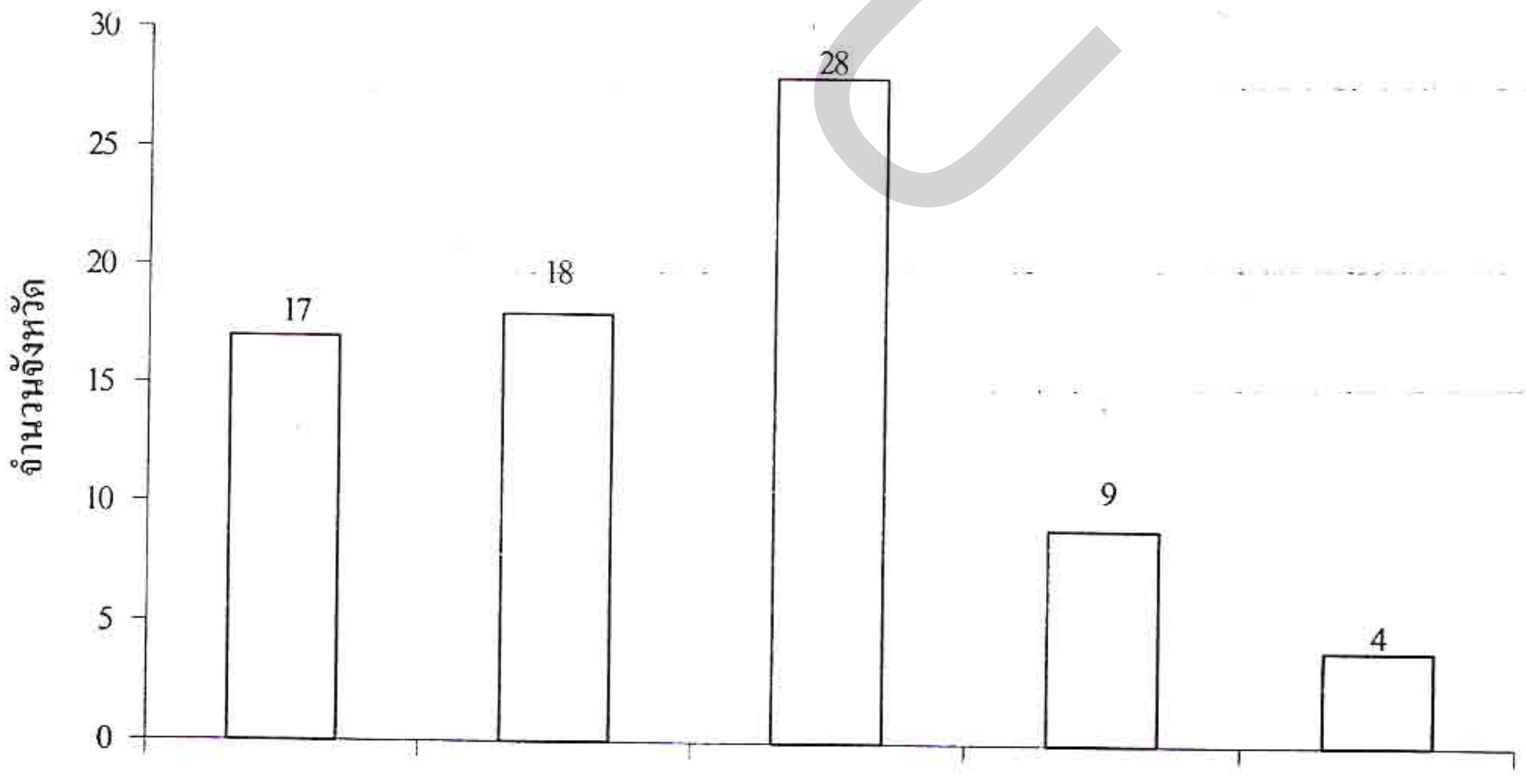
ทั้งสองตัวชี้วัด ถือว่า เป็นตัวชี้วัดการจ้างงาน กรณีดีที่สุดและขัดสนที่สุดของสองตัวชี้วัดสรุปไว้ในตาราง 3.8 ภาพที่ 3.3 แสดงถึงการแจกแจงของข้อมูลจังหวัดสำหรับตัวชี้วัดแต่ละค่าซึ่งใช้ในการคำนวณค่าดัชนีรายได้

ตารางที่ 3.8 องค์ประกอบตัวชี้วัดการจ้างงานของจังหวัดที่ขัดสนน้อยที่สุดและขัดสนที่สุด

ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนมากที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
ประชากรที่หางานทำ	%	1.5	ตราด	ตะวันออก	28.0	นครพนม	อิสาน	19 : 1
ประชากรที่รอฤดูกาลเพาะปลูก	%	0.0	สมุทร-สงคราม	กลาง	68.0	ศรีสะเกษ	อิสาน	68 : 1

การแจกแจงลำดับของดัชนีในภาพที่ 3.3 ชี้ให้เห็นว่ามี 4 จังหวัดที่มีการจ้างงานต่ำที่สุด ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ สกลนคร และนครพนม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดตาก ในภาคเหนือ และมี 9 จังหวัดที่มีการว่างงานและการว่าจ้างงานต่ำอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ มีอยู่ 5 จังหวัดในตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ หนองบัวลำภู ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย และมุกดาหาร ในภาคเหนือมี 2 จังหวัด คือ พะเยาว์ และเชียงราย ในภาคใต้ 1 จังหวัดคือ พัทลุง มี 17 และ 18 จังหวัด มีการว่างงานและการว่าจ้างงานสูงและค่อนข้างสูง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลางและภาคตะวันตก

ภาพที่ 3.3 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีการจ้างงาน

2.3 ดัชนีสุขภาพอนามัย (Health Index)

ดัชนีสุขภาพประกอบด้วย 2 ส่วน ครอบคลุมสุขภาพที่เป็นอยู่และการใช้บริการด้านสุขภาพและสาธารณูปโภค

2.3.1 สุขภาพที่เป็นอยู่วัดจากตัวชี้วัด 7 ตัว ดังต่อไปนี้

- อัตราการตายของทารก
- อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี
- อัตราการตายของหญิงมีครรภ์
- การขาดสารอาหารขั้นเริ่มแรกในเด็ก
- จำนวนผู้เป็นโรคติดต่อต้องแจ้งความรายงานการตายด้วยโรคท้องร่วง , อาหารเป็นพิษ และโรคบิด
- จำนวนผู้ป่วยจากการเกิดโรคมาลาเรีย
- จำนวนผู้ป่วยจากการระบาดของโรคติดต่อทางเพศ

2.3.2 การบริการสุขภาพและสาธารณูปโภควัดโดยตัวชี้วัดต่อไปนี้คือ

- อัตราส่วนจำนวนคนต่อแพทย์ 1 คน
- อัตราส่วนจำนวนคนต่อพยาบาล 1 คน
- อัตราส่วนจำนวนคนต่อเตียงพยาบาล

ตัวชี้วัดได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และบางกรณีได้จากการคำนวณจากดัชนีรวม จากตาราง 3.9 ชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างมีอยู่ภายในตัวชี้วัดเหล่านี้แตกต่างกัน 6 : 1 ในกรณีของเชื้อโรคแตกต่างกันถึง 336 : 1 ในกรณีของโรคมาลาเรีย ภาพที่ 3.4 แสดงการแจกแจงของจังหวัด สำหรับตัวชี้วัดที่ประกอบกันเป็นค่าดัชนีสุขภาพ

ตารางที่ 3.9 องค์ประกอบตัวชี้วัดสุขภาพอนามัยของจังหวัดที่ขัดสนน้อยที่สุดและขัดสนที่สุด

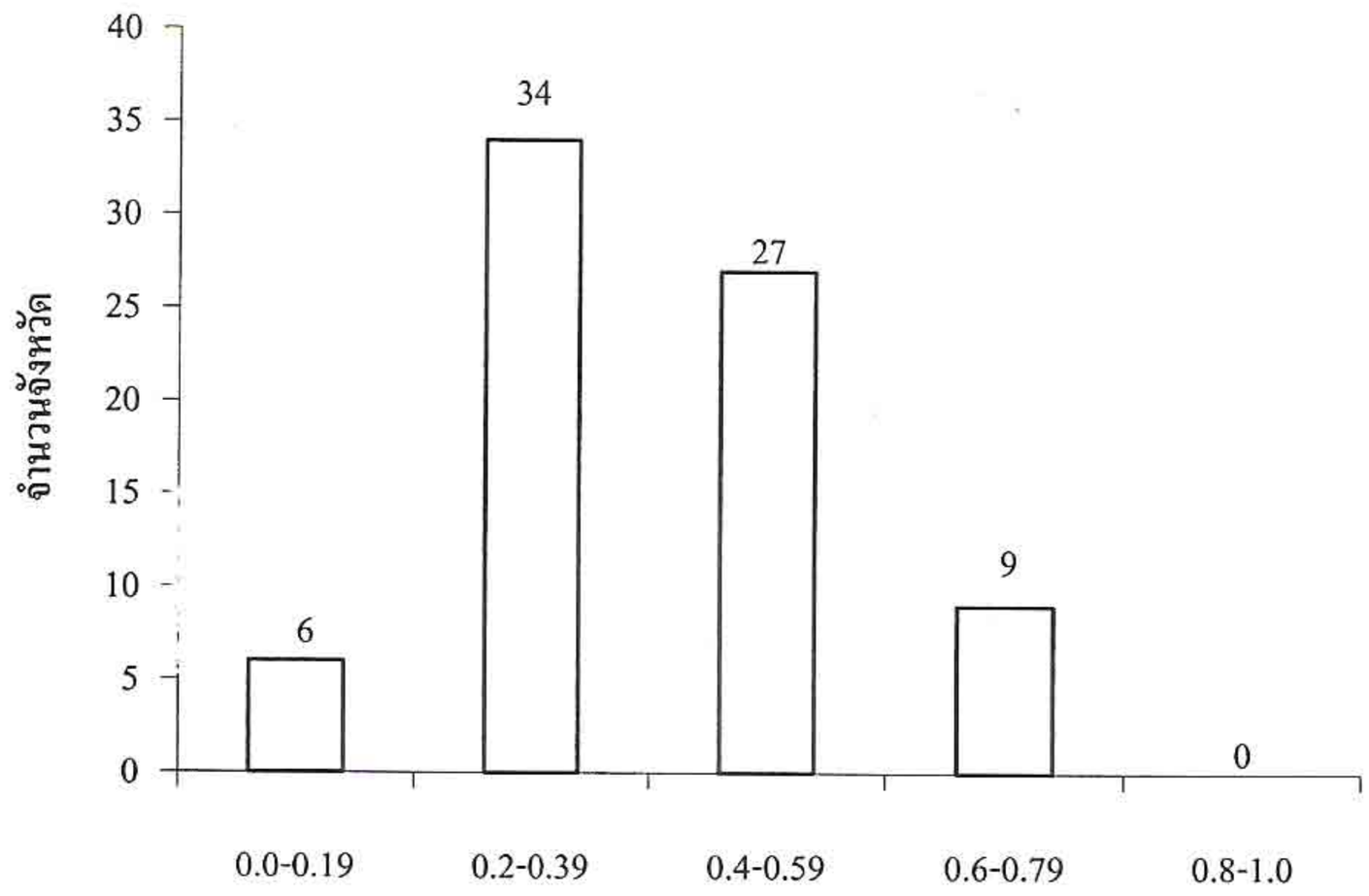
ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
อัตราการตายของทารก	ต่อ 1,000	1.0	ลพบุรี	กลาง	48.8	หนองบัว-ลำภู	อิสาน	49 : 1
อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี	ต่อ 1,000	1.1	ชลบุรี	ตะวันออก	64.5	หนองบัว-ลำภู	อิสาน	59 : 1
อัตราการตายของหญิงมีครรภ์	ต่อ 100,000	0.0	ทั่วไป	-	174.2	หนองบัว-ลำภู	อิสาน	-
การขาดสารอาหาร	%	0.7	สมุทร-ปราการ	กลาง	19.0	ขอนแก่น	อิสาน	-

ตารางที่ 3.9 (ต่อ)

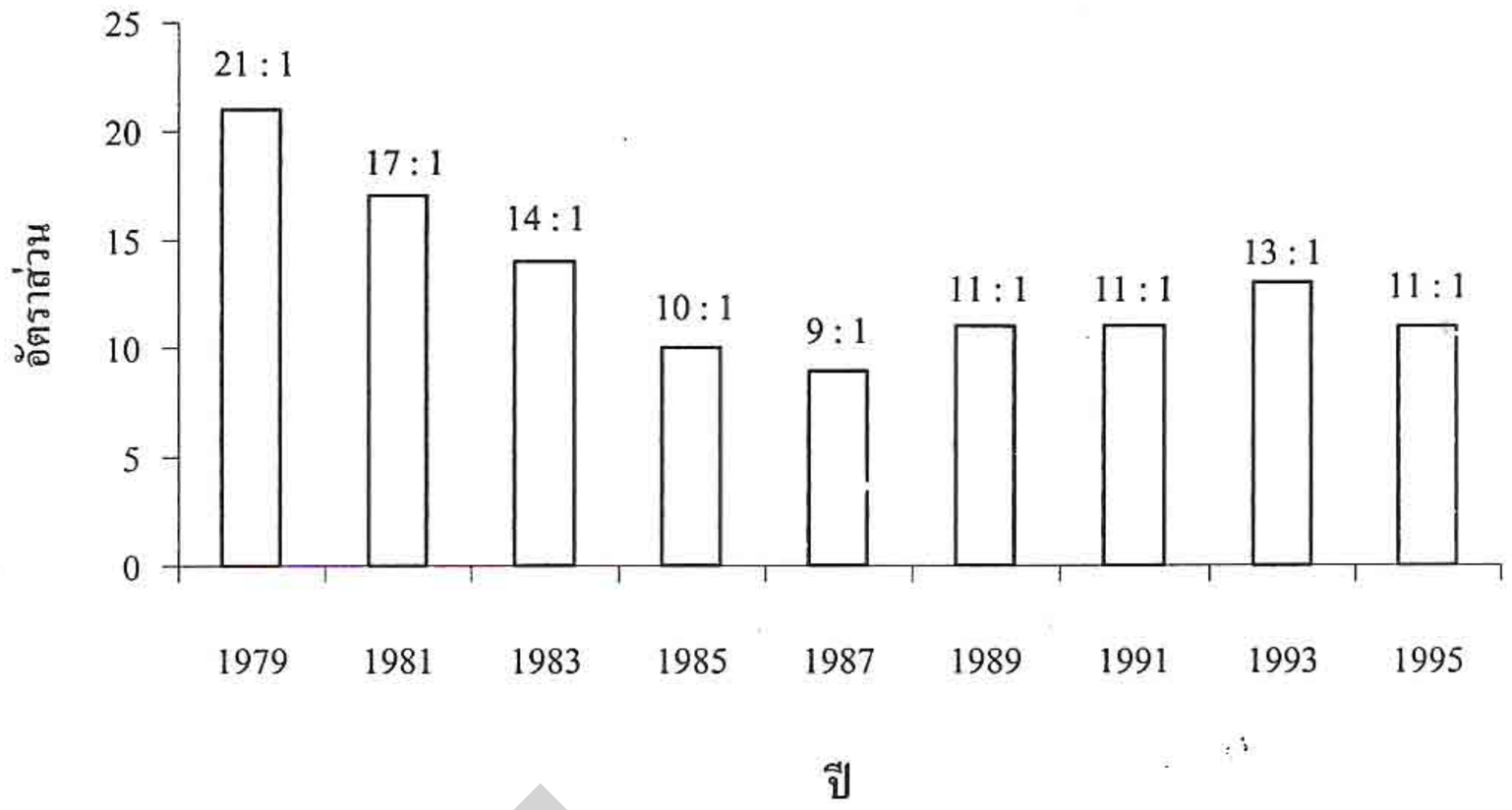
ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
ผู้เป็นโรคติดต่อ	ต่อ 1,000	7.5	กรุงเทพฯ	กลาง	41.5	แม่ฮ่องสอน	เหนือ	6 : 1
โรคมาลาเรีย	ต่อ 1,000	0.008	หนองบัว-ลำภู	อิสาน	26.639	ตาก	เหนือ	336 : 1
โรคทางเพศ	ต่อ 1,000	0.01	สกลนคร	อิสาน	1.438	ลำปาง	เหนือ	144 : 1
ประชากร : แพทย์	คน	2,298	เชียงใหม่	เหนือ	20,546	ศรีสะเกษ	อิสาน	9 : 1
ประชากร : พยาบาล	คน	331	กรุงเทพฯ	กลาง	3,222	กำแพงเพชร	เหนือ	10 : 1
ประชากร : เตียงคนไข้	คน	281	กรุงเทพฯ	กลาง	1,732	ศรีสะเกษ	อิสาน	6 : 1

การกระจายของจังหวัดตามอันดับของดัชนีในภาพที่ 3.4 แสดงให้เห็นว่าสถานภาพของสุขภาพระหว่างจังหวัดที่มีความขัดสนน้อยที่สุดมีค่าเกือบเท่ากับในจังหวัดที่มีความขัดสนมากที่สุด คะแนนสูงสุดซึ่งชี้ให้เห็นสุขภาพที่ไม่ดีมีปรากฏตามลำดับในจังหวัดดังต่อไปนี้ คือ จังหวัดเชียงรายและลำพูนในภาคเหนือ จังหวัดเลย และนครพนมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดกำแพงเพชรและตากในภาคเหนือ ส่วนจังหวัดสงขลาในภาคใต้ซึ่งมีคะแนนต่ำสุดแสดงว่ามีประชาชนมีสุขภาพดีที่สุด

ภาพที่ 3.4 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีสุขภาพอนามัย

ภาพที่ 3.5 อัตราส่วนของประชากรต่อแพทย์ระหว่างกรุงเทพมหานคร : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มา : การสำรวจของกระทรวงสาธารณสุข

2.4 ดัชนีการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ (Education and Human Resource)

เช่นเดียวกับดัชนีสุขภาพ ดัชนีการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 2 สถานการณ์คือ ดัชนีการค้นหาทรัพยากรมนุษย์ของจังหวัดและการบริการทางการของจังหวัด ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด

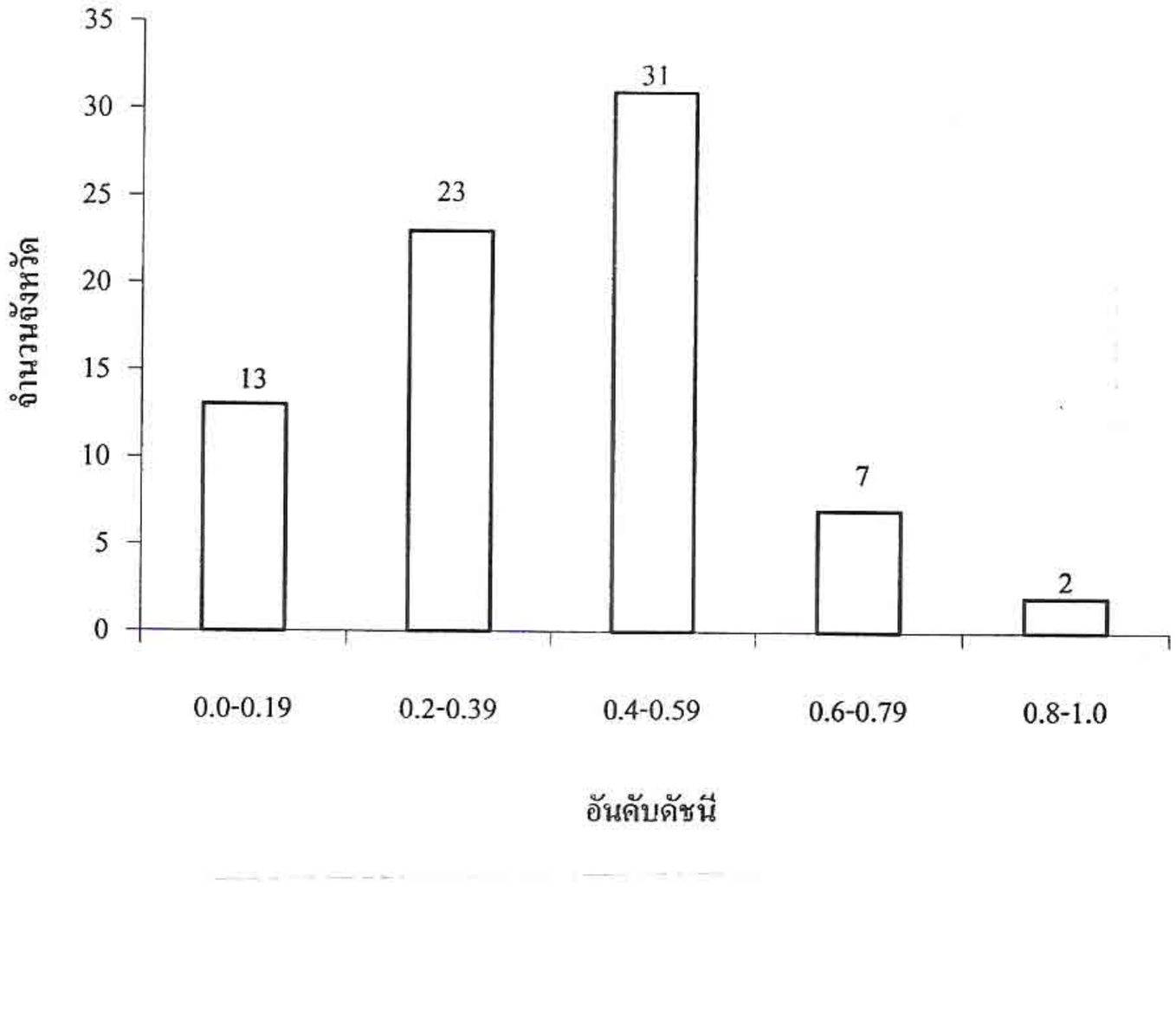
- อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่
- ประชากรปราศจากการศึกษาแบบทางการ
- เปอร์เซ็นต์ของประชากรที่จบชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
- เปอร์เซ็นต์ของประชากรที่จบชั้นมัธยม (มัธยม 1-6)
- อัตราส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
- อัตราส่วนของผู้เรียนชั้นมัธยมระดับต้น
- อัตราส่วนของนักศึกษาต่ออาจารย์
- อัตราส่วนของนักศึกษาต่อห้องเรียน

ตารางที่ 3.10 องค์ประกอบตัวชี้วัดการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ของจังหวัดที่ขันสนน้อยที่สุด และจังหวัดที่ขัดสนที่สุด

ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
อัตราการรู้หนังสือ	%	90.2	กรุงเทพฯ	-	53.5	แม่ฮ่อง-สอน	เหนือ	1.7 : 1
สัดส่วนการศึกษานอกโรงเรียน	%	0.2	ทั่วไป	-	39.9	แม่ฮ่อง-สอน	เหนือ	200 : 1
ผู้จบประถมศึกษา	%	83.3	ยโสธร	อิสาน	24.2	ฉะเชิงเทรา	ตะวันออก	3 : 1
ผู้จบมัธยมศึกษา	%	33.3	สมุทร-ปราการ	กรุงเทพฯ	8.6	อุทัยธานี	เหนือ	4 : 1
อัตราส่วนนักเรียนประถมศึกษา	%	125.49	แม่ฮ่อง-สอน	เหนือ	73.9	ยโสธร	อิสาน	1.7 : 1
อัตราส่วนนักเรียนมัธยมศึกษา	%	99.3	ปทุมธานี	กรุงเทพฯ	61.8	นราธิวาส	ใต้	1.6 : 1
นักเรียนต่อครู	คน	14.7	สิงห์บุรี	กลาง	24.3	นราธิวาส	ใต้	2 : 1
นักเรียนต่อห้องเรียน	คน	25.2	แม่ฮ่อง-สอน	เหนือ	51.8	ปัตตานี		2 : 1

กรณีขัดสนน้อยที่สุดและขัดสนมากที่สุดของแต่ละตัวชี้วัดได้ สรุปไว้ในตารางที่ 3.10 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในช่วง 200 : 1 ในกรณีที่เปอร์เซ็นต์ของประชากรที่มีการศึกษานอกโรงเรียน และ 1.6 : 1 ในกรณีของอัตราผู้เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษา ภาพที่ 6 แสดงการแจกแจงของตัวชี้วัดดัชนีการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละกลุ่มจังหวัด

ภาพที่ 3.6 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์

การกระจายของการจัดกลุ่มจังหวัดตามค่าดัชนีที่แสดงในภาพที่ 3.6 มีลักษณะคล้ายกับการกระจายตัวตามค่าดัชนีสุขภาพที่ว่าจังหวัดส่วนใหญ่มีมาตรฐานการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์เหมือนกับดัชนีสุขภาพโดยเฉพาะจังหวัดนราธิวาสในภาคใต้มีค่าดัชนีสูงมาก รองลงมาได้แก่ จังหวัดปัตตานีอยู่ในภาคใต้เช่นเดียวกัน จังหวัดอื่น ๆ ที่มีการพัฒนามาตรฐานการศึกษาและทรัพยากรบุคคลต่ำสุดมีจำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ในภาคตะวันตก บุรีรัมย์, ศรีสะเกษ ,หนองบัวลำภู หนองคาย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม่ฮ่องสอน และตาก ในภาคเหนือ

2.5 ดัชนีของที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อม (Housing and Environment Index)

คุณภาพของที่พักอาศัยและการสร้างสิ่งแวดล้อมเป็นการวัดการมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีสวัสดิการ อย่างไรก็ตามความคิดเกี่ยวกับคุณภาพไม่สามารถได้ตรง ๆ เพราะว่ามันเป็นสิ่งสัมผัสไม่ได้ ตัวอย่างเช่น ครอบครัวและชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างสูง บางค่าที่สัมผัสไม่ได้เหล่านี้ยากที่จะได้ข้อมูลทางด้านประเพณีที่มีจุดกำเนิดในช่วงการสำรวจสำมะโนประชากร ตัวชี้วัดที่ใช้เป็นดัชนีรวม จำเป็นต้องใช้การวัดแบบ Objective

ดัชนีประกอบ 2 ส่วน คือ คุณภาพทางกายภาพของที่อยู่อาศัย (บ้าน) และคุณภาพทางด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบดัชนีใช้ตัวชี้วัดต่อไปนี้

- จำนวนเฉลี่ยของคนต่อห้องนอนซึ่งวัดถึงความแออัดและระดับของการเป็นส่วนตัวในบ้าน
- เปอร์เซ็นต์ของบ้านที่สร้างโดยวัตถุที่ไม่ถาวรเป็นการวัดคุณภาพทางกายภาพของบ้าน
- เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนที่ไม่มีสุขอนามัยที่ปลอดภัย
- เปอร์เซ็นต์ของประชากรที่ไม่มีไฟฟ้าใช้
- เปอร์เซ็นต์ของประชากรที่ใช้ไม้เป็นเชื้อเพลิงและใช้ถ่านหินสำหรับหุงต้มอาหาร

ใช้ข้อมูลของการสำรวจสำมะโนประชากรและสำมะโนครัวในปี 1990

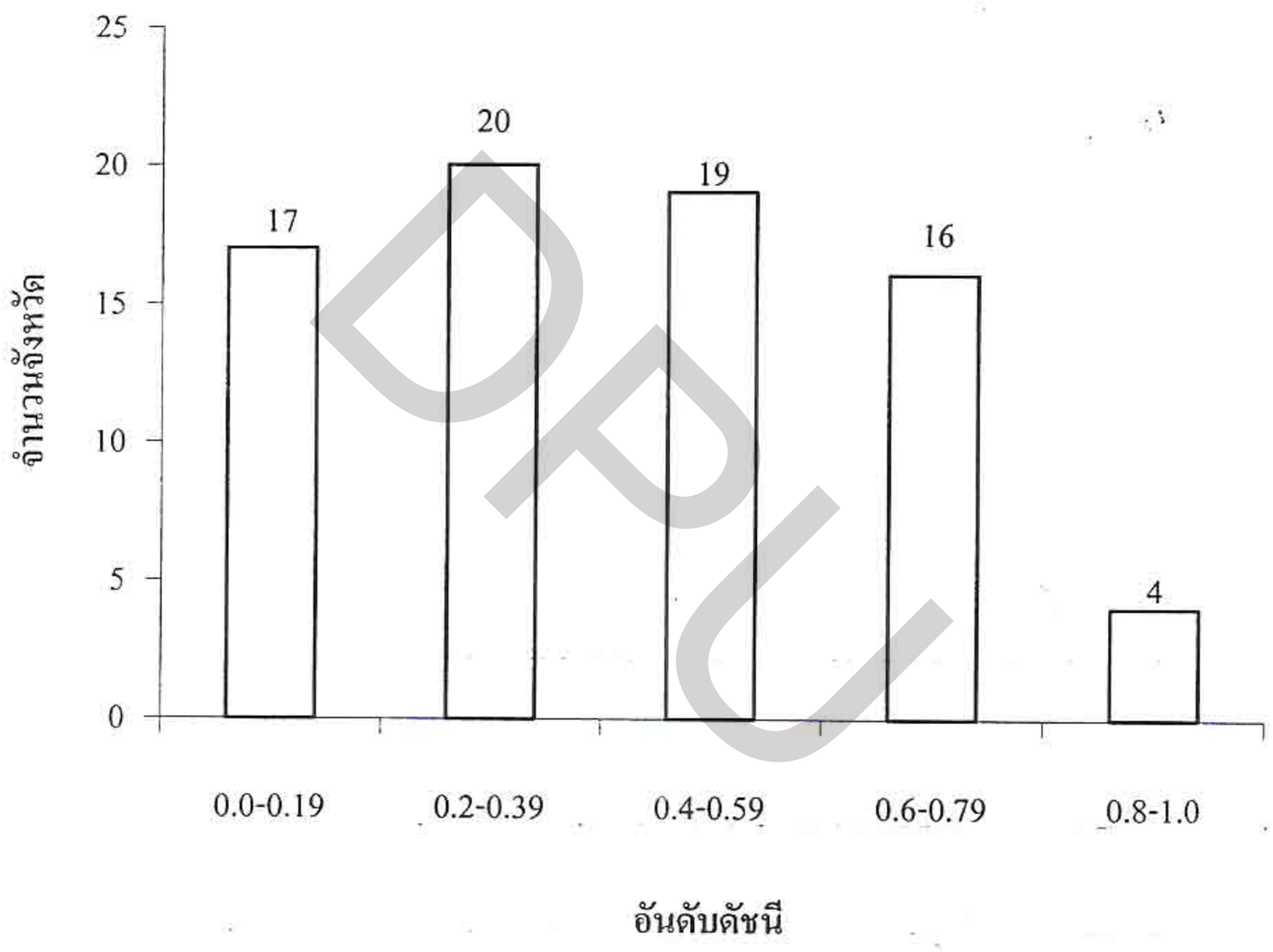
ตารางที่ 3.11 องค์ประกอบตัวชี้วัดที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดที่ขัดสนน้อยที่สุดและจังหวัดที่ขัดสนที่สุด

ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
จำนวนคนต่อห้องนอน	คน	3.7	ลำพูน	เหนือ	5.1	มุกดาหาร	อิสาน	1.4 : 1
วัสดุไม่ถาวร	%	0.4	นครราช-สีมา	อิสาน	72.9	แม่ฮ่องสอน	เหนือ	182 : 1

ตารางที่ 3.11 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
ครัวเรือนไม่ถูกสุขลักษณะ	%	0.0	นครราช-สีมา	อิสาน	19.2	ชุมพร	ใต้	19 : 1
ไม่มีไฟฟ้าใช้	%	0.4	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	47.1	แม่ฮ่องสอน	เหนือ	118 : 1
ใช้ถ่าน	%	4.7	ระยอง	ตะวันออก	60.8	น่าน	เหนือ	13 : 1

ภาพที่ 3.7 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 3.11 มีค่าช่วงจากค่าที่ต่ำ 1.4 : 1 ในกรณีที่จำนวนคนต่อห้องนอนมีค่าสูงมากกว่า และ 180 : 1 ในกรณีของเปอร์เซ็นต์ของบ้านที่ใช้วัสดุที่ไม่ถาวร ภาพที่ 3-7 แสดงการกระจายของจังหวัด ตามค่าดัชนีที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อม ครึ่งหนึ่งของจังหวัดทั้งหมดมีมาตรฐานของที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูงและมี 4 จังหวัด ที่พบว่ามีมาตรฐานต่ำ ดัชนีชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อมต่ำ พบได้ใน จังหวัดเชียงราย และกำแพงเพชรในภาคเหนือ ส่วนจังสงขลาและนครศรีธรรมราชในภาคใต้ ต่อมาเป็นจังหวัดเลยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และระนอง สตูล และยะลาในภาคใต้

2.6 ดัชนีการขนส่งและการสื่อสาร (Transport and Communications Index)

บริการการขนส่งและการสื่อสาร ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของชาติ เพราะประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ของประชากร พบว่าอยู่ในชนบท การขนส่งและสื่อสาร ลดความโดดเดี่ยวของชุมชนชนบท พร้อมกับการพัฒนา การแปลมีพอทำให้ลดความเป็นไปไม่ได้ และเพิ่มโอกาสและทางเลือก

การสื่อสารแบบใหม่ โดยเฉพาะโทรศัพท์และวิทยุ ช่วยทำให้ชุมชนชนบทมีการมีส่วนร่วมมากขึ้น และเป็นกระแสของชีวิตเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้น การขยายโอกาสในการมีส่วนร่วมก็เหมือนกับการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และเป็นผลประโยชน์ของการเติบโตและก้าวหน้า

ดัชนีการขนส่งและการสื่อสาร ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4 ค่า คือ

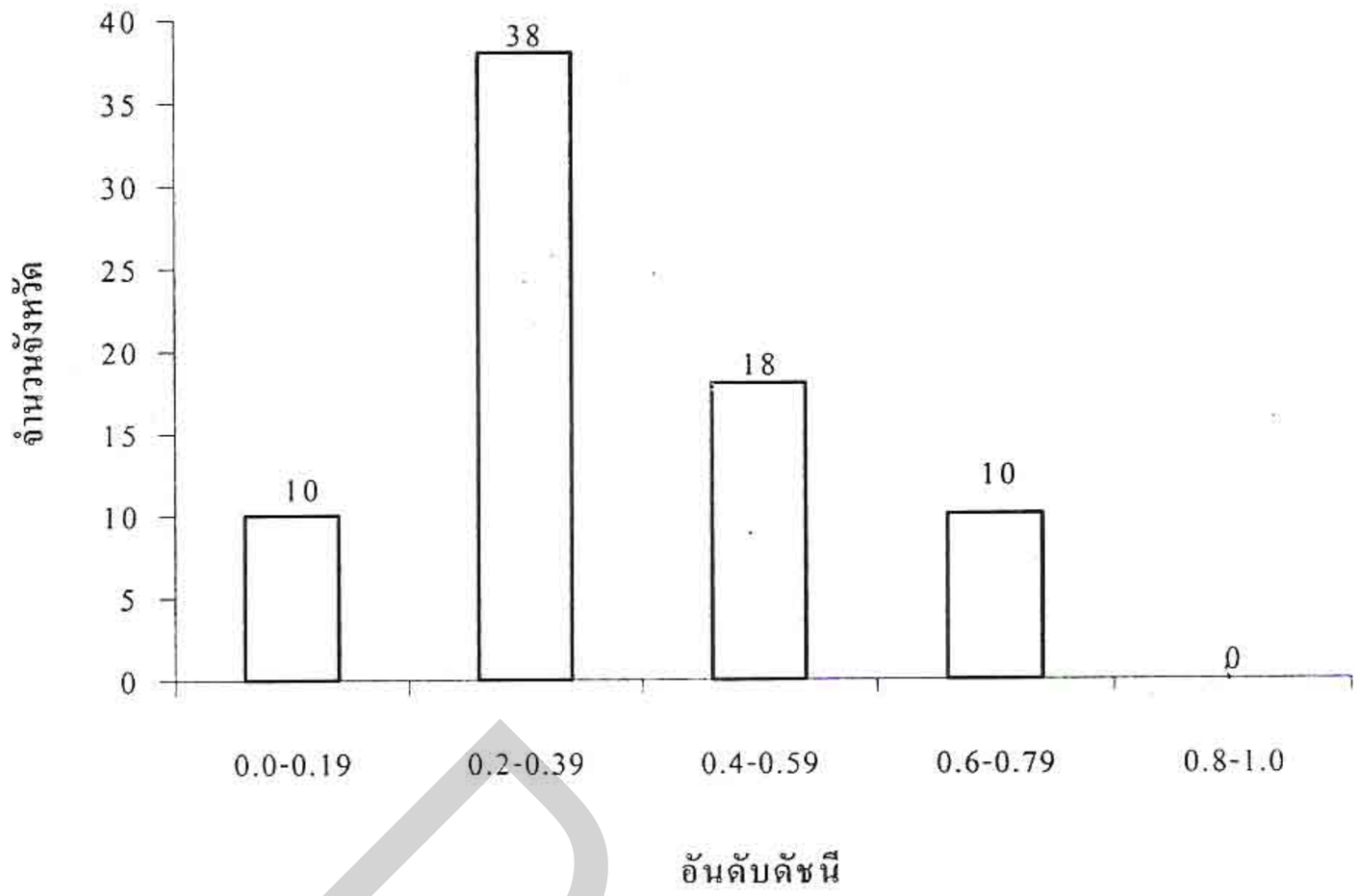
- เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนที่มีรถจักรยาน
- จำนวนคนต่อ จำนวนมอเตอร์ไซค์
- จำนวนคนต่อเครื่องโทรศัพท์
- เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ

แสดงในตารางที่ 3.12 ความแตกต่างของตัวชี้วัด อยู่ในช่วงจาก 5 : 1 ในกรณีครัวเรือนมีรถจักรยานถึงค่าและ 92 : 1 สำหรับอัตราส่วนของจำนวนคนต่อโทรศัพท์ ภาพที่ 3.8 แสดงการแจกแจงของจังหวัดโดยมีตัวชี้วัด 4 ตัว ที่เป็นตัวที่จะใช้คำนวณดัชนีการขนส่งและการสื่อสาร

ตารางที่ 3.12 องค์ประกอบตัวชี้วัดการขนส่งและการสื่อสารของจังหวัดที่ขัดสนน้อยที่สุดและขัดสนที่สุด

ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
จำนวนโทรศัพท์ต่อคน	คน	9.4	กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	868	ศรีสะเกษ	อิสาน	92 : 1
จำนวนมอเตอร์ไซค์ต่อคน	คน	2.6	ภูเก็ต	ใต้	47.9	ชัยภูมิ	อิสาน	18 : 1
ครัวเรือนมีวิทยุ	%	92.1	สมุทร-ปราการ	ทั่วไป	69.1	สุรินทร์	อิสาน	1.3 : 1
ครัวเรือนมีรถจักรยาน	%	79.1	ชัยนาท	กลาง	16.5	แม่ฮ่องสอน	เหนือ	5 : 1

ภาพที่ 3.8 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีการขนส่งและการสื่อสาร

การกระจายของจังหวัด โดยการลำดับดัชนี ในภาพที่ 3.8 แสดงว่า เกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัดทั้งหมดมีการขนส่งดี และมีวิธีการของการสื่อสารดี มีเพียง 10 จังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ที่มีการขนส่งและการสื่อสารที่เสียเปรียบจังหวัดอื่น มี 5 จังหวัด ที่มีอยู่ในลำดับแย่สุดได้แก่ 4 จังหวัดในภาคใต้ กระบี่ ระนอง สงขลา และสตูล ส่วนจังหวัดที่ 5 คือ แม่ฮ่องสอนอยู่ในภาคเหนือ

2.7 ดัชนีสินค้าบริโภค (Consumer Goods Index)

สินค้าบริโภคที่ใช้งาน จะเป็นสิ่งทำให้ ผู้ใช้สินค้าทุกระดับมีความกินดีอยู่ดี และสวัสดิการ โดยเฉพาะกรณี เมื่อสินค้าบริโภคคงทน ช่วยลดการขาดแคลนในชีวิตชนบท ทำให้มีเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และเป็นการเพิ่มผลผลิตของครัวเรือน และความสามารถในการสร้างรายได้ด้วยเหตุผลดังกล่าว สินค้าบริโภคคงทนในอดีตจะถูกใช้ในการศึกษาความยากจน และการกินดีอยู่ดีในประเทศไทย เช่น ดัชนีสินค้าบริโภค เป็นค่าที่ใช้ประมาณคุณภาพชีวิตโดยทั่วไป

ข้อมูลของเจ้าของสินค้าคงทน บันทึกในสำมะโนประชากร และสำมะโนครัวเรือน ในปี 1990 มีสินค้า 20 ประเภทที่ถูกคัดออกไป เพื่อวัตถุประสงค์ของเลขดัชนี และมีสินค้า 4 ประเภท ที่ถูกเลือกทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท สามารถพิจารณาตัวชี้วัดของคุณภาพชีวิตโดยส่วนรวม และระดับการกินดีอยู่ดี ตัวชี้วัดเหล่านี้ คือ

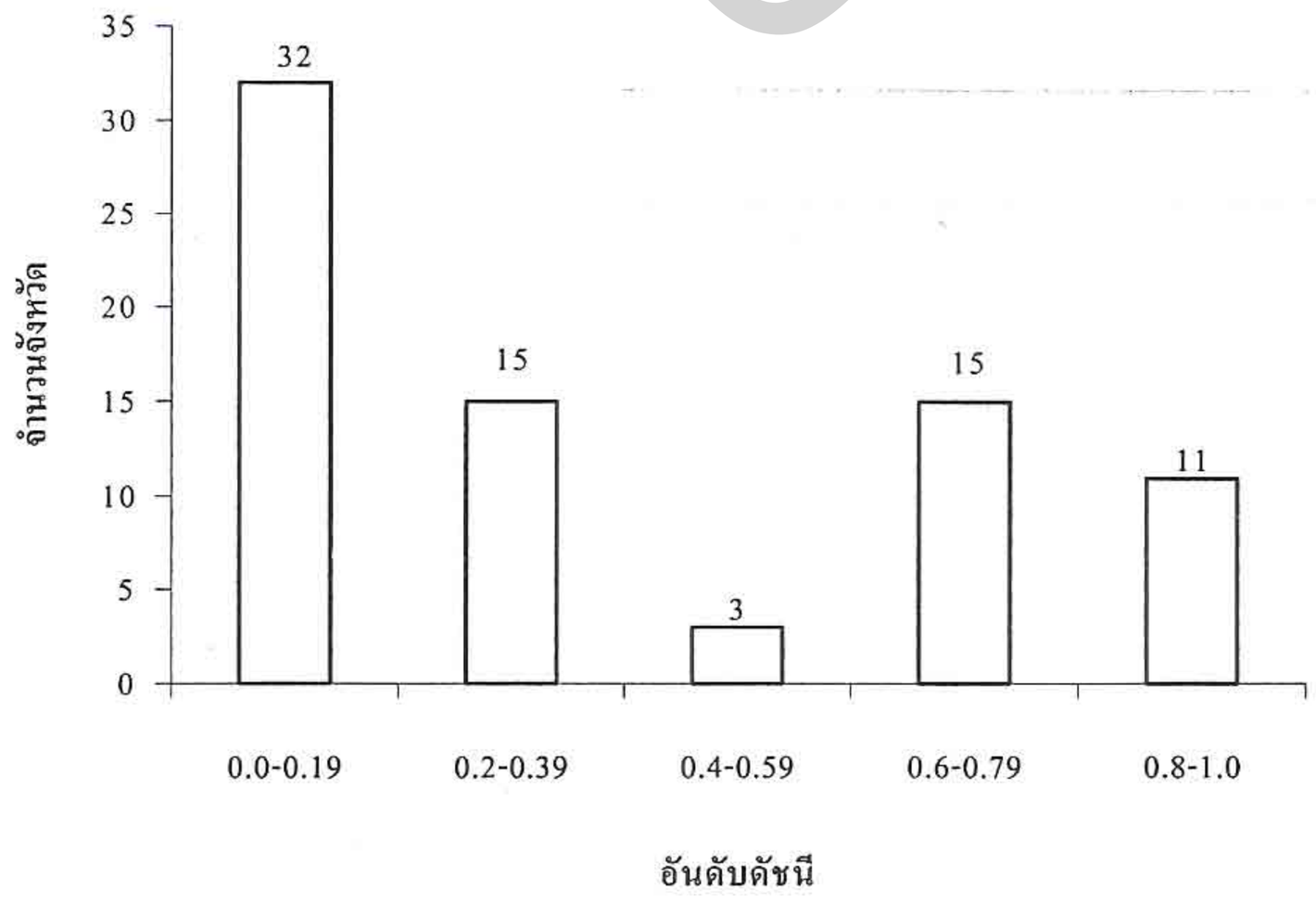
- ครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์สี
- ครัวเรือนที่มีตู้เย็น
- ครัวเรือนที่มีจักรเย็บผ้า
- ครัวเรือนที่มีพัดลมไฟฟ้า

สิ่งที่ดีที่สุดและสิ่งที่ขัดสนที่สุดสำหรับตัวชี้วัดสรุปไว้ในตาราง 3.13 แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างของเจ้าของกิจการมีค่าพิสัยจากค่าสูง 7 : 1 สำหรับเจ้าของกิจการตู้เย็น และมีค่าต่ำเท่ากับ 3 : 1 ในกรณีที่เป็นเจ้าของกิจการพัดลมไฟฟ้า

ตารางที่ 3.13 องค์ประกอบตัวชี้วัดดัชนีสินค้าผู้บริโภคของจังหวัดที่ขัดสนน้อยที่สุดและขัดสนที่สุดของดัชนีสินค้าผู้บริโภค

ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
ครัวเรือนมีทีวีสี	%	81.5	กทม.	กทม.	17.0	ศรีสะเกษ	อิสาน	5 : 1
ครัวเรือนมีตู้เย็น	%	76.0	นนทบุรี	กรุงเทพฯ	10.6	ศรีสะเกษ	อิสาน	7 : 1
ครัวเรือนมีจักรเย็บผ้า	%	33.2	นนทบุรี	กรุงเทพฯ	8.3	สุรินทร์	อิสาน	4 : 1
ครัวเรือนมีพัดลม ไฟฟ้า	%	96.1	กทม.	กทม.	36.7	แม่ฮ่องสอน	เหนือ	3 : 1

ภาพที่ 3.9 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีสินค้าบริโภค

ในภาพที่ 3.9 เป็นการกระจายของจังหวัด โดยการจัดลำดับดัชนี แสดงให้เห็นว่าเกือบ 50 จังหวัด จาก 76 จังหวัด มีอัตราของเจ้าของกิจการของสินค้าบริโภคที่ใช้งาน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างไรก็ตาม มีประมาณ 1 ใน 3 ของจังหวัดทั้งหมดที่กล่าวได้ว่าคุณภาพชีวิตค่อนข้างต่ำ มี 5 จังหวัด ที่ได้คะแนนขัดสนสูงสุด จังหวัดเหล่านี้ ได้แก่ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแม่ฮ่องสอน และอุทัยธานี ในภาคเหนือ ตามมาด้วยจังหวัดต่อไปนี้ คือ อุบลราชธานี ชัยภูมิ อำนาจเจริญ หนองคาย และมุกดาหาร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดน่าน และกำแพงเพชร ในภาคเหนือ จังหวัดเหล่านี้มีระดับของความยากจนขัดสนสูง เมื่อคิดในเทอมของเจ้าของกิจการสินค้าใช้คงทนกับคุณภาพชีวิตที่ดี

2.8 ดัชนีสถานภาพของสตรี (Women's Index)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นความคิดรวบยอดในด้านเพศ ด้วยเหตุผลนี้ดัชนีของสตรีจัดค่าของตำแหน่งของสตรีในระดับจังหวัด และอุปสรรค์ต่าง ๆ การสร้างดัชนี จะสับสนเพราะว่าไม่มีข้อมูลที่แสดงว่าเป็นค่าจริง จนถึงปัญหาเกี่ยวข้องกับผู้หญิงที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ต่อไปนี้เป็นการแสดงจังหวัดที่มีข้อมูลพื้นฐาน สร้างตัวชี้วัด 12 ค่า รวมกลุ่มตามองค์ประกอบและครอบคลุมถึงกิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์ของผู้หญิง การศึกษา และสุขภาพในวัยเจริญพันธุ์, ครอบครัวและการแต่งงาน มี 12 ตัวชี้วัด ที่จะสรุปในตารางที่ 3.14

ในหลายด้าน ค่าตัวชี้วัดเป็นตัวชี้วัดประเพณีของตำแหน่งของผู้หญิงและเด็กหญิง

ตารางที่ 3.14 การเลือกองค์ประกอบตัวชี้วัดดัชนีสถานภาพสตรี

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
กิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์	กำลังแรงงาน
	การว่างงาน
การศึกษา	อัตราได้รับการศึกษาในระบบ อัตราการจบประถมศึกษา อัตราการจบมัธยมต้น อัตราการจบมัธยมปลาย
	อัตราการเรียนมัธยมต้น อัตราการเรียนมัธยมปลาย

ตารางที่ 3.14 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
การดูและสุขภาพอนามัย	อัตราการคุมกำเนิด
	อัตราการตายของแม่
	จำนวนผู้เป็นโรคติดต่อทางเพศ
ครอบครัวและการแต่งงาน	จำนวนบุตร

ข้อมูลสนับสนุนตัวชี้วัดของคุณภาพชีวิตและงานของผู้หญิง และการมีอำนาจ ข้อมูลที่ทำให้เป็นไปได้ จะรวมถึงการประเมินคุณภาพ และด้านการพัฒนาการ มี 12 ตัวชี้วัด สำหรับเหตุผลนี้ คาดไว้ว่าจะเพิ่มค่าสถานภาพของสตรีและเด็กหญิง ในระดับจังหวัด

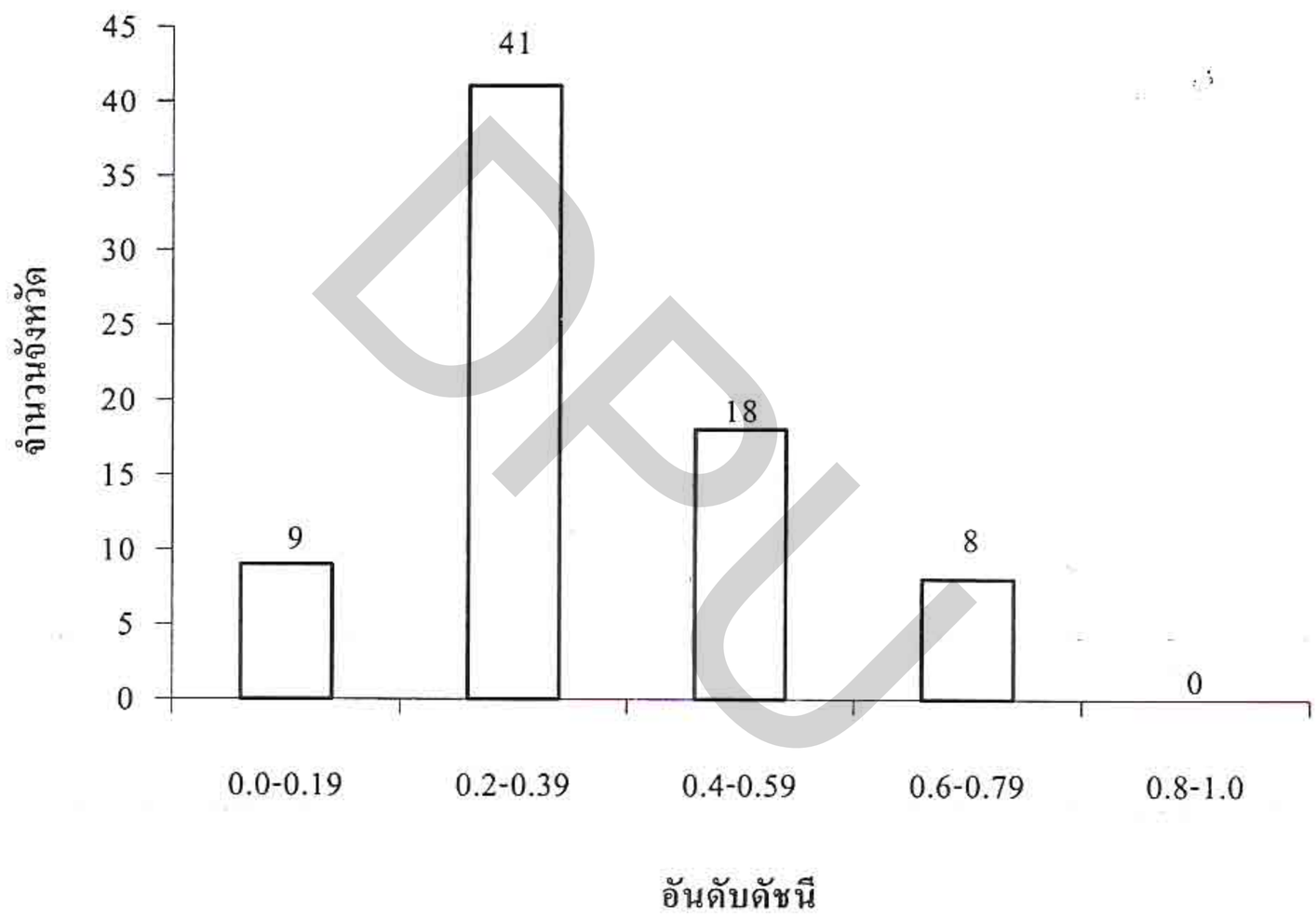
ตารางที่ 3.15 องค์ประกอบตัวชี้วัดดัชนีของสถานภาพสตรี

ตัวชี้วัด	หน่วย	ขัดสนน้อยที่สุด			ขัดสนที่สุด			ความขัดสน
		จำนวน	จังหวัด	ภาค	จำนวน	จังหวัด	ภาค	
กำลังแรงงานหญิง	%	60.49	ยโสธร	อิสาน	32.02	สุรินทร์	อิสาน	2 : 1
หญิงว่างงาน	%	1.44	ตราด	ตะวันออก	33.99	นครพนม	อิสาน	24 : 1
การศึกษาในระบบ	%	4.54	กทม.	-	40.70	แม่ฮ่องสอน	เหนือ	9 : 1
จบประถมศึกษา	%	39.48	หนองบัว-ลำภู	อิสาน	8.23	นนทบุรี	กรุงเทพฯ	5 : 1
จบมัธยมต้น	%	26.54	สมุทรสาคร	กรุงเทพฯ	2.75	อุทัยธานี	เหนือ	10 : 1
จบมัธยมปลาย	%	17.76	ปทุมธานี	กรุงเทพฯ	1.52	ศรีสะเกษ	อิสาน	12 : 1
เข้าเรียนมัธยมต้น	%	101.16	ปทุมธานี	กรุงเทพฯ	61.15	แม่ฮ่องสอน	เหนือ	2 : 1
เข้าเรียนมัธยม-ปลาย	%	89.59	ภูเก็ต	ใต้	22.08	หนองบัวลำภู	อิสาน	4 : 1
	%	68.00	ลำพูน	เหนือ	21.40	พัทลุง	ใต้	3 : 1
จำนวนบุตรเฉลี่ย	คน	2.32	สมุทรปราการ	กรุงเทพฯ	3.60	สุรินทร์	อิสาน	1.6 : 1
การตายของมารดา	ต่อ 100,000	0.00	ทั่วไป	-	174.20	หนองบัวลำภู	อิสาน	-
โรคติดต่อทางเพศ	ต่อ 1,000	0.010	สกลนคร	อิสาน	1.438	ลำปาง	เหนือ	144 :1

กรณีสถานภาพดีที่สุดและขัดสนที่สุดสำหรับตัวชี้วัด สรุปไว้ในตารางที่ 3.15 มีข้อสังเกตว่าตารางเปรียบเทียบ สภาพการณ์ระหว่างผู้หญิงในจังหวัดต่าง ๆ ภาพที่ 3.10 แสดงให้เห็นว่า ความแตกที่ชัดเจนในเรื่องของสถานภาพของผู้หญิงในจังหวัดต่าง ๆ ความแตกต่างเหล่านี้ จะช่วยในการสร้างในการปรับนโยบายในการพัฒนาผู้หญิง และเป็นการชี้แนะโดยการแก้ไขความแตกต่างระหว่างผู้หญิง (นอกจากนี้เป็นความแตกต่างระหว่างหญิงและชาย)

ในระดับจังหวัด ภาพที่ 3-10 แสดงการแจกของจังหวัด สำหรับค่าตัวชี้วัดที่ใช้ในการคำนวณ ดัชนีของผู้หญิง

ภาพที่ 3.10 การจัดกลุ่มจังหวัดตามดัชนีสถานภาพสตรี

การกระจายของจังหวัด โดยการจัดลำดับเลขดัชนี ในภาพที่ 3.8 แสดงให้เห็นว่า มี 8 จังหวัดที่แสดงให้เห็นว่า มีผู้หญิงจำนวนมากมีความขัดสน คะแนนสูงสุด คือ จังหวัดนราธิวาส ในภาคใต้ รองลงมาเป็นจังหวัดปัตตานี และสุรินทร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 จังหวัดที่อยู่ในกรณีที่ดีกว่า ได้แก่ สกลนคร, กำแพงเพชร, ตาก, พังงา และยะลา มีแปดจังหวัดซึ่งพบว่า มีผู้หญิงส่วนใหญ่ที่แสดงความขัดสนน้อย ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพฯ อ่างทองในภาคกลาง ส่วนภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว ในภาคตะวันตก ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา และชัยภูมิ และภาคเหนือ คือ จังหวัดแพร่

การประเมินคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2541

ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) คือ ข้อมูลในระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นของคนในครัวเรือนด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่าคนคนหนึ่งนั้นควรจะมีคุณภาพชีวิตในเรื่องนั้น ๆ อย่างไรในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้มีชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จปฐ. เป็นข้อมูลที่ใช้ชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชน (จำนวน 39 ตัวชี้วัด) ได้ในทุกระดับตั้งแต่ระดับครัวเรือน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค และประเทศ เพื่อที่ผู้บริหารในทุกระดับและผู้ใช้ข้อมูลสามารถทราบปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในแต่ละพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง และสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงกับเป้าหมายอย่างแท้จริง

1. ความเป็นมา

ปี 2528 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบโครงการปีรณรงค์คุณภาพชีวิต และประกาศให้มีปีรณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ (ปรช.) (พ.ศ. 2528 - 2530) โดยใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 8 หมวด 32 ตัวชี้วัด เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยว่า อย่างน้อยควรมีคุณภาพชีวิตในเรื่องอะไรบ้าง และควรมีระดับความเป็นอยู่ไม่ต่ำกว่าระดับใดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

ปี 2531 คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) มีมติให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มอบโครงการปีรณรงค์ฯ ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินงานต่อภายใต้ชื่องานว่า "งานพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในชนบท (พชช.)" ซึ่ง ปี 2533 เป็นต้นมามีการจัดเก็บ ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล จปฐ. ทุกครัวเรือนทั่วประเทศเป็นประจำทุกปี

ปี 2535 มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 9 หมวด 37 ตัวชี้วัด เพื่อใช้เก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)

ปี 2540 มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 8 หมวด 39 ตัวชี้วัด เพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)

2. หลักการ

(1) ใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นเครื่องมือของกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัวและชุมชน ว่าบรรลุตามหลักเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานแล้วหรือไม่

(2) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยผ่านกระบวนการ จปฐ. นับตั้งแต่การกำหนดปัญหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ตลอดจนค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหา โดยใช้ข้อมูล จปฐ. ที่มีอยู่ และการดำเนินงานแก้ไขปัญหาชุมชน ตลอดจนการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

(3) ใช้ข้อมูล จปฐ. เป็นแนวทางในการคัดเลือกโครงการต่าง ๆ ของรัฐให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชน สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการประสานระหว่างสาขาในด้านการปฏิบัติมากขึ้น

3. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ประชาชนในชนบท สามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง และครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างน้อยผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน โดยมีเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็นเครื่องมือ

4. เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน

กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการชี้วัดว่า คนในแต่ละครัวเรือนควรมีคุณภาพชีวิตขั้นต่ำในเรื่องนั้น ๆ ในห้วงระยะเวลาหนึ่ง (ปกติจะกำหนด 5 ปี ตามระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ตามเกณฑ์ที่กำหนดจึงจะถือว่ามีคุณภาพชีวิตตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

ตารางที่ 3.16 เครื่องชี้วัด จปฐ. ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) มีทั้งหมด 8 หมวด 39 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัด จปฐ.	เป้าหมาย ปี 2544 (ร้อยละ)
หมวดที่ 1 สุขภาพดี (ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี)	
1. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลก่อนคลอด และฉีดวัคซีนครบ	80
2. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการทำคลอด และการดูแลหลังคลอด	95
3. หญิงตั้งครรภ์ได้กินอาหารอย่างเหมาะสม และเพียงพอ ซึ่งมีผลทำให้เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 2,500 กรัม	93
4. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย 4 เดือนแรกติดต่อกัน	30

ตารางที่ 3.16 (ต่อ)

ตัวชี้วัด จปฐ.	เป้าหมาย ปี 2544 (ร้อยละ)
หมวดที่ 1 (ต่อ) สุขภาพดี (ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี)	
5. เด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบ	95
6. เด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ได้กินอาหารอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	80
7. เด็กอายุ 6 – 15 ปี ได้กินอาหารถูกต้องครบถ้วน	90
8. เด็กอายุ 6 – 12 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบ	100
9. ครัวเรือนไม่กินอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ไม่ทำให้สุกด้วยความร้อน	90
10. ครัวเรือนมีการบริโภคเกลือที่มีไอโอดีน	60
11. ครัวเรือนได้กินอาหารควบคุมที่มีตรา อ.ย.	85
12. ครัวเรือนมีความรู้ในการใช้ยาที่ถูกต้องเหมาะสม	60
หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย (ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม)	
13. ครัวเรือนมีที่อยู่อาศัยที่มีสภาพคงทนถาวรอย่างน้อย 5 ปี	95
14. ครัวเรือนมีและใช้ส้วม	95
15. ครัวเรือนมีน้ำสะอาดบริโภคเพียงพอตลอดปี 5 ลิตรต่อคนต่อวัน	95
16. ครัวเรือนจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	60
17. ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากเสียง ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง กลิ่นเหม็น หรือมลพิษทางอากาศ น้ำเสีย ขยะ และสารพิษ	95
หมวดที่ 3 ศึกษาถ้วนทั่ว (ประชาชนเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต)	
18. เด็กอายุ 2 – 5 ปี ได้รับบริการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง	90
19. เด็กที่มีอายุครบตามเกณฑ์ได้เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ	100
20. เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	98
21. เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับและไม่ได้รับการศึกษาต่อ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพต่าง ๆ	80
22. คนในครัวเรือนอายุ 14 – 50 ปี อ่านและเขียนภาษาไทยได้	99

DPU

ตารางที่ 3.16 (ต่อ)

ตัวชี้วัด จปฐ.	เป้าหมาย ปี 2544 (ร้อยละ)
23. ครัวเรือนได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง	95
24. ครัวเรือนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	80
หมวดที่ 4 ครอบครัวสุขสบาย	
25. คู่สมรสที่ภรรยาอายุ 15 – 44 ปี ใช้บริการคุมกำเนิด	77
26. ครอบครัวมีความอบอุ่น	90
27. ครัวเรือนมีความปลอดภัยจากอุบัติภัย และมีการป้องกัน	100
28. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	100
หมวดที่ 5 รายได้มาก (ประชาชนมีการประกอบอาชีพ และมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิต)	
29. ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000 บาทต่อปี	70
หมวดที่ 6 การร่วมพัฒนา (ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่และกำหนดชีวิตของตนเอง และชุมชน)	
30. ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล	90
31. คนในครัวเรือนไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	90
32. ครัวเรือนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ	95
หมวดที่ 7 พาสู่คุณธรรม (ประชามีการพัฒนาจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น)	
33. ครัวเรือนปฏิบัติกิจทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง	90
34. คนในครัวเรือนไม่ติดสุรา	90
35. คนในครัวเรือนไม่ติดบุหรี่	90
36. ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	90
37. คนสูงอายุ และคนพิการได้รับการดูแล	90
หมวดที่ 8 บำรุงสิ่งแวดล้อม (ประชาชนมีจิตสำนึก และร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม)	
38. ครัวเรือนได้ร่วมทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	90
39. ครัวเรือนได้ร่วมทำกิจกรรมการป้องกัน และควบคุมสิ่งแวดล้อม	90

ตารางที่ 3.16 (ต่อ)

ตัวชี้วัด จปฐ.	เป้าหมาย ปี 2544 (ร้อยละ)
23. ครัวเรือนได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง	95
24. ครัวเรือนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	80
หมวดที่ 4 ครอบครัวสุขสบาย	
25. คู่สมรสที่ภรรยาอายุ 15 – 44 ปี ใช้บริการคุมกำเนิด	77
26. ครอบครัวมีความอบอุ่น	90
27. ครัวเรือนมีความปลอดภัยจากอุบัติภัย และมีการป้องกัน	100
28. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	100
หมวดที่ 5 รายได้มาก (ประชาชนมีการประกอบอาชีพ และมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิต)	
29. ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000 บาทต่อปี	70
หมวดที่ 6 การร่วมพัฒนา (ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่และกำหนดชีวิตของตนเอง และชุมชน)	
30. ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล	90
31. คนในครัวเรือนไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	90
32. ครัวเรือนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ	95
หมวดที่ 7 พาสู่คุณธรรม (ประชามีการพัฒนาจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น)	
33. ครัวเรือนปฏิบัติกิจทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง	90
34. คนในครัวเรือนไม่ติดสุรา	90
35. คนในครัวเรือนไม่ติดบุหรี่	90
36. ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	90
37. คนสูงอายุ และคนพิการได้รับการดูแล	90
หมวดที่ 8 บำรุงสิ่งแวดล้อม (ประชาชนมีจิตสำนึก และร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม)	
38. ครัวเรือนได้ร่วมทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	90
39. ครัวเรือนได้ร่วมทำกิจกรรมการป้องกัน และควบคุมสิ่งแวดล้อม	90

คุณภาพชีวิตของคนไทย

การจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2540 ซึ่งเป็นปีแรกของการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) โดยจัดเก็บข้อมูลจากทุกครัวเรือนทั่วประเทศ (ยกเว้นเฉพาะหมู่บ้านที่มีพื้นที่ทั้งหมดตั้งอยู่ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) จำนวน 7,476,594 ครัวเรือน 62,512 หมู่บ้าน พบว่า คุณภาพชีวิตของคนไทยในภาพรวมทั้งประเทศ บรรลุเป้าหมายความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จำนวน 25 ตัวชี้วัด และไม่บรรลุเป้าหมายจำนวน 14 ตัวชี้วัด ซึ่งสรุปได้ว่าปัญหาที่คนไทยส่วนมากของประเทศประสบอยู่มีดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัดที่ 8 เด็กอายุ 6 -12 ปี ได้รับวัคซีนป้องกันโรควัณโรค คอตีบ บาดทะยัก โปลิโอ และวัคซีน รวมครบตามตารางสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค (ต่ำกว่าเป้าหมาย ร้อยละ 1.1)

ตัวชี้วัดที่ 9 ครัวเรือนไม่กินอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ไม่ทำให้สุกด้วยความร้อน (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.9)

ตัวชี้วัดที่ 15 ครัวเรือนมีน้ำสะอาดดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี 5 ลิตรต่อคนต่อวัน (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 5.0)

ตัวชี้วัดที่ 17 ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากเสียง ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง กลิ่นเหม็น หรือมลพิษทางอากาศ น้ำเสีย ขยะ และสารพิษ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.8)

ตัวชี้วัดที่ 19 เด็กที่มีอายุครบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ได้เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.0)

ตัวชี้วัดที่ 20 เด็กจบการศึกษาภาคบังคับ ได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 7.0)

ตัวชี้วัดที่ 21 เด็กที่จบภาคการศึกษาภาคบังคับและไม่ได้ศึกษาต่อ ได้รับการฝึกอาชีพต่าง ๆ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 16.3)

ตัวชี้วัดที่ 22 คนในครัวเรือนอายุ 14 – 50 ปี อ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.3)

ตัวชี้วัดที่ 27 ครัวมีความปลอดภัยจากอุบัติภัย และมีการป้องกันอย่างถูกวิธี (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.9)

ตัวชี้วัดที่ 28 ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 0.5)

ตัวชี้วัดที่ 29 ไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000

ตัวชี้วัดที่ 30 ตำบล (ต่ำกว่าเป้า

ตัวชี้วัดที่ 31 ะชาธิปไตย (ต่ำกว่า

ตัวชี้วัดที่ 35 ละ 3.0)

ตารางที่ 3.17 แสดง

ตัวชี้วัดที่	ตัวชี้วัดที่	ไม่บรรลุเป้าหมาย		
		น้อยกว่าเหนือ	ใต้	เหนือ
8	เด็กอายุ 6–12 ปี	✓	✓	✓
9	ครัวเรือนไม่	✓	-	✓
	ความร้อน			
15	ครัวเรือนมี	✓	✓	✓
17	ครัวเรือนไม่	✓	✓	✓
19	เด็กอายุ	✓	✓	✓
	ภาคบังคับ			
20	เด็กจบการ	✓	✓	✓
	ระดับมัธยม			
21	เด็กไม่ได้เรียน	✓	✓	✓
22	คนอายุ 14 – 5	-	✓	✓
27	ครัวเรือนปลอด	✓	✓	✓
28	ครัวเรือนปลอด	✓	✓	✓
29	ครัวเรือนมีราย	✓	✓	✓
	20,000 บาท/ปี			
30	ครัวเรือนเป็น	-	✓	-
31	คนที่มีสิทธิไป	✓	✓	✓
35	คนในครัวเรือนไม่	✓	✓	✓

หมายเหตุ ✓ หมายถึง

- หมายถึง

DPU

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 14 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายมากที่สุดสามอันดับ คือ ครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000 บาท/ปี ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 20.2 รองลงมา คือ เด็กไม่ได้เรียนต่อมัธยม ได้รับการฝึกอาชีพต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 16.3 และอันดับที่สาม คือ คนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 10.6

สรุปรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2541

การจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2541 เป็นการจัดเก็บข้อมูลในปีที่สองของช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานที่จัดเก็บเป็นรายครัวเรือนในเขตพื้นที่ชนบททั่วประเทศ (ยกเว้นเฉพาะหมู่บ้าน

ที่มีพื้นที่ทั้งหมดตั้งอยู่ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) จำนวน 7,595,288 ครัวเรือน 62,863 หมู่บ้าน พบว่า ประชาชนบรรลุเป้าหมายความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จำนวน 25 ตัวชี้วัด และไม่บรรลุเป้าหมาย (จปฐ.) จำนวน 14 ตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย มีดังนี้ คือ

ตัวชี้วัดที่ 8	เด็กอายุ 6 – 12 ปี ได้รับวัคซีนครบ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.1)
ตัวชี้วัดที่ 9	ครัวเรือนไม่กินเนื้อสัตว์ที่ไม่ทำให้สุกด้วยความร้อน (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.9)
ตัวชี้วัดที่ 15	ครัวเรือนมีน้ำสะอาดบริโภคเพียงพอ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 5.0)
ตัวชี้วัดที่ 17	ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.8)
ตัวชี้วัดที่ 19	เด็กอายุครบเกณฑ์ได้เข้าเรียนภาคบังคับ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.0)
ตัวชี้วัดที่ 20	เด็กจบภาคบังคับได้เรียนต่อระดับมัธยม (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 7.0)
ตัวชี้วัดที่ 21	เด็กไม่ได้เรียนต่อมัธยม ได้รับการฝึกอาชีพ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 16.3)
ตัวชี้วัดที่ 22	อายุ 14 – 50 ปี อ่านและเขียนภาษาไทยได้ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.3)
ตัวชี้วัดที่ 27	ครัวเรือนปลอดภัยจากอุบัติภัย (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.9)
ตัวชี้วัดที่ 28	ครัวเรือนปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 0.6)
ตัวชี้วัดที่ 29	ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000 บาท/ปี (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 20.2)
ตัวชี้วัดที่ 30	ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่ม (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 2.1)

ตัวชี้วัดที่ 31 คนที่มีสิทธิไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 10.6)

ตัวชี้วัดที่ 35 คนในครัวเรือนไม่ติดบุหรี่ (ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 3.0)

ถึงแม้ว่าจะมีตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 14 ตัวชี้วัด ก็ตาม แต่คุณภาพชีวิตของประชาชนยังคงมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น จากปี 2540 จำนวน 1 ตัวชี้วัด คือ ครัวเรือนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ

DPU

บทที่ 4
ผลการวิจัย

ในการวิจัยดัชนีคุณภาพชีวิตและค่าวัดความยากจนในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐและ UNDP ซึ่งมั่นใจว่าข้อมูลมีความถูกต้อง และนำมาวิเคราะห์ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ตามลักษณะของข้อมูลที่เหมาะสมกับวิธีใดวิธีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น

แหล่งข้อมูลและประชากรที่ศึกษา คือ ข้อมูลระดับจังหวัดในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. รายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในจังหวัดต่าง ๆ
2. องค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยด้านต่าง ๆ
3. องค์ประกอบตัวชี้วัดความขัดสนด้านต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด จากการวิจัยเอกสารที่เผยแพร่ของ 3 หน่วยงาน คือ

(1) รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2541 ทั่วราชอาณาจักร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเป็นรายภาคและรวมทั้งประเทศ พบว่า ครัวเรือนที่สำรวจส่วนใหญ่ประมาณ 5.1 ล้านครัวเรือน (คิดเป็นร้อยละ 31) อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.1 คนต่อครัวเรือน เฉพาะในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีครัวเรือนอาศัยหนาแน่นที่สุด ผู้วิจัยนำจำนวนรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนของจังหวัดต่าง ๆ มาหาความสัมพันธ์และแบบจำลองพฤติกรรมและสร้างสมการการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression)

(2) รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2541 ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย รายงานสรุปคุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบทตามเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 8 หมวด คือ สุขภาพดี มีบ้านอาศัย ศึกษาถ้วนทั่วครอบครัวสุขสบาย รายได้มาก อยากร่วมพัฒนาพาสู่คุณธรรมและบำรุงสิ่งแวดล้อม โดยมีตัวชี้วัดทั้งหมด 39 ตัว ผู้

วิจัยจัดทำอัตราส่วนการบรรลุเป้าหมายและการไม่บรรลุเป้าหมายคุณภาพชีวิตและหาความสัมพันธ์เพื่อการอธิบายและสร้างดัชนีคุณภาพชีวิตของแต่ละจังหวัด

(3) Human Development Report ของ United Nation Development Program (UNDP) เป็นเรื่องการพัฒนาคนของประเทศไทยที่ได้ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาความยากจน ความขัดสนและความด้อยโอกาสโดยจัดทำเป็นดัชนีชี้วัดความขัดสน (Index of Human Deprivation : IHD) ในระดับภาพรวมและภาพย่อยของดัชนีชี้วัด 8 ตัว คือ รายได้ การจ้างงาน สุขอนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม การขนส่งและคมนาคม สินค้าอุปโภคบริโภค และสิทธิสตรี การวิเคราะห์ดัชนีวัดความอัตคัตขัดสนซึ่งเป็นการวัดความยากจนที่มิใช่รายได้มี 17 องค์ประกอบตัวชี้วัด ผู้วิจัยนำมาหาความสัมพันธ์เพื่อการอธิบายความอัตคัตขัดสนของจังหวัดต่าง ๆ ด้วยวิธีการหาสมการถดถอยเชิงเส้น (Linear Regression) และนำ IHD มาหาความสอดคล้องกับดัชนีคุณภาพชีวิตของคนไทย ตามวิธีการ Nonparametric Correlations Spearman's rho. และ Pearson Correlation การนำเสนอพรรณนาความเรียงของผลที่ได้จากวิเคราะห์ผลตารางสถิติเป็นตอน ๆ ตามลำดับ

ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

เนื่องจากปรากฏการณ์ความยากจนมีหลายระดับและมิได้มีองค์ประกอบเดียว การจะให้ได้มาซึ่งดัชนีชี้วัดจึงจำเป็นต้องอาศัยระเบียบวิธีหลายขั้นตอนมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นลำดับดังต่อไปนี้

ขั้นตอนแรก เป็นการวิจัยเอกสารเพื่อประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องชี้วัดความยากจน ความอัตคัตขัดสนและคุณภาพชีวิต และหาความสัมพันธ์เพื่อการอธิบายความยากจนของบุคคลในครัวเรือนในระดับจังหวัดต่าง ๆ จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมปี พ.ศ.2541 นำมาหาค่าวัดความยากจนเชิงรายได้จากฟังก์ชั่นการบริโภคและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำ เพื่อการดำรงชีพ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคที่ไม่ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ (Autonomous Consumption) ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC) และ ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค (APC)

ขั้นตอนที่สอง เป็นการวิจัยเอกสาร และข้อมูลโดยนำข้อมูล จปฐ. ระดับหมู่บ้านจากกรมพัฒนาชุมชนมาอธิบายความยากจนในระดับหมู่บ้าน คุณภาพชีวิตของคนไทย เพื่อใช้ในการวัดค่าดัชนีคุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละจังหวัด โดยใช้อัตราการไม่บรรลุเป้าหมายคุณภาพชีวิตแต่ละด้านของจังหวัดต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ในการประเมิน

ขั้นตอนที่สาม เป็นการนำค่าวัดจากองค์ประกอบของดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย และดัชนีความขัดสนรวมมาหาค่าความสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบว่าดัชนีตัวใดบ้านที่เป็นตัวกำหนดดัชนีรวมของค่าวัดในองค์ประกอบทั้งหมด อันได้แก่ ดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมและดัชนีคุณภาพชีวิตตามแบบจำลอง

IHD = f (I , He , Ed , Em , Ho , Cm , Co , W) .....(1)

โดยที่ IHD = Index of Human Deprivation ดัชนีความขัดสนรวม

Y_5 = I = Income Index ดัชนีความขัดสนทางรายได้

Y_4 = Em = Employment Index ดัชนีความขัดสนการจ้างงาน

Y_1 = He = Health Index ดัชนีความขัดสนทางสุขอนามัย

Y_3 = Ed = Education and Human Resource Index
ดัชนีความขัดสนทางการศึกษา

Y_2 = Ho = Housing and Environment Index
ดัชนีความขัดสนทางที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

Y_6 = Tc = Transportation and Communication Index
ดัชนีความขัดสนทางการคมนาคมและขนส่ง

Y_7 = Co = Consumer goods Index
ดัชนีความขันสดสินค้าอุปโภคบริโภค

Y_8 = W = Women's Index
ดัชนีความขัดสนทางด้านสิทธิสตรี

HDI = f (He , Ho , Ed , F , I , P , E+ , En) .....(2)

โดยที่ HDI = Human Development Index ดัชนีคุณภาพชีวิต

X_1 = He = Health Index ดัชนีสุขภาพอนามัย

X_2 = Ho = Housing Index ดัชนีที่อยู่อาศัย

X_3 = Ed = Education Index ดัชนีการศึกษา

X_4 = F = Family Index ดัชนีครอบครัวอบอุ่น

X_5 = I = Income Index ดัชนีรายได้

X_6 = P = Participation ดัชนีการมีส่วนร่วม

X_7 = Et = Ethic Index ดัชนีจริยธรรมและคุณธรรม

X_8 = En = Environment Index ดัชนีสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่สี่ เป็นการนำค่าวัดที่สามารถอธิบายดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีความอัตคัตขัดสนมาหาความสอดคล้องโดยวิธีการของสเปียร์แมน (Spearman's Rank Different Correlation Coefficient ; Rs) เพื่อระบุลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของดัชนีดังกล่าวต่อไป

$$Rs = \frac{6\sum d^2}{n\left(n^2 - 1\right)}$$

โดยที่ Rs = Spearman's Rank Different

d = ผลต่างของลำดับที่ของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีความขัดสนรวม

n = จำนวนของจังหวัดที่นำมาเปรียบเทียบ

เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวดัชนีทั้ง 2 ชุด ถ้ามีความสัมพันธ์กันสูง แสดงว่าดัชนีมีความสอดคล้องกัน สามารถใช้ค่าดัชนีของชุดใดชุดหนึ่งเป็นตัววัดคุณภาพชีวิตหรือวัดความขัดสนได้ แต่ถ้ามีความสัมพันธ์ระดับไม่สูง แสดงว่าดัชนีทั้ง 2 ชุด ไม่สอดคล้องกันไม่สามารถใช้ค่าดัชนีวัดแทนกันได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้จะครอบคลุมเฉพาะความยากจนในบริบทของเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนา โดยเน้นประเด็นการวัดและประเมินความยากจนจากความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ดัชนีความขัดสนรวมและเส้นแบ่งความยากจน รวมทั้งปัจจัยที่พบในเชิงประจักษ์จากการวิจัย

ผลการวิจัยการวิจัยนำเสนอเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิตของครัวเรือนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบตัวชี้วัดความอัตคัตขัดสนด้านต่าง ๆ กับความอัตคัตขัดสนรวม

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์อันดับความสอดคล้องขององค์ประกอบ ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยและดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม

<u>ตอนที่ 1</u> **ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิตของครัวเรือน จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2541**

ตารางที่ 4.1 ค่าใช้จ่ายและรายได้ ในการอุปโภคบริโภคโดยเฉลี่ยต่อเดือน รายจังหวัด

จังหวัด	ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย (บาท) Average Consumption Expenditure (Bath)	รายได้ประจำเฉลี่ย (บาท) Average Current Income (Bath)
ภาคกลาง		
กาญจนบุรี	8,399	12,882
จันทบุรี	10,948	15,209
ฉะเชิงเทรา	11,477	13,367
ชลบุรี	12,027	14,009
ชัยนาท	8,581	10,694
ตราด	7,789	11,628
นครนายก	8,634	11,160
นครปฐม	12,208	14,898
ประจวบคีรีขันธ์	8,066	9,961
ปราจีนบุรี	7,713	9,813
พระนครศรีอยุธยา	10,397	12,716
เพชรบุรี	8,023	14,023
ระยอง	9,796	12,275
ราชบุรี	9,696	12,577
ลพบุรี	8,280	10,315
สมุทรสงคราม	9,342	11,452
สมุทรสาคร	10,395	16,883
สระแก้ว	6,170	6,815
สระบุรี	9,667	13,175
สิงห์บุรี	8,081	10,678
สุพรรณบุรี	8,118	12,195
อ่างทอง	8,325	10,858

DPU

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

จังหวัด	ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย (บาท) Average Consumption Expenditure (Bath)	รายได้ประจำเฉลี่ย (บาท) Average Current Income (Bath)
ภาคเหนือ		
กำแพงเพชร	8,065	9,386
เชียงราย	6,753	8,751
เชียงใหม่	7,096	10,123
ตาก	6,479	9,298
นครสวรรค์	8,833	9,098
น่าน	5,895	7,373
พะเยา	5,625	7,370
พิจิตร	7,484	11,000
พิษณุโลก	8,740	11,878
เพชรบูรณ์	6,342	7,842
แพร่	5,406	8,217
แม่ฮ่องสอน	4,651	5,878
ลำปาง	7,928	14,054
ลำพูน	7,160	8,490
สุโขทัย	5,673	10,309
อุตรดิตถ์	6,873	9,861
อุทัยธานี	5,937	7,549
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
กาฬสินธุ์	6,397	6,696
ขอนแก่น	7,894	11,212
ชัยภูมิ	4,432	6,163
นครพนม	5,801	7,707
นครราชสีมา	6,069	9,350
บุรีรัมย์	5,870	8,149

DPU

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

จังหวัด	ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย (บาท) Average Consumption Expenditure (Bath)	รายได้ประจำเฉลี่ย (บาท) Average Current Income (Bath)
มหาสารคาม	6,402	8,258
มุกดาหาร	7,692	9,273
ยโสธร	6,509	7,348
ร้อยเอ็ด	4,513	5,942
เลย	8,119	9,770
ศรีสะเกษ	6,258	7,273
สกลนคร	6,109	7,590
สุรินทร์	5,623	6,252
หนองคาย	9,132	11,866
หนองบัวลำภู	6,415	8,223
อุดรธานี	4,959	7,680
อุบลราชธานี	7,380	9,801
อำนาจเจริญ	6,488	8,029
ภาคใต้		
กระบี่	9,053	11,806
ชุมพร	8,069	10,161
ตรัง	9,130	12,429
นครศรีธรรมราช	7,441	10,989
ภาคใต้		
นราธิวาส	6,064	6,279
ปัตตานี	7,152	10,710
พังงา	7,226	7,589
พัทลุง	8,343	12,192
ภูเก็ต	13,894	19,024

DPU

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

จังหวัด	ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย (บาท) Average Consumption Expenditure (Bath)	รายได้ประจำเฉลี่ย (บาท) Average Current Income (Bath)
ยะลา	7,531	7,154
ระนอง	8,324	8,967
สงขลา	9,923	14,765
สตูล	6,944	8,875
สุราษฎร์ธานี	8,649	11,855
ตอนพิเศษ		
กรุงเทพมหานคร	17,719	25,742
นนทบุรี	17,736	24,169
ปทุมธานี	13,346	26,661
สมุทรปราการ	12,576	18,048

ที่มา : รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2541 สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

จากผลของการสำรวจค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนในประเทศไทยจำแนกตามรายจังหวัด พบว่า ครัวเรือนในจังหวัดนนทบุรีมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ 17,736 บาท รองลงมาคือ ครัวเรือนเฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเฉลี่ยเท่ากับ 17,719 บาท (ดูตารางที่ 4.1) ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เฉลี่ยได้เท่ากับ 15,344.25 บาท (ดูตารางที่ 4.2) ซึ่งเป็นรายจ่ายที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.2 จำนวนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (จังหวัด)
ค่าใช้จ่าย (บาท)	15344.250	2769.8446	4
รายได้ (บาท)	23655.000	3877.0371	4

รายได้และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนในประเทศไทย พิจารณาทั้งประเทศ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนทั้งประเทศอยู่ที่ 8,134.68 บาท (ดูตารางที่ 4.3) ซึ่งต่ำกว่าระดับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และมีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิต โดยพิจารณาจากค่าคงที่ในตารางที่ 4.5 มีจำนวน 1,943.5 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนในประเทศไทยมีการใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต 6,191.18 บาทต่อครัวเรือนต่อคนและมีความโน้มเอียงในการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 0.57 หน่วย เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย (ดูตารางที่ 4.4) จากตารางที่ 4.5 และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่ารายได้ต่อเดือนของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายต่อเดือนค่อนข้างสูง (พิจารณาที่ $R = 0.918$) และรายได้มีอิทธิพลในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนในประเทศร้อยละ 84.2 (ดูตารางที่ 4.4) อิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ มีอัตราร้อยละ 15.8

ตารางที่ 4.3 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในประเทศไทย

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน
ค่าใช้จ่าย	8134.6842	2553.7717	76
รายได้	10873.197	4116.0775	76

พิจารณาทั้งประเทศที่ระดับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน จากตารางที่ 4.1 และตารางที่ 4.3 เราจะพบว่ามีจังหวัดที่มีรายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 8,134.68 บาท อยู่จำนวน 45 จังหวัด และจังหวัดที่รายจ่ายต่ำที่สุดของประเทศปี พ.ศ. 2541 คือ จังหวัดชัยภูมิ และภูมิภาคที่มีรายจ่ายต่ำกว่าระดับรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจังหวัดหนองคายจังหวัดเดียวที่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนสูงกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนของทั้งประเทศที่เหลืออีก 18 จังหวัดมีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่าค่าใช้-จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนทั้งสิ้น จังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือของประเทศมีจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนสูงกว่าค่าเฉลี่ยต่อเดือนเฉลี่ยทั้งประเทศมี 2 จังหวัด คือ จังหวัดนครสวรรค์มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือน 8,833 บาท และจังหวัดพิษณุโลก มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือน 8,744 บาท และจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดในภาคเหนือ คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือน 4,651 บาท ภาคใต้มีจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่ำกว่าระดับค่า ใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 7 จังหวัด และจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำที่สุดของภาคใต้ คือ จังหวัดนราธิวาส มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือน

6,064 บาท และจังหวัดที่ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนสูงสุด คือ จังหวัดภูเก็ต 13,894 บาท (ดูตารางที่ 4.1) ภาคกลางมีจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่ำกว่าระดับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือน 5 จังหวัดจะเห็นได้ว่ามีน้อยกว่าภาค อื่น ๆ ของประเทศ

จังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนต่ำสุด คือ จังหวัดสระแก้ว มีค่าใช้จ่าย 6,170 บาท และจังหวัดที่ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนสูงสุด คือ จังหวัดนนทบุรี มีค่าใช้จ่ายของครัวเรือน 17,736 บาทต่อเดือน

การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายครัวเรือนต่อเดือนกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของประเทศไทย และค่าใช้จ่ายขั้นต่ำของการดำรงชีวิต

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนสูงสุดและต่ำสุด

ภูมิภาค	ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนสูงสุด		ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนต่ำสุด	
	ชื่อจังหวัด	จำนวนเงิน (บาท)	ชื่อจังหวัด	จำนวนเงิน (บาท)
ภาคกลาง	นนทบุรี	17,736	สระแก้ว	6,170
ภาคใต้	ภูเก็ต	13,894	สตูล	6,944
ภาคเหนือ	นครสวรรค์	8,833	แม่ฮ่องสอน	4,651
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	หนองคาย	9,132	ชัยภูมิ	4,432

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 4.3 และ 4.4 พบว่าค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนของจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุดในแต่ละภูมิภาคของประเทศแตกต่างจากรายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือนของจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุดในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย พบว่าการเพิ่มโอกาสการได้รับสินค้าและบริการในมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจนเท่ากับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนที่ 8,134.68 ต่อเดือน จังหวัดที่มีความแตกต่างมากที่สุดก็คือจังหวัดชัยภูมิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายในจังหวัดและภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิต พบว่าค่าใช้จ่ายต่อเดือนสูงกว่าค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิต แสดงถึงครัวเรือนมีโอกาสในการใช้จ่ายต่อต่อเดือนในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้ในมูลค่าตาม ตารางที่ 4.4

ระดับรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนสูงสุดของประเทศไทยมี พ.ศ. 2541 คือ จังหวัดปทุมธานี มีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 26,661 บาท อยู่ในเขตภาคกลางและปริมณฑลของ

กรุงเทพมหานคร ส่วนจังหวัดที่มีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำสุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 5,878 บาท อยู่ในเขตของภาคเหนือ (ดูตารางที่ 4.1) ค่าเฉลี่ยของรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนทั้งประเทศอยู่ที่ 10,873 บาท (ดูตารางที่ 4.3) เมื่อพิจารณาตารางที่ 4.1 และ 4.3 แล้วพบว่ามีจังหวัดที่มีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยของครัวเรือนสูงกว่ารายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยทั้งประเทศ มีจำนวน 31 จังหวัด ต่ำกว่า 45 จังหวัด และส่วนใหญ่จังหวัดที่อยู่ในเขตภาคกลางมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่ารายได้ทั้งครัวเรือนเฉลี่ยทั้งประเทศมี 19 จังหวัดและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 7 จังหวัด (ดูตารางที่ 4.1) จังหวัดที่มีรายได้ต่ำสุดของภาคกลางคือจังหวัดสระแก้วมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 6,815 บาท ภาคใต้มีจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ 7 จังหวัด และต่ำกว่า 7 จังหวัดและจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำสุด คือจังหวัดนราธิวาส 6,279 บาท (ดูตารางที่ 4.1) ภาคเหนือมีจังหวัดที่มีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนสูงกว่าระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนทั้งประเทศ 3 จังหวัดและต่ำกว่า 14 จังหวัด และจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำสุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรายได้ 5,878 บาท (ดูตารางที่ 4.1) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าระดับรายได้ของครัวเรือนทั้งประเทศ 2 จังหวัดต่ำกว่า 17 จังหวัด ดังนั้น ถ้าวัดความแตกต่างยากจนสัมบูรณ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีครัวเรือนยากจนมากกว่าภาคอื่น ๆ

ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2541

สมการที่ 1 และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ยอมรับว่าระดับรายได้มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการใช้จ่ายของครอบครัวของคนไทยขึ้นอยู่กับรายได้ร้อยละ 84.2 ปัจจัยอื่น ๆ ที่มิใช่รายได้ร้อยละ 25.8 ดังสมการแสดงพฤติกรรมในการใช้จ่ายของคนไทยทั้งประเทศ (1)

$$C = Ca + bY$$

โดยที่ C = Cost = ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

Y = Occ = รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

MAPE = Mean Absolute Percentage of Error = 10.90

$$C = 1{,}943.54 + 0.57Y$$

$$R^2 = 0.842 \quad \text{---------- (1)}$$

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในเขตจังหวัดภาคกลางไม่รวมกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 4.1 พบว่าภาคกลางมีจังหวัดที่ระดับรายได้เฉลี่ยและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงกว่าระดับรายได้เฉลี่ยค่าใช้จ่าเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งประเทศ มากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ และ (ตารางที่ 4.5) ระดับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในเขตภาคกลางอยู่ที่ 9,187.82 บาท และมีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของคนไทยในเขตภาคกลางอยู่ที่ 12,161.64 บาท โดยที่มีค่าเฉลี่ยขั้นต่ำในการดำรงชีวิตของครัวเรือนต่อเดือนอยู่ที่ 2,527.89 บาท เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิต จะเห็นว่าการใช้จ่ายในส่วนที่ไม่ใช่สิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเป็นจำนวน 7,290.65 บาท และมีความโน้มเอียงในการใช้จ่ายที่ขึ้นอยู่กับรายได้ 0.55 บาท (ดูสมการที่ 2)

$$C = Ca + by$$

โดยที่ C = Cost = ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

y = Occ = รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

MAPE = Mean Absolute Percentage of Error = 10.91

$$C = 2{,}527.80 + 0.55y$$

$$R^2 = 0.593 \quad \text{---------- (2)}$$

ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในเขตจังหวัดภาคกลาง

พิจารณาสมการที่ (2) และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ยอมรับว่าระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับระดับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนของคนในเขตจังหวัดภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าระดับรายได้มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของครัว-เรือนในเขตภาคกลางร้อยละ 60 และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่รายได้ร้อยละ 40 จากผลการวิเคราะห์สามารถเขียนสมการ การใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนเขตภาค

ตารางที่ 4.5 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ในเขตจังหวัดภาคกลาง

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน
ค่าใช้จ่าย	9187.8182	1549.3714	22
รายได้	12161.636	2178.6425	22

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่มีจังหวัดที่มีรายได้ต่ำกว่าระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนมากที่สุด สถาบันวิจัยหลายแห่งระบุว่าเป็นภาคที่ความยากจนมากกว่าภาคอื่น ๆ ของประเทศ จากตารางที่ 4.6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและของประเทศ คือจังหวัดชัยภูมิ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนจำนวน 4,432 บาท เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6,424.32 บาท และของประเทศ 8,134.68 บาท (ดูตารางที่ 4.6) และเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายขั้นต่ำของการดำรงชีวิตในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามสมการที่ (3) จำนวน 1,573.15 บาท จะเห็นว่าโอกาสของการใช้จ่ายเพื่อสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต 2,858.84 บาท และมีความโน้มเอียงของการใช้จ่ายที่ขึ้นอยู่กับรายได้ในอัตรา 0.60

ตารางที่ 4.6 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน
ค่าใช้จ่าย	6424.3158	1207.7809	19
รายได้	8135.8947	1623.6913	19

โดยที่

$$C = Ca + by$$

C = Cost = ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

y = Occ = รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

MAPE = Mean Absolute Percentage of Error = 9.10

$$C = 1{,}573.15 + 0.60y$$

$$R^2 = 0.643 \quad \text{---------- (3)}$$

ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กำหนดนัยสำคัญที่ 0.05 ยอมรับว่าระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนสัมพันธ์กับระดับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนของคนในเขตจังหวัดภาคตะวัน-ออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนมีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายร้อยละ 64 และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ จากผลการวิเคราะห์ เขียนสมการค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนของคนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นสมการที่ (3)

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน ในเขตจังหวัดภาคใต้

ถึงแม้ว่าภาคใต้เป็นภูมิภาคที่มีจังหวัดที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนมากเป็นรองจากภาคกลาง แต่ก็ยังมีจังหวัดที่มีระดับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้ คือ 8,410.21 บาท จำนวน 9 จังหวัดสูงกว่า 5 จังหวัด และต่ำกว่าระดับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนของจังหวัดทั้งประเทศ คือ 8,134.68 บาท จำนวน 7 จังหวัดและสูงกว่า 7 จังหวัด จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำสุด คือ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 6,064 บาท (ดูตารางที่ 4.1)

ถ้านำค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนมาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายขั้นต่ำของการดำรงชีวิตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเท่ากับ 2,605.44 บาท ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในส่วนเพื่อสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของครอบครัวต่อเดือน 3,458.59 บาท, และแนวโน้มในการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับรายได้ในอัตรา 0.53 (ดูสมการที่ 4)

ตารางที่ 4.7 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในเขตจังวัดภาคใต้

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน
ค่าใช้จ่าย	8410.2143	1877.5896	14
รายได้	10933.214	3260.2871	14

ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในเขตจังหวัดภาคใต้

พิจารณาจากสมการที่ (4) และกำหนดระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ยอมรับค่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับระดับของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน ของคนในเขตภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนมีอิทธิพลต่อการใช้จ่าย ร้อยละ 85 และอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 25 จากผลการวิเคราะห์เขียนเป็นสมการการใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนของคนในเขตจังหวัดภาคใต้ เป็นสมการที่ (4)

$$C = Ca + by$$

โดยที่ C = Cost = ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

y = Occ = รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

MAPE = Mean Absolute Percentage of Error = 13.08

$$C = 2{,}605.436 + 0.531y$$

$$R^2 = 0.85 \quad \text{---------- (4)}$$

ค่าใช้จ่ายและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

ภาคเหนือจำนวน 17 จังหวัดมีจังหวัดที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนสูงกว่าระดับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน สูงกว่าระดับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งประเทศ 2 จังหวัดและต่ำกว่า 15 จังหวัด และมีจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนสูงกว่าระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนทั้งประเทศ 2 จังหวัด และต่ำกว่า 15 จังหวัด จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำสุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายได้ 5,878 บาท และเป็นจังหวัดที่ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่ำสุด คือ มีค่า ใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 4,651 บาท (ดูตารางที่ 4.1) ถ้าทำค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิตของภาคเหนือ จำนวน 2,965.25 บาท เหลือส่วนที่เป็นการใช้จ่ายส่วนอื่น ๆ เป็นจำนวน 1,685.75 บาท และแนวโน้มในการบริโภคที่เกี่ยวข้องกับรายได้เปลี่ยนแปลงมีอัตรา 0.41 ของรายได้

ตารางที่ 4.8 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ในเขตจังหวัดภาคเหนือ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน
ค่าใช้จ่าย	6750.1175	1186.9201	17
รายได้	9208.2353	1947.5866	17

ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนในเขตจังหวัดภาคเหนือ

พิจารณาสมการที่ (5) และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ยอมรับว่าระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนร้อยละ 45.7 และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ผู้ใช้รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนร้อยละ 54.3 จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ เขียนเป็นสมการใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนของคนในเขตจังหวัดภาคเหนือ ดังสมการที่ (5)

$$C = Ca + by$$

โดยที่ C = Cost = ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

y = Occ = รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

MAPE = Mean Absolute Percentage of Error = 10.87

$$C = 2965.254 + 0.412y$$

$$R^2 = 0.457 \qquad \text{---------- (5)}$$

ตารางที่ 4.9 ค่าใช้จ่ายและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีพ ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคและความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคของภูมิภาคต่าง ๆ

ภูมิภาค	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (c)	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (y)	ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิต (Ca)	APC*	MPC**
ภาคกลาง	9,187.8182	12,161.636	2,527.80	0.75	0.55
ภาคตะวันออก-เฉียงเหนือ	6,424.3158	8,135.8947	1,573.15	0.79	0.60
ภาคใต้	8,410.2143	10,933.214	2,605.436	0.77	0.53
ภาคเหนือ	6,750.1175	9,208.2353	2,965.254	0.73	0.41

* APC = ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค

** MPC = ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค

จากตารางที่ 4.9 สรุปค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในเขตภาคกลางมีค่าสูงกว่าภาคอื่น ส่วนค่าใช้จ่ายขั้นต่ำในการดำรงชีวิตภาคเหนือมีค่ามากที่สุด และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าน้อยกว่าภาคอื่น ๆ แต่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่า APC และ MPC สูงกว่าภาคอื่น ๆ

<u>ตอนที่ 2</u> ความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้น ฐานในสังคมหนึ่ง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ (สุภางค์ จันทวานิช : 2539 : 151)

ดัชนีคุณภาพชีวิต (Human Development Index : HDI)

การวัดระดับคุณภาพชีวิตการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนโดยใช้อายุไขเฉลี่ย ระดับการศึกษา อัตราการรู้หนังสือ เวลาที่ใช้ในระบบการศึกษา การวางแผนความปลอดภัยในครอบครัว การมีรายได้พอเพียงในการดำรงชีวิต การมีส่วนร่วมอย่างประชาธิปไตย สนใจในคุณธรรม และการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาสร้างเป็นดัชนีวัดเป็นคุณภาพชีวิต ซึ่งจะเป็นการแสดงผลเพื่อวัดความก้าวหน้าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผลของ HDI นี้จะแสดงให้เห็นถึงปัญหาของความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น

ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

จปฐ. คือ ข้อมูลในระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นของคนในครัวเรือนในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่าคนควรจะมีคุณภาพชีวิตในเรื่องนั้น ๆ อย่างไรในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวคิดและสมมติฐานของการวิจัย อัตราการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัด จปฐ. มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ครัวเรือนในจังหวัดใดบรรลุเป้าหมาย จปฐ. มาก ย่อมมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าจังหวัดที่มีอัตราบรรลุเป้าหมายน้อย จากแนวคิดสมมติฐานการวิจัย กำหนดสมมติฐานเพื่อทดสอบสถิติ เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.01 เปรียบเทียบผลในตารางที่ 4.10 ตาราง 4.11 และตาราง 4.12

ตารางที่ 4.10 สาเหตุค่า R และ R^2 ของตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (Xn) มีความสัมพันธ์กับดัชนี คุณภาพชีวิตของคนไทย (y)

รหัส	ตัวชี้วัด	R	R Square
X13	เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 2,500 กรัม	0.646	0.418
X16	เด็กแรกเกิดถึง 5 ปี มีการเจริญเติบโตตามเกณฑ์	0.615	0.378

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รหัส	ตัวชี้วัด	R	R Square
X17	เด็ก 6-15 ปี มีการเจริญเติบโตตามเกณฑ์	0.753	0.567
X111	ครัวเรือนกินอาหารควบคุมมาตรฐาน อย.	0.767	0.588
X112	ครัวเรือนมีความรู้ในการใช้ยา	0.804	0.647
X214	ครัวเรือนมีการใช้ส้วมถูกหลักสุขาภิบาล	0.607	0.368
X215	ครัวเรือนมีน้ำสะอาดบริโภคเพียงพอ	0.762	0.581
X216	ครัวเรือนจัดบ้านถูกสุขลักษณะ	0.795	0.633
X217	ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ	0.568	0.323
X318	เด็ก 2-6 ปี ได้รับบริการเลี้ยงดู	0.697	0.486
X320	เด็กจบภาคบังคับได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา	0.7	0.49
X321	เด็กไม่ได้เรียนต่อมัธยมได้รับการฝึกอาชีพ	0.609	0.371
X322	คน 14-50 ปี อ่านและเขียนภาษาไทยได้	0.542	0.293
X323	ครัวเรือนได้รับรู้ข่าวสารสัปดาห์ละ 3 ครั้ง	0.653	0.426
X324	ครัวเรือนมีความรู้โรคเอดส์	0.696	0.355
X427	ครัวเรือนปลอดภัยจาอุบัติภัย	0.765	0.585
X529	ครัวเรือนมีรายได้ไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000 บาท/ปี	0.56	0.313
X733	ครัวเรือนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาสัปดาห์ละครั้ง	0.729	0.531
X735	คนในครัวเรือนไม่ติดบุหรี่	0.655	0.429
X839	คนในครัวเรือนร่วมป้องกันและควบคุมสิ่งแวดล้อม	0.541	0.292

จากตารางที่ 4.10 ตัวชี้วัดย่อยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน 8 หมวด 39 ตัวชี้วัดถ้าพิจารณาตามค่า R และ R^2 แล้วพอยอมรับได้ว่าตัวชี้วัดในหมวดการศึกษา (X318 , X320 , X321, X322 , X323 และ X324) มีอิทธิพลในการอธิบายดัชนีคุณภาพชีวิตมากที่สุด รองลงมาคือหมวดสุขภาพอนามัย 5 ตัวชี้วัด (X13 , X16 , X17, X111 และ X112) หมวดที่อยู่อาศัย 4 ตัวชี้วัด (X214 , X215 , X216 และ X217) หมวดคุณธรรม 2 ตัวชี้วัด (X733 และ X735) หมวดครอบครัวสุขสบาย (X427) หมวดมีรายได้มาก (X529) และหมวดบำรุงสิ่งแวดล้อม (X839) ที่เหลือจากนั้นไม่ได้กล่าวถึงเป็นตัวชี้วัดอื่นที่มีค่า R ต่ำและบางตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อคุณภาพชีวิต

ตารางที่ 4.11 ค่า R และ R^2 ของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีย่อยด้านต่าง ๆ

ตัวแปร	R	R Square	Std. Error
1	.846[a]	.715	1.493

ตารางที่ 4.12 สมมติฐานความสัมพันธ์ของดัชนีคุณภาพชีวิต และดัชนีย่อยด้านต่าง ๆ

ตัวแปร	β	Std. Error	P-Value
1 (Constant)		-.122	.039
ดัชนีสุขภาพ	.114	1.409	.171
ดัชนีที่อยู่อาศัย	.332	1.000	.003
ดัชนีการศึกษา	.183	.707	.308
ครอบครัวสุขสบาย	.129	1.519	.174
ดัชนีรายได้	.412	.379	.000
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	.227	.638	.008
ดัชนีคุณธรรม	-.141	1.312	.399
ดัชนีบำรุงสิ่งแวดล้อม	.126	1.346	.19

X1 = ดัชนีสุขภาพ

X2 = ดัชนีที่อยู่อาศัย

X3 = ดัชนีการศึกษา

X4 = ครอบครัวสุขสบาย

X5 = ดัชนีรายได้

X6 = การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

X7 = ดัชนีคุณธรรม

X8 = ดัชนีบำรุงสิ่งแวดล้อม

ความสัมพันธ์ของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีย่อยด้านต่าง ๆ ซึ่งสร้างมาจากตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 39 ตัวชี้วัด 8 หมวด ผลการทดสอบดัชนีย่อยมีอิทธิพลในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของดัชนีคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 71.5 ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 28.5 และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 คุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์กับที่อยู่อาศัย รายได้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

DPU

<u>ตอนที่ 3</u> การวิเคราะห์ความสัมพันธ์องค์ประกอบตัวชี้วัด ดัชนีความอัตคัดขัดสนรวม

(Composite Index of Human Deprivation : IHD)

ดัชนีความขัดสนรวม จากรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย 2542 ที่ UNDP ใช้ประเมินภาพรวมของความขัดสนด้อยโอกาสในที่นี้ ได้แก่ ความยากจนที่มิใช่รายได้ (Non income Poverty) การวิเคราะห์ดังกล่าวประกอบด้วย ดัชนีย่อย 8 ตัว ได้แก่ รายได้ สุขภาพ-อนามัย การศึกษา การจ้างงาน ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม การสื่อสารและคมนาคม การอุปโภค และสถานภาพผู้หญิง หน่วยการวิเคราะห์เป็นรายจังหวัด และแต่ละรายดัชนี โดยกำหนดค่าดัชนีเป็น 5 ระดับ คือ

0.000 – 0.249	หมายถึง มีความขัดสนน้อยที่สุด
0.250 – 0.349	หมายถึง มีความขัดสนน้อย
0.350 – 0.449	หมายถึง มีความขัดสนปานกลาง
0.450 – 0.549	หมายถึง มีความขัดสนมาก
0.550 – 1.000	หมายถึง มีความขัดสนมากที่สุด

ตารางที่ **4.13** แสดงลำดับจังหวัดตามค่าดัชนีความขัดสนรวม

ลำดับ	จังหวัด / กลุ่มจังหวัด	ค่าดัชนี
	1. <u>กลุ่มจังหวัดที่อยู่ในระดับความขัดสนน้อยที่สุด</u>	**0.000 – 0.249**
1	สิงห์บุรี	0.113
2	สระบุรี	0.128
3	อยุธยา	0.136
4	ปทุมธานี	0.144
5	สุพรรณบุรี	0.145
6	ลพบุรี	0.154
7	นครปฐม	0.155
8	นนทบุรี	0.159
9	เพชรบุรี	0.181
10	อ่างทอง	0.184
11	ราชบุรี	0.185

ตารางที่ 4.13 (ต่อ) แสดงลำดับจังหวัดตามค่าดัชนีความขัดสนรวม

ลำดับ	จังหวัด / กลุ่มจังหวัด	ค่าดัชนี
12	ชัยนาท	0.189
13	สมุทรสาคร	0.190
14	ระยอง	0.197
15	สมุทรสงคราม	0.208
16	ประจวบคีรีขันธ์	0.211
17	ชลบุรี	0.218
18	ฉะเชิงเทรา	0.220
19	ตราด	0.222
20	จันทบุรี	0.232
	2. <u>กลุ่มจังหวัดที่อยู่ในระดับความขัดสนน้อย</u>	**0.250 – 0.349**
21	ลำพูน	0.251
22	ลำปาง	0.251
23	เชียงใหม่	0.252
24	พิษณุโลก	0.253
25	สระแก้ว	0.267
26	ปราจีนบุรี	0.290
27	ชุมพร	0.307
28	สุราษฎร์ธานี	0.310
29	กาญจนบุรี	0.318
30	กรุงเทพฯ	0.320
31	อุตรดิตถ์	0.330
32	ภูเก็ต	0.339
33	นครนายก	0.341
	3. <u>กลุ่มจังหวัดที่อยู่ในระดับความขัดสนปานกลาง</u>	**0.350 – 0.449**
34	ระนอง	0.360
35	สมุทรสาคร	0.374
36	พังงา	0.383
37	ขอนแก่น	0.394

DPU

ตารางที่ 4.13 (ต่อ) แสดงลำดับจังหวัดตามค่าดัชนีความขัดสนรวม

ลำดับ	จังหวัด / กลุ่มจังหวัด	ค่าดัชนี
38	สงขลา	0.399
39	อำนาจเจริญ	0.423
40	หนองบัวลำพู	0.436
41	แพร่	0.436
42	ร้อยเอ็ด	0.438
43	พิจิตร	0.438
44	ยโสธร	0.411
45	ตรัง	0.411
46	นครราชสีมา	0.449
	4. <u>กลุ่มจังหวัดที่อยู่ในระดับความขัดสนมาก</u>	**0.450 – 0.549**
47	อุบลราชธานี	0.454
48	สุโขทัย	0.460
49	น่าน	0.467
50	กาฬสินธุ์	0.468
51	เพชรบูรณ์	0.476
52	อุดรธานี	0.477
53	นครศรีธรรมราช	0.488
54	ชัยภูมิ	0.494
55	เลย	0.494
56	กระบี่	0.500
57	ยะลา	0.502
58	มหาสารคาม	0.504
59	ปัตตานี	0.519
60	พะเยา	0.523
61	นราธิวาส	0.530
62	สตูล	0.541
63	มุกดาหาร	0.547
64	อุทัยธานี	0.547

DPU

ตารางที่ 4.13 (ต่อ) แสดงลำดับจังหวัดตามค่าดัชนีความขัดสนรวม

ลำดับ	จังหวัด / กลุ่มจังหวัด	ค่าดัชนี
53	นครศรีธรรมราช	0.488
54	ชัยภูมิ	0.494
55	เลย	0.494
56	กระบี่	0.500
57	ยะลา	0.502
58	มหาสารคาม	0.504
59	ปัตตานี	0.519
60	พะเยา	0.523
61	นราธิวาส	0.530
62	สตูล	0.541
63	มุกดาหาร	0.547
64	อุทัยธานี	0.547
	5. <u>กลุ่มจังหวัดที่อยู่ในระดับความขัดสนมากที่สุด</u>	**0.550 – 1.000**
65	นครพนม	0.558
66	เชียงราย	0.571
67	พัทลุง	0.571
68	สกลนคร	0.574
69	ศรีสะเกษ	0.580
70	บุรีรัมย์	0.582
71	หนองคาย	0.588
72	นครสวรรค์	0.594
73	กำแพงเพชร	0.632
74	แม่ฮ่องสอน	0.669
75	สุรินทร์	0.681
76	ตาก	0.703

กลุ่มจังหวัดที่มีค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมมากที่สุดมี 12 จังหวัด ภาคใต้ 1 จังหวัด คือ จังหวัดพัทลุง ภาคเหนือ 5 จังหวัด คือ จังหวัดนครสวรรค์ เชียงราย กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน

และตาก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด 6 จังหวัด คือ จังหวัดนครพนม สกลนคร ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ หนองคาย และสุรินทร์ ส่วนของจังหวัดที่มีค่าดัชนีความขัดสนรวมมากที่สุด คือ จังหวัดตาก ค่าดัชนี 0.703 และจังหวัดที่มีค่าดัชนีต่ำสุดคือ จังหวัดสิงห์บุรี ค่าดัชนี 0.113

ตารางที่ 4.14 แสดงความขัดสนจังหวัดจำแนกตามภูมิภาค

ดัชนีความขัดสน	รายได้	สุข-อนามัย	การศึกษา	จ้างงาน	ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม	สื่อสาร คมนาคม	อุปโภค บริโภค	สถานภาพ ผู้หญิง	ความขัด สนรวม
กรุงเทพและปริมณฑล									
กรุงเทพมหานคร	0.167	0.200	0.438	0.500	0.300	0.500	0.000	0.458	0.320
นครปฐม	0.000	0.350	0.188	0.000	0.200	0.125	0.000	0.375	0.155
นนทบุรี	0.000	0.150	0.250	0.250	0.000	0.250	0.000	0.375	0.159
ปทุมธานี	0.000	0.300	0.313	0.250	0.000	0.125	0.000	0.167	0.144
สมุทรปราการ	0.667	0.400	0.375	0.500	0.300	0.250	0.000	0.500	0.374
สมุทรสาคร	0.000	0.250	0.375	0.000	0.100	0.375	0.292	0.292	0.190
ภาคกลาง									
ชัยนาท	0.500	0.050	0.375	0.000	0.000	0.250	0.000	0.333	0.189
พระนครศรีอยุธยา	0.000	0.300	0.125	0.250	0.000	0.125	0.000	0.292	0.136
ลพบุรี	0.167	0.150	0.125	0.250	0.000	0.125	0.125	0.292	0.154
สระบุรี	0.000	0.150	0.125	0.250	0.000	0.250	0.000	0.250	0.128
สิงห์บุรี	0.333	0.050	0.188	0.000	0.000	0.250	0.000	0.083	0.113
อ่างทอง	0.167	0.200	0.125	0.000	0.400	0.250	0.125	0.208	0.184
ภาคตะวันออก									
จันทบุรี	0.167	0.350	0.188	0.000	0.400	0.375	0.250	0.125	0.232
ฉะเชิงเทรา	0.167	0.450	0.250	0.250	0.100	0.250	0.000	0.292	0.220
ชลบุรี	0.000	0.300	0.313	0.250	0.300	0.250	0.000	0.333	0.218
ตราด	0.167	0.400	0.250	0.000	0.000	0.500	0.250	0.208	0.222
นครนายก	1.000	0.250	0.125	0.500	0.100	0.250	0.125	0.375	0.341
ปราจีนบุรี	0.000	0.450	0.375	0.250	0.200	0.250	0.375	0.417	0.290
ระยอง	0.000	0.500	0.313	0.000	0.100	0.500	0.000	0.167	0.197
สระแก้ว	0.000	0.450	0.500	0.250	0.100	0.250	0.375	0.208	0.297

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ดัชนีความขัดสน	รายได้	คุณภาพอนามัย	การศึกษา	จ้างงาน	ที่อยู่อาศัยสิ่งแวดล้อม	สื่อสารคมนาคม	อุปโภคบริโภค	สถานภาพผู้หญิง	ความขัดสนรวม
ภาคตะวันตก									
ราชบุรี	0.000	0.250	0.313	0.000	0.500	0.125	0.000	0.292	0.185
กาญจนบุรี	0.667	0.500	0.625	0.000	0.000	0.250	0.000	0.500	0.318
สุพรรณบุรี	0.167	0.350	0.313	0.000	0.000	0.125	0.000	0.208	0.145
สมุทรสงคราม	0.333	0.400	0.250	0.000	0.100	0.250	0.000	0.333	0.208
เพชรบุรี	0.333	0.200	0.000	0.000	0.500	0.125	0.125	0.167	0.181
ประจวบคีรีขันธ์	0.500	0.250	0.250	0.000	0.200	0.250	0.125	0.167	0.211
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									
นครราชสีมา	0.333	0.300	0.438	0.500	0.400	0.500	0.625	0.500	0.449
บุรีรัมย์	0.500	0.550	0.688	0.500	0.500	0.500	1.000	0.417	0.582
สุรินทร์	0.667	0.550	0.563	1.000	0.500	0.500	1.000	0.667	0.681
ศรีสะเกษ	0.667	0.450	0.688	0.500	0.500	0.500	1.000	0.333	0.580
อุบลราชธานี	0.333	0.450	0.563	0.500	0.200	0.375	0.875	0.333	0.454
ยโสธร	0.833	0.350	0.375	0.500	0.300	0.250	0.750	0.167	0.441
ชัยภูมิ	0.667	0.350	0.313	0.500	0.500	0.500	0.875	0.250	0.494
อำนาจเจริญ	0.333	0.250	0.500	0.500	0.300	0.375	0.875	0.250	0.423
หนองบัวลำภู	0.333	0.350	0.688	0.750	0.200	0.375	0.375	0.417	0.436
ขอนแก่น	0.333	0.350	0.250	0.750	0.300	0.375	0.500	0.292	0.394
อุดรธานี	0.333	0.400	0.438	0.750	0.600	0.375	0.375	0.542	0.477
เลย	0.833	0.650	0.313	0.250	0.700	0.250	0.750	0.208	0.494
หนองคาย	0.833	0.400	0.625	0.750	0.300	0.375	0.875	0.542	0.588
มหาสารคาม	0.500	0.450	0.375	0.500	0.500	0.625	0.750	0.333	0.504
ร้อยเอ็ด	0.500	0.500	0.188	0.500	0.400	0.375	0.750	0.292	0.438
กาฬสินธุ์	0.500	0.550	0.375	0.500	0.400	0.500	0.625	0.292	0.468
สกลนคร	0.667	0.300	0.500	1.000	0.500	0.250	0.750	0.625	0.574
นครพนม	0.500	0.650	0.375	1.000	0.400	0.250	0.750	0.542	0.558
มุกดาหาร	0.333	0.650	0.438	0.750	0.500	0.375	0.875	0.458	0.547

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ดัชนีความขัดสน	รายได้	สุข-อนามัย	การศึกษา	จ้างงาน	ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม	สื่อสารคมนาคม	อุปโภคบริโภค	สถานภาพผู้หญิง	ความขัดสนรวม
ภาคเหนือ									
เชียงใหม่	0.167	0.300	0.375	0.000	0.300	0.500	0.125	0.250	0.252
ลำพูน	0.000	0.700	0.313	0.000	0.200	0.500	0.000	0.292	0.251
ลำปาง	0.333	0.350	0.313	0.000	0.300	0.375	0.000	0.333	0.251
อุตรดิตถ์	1.000	0.250	0.188	0.250	0.200	0.250	0.375	0.125	0.390
แพร่	0.667	0.450	0.188	0.750	0.600	0.375	0.125	0.333	0.436
น่าน	0.333	0.450	0.375	0.500	0.200	0.625	0.875	0.375	0.467
พะเยา	0.833	0.600	0.375	0.750	0.500	0.500	0.250	0.375	0.523
เชียงราย	1.000	0.750	0.563	0.750	0.800	0.250	0.125	0.333	0.571
แม่ฮ่องสอน	1.000	0.600	0.688	0.250	0.400	0.750	1.000	0.667	0.669
นครสวรรค์	0.833	0.400	0.500	0.500	0.600	0.125	0.375	0.417	0.594
อุทัยธานี	1.000	0.250	0.375	0.500	0.500	0.375	1.000	0.375	0.547
กำแพงเพชร	0.667	0.650	0.563	0.500	0.800	0.375	0.875	0.625	0.632
ตาก	1.000	0.650	0.625	1.000	0.600	0.375	0.750	0.625	0.703
สุโขทัย	0.833	0.350	0.313	0.500	0.600	0.125	0.625	0.333	0.460
พิษณุโลก	0.333	0.300	0.313	0.250	0.200	0.125	0.250	0.250	0.253
พิจิตร	1.000	0.500	0.375	0.250	0.500	0.250	0.250	0.375	0.438
เพชรบูรณ์	1.000	0.350	0.438	0.250	0.600	0.375	0.375	0.417	0.476
ภาคใต้									
นครศรีธรรมราช	0.333	0.250	0.438	0.500	0.800	0.625	0.500	0.458	0.488
กระบี่	0.500	0.400	0.375	0.250	0.600	0.750	0.700	0.375	0.500
พังงา	0.667	0.300	0.500	0.250	0.100	0.500	0.125	0.625	0.383
ภูเก็ต	0.000	0.400	0.250	0.500	0.600	0.500	0.000	0.458	0.339
สุราษฎร์ธานี	0.167	0.300	0.125	0.250	0.600	0.500	0.250	0.292	0.310
ระนอง	0.000	0.200	0.131	0.250	0.700	0.750	0.250	0.417	0.360
ชุมพร	0.500	0.300	0.063	0.000	0.300	0.375	0.625	0.292	0.307
สงขลา	0.000	0.000	0.563	0.500	0.800	0.750	0.125	0.458	0.399
สตูล	0.167	0.400	0.563	0.500	0.700	0.750	0.750	0.500	0.541
ตรัง	0.333	0.250	0.438	0.500	0.300	0.625	0.750	0.333	0.441
พัทลุง	1.000	0.300	0.375	0.750	0.600	0.625	0.625	0.292	0.571

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ดัชนีความขัดสน	รายได้	สุข-อนามัย	การศึกษา	จ้างงาน	ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม	สื่อสาร คมนาคม	อุปโภค บริโภค	สถานภาพ ผู้หญิง	ความขัดสนรวม
ภาคใต้									
ปัตตานี	0.167	0.550	0.750	0.500	0.600	0.375	0.375	0.833	0.591
ยะลา	0.500	0.500	0.563	0.500	0.700	0.500	0.125	0.625	0.502
นราธิวาส	1.000	0.450	0.875	0.500		0.500	0.125	0.729	0.530

ความสัมพันธ์ของดัชนีความขัดสนรวมกับดัชนีความขัดสนด้านต่าง ๆ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ตารางที่ 4.16 พบว่า ดัชนีความขัดสนทางด้านรายได้ สุภาพอนามัย การศึกษา การจ้างงาน ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม การสื่อสารคมนาคม การอุปโภคบริโภคและสถานภาพผู้หญิง มีอิทธิพลในการอธิบายความอัตคัตขัดสนรวมได้ร้อยละ 98.2 ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 1.8 และผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.15 พบว่า ดัชนีย่อยทั้ง 8 ตัวมีความสัมพันธ์กับดัชนีความขัดสนรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.15 ค่า R และ R^2 ของดัชนีความขัดสนรวมและดัชนีย่อย

ตัวแปร	R	R Square	Std. Error
1	.991[a]	.982	2.51E-02

ตารางที่ 4.16 สมมติฐานความสัมพันธ์ของดัชนีความขัดสนรวมและดัชนีย่อยด้านต่าง ๆ

ตัวแปร	β	Std. Error	P-Value
1 (Constant)		.009	.002
รายได้	.283	.010	.000
สุขภาพอนามัย	.041	.006	.021
การศึกษา	.168	.023	.000
การมีงานทำ	.213	.013	.000
ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม	.226	.014	.000
การขนส่งและคมนาคม	.089	.019	.000
สินค้าอุปโภคบริโภค	.289	.011	.000
การพัฒนาสตรี	.128	.026	.000

<u>ตอนที่ 4</u> การวิเคราะห์อันดับความสอดคล้องขององค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ของคนไทย และดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบตัวชี้วัด ของดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมและดัชนีคุณภาพชีวิต ได้วิเคราะห์จากดัชนีย่อยของความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นรายจังหวัดแล้วนำมาคำนวณหาอัตราส่วนเป็นค่าดัชนีที่มีค่าระหว่าง 0.000 – 1.000 โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากค่าดัชนีตามตารางที่ 4.130 แสดงถึงอัตราดัชนีชี้วัดความอัตคัตขัดสนรวม (IHD) จากการคำนวณในรายงานของ UNPD รวมทั้งดัชนีความขัดสนแต่ละด้าน ได้แก่ Y1 แสดงค่าดัชนีความขัดสนทางสุขภาพอนามัย, Y2 ดัชนีความขัดสนทางด้านที่อยู่อาศัย, Y3 ดัชนีความขัดสนทางด้านการศึกษา, Y4 ดัชนีความขัดสนทางด้านการจ้างงาน, Y5 ดัชนีความขัดสนทางด้านรายได้, Y6 ดัชนีความขัดสนทางด้านสื่อสารและคมนาคม, Y7 ดัชนีความขัดสนทางด้านสินค้าอุปโภคบริโภค และ Y8 ดัชนีการด้อยโอกาสสถานภาพของผู้หญิง รวมทั้งดัชนีคุณภาพคุณภาพชีวิต (HDI) ผู้วิจัยได้นำจำนวนของคนที่ไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพชีวิตในจังหวัดต่าง ๆ มาหาค่าอัตราส่วนในแต่ละองค์ประกอบ ดัชนีย่อย 39 ตัวรวมเป็นดัชนีชี้วัดแต่ละด้าน 8 ด้าน คือ X1 คุณภาพชีวิตทางด้านสุขภาพดี, X2 คุณภาพชีวิตมีบ้านอาศัยที่ดี, X3 มีการศึกษาถ้วนทั่ว, X4 มีครอบครัวสุขสบาย, X5 มีรายได้มาก, X6 มีส่วนร่วมในการพัฒนา, X7 พาสู่คุณธรรม และ X8 บำรุงสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มจังหวัดตามค่าดัชนีความขัดสนรวมโดยวิธี Cumulative Square Root F ได้ค่าพิสัยเท่ากับ 0.59 จัดลำดับเป็นจำนวน 5 ระดับ คือ

ระดับ 1	มีความอัตคัตขัดสนน้อยที่สุด	0 – 11.186
ระดับ 2	มีความอัตคัตขัดสนน้อย	11.187 – 22.372
ระดับ 3	มีความอัตคัตขัดสนปานกลาง	22.373 – 33.558
ระดับ 4	มีความอัตคัตขัดสนมาก	33.559 – 44.744
ระดับ 5	มีความอัตคัตขัดสนมากที่สุด	44.745 – 55.930

ตารางที่ 4.15 พบว่า มีจังหวัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 เป็นจังหวัดที่มีความอัตคัตขัดสนน้อยที่สุด 14 จังหวัด กลุ่ม 2 เป็นจังหวัดที่มีความอัตคัตขัดสนน้อย 15 จังหวัด กลุ่ม 3 เป็นจังหวัดที่มีความอัตคัตขัดสนปานกลาง 16 จังหวัด กลุ่ม 4 เป็นจังหวัดที่มีความอัตคัตขัดสนมาก 16 จังหวัด และกลุ่มที่ 5 เป็นจังหวัดที่มีความอัตคัตขัดสนมากที่สุด 14 จังหวัด

ตารางที่ 4.17 การแบ่งกลุ่มจังหวัดตามค่าดัชนีความอัตคัตขัดสน

ช่วง	ความถี่	รวม	$\sqrt{F}$	$\sqrt{F}$ สะสม
0.113 – 0.122 (1)*	/	1	1.000	1.000
0.123 – 0.132	/	1	1.000	2.000
0.133 – 0.142	/	1	1.000	3.000
0.143 – 0.152	//	2	1.414	4.414
0.153 – 0.162	///	3	1.732	6.146
0.163 – 0.172		-	-	6.146
0.173 – 0.182	/	1	1.000	7.146
0.183 – 0.192	////	4	2.000	9.146
0.193 – 0.202	/	1	1.000	10.146
0.203 – 0.212 (2)*	//	2	1.414	11.560
0.213 – 0.222	///	3	1.732	13.292
0.223 – 0.232	/	1	1.000	14.292
0.233 – 0.242		-	-	14.292
0.243 – 0.252	///	3	1.732	16.024
0.253 – 0.262	/	1	1.000	17.024
0.263 – 0.272	/	1	1.000	18.024
0.273 – 0.282		-	-	18.024
0.283 – 0.292	/	1	1.000	19.024
0.293 – 0.302		-	-	19.024
0.303 – 0.312	//	2	1.414	20.438
0.313 – 0.322	/	1	1.000	21.438
0.323 – 0.332 (3)*	/	1	1.000	22.438
0.333 – 0.342	//	2	1.414	23.852
0.343 – 0.352		-	-	23.852
0.353 – 0.362	/	1	1.000	24.852
0.363 – 0.372		-	-	24.852
0.373 – 0.382	/	1	1.000	25.852

DRU

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ช่วง	ความถี่	รวม	$\sqrt{F}$	$\sqrt{F}$ สะสม
0.383 – 0.392	/	1	1.000	26.852
0.393 – 0.402	//	2	1.414	28.266
0.403 – 0.412		-	-	28.266
0.413 – 0.422		-	-	28.266
0.423 – 0.432	/	1	1.000	29.266
0.433 – 0.442	///// /	6	2.449	31.715
0.443 – 0.452	/	1	1.000	32.715
0.453 – 0.462 (4)*	//	2	1.414	34.129
0.463 – 0.472	//	2	1.414	35.543
0.453 – 0.462 (4)*	//	2	1.414	34.129
0.463 – 0.472	//	2	1.414	35.543
0.473 – 0.482	//	2	1.414	36.957
0.483 – 0.492	/	1	1.000	37.957
0.493 – 0.502	////	4	2.000	39.957
0.503 – 0.512	/	1	1.000	40.957
0.513 – 0.522	/	1	1.000	41.957
0.523 – 0.532	//	2	1.414	43.371
0.533 – 0.542	/	1	1.000	44.371
0.543 – 0.552 (5)*	//	2	1.414	45.785
0.553 – 0.562	/	1	1.000	46.785
0.563 – 0.572	//	2	1.414	48.199
0.573 – 0.582	///	3	1.732	49.931
0.583 – 0.592	/	1	1.000	50.931
0.593 – 0.602	/	1	1.000	51.931
0.603 – 0.612		-	-	51.931
รวม		75		

DPU

การวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มจังหวัดตามค่าดัชนีคุณภาพชีวิตโดยวิธี Cumulative Square Root F ได้ค่าพิสัยเท่ากับ 0.836 จัดลำดับเป็นจำนวน 5 ระดับ คือ

ระดับ 1 มีคุณภาพชีวิตดีที่สุด 0 – 0.826

ระดับ 2 มีคุณภาพชีวิตดี 0.827 – 16.492

ระดับ 3 มีคุณภาพชีวิตปานกลาง 16.493 – 24.738

ระดับ 4 มีคุณภาพชีวิตด้อย 24.739 – 32.984

ระดับ 5 มีคุณภาพชีวิตด้อยที่สุด 32.985 – 41.230

ตารางที่ 4.17 พบว่า มีจังหวัดที่คุณภาพชีวิตอยู่ในกลุ่ม 1 เป็นจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตดีที่สุด 10 จังหวัด กลุ่ม 2 เป็นจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี 12 จังหวัด กลุ่ม 3 เป็นจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตปานกลาง 10 จังหวัด กลุ่ม 4 เป็นจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตด้อย 11 จังหวัด และกลุ่ม 5 เป็นจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตด้อยที่สุด 32 จังหวัด

ตารางที่ 4.18 การแบ่งกลุ่มตามค่าดัชนีคุณภาพชีวิต (จปฐ.)

ช่วง	ความถี่	รวม	$\sqrt{F}$	$\sqrt{F}$ สะสม
0.164 – 0.177 (1)*	//	2	1.141	1.141
0.178 – 0.191		-	-	1.141
0.192 – 0.205		-	-	1.141
0.206 – 0.219		-	-	1.141
0.220 – 0.233		-	-	1.141
0.234 – 0.247		-	-	1.141
0.248 – 0.261	/	1	1.000	2.141
0.262 – 0.275	//	2	1.141	3.282
0.276 – 0.289	///	3	1.732	5.560
0.290 – 0.303	/	1	1.000	6.560
0.304 – 0.317	/	1	1.000	7.560
0.318 – 0.331 (2)*	///	3	1.732	9.292
0.332 – 0.345		-	-	9.292
0.346 – 0.359	/	1	1.000	10.292

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ช่วง	ความถี่	รวม	$\sqrt{F}$	$\sqrt{F}$ สะสม
0.360 – 0.373	//	2	1.414	11.706
0.374 – 0.387	//	2	1.414	13.120
0.388 – 0.401	//	2	1.414	14.534
0.402 – 0.415		-	-	14.534
0.416 – 0.429	//	2	1.414	15.984
0.430 – 0.443 (3)*	//	2	1.414	17.362
0.444 – 0.457	//	2	1.414	18.776
0.458 – 0.471		-	-	18.776
0.472 – 0.485	/	1	1.000	19.776
0.486 – 0.499	/	1	1.000	20.776
0.500 – 0.513		-	-	20.776
0.752 – 0.765		-	-	26.604
0.766 – 0.779	/	1	1.000	27.604
0.780 – 0.793		-	-	27.604
0.794 – 0.807		-	-	27.604
0.808 – 0.821		-	-	27.604
0.822 – 0.835	/	1	1.000	28.604
0.836 – 0.849	/	1	1.000	29.604
0.850 – 0.863	//	2	1.414	31.018
0.864 – 0.877	//	2	1.414	32.432
0.878 – 0.891	/	1	1.000	33.432
0.892 – 0.905		-	-	33.432
0.906 – 0.919		-	-	33.432
0.902 – 0.933		-	-	33.432
0.934 – 0.947		-	-	33.432

DPU

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ช่วง	ความถี่	รวม	$\sqrt{F}$	$\sqrt{F}$ สะสม
0.948 – 0.961 (5)*	//	2	1.414	34.846
0.962 – 0.975	/	1	1.000	85.846
0.976 – 0.989			-	85.846
0.990 – 1.004	///// ///// ///// ///// ///// ////	29	5.385	41.231
รวม		75		

จากการวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มระดับคุณภาพชีวิตและความอัตคัตขัดสน พบว่ามี 26 จังหวัด ที่มีระดับคุณภาพชีวิตและระดับความขัดสนอยู่ในกลุ่มเดียวกันและมีระดับห่างกัน 1 ระดับ 24 จังหวัด , และต่างกัน 2 ระดับ 18 จังหวัด , 3 ระดับ 6 จังหวัด , และ 4 ระดับ 1 จังหวัด คือ จังหวัดนครพนมที่มีความอัตคัตขัดสนอยู่ในกลุ่ม 5 แสดงถึงมีความขัดสนมากที่สุด แต่กลับมีคุณภาพชีวิตอยู่ในกลุ่ม 1 แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามความแตกต่างของกลุ่มที่ 1-5

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัต	คุณภาพชีวิต	ความต่าง
1	นครปฐม	1	1	0
2	พระนครศรีอยุธยา	1	1	0
3	เพชรบุรี	1	1	0
4	ลพบุรี	1	1	0
5	สิงห์บุรี	1	1	0
6	สุพรรณบุรี	1	1	0
7	อ่างทอง	1	1	0
8	ประจวบคีรีขันธ์	2	2	0
9	สระแก้ว	2	2	0

ตารางที่ 4.19 (ต่อ) การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามความแตกต่างของกลุ่มที่ 1-5

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัต	คุณภาพชีวิต	ความต่าง
10	แพร่	3	3	0
11	ภูเก็ต	3	3	0
12	สงขลา	3	3	0
13	สมุทรปราการ	3	3	0
14	กระบี่	4	4	0
15	นราธิวาส	4	4	0
16	ยะลา	4	4	0
17	กำแพงเพชร	5	5	0
18	เชียงราย	5	5	0
19	ตาก	5	5	0
20	นครสวรรค์	5	5	0
21	พัทลุง	5	5	0
22	แม่ฮ่องสอน	5	5	0
23	ศรีสะเกษ	5	5	0
24	สกลนคร	5	5	0
25	หนองคาย	5	5	0
26	อุทัยธานี	5	5	0
27	นนทบุรี	1	2	1
28	ปทุมธานี	1	2	1
29	ราชบุรี	1	2	1
30	สระบุรี	1	2	1
31	ชลบุรี	2	3	1
32	ปราจีนบุรี	2	1	1
33	สมุทรสงคราม	2	1	1
34	ขอนแก่น	3	2	1
35	นครนายก	3	2	1

DPU

ตารางที่ 4.19 (ต่อ) การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามความแตกต่างของกลุ่มที่ 1-5

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัต	คุณภาพชีวิต	ความต่าง
36	นครราชสีมา	3	2	1
37	พังงา	3	4	1
38	ระนอง	3	4	1
39	ชัยภูมิ	4	3	1
40	นครศรีธรรมราช	4	5	1
41	น่าน	4	5	1
42	ปัตตานี	4	5	1
43	พะเยา	4	5	1
44	เพชรบูรณ์	4	5	1
45	เลย	4	5	1
46	สตูล	4	5	1
47	สุโขทัย	4	5	1
48	อุดรธานี	4	5	1
49	อุบลราชธานี	4	5	1
50	สุรินทร์	5	4	1
51	ชัยนาท	1	3	2
52	ระยอง	1	3	2
53	สมุทรสาคร	1	3	2
54	จันทบุรี	2	4	2
55	ฉะเชิงเทรา	2	4	2
56	ตราด	2	4	2
57	ลำปาง	2	4	2
58	ลำพูน	2	4	2
59	ตรัง	3	5	2
60	พิจิตร	3	5	2
61	ยโสธร	3	5	2

DPU

ตารางที่ 4.19 (ต่อ) การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามความแตกต่างของกลุ่มที่ 1-5

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัต	คุณภาพชีวิต	ความต่าง
62	ร้อยเอ็ด	3	5	2
63	หนองบัวลำภู	3	5	2
64	อำนาจเจริญ	3	5	2
65	อุตรดิตถ์	3	5	2
66	กาฬสินธุ์	4	2	2
67	มหาสารคาม	4	2	2
68	บุรีรัมย์	5	3	2
69	กาญจนบุรี	2	5	3
70	ชุมพร	2	5	3
71	เชียงใหม่	2	5	3
72	พิษณุโลก	2	5	3
73	สุราษฎร์ธานี	2	5	3
74	มุกดาหาร	5	2	3
75	นครพนม	5	1	4

จากตารางที่ 4.20 และ 4.21 เปรียบเทียบกลุ่มจังหวัดมีคุณภาพชีวิตดีที่สุด และมีความอัตคัตขัดสนน้อยที่สุด มี 7 จังหวัด จังหวัดที่คุณภาพชีวิตดีที่สุด และมีความอัตคัตขัดสนน้อย 2 จังหวัด และมีความอัตคัตขัดสนมากที่สุด 1 จังหวัด คือ จังหวัดนครพนม และจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในกลุ่มดีและมีความอัตคัตขัดสนน้อยที่สุด 4 จังหวัด , กลุ่มจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตดีและมีความอัตคัตขัดสนน้อย 2 จังหวัด , จังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตดีแต่มีความอัตคัตขัดสนปานกลาง 3 จังหวัด , จังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตดีแต่มีความอัตคัตขัดสนมากที่สุด 1 จังหวัด คือ จังหวัดมุกดาหาร, จังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตปานกลางแต่มีความอัตคัตขัดสนน้อยที่สุด 3 จังหวัดและจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตปานกลางและมีความอัตคัตขัดสนน้อย 1 จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี จังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตปานกลางและมีความอัตคัตขัดสนปานกลาง 4 จังหวัด , จังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตปานกลางและมีความอัตคัตขัดสนมาก 1 จังหวัด คือ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตปานกลางและมีความอัตคัตขัดสนมากที่สุด 1 จังหวัด คือ จังหวัดบุรีรัมย์ , จังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตด้อย แต่มีความอัตคัตขัดสนน้อย 5 จังหวัด , จังหวัดที่คุณภาพชีวิตด้อยที่สุดแต่มีความ

อัตคัตขัดสนปานกลาง 7 จังหวัด , จังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตด้อยที่สุดและมีความอัตคัตขัดสนมาก 10 จังหวัด และจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตด้อยที่สุดและมีความอัตคัตขัดสนมากที่สุด 10 จังหวัด

การเปรียบเทียบในภาพรวม จังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตดีที่สุดจะมีน้อยกว่าจังหวัดที่มีค่าดัชนีความขัดสนน้อยที่สุด แสดงถึงจังหวัดที่ขัดสนน้อยที่สุดจะมีคุณภาพชีวิตดีหรือปานกลาง (ดูตารางที่ 4.21) และกลุ่มจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดจะมีความขัดสนน้อยถึงน้อยที่สุด ยกเว้นจังหวัดนครพนม เพราะมีคุณภาพชีวิตดีที่สุดแต่มีความขัดสนมากที่สุด

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามดัชนีคุณภาพชีวิต (จปฐ.)

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัต	คุณภาพชีวิต
1	นครปฐม	1	1
2	พระนครศรีอยุธยา	1	1
3	เพชรบุรี	1	1
4	ลพบุรี	1	1
5	สิงห์บุรี	1	1
6	สุพรรณบุรี	1	1
7	อ่างทอง	1	1
8	ปราจีนบุรี	2	1
9	สมุทรสงคราม	2	1
10	นครพนม	5	1
11	นนทบุรี	1	2
12	ปทุมธานี	1	2
13	ราชบุรี	1	2
14	สระบุรี	1	2
15	ประจวบคีรีขันธ์	2	2
16	สระแก้ว	2	2
17	ขอนแก่น	3	2
18	นครนายก	3	2
19	นครราชสีมา	3	2
20	กาฬสินธุ์	4	2

ตารางที่ 4.20 (ต่อ) การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามดัชนีคุณภาพชีวิต (จปฐ.)

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัต	คุณภาพชีวิต
21	มหาสารคาม	4	2
22	มุกดาหาร	5	2
23	ชัยนาท	1	3
24	ระยอง	1	3
25	สมุทรสาคร	1	3
26	ชลบุรี	2	3
27	แพร่	3	3
28	ภูเก็ต	3	3
29	สงขลา	3	3
30	สมุทรปราการ	3	3
31	ชัยภูมิ	4	3
32	บุรีรัมย์	5	3
33	จันทบุรี	2	4
34	ฉะเชิงเทรา	2	4
35	ตราด	2	4
36	ลำปาง	2	4
37	ลำพูน	2	4
38	พังงา	3	4
39	ระนอง	3	4
40	กระบี่	4	4
41	นราธิวาส	4	4
42	ยะลา	4	4
43	สุรินทร์	5	4
44	กาญจนบุรี	2	5
45	ชุมพร	2	5
46	เชียงใหม่	2	5
47	พิษณุโลก	2	5

DPU

ตารางที่ 4.20 (ต่อ) การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามดัชนีคุณภาพชีวิต (จปฐ.)

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัต	คุณภาพชีวิต
48	สุราษฎร์ธานี	2	5
49	ตรัง	3	5
50	พิจิตร	3	5
51	ยโสธร	3	5
52	ร้อยเอ็ด	3	5
53	หนองบัวลำภู	3	5
54	อำนาจเจริญ	3	5
55	อุตรดิตถ์	3	5
56	นครศรีธรรมราช	4	5
57	น่าน	4	5
58	ปัตตานี	4	5
59	พะเยา	4	5
60	เพชรบูรณ์	4	5
61	เลย	4	5
62	สตูล	4	5
63	สุโขทัย	4	5
64	อุดรธานี	4	5
65	อุบลราชธานี	4	5
66	กำแพงเพชร	5	5
67	เชียงราย	5	5
68	ตาก	5	5
69	นครสวรรค์	5	5
70	พัทลุง	5	5
71	แม่ฮ่องสอน	5	5
72	ศรีสะเกษ	5	5
73	สกลนคร	5	5
74	หนองคาย	5	5
75	อุทัยธานี	5	5

DPU

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามดัชนีความอัตคัตขัดสน

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัต	คุณภาพชีวิต
1	ชัยนาท	1	3
2	นครปฐม	1	1
3	นนทบุรี	1	2
4	ปทุมธานี	1	2
5	พระนครศรีอยุธยา	1	1
6	เพชรบุรี	1	1
7	ระยอง	1	3
8	ราชบุรี	1	2
9	ลพบุรี	1	1
10	สมุทรสาคร	1	3
11	สระบุรี	1	2
12	สิงห์บุรี	1	1
13	สุพรรณบุรี	1	1
14	อ่างทอง	1	1
15	กาญจนบุรี	2	5
16	จันทบุรี	2	4
17	ฉะเชิงเทรา	2	4
18	ชลบุรี	2	3
19	ชุมพร	2	5
20	เชียงใหม่	2	5
21	ตราด	2	4
22	ประจวบคีรีขันธ์	2	2
23	ปราจีนบุรี	2	1
24	พิษณุโลก	2	5
25	ลำปาง	2	4
26	ลำพูน	2	4
27	สมุทรสงคราม	2	1

DPU

ตารางที่ 4.21 (ต่อ) การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามดัชนีความอัตคัดขัดสน

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัด	คุณภาพชีวิต
28	สระแก้ว	2	2
29	สุราษฎร์ธานี	2	5
30	ขอนแก่น	3	2
31	ตรัง	3	5
32	นครนายก	3	2
33	นครราชสีมา	3	2
34	พังงา	3	4
35	พิจิตร	3	5
36	แพร่	3	3
37	ภูเก็ต	3	3
38	ยโสธร	3	5
39	ร้อยเอ็ด	3	5
40	ระนอง	3	4
41	สงขลา	3	3
42	สมุทรปราการ	3	3
43	หนองบัวลำภู	3	5
44	อำนาจเจริญ	3	5
45	อุตรดิตถ์	3	5
46	กระบี่	4	4
47	กาฬสินธุ์	4	2
48	ชัยภูมิ	4	3
49	นครศรีธรรมราช	4	5
50	นราธิวาส	4	4
51	น่าน	4	5
52	ปัตตานี	4	5
53	พะเยา	4	5
54	เพชรบูรณ์	4	5

DPU

ตารางที่ 4.21 (ต่อ) การเปรียบเทียบลำดับกลุ่มจังหวัด เรียงตามดัชนีความอัตคัตขัดสน

ลำดับ	จังหวัด	อัตคัต	คุณภาพชีวิต
55	มหาสารคาม	4	2
56	ยะลา	4	4
57	เลย	4	5
58	สตูล	4	5
59	สุโขทัย	4	5
60	อุดรธานี	4	5
61	อุบลราชธานี	4	5
62	กำแพงเพชร	5	5
63	เชียงราย	5	5
64	ตาก	5	5
65	นครพนม	5	1
66	นครสวรรค์	5	5
67	บุรีรัมย์	5	3
68	พัทลุง	5	5
69	มุกดาหาร	5	2
70	แม่ฮ่องสอน	5	5
71	ศรีสะเกษ	5	5
72	สกลนคร	5	5
73	สุรินทร์	5	4
74	หนองคาย	5	5
75	อุทัยธานี	5	5

DPU

<u>ตอนที่ 4</u> ผลการวิเคราะห์อันดับความสอดคล้องขององค์ประกอบตัวประกอบตัวชี้วัดของคนไทย ดัชนีคุณภาพชีวิต และดัชนีความขัดสนรวม

การวิเคราะห์อันดับความสอดคล้องขององค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย และความอัตคัตขัดสนรวม

กำหนดให้ x ร้อยละของการไม่บรรลุเป้าหมาย จปฐ. ซึ่งเป็นดัชนีใช้ประเมินคุณภาพชีวิตของคนไทย จังหวัดที่อัตราของการไม่บรรลุเป้าหมายสูงที่สุด เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีอัตราการไม่ บรรลุเป้าหมายร้อยละ 61.538 มีองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่ยังไม่บรรลุถึง 24 ใน 39 ตัวชี้วัดย่อมแสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่าจังหวัดอื่นๆ

เมื่อพิจารณาถึงดัชนีความขัดสนรวม ซึ่งเป็นดัชนีใช้ประเมินความยากจนที่ใช้วัดความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ จังหวัดที่มีค่าดัชนีสูงย่อมแสดงถึงการดำรงชีวิตของประชาชนมีความอัตคัตขัดสน ยากลำบากมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ อย่างเช่น จังหวัดตาก มีดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม 0.703

การทำตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานของจังหวัดต่าง ๆ นำมาหาความสอดคล้องกับดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมของจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทย ด้วยมีความเชื่อที่ว่าประชาชนที่มีความอัตคัตขัดสนด้อยโอกาส ย่อมแสวงหาคุณภาพที่ดีได้ด้อยกว่าคนที่มีความอัตคัตขัดสนน้อย

ผลการทำข้อมูลอัตราการไม่บรรลุเป้าหมายความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หาค่าความสัมพันธ์กับดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม ได้ค่าอัตราการไม่บรรลุเป้าหมาย จปฐ. เฉลี่ย 75 จังหวัดยกเว้นกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 29.74 มีจังหวัดที่มีอัตราการไม่บรรลุสูงกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งแสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่า โดยเฉลี่ยของทั้งหมด จำนวน 39 จังหวัด สำหรับดัชนีความขัดสนรวมเฉลี่ยทั้งประเทศอยู่ที่ 0.383 มีจังหวัดที่มีดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ย ย่อมแสดงถึงจังหวัดนั้น ประชาชนมีความอัตคัตขัดสนสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ จำนวน 42 จังหวัด เมื่อใช้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมพิจารณาจังหวัดที่มีค่าความอัตคัตขัดสนสูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นรายภูมิภาค จากตารางที่ 4.33 จะพบว่าภาคตะวันออกเฉียง-เหนือ เป็นภาคที่มีดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้งภาค จำนวน 19 จังหวัด สูงสุด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ที่มีค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม 0.681 รองลงมาภาคเหนือมีจำนวน 13 จังหวัด ที่มีค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมต่ำกว่าค่าดัชนีความความอัตคัตขัดสนรวม จังหวัดที่มีค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนมากที่สุดของภาคเหนือและของประเทศคือ จังหวัดตาก โดยมีค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนรวม 0.703 ในส่วนของภาคใต้จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดที่มีค่าดัชนีความอัตคัตสูงสุดคือ 0.571 และมีจังหวัดที่มีค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจำนวน 8 จังหวัด (ดูตารางที่ 4.22) ภาคใต้ เป็นภูมิภาคที่มี

จำนวนจังหวัดที่มีค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนสูงน้อยกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ยกเว้นภาคกลาง ภาคกลางเป็นภูมิภาคของประเทศที่มีค่าดัชนีของประเทศที่มีค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมต่ำกว่าค่าดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมทั้งประเทศ จังหวัดที่มีค่าดัชนีต่ำที่สุด คือ จังหวัดสิงห์บุรี มีค่าดัชนี 0.113 ย่อมแสดงว่าจังหวัดสิงห์บุรีมีความอัตคัตขัดสนน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ ของประเทศ และภาคกลางมีความอัตคัตขัดสนน้อยกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ

เมื่อพิจารณาอัตราการไม่บรรลุเป้าหมายความจำเป็นพื้นฐานของคุณภาพชีวิตเป็นรายภูมิภาค จังหวัดในภาคเหนือค่าอัตราการไม่บรรลุความจำเป็นพื้นฐานที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราการไม่บรรลุความจำเป็นพื้นฐานจำนวน 14 จังหวัด จังหวัดที่มีค่าอัตราการไม่บรรลุความจำเป็นพื้นฐานสูงสุด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีอัตราการไม่บรรลุความจำเป็นพื้นฐานร้อยละ 61.54 จำนวน 24 ตัวชี้วัดของ 39 ตัวชี้วัด (ดูตารางที่ 4.22) ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีค่าอัตราการไม่บรรลุสูงสุดรองลงมาเป็นภาคใต้ มีจังหวัดที่มีค่าอัตราการไม่บรรลุความจำเป็นพื้นฐานสูงกว่าค่าเฉลี่ย จำนวน 12 จังหวัด จังหวัดที่มีอัตราการไม่บรรลุความจำเป็นพื้นฐานสูงสุดของภาคใต้คือ จังหวัดสุราษฎร์-ธานี มีค่าอัตราการไม่บรรลุร้อยละ 46.15 สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนจังหวัดที่มีค่าอัตราการไม่บรรลุความจำเป็นพื้นฐาน 12 จังหวัดเท่ากับภาคใต้ จังหวัดที่มีค่าอัตราการไม่บรรลุเป้าหมายมากที่สุดคือ จังหวัดอุบลราชธานี มีค่าอัตราการไม่บรรลุเป้าหมายความจำเป็นพื้นฐานร้อยละ 35.89 (ดูตารางที่ 4.22) ภาคกลางมีจังหวัดที่มีอัตราการไม่บรรลุเป้าหมายสูงกว่าค่าเฉลี่ยเพียง 2 จังหวัด คือ จังหวัดสระแก้ว มีอัตราการไม่บรรลุความจำเป็นพื้นฐานร้อยละ 30.77 และจังหวัดกาญจนบุรีมีอัตราการไม่บรรลุความจำเป็นพื้นฐานร้อยละ 38.46 (ดูตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 ภาพรวมความสอดคล้องของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีความขัดสนรวม

ดัชนีความขัดสนรวม HDI	ดัชนีคุณภาพชีวิต IDH					รวม
	1	2	3	4	5	
1	10	2	2	0	0	**14**
2	3	2	0	5	5	**15**
3	2	3	2	2	4	**13**
4	0	2	1	3	10	**16**
5	0	1	1	1	14	**17**
รวม	**15**	**10**	**6**	**11**	**33**	**75**

ความสอดคล้องเชิงสถิติจากการหาความสัมพันธ์ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ของ Pearson และ Spearman 's rho. ได้ค่าความสัมพันธ์ของดัชนีความขัดสนรวม และดัชนีคุณภาพชีวิต ร้อยละ 58.6 และ 56.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.23 และ 4.24) ซึ่งนับได้ว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง

ตารางที่ 4.23 ผลการหาค่าสัมประสิทธิความสัมพันธ์ของ Pearson ของค่าดัชนีความอัตคัดขัดสนรวม (HDI) และดัชนีคุณภาพชีวิต (IHD)

		Y	X
Y	Pearson Correlation	1.000	.586**
	Sig (2-tailed)	-	.001
	N	76	76
X	Pearson Correlation	.586**	1.000
	Sig (2-tailed)	.000	-
	N	76	76

ตารางที่ 4.24 ผลการหาค่าสัมประสิทธิความสัมพันธ์ของ Spearman's rho

		Y	X
Y	Correlation Coefficion	1.000	.568**
	Sig (2-tailed)	-	.000
	N	76	76
X	Correlation Coefficion	.568**	1.000
	Sig (2-tailed)	.000	-
	N	76	76

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ของดัชนีความขัดสนและดัชนีคุณภาพชีวิต

ความขัดสน	คุณภาพชีวิต							
	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
Y1	✓	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✗
Y2	✗	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✗
Y3	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
Y4	✗	✓	✗	✗	✓	✗	✗	✓
Y5	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✗	✗
Y6	✗	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✓
Y7	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✗	✗
Y8	✗	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✗

กำหนดให้

X1, Y1 = ดัชนีสุขภาพ คุณภาพชีวิตและความขัดสน

X2, Y2 = ดัชนีที่อยู่อาศัย คุณภาพชีวิตและความขัดสน

X3, Y3 = ดัชนีการศึกษา คุณภาพชีวิตและความขัดวน

X4 = ครอบครัวสุขสบาย คุณภาพชีวิต

Y4 = ดัชนีขัดสนการจ้างงาน คุณภาพชีวิตและความขัดสน

X5, Y5 = ดัชนีรายได้

X6 = การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

Y6 = ดัชนีความขัดสนทางด้านการสื่อสารคมนาคม

X7 = ดัชนีคุณธรรม

Y7 = ดัชนีความขัดสนทางด้านสินค้าอุปโภคบริโภค

X8 = ดัชนีบำรุงสิ่งแวดล้อม

Y8 = ดัชนีความขัดสนทางด้านสิทธิสตรี

✓ หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

✗ หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

DPU

พิจารณาตารางที่ 4.25 พบว่า ดัชนีคุณภาพชีวิตทางด้านการศึกษา (X2) มีความสัมพันธ์กับดัชนีความอัตคัตขัดสนด้านต่าง ๆ ทุกด้าน แต่ดัชนีคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (X6) และการมีคุณธรรม (X7) ไม่มีความสัมพันธ์กับดัชนีความอัตคัตขัดสนด้านต่าง ๆ ทั้งหมด ดัชนีคุณภาพชีวิตทางด้านรายได้มีความสัมพันธ์กับดัชนีความอัตคัตขัดสน 6 ดัชนี รองลงมาคือ ดัชนีคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวสุขสบาย มีความสัมพันธ์กับดัชนีความอัตคัตขัดสน 5 ดัชนี และดัชนีคุณภาพชีวิตด้าน สุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์กับดัชนีความอัตคัตขัดสน 4 ดัชนี สำหรับดัชนีคุณภาพชีวิตการบำรุงสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับดัชนีความอัตคัตขัดสน 2 ดัชนี และคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์กับดัชนีความอัตคัตขัดสน 1 ดัชนี

DPU

ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบความสอดคล้องของค่าดัชนีความขัดสนรวมและดัชนีคุณภาพชีวิต

จังหวัด	คุณภาพชีวิตดีที่สุด ความขัดสนน้อยที่สุด (ค่าดัชนี 0.000-0.249)	คุณภาพชีวิตดี ความขัดสนน้อย (ค่าดัชนี 0.250-0.349)	คุณภาพชีวิตปานกลาง ความขัดสนปานกลาง (ค่าดัชนี 0.350-0.449)	คุณภาพชีวิตด้อย ความขัดสนมาก (ค่าดัชนี 0.450-0.549)	คุณภาพชีวิตด้อยที่สุด ความขัดสนมากที่สุด (ค่าดัชนี 0.550-1.000)
<u>กรุงเทพและปริมณฑล</u>					
กรุงเทพมหานคร					
นครปฐม					
นนทบุรี					
ปทุมธานี					
สมุทรปราการ					
สมุทรสาคร					
<u>ภาคกลาง</u>					
ชัยนาท					
พระนครศรีอยุธยา					
ลพบุรี					
สระบุรี					
สิงห์บุรี					
อ่างทอง					
<u>ภาคตะวันออก</u>					
จันทบุรี					
ฉะเชิงเทรา					
ชลบุรี					
ตราด					
นครนายก					
ปราจีนบุรี					
ระยอง					
สระแก้ว					

DPU

ตารางที่ 4.26 (ต่อ) เปรียบเทียบความสอดคล้องของค่าดัชนีความขัดสนรวมและดัชนีคุณภาพชีวิต

จังหวัด	คุณภาพชีวิตดีที่สุด ความขัดสนน้อยที่สุด (ค่าดัชนี 0.000-0.249)	คุณภาพชีวิตดี ความขัดสนน้อย (ค่าดัชนี 0.250-0.349)	คุณภาพชีวิตปานกลาง ความขัดสนปานกลาง (ค่าดัชนี 0.350-0.449)	คุณภาพชีวิตด้อย ความขัดสนมาก (ค่าดัชนี 0.450-0.549)	คุณภาพชีวิตด้อยที่สุด ความขัดสนมากที่สุด (ค่าดัชนี 0.550-1.000)
<u>ภาคตะวันตก</u>					
ราชบุรี					
กาญจนบุรี					
สุพรรณบุรี					
สมุทรสงคราม					
เพชรบุรี					
ประจวบคีรีขันธ์					
<u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>					
นครราชสีมา					
บุรีรัมย์					
สุรินทร์					
ศรีสะเกษ					
อุบลราชธานี					
ยโสธร					
ชัยภูมิ					
อำนาจเจริญ					
หนองบัวลำภู					
ขอนแก่น					
อุดรธานี					
เลย					
หนองคาย					
มหาสารคาม					
ร้อยเอ็ด					

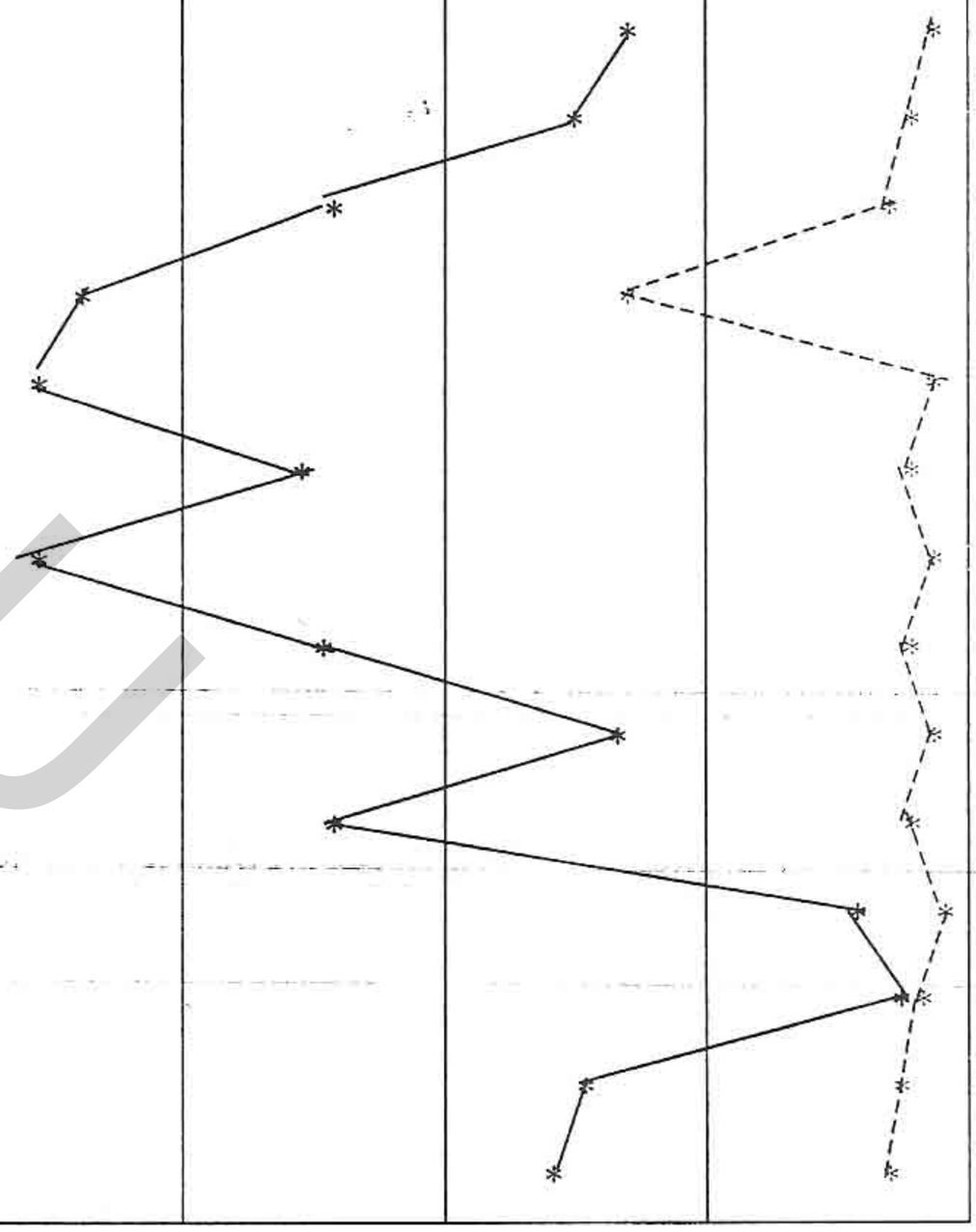
DPU

ตารางที่ 4.26 (ต่อ) เปรียบเทียบความสอดคล้องของค่าดัชนีความขัดสนรวมและดัชนีคุณภาพชีวิต

จังหวัด	คุณภาพชีวิตดีที่สุด ความขัดสนน้อยที่สุด (ค่าดัชนี 0.000-0.249)	คุณภาพชีวิตดี ความขัดสนน้อย (ค่าดัชนี 0.250-0.349)	คุณภาพชีวิตปานกลาง ความขัดสนปานกลาง (ค่าดัชนี 0.350-0.449)	คุณภาพชีวิตด้อย ความขัดสนมาก (ค่าดัชนี 0.450-0.549)	คุณภาพชีวิตด้อยที่สุด ความขัดสนมากที่สุด (ค่าดัชนี 0.550-1.000)
กาฬสินธุ์					
สกลนคร					
นครพนม					
มุกดาหาร					
<u>ภาคเหนือ</u>					
เชียงใหม่					
ลำพูน					
ลำปาง					
อุตรดิตถ์					
แพร่					
น่าน					
พะเยา					
เชียงราย					
แม่ฮ่องสอน					
นครสวรรค์					
อุทัยธานี					
กำแพงเพชร					
ตาก					
สุโขทัย					
พิษณุโลก					
พิจิตร					
เพชรบูรณ์					

DPU

ตารางที่ 4.26 (ต่อ) เปรียบเทียบความสอดคล้องของค่าดัชนีความขัดสนรวมและดัชนีคุณภาพชีวิต

จังหวัด	คุณภาพชีวิตดีที่สุด ความขัดสนน้อยที่สุด (ค่าดัชนี 0.000-0.249)	คุณภาพชีวิตดี ความขัดสนน้อย (ค่าดัชนี 0.250-0.349)	คุณภาพชีวิตปานกลาง ความขัดสนปานกลาง (ค่าดัชนี 0.350-0.449)	คุณภาพชีวิตด้อย ความขัดสนมาก (ค่าดัชนี 0.450-0.549)	คุณภาพชีวิตด้อยที่สุด ความขัดสนมากที่สุด (ค่าดัชนี 0.550-1.000)
<u>ภาคใต้</u> นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี ระนอง ชุมพร สงขลา สตูล ตรัง พัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส					

DPU

<u>หมายเหตุ</u> เส้นดำ / แสดงถึงเส้นความอัตคัดขัดสน

แสดงประ / แสดงถึงเส้นคุณภาพชีวิต

ถึงแม้ว่าความสอดคล้องของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีความขัดสนรวมตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางก็ตาม แต่ถ้าพิจารณาถึงจำนวนจังหวัดที่ทำการจัดกลุ่มด้วยวิธี Cumulative Square Root F พบว่ามีจังหวัดที่ดัชนีคุณภาพชีวิตสอดคล้องกัน (ค่าความแตกต่าง = 0) จำนวน 26 จังหวัด และถ้ารวมจังหวัดที่มีความแตกต่างกัน 1 ระดับจะมีจำนวน 50 จังหวัด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ครอบครัวในจังหวัดที่ยากจนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพขั้นต่ำของการดำรงชีวิต เกิดความอัตคัดขัดสนด้านต่าง ๆ เกิดขึ้น และเกิดความด้อยโอกาสที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนในจังหวัดที่มีความขัดสนน้อย

ความน่าเชื่อถือได้ของค่าวัดความยากจนและดัชนีคุณภาพชีวิต

ปัจจุบันประเทศไทยใช้ค่าวัดความยากจนเชิงรายได้อันได้แก่ รายได้ต่อหัวเป็นตัวกำหนดพื้นฐานเป้าหมายสำหรับการพัฒนาแก้ปัญหาความยากจน และใช้ประมาณการจำนวนคนจนและสัดส่วนของคนจนโดยเส้นแบ่งความยากจน ในขณะที่กรมพัฒนาชุมชนใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงการบรรจุเป้าหมายคุณภาพชีวิตคนและครัวเรือนในระดับหมู่บ้านในจังหวัดต่าง ๆ แต่ค่าวัดความยากจนที่ไม่ใช่รายได้ซึ่งได้รับการเสนอจาก UNDP ให้มีการจัดทำขึ้นเพื่อใช้ประเมินสภาพความยากจนในประเทศไทย นำตัวชี้วัดและประเมินทั้ง 3 ชุด วิเคราะห์ส่วนประกอบเชิงคุณภาพตาม ตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ส่วนประกอบของดัชนีและค่าวัดความยากจน

ส่วนประกอบ	ดัชนี / ค่าวัด		
	ความยากจนเชิงรายได้ GPP	**ดัชนีคุณภาพชีวิต HDI**	**ดัชนีความขัดสนรวม IHD**
1. จำนวนตัวชี้วัด	1	39	48
2. ลักษณะตัวชี้วัด	เชิงปริมาณ	เชิงปริมาณ / คุณภาพ	เชิงปริมาณคุณภาพ
3. ดัชนีชี้วัด	ด้านเดียว	8 ด้าน	8 ด้าน
4. การได้มาของข้อมูล	ทุติยภูมิ	ปฐมภูมิเก็บทุก 2 ปี	ทุติยภูมิ
5. แหล่งข้อมูล / ผู้ให้ข้อมูล	ครัวเรือน	เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครองผู้รายงาน	เจ้าหน้าที่รัฐที่รวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

ส่วนประกอบ	ดัชนี / ค่าวัด		
	ความยากจนเชิงรายได้ GPP	ดัชนีคุณภาพชีวิต HDI	ดัชนีความขัดสนรวม IHD
6. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ	รายได้และรายจ่ายในการบริโภค R^2 = .842	ดัชนีรวมและดัชนีด้านต่าง ๆ R^2 = .715	ดัชนีรวมและดัชนีด้านต่าง ๆ R^2 = .982
7. ผลการทดสอบความสอดคล้องซึ่งกันและกัน	คุณภาพชีวิตและรายได้ R^2 = .372 ความขัดสนรวมและรายได้ R^2 = .116	คุณภาพชีวิตและความขัดสน R^2 = .515	ลำดับความขัดสนและลำดับคุณภาพชีวิต R^2 = .466

ตารางที่ 4.28 ข้อดีและข้อจำกัดของดัชนีคุณภาพชีวิตและค่าวัดความยากจน

ดัชนี / ค่าวัด	ข้อดี	ข้อจำกัด
รายได้ / คน	1. จัดทำได้ง่ายกว่าไม่ซับซ้อนตรงและชัดเจนในการชี้วัด 2. มีความชัดเจน อธิบายเปรียบเทียบแต่ละกลุ่มจังหวัด 3. แหล่งข้อมูลได้จากครัวเรือนโดยตรงมีการควบคุมคุณภาพค่อนข้างดีจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ	1. ไม่สามารถวัดความกินดีอยู่ดีได้ชัดเจน 2. ไม่สะท้อนความยากจนได้ทุกแง่มุม 3. ไม่สามารถวัดถึงคุณภาพชีวิตได้ 4. ไม่สามารถวัดความเป็นอยู่ได้ชัดเจน
ดัชนีคุณภาพชีวิต	1. มีตัวชี้วัด 39 ตัวชี้วัด สามารถวัดได้ครอบคลุมทั้งสภาพความเป็นอยู่ ความยากจนและ คุณภาพชีวิต 2. ตัวชี้วัดแสดงความเป็นอยู่ของครอบครัวไทยได้ดี 3. ดัชนีแต่ละด้านมีความเหมาะสมเพราะสร้างมา ตัวชี้วัดความเป็นอยู่ของครัวเรือนและประชากรของหมู่บ้านแต่ละจังหวัดในประเทศไทย	1. ลักษณะของตัวชี้วัดเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ มีขีดจำกัดในการหาค่าความสัมพันธ์เชิงสถิติ 2. ความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นจากผู้รายงาน 3. ดัชนีและตัวชี้วัดเฉพาะประชากรและครัวเรือนในหมู่บ้านไม่รวมในเขตเทศบาลและกรุงเทพฯ

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

ดัชนี / ค่าวัด	ข้อดี	ข้อจำกัด
ดัชนีความขัดสนรวม	1. ดัชนีแต่ละด้านครอบคลุมประเด็นของความเป็นอยู่ของประชากรในจังหวัดต่าง ๆ 2. การใช้ข้อมูลทุติยภูมิทำให้ประหยัดเวลาและงบประมาณทางด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล 3. ทีมงานที่จัดทำดัชนีมีประสบการณ์สูงทั้งในประเทศและต่างประเทศ	1. ตัวชี้วัดบางตัวไม่สามารถวัดความขัดสนได้โดยตรง เช่น จำนวนร้อยละของครัวเรือนที่มีจักรเย็บผ้า 2. ข้อมูลที่นำสร้างเป็นดัชนีเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากหลายหน่วยงานมีความคลาดเลื่อนมากกว่าปฐมภูมิเพราะไม่สามารถควบคุมคุณภาพของหลายหน่วยงานได้ 3. มีตัวชี้วัดมากและไม่สามารถ ชี้วัดได้ชัดเจน 4. ขาดข้อมูลที่ดีในการนำมา สร้างเป็นดัชนี

จากลักษณะของดัชนีและค่าวัดทั้ง 3 ชุด นำมาเปรียบเทียบกันแล้ว พบว่า การวัดความยากจนเชิงรายได้มีข้อดีที่สุดคือ การจัดทำตัวชี้วัดได้ง่าย เพราะมีค่าเดียวและเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งนำมาวิเคราะห์หาทิศทางและขนาดรวมทั้งการคาดการณ์ในอนาคตได้ แต่จุดที่ด้อยที่สุดก็คือ การวัดสภาพความเป็นอยู่ได้ไม่ชัดเจนในเรื่องของคุณภาพชีวิตหรือความกินดีอยู่ดีของสังคม ดังนั้นอย่างน้อยค่าวัดความยากจนจะต้องวัดด้วยระดับรายได้

ดัชนีคุณภาพชีวิตมีข้อที่ดีที่สุดคือ มีตัวชี้วัดมากและครอบคลุมที่สามารถประเมินได้ถึงสภาพความเป็นอยู่และความยากจนเชิงรายได้และมิใช่รายได้ตลอดจนความกินดีอยู่ดีและชีวิตที่มีความสุข โดยเฉพาะของครัวเรือนในหมู่บ้านในจังหวัดต่าง ๆ นอกจากนั้นตัวชี้วัดถูกสร้างมาจากสภาพความเป็นอยู่ของหมู่บ้านไทยและมีช่วงเวลาพัฒนามานาน จึงมีความเหมาะสมในด้านการชี้วัดสภาพความเป็นอยู่มากกว่าดัชนีความขัดสนรวม

ดัชนีความขัดสนรวมมีข้อดีที่สุด คือ มีตัวชี้วัดมากและครอบคลุมประเด็นความเป็นอยู่และสภาพความยากจนในจังหวัดต่าง ๆ แต่ไม่สามารถวัดเป็นระดับครัวเรือนและตัวชี้วัดยังขาดข้อมูลที่ นำมาสร้างค่าตัวชี้วัด เพราะเป็นข้อมูลทุติยภูมิที่ยังขาดแคลนในบางด้าน

DPU

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการดำรงชีวิตภาคเหนือได้ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการดำรงชีวิตจากแบบจำลองค่าใช้จ่ายในการบริโภคต่อเดือนของครัวเรือนมากที่สุด 2,965.25 บาทและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแบบจำลองค่าใช้จ่ายขั้นต่ำเพื่อการดำรงชีวิตต่ำที่สุด 1,573.15 บาท และมีค่า MPC สูงสุด 0.60 และค่า APC สูงสุด 0.79 แต่ภาคเหนือมีค่า MPC ต่ำสุด 0.41 และค่า APC ต่ำสุด 0.73 ในขณะที่ภาคกลางมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนสูงกว่าภาคอื่น ๆ คือ 9,187.82 บาท และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนสูงกว่าภาคอื่น ๆ คือ 12,161.64 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัด พบว่า จังหวัดนนทบุรีมีค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนสูงสุดที่ 17,736 บาท และจังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดที่ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนต่อเดือนต่ำสุดคือ 4,432 บาท เมื่อพิจารณาทางรายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนสูงสุดคือ จังหวัดปทุมธานี 26,661 บาท รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร 25,742 บาท ส่วนจังหวัดที่ระดับรายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนต่ำสุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การประเมินคุณภาพชีวิตของคนไทย เพื่อพิสูจน์แนวความคิดที่ว่าจังหวัดที่มีความยากจนทำให้มีความขัดสนด้อยโอกาสในการแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดี ยากลำบากกว่าจังหวัดที่มีความขัดสนน้อย โดยนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) 7,476,544 ครัวเรือน 62,512 หมู่บ้าน มาทำดัชนีชี้วัดและจัดกลุ่มคุณภาพชีวิต โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ จากคุณภาพชีวิต ดีที่สุด (ค่าดัชนีต่ำ) ไปถึงค่าคุณภาพชีวิตด้อยที่สุด (ค่าดัชนีสูง) เพื่อจัดกลุ่มจังหวัดตามชั้นคุณภาพชีวิต

จังหวัดที่มีค่าดัชนีสูงสุดซึ่งหมายถึงคุณภาพชีวิตที่ด้อยที่สุด ประกอบด้วย แม่ฮ่องสอน, ร้อยเอ็ด, น่าน, ตาก, พิจิตร, อุตรดิตถ์, อุบลราชธานี, หนองบัวลำภู, พิษณุโลก และกำแพงเพชร ส่วน 10 จังหวัดที่มีค่าดัชนีคุณภาพชีวิตดีที่สุด (ค่าดัชนีต่ำ) อยู่ในพื้นที่เขตภาคกลาง 9 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรสงคราม, สิงห์บุรี, นครปฐม, ลพบุรี, สุพรรณบุรี, เพชรบุรี, พระนครศรีอยุธยา, อ่างทอง และปราจีนบุรี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 1 จังหวัด คือ นครพนม

การประเมินความขัดสนด้อยโอกาสจากการศึกษาและสร้างดัชนีความขัดสนรวม (Composite Index of Human Deprivation - IHD) ของ UNDP อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนความ

ร่วมมือไทย - สหประชาชาติ (Thai - UNCAP) ซึ่งต้องการสร้างความเสมอภาคและขจัดความยากไร้ การประเมินความยากจนที่มิใช่รายได้เพียงอย่างเดียว ใช้ประเมินภาพรวมของความขัดสนด้อยโอกาส ในที่นี้ ได้แก่ ความยากจนที่มิใช้รายได้ (Non Income Poverty) ประกอบไปด้วยความขัดสนด้านรายได้ สุขอนามัย การศึกษา การจ้างงาน ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม การสื่อสารและคมนาคม การอุปโภคบริโภค และสถานภาพผู้หญิง นำข้อมูลมาสร้างเป็นดัชนีวัดความขันสนด้อยโอกาสของจังหวัดต่าง ๆ เป็นรายดัชนี โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ จากความขัดสนน้อย (ค่าดัชนีต่ำ) ไปถึงความขัดสนมาก (ค่าดัชนีสูง) เมื่อพิจารณาจังหวัดที่มีค่าดัชนีความขัดสนรวมสูงสุด 10 ลำดับ คือ จังหวัดตาก, แม่ฮ่องสอน, กำแพงเพชร, นครสวรรค์ และเชียงรายในภาคเหนือ จังหวัดสุรินทร์, หนองคาย, บุรีรัมย์, ศรีสะเกษ และสกลนคร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พัทลุงในภาคใต้ ส่วน 10 จังหวัดที่มีความขัดสนน้อยที่สุดอยู่ในพื้นที่ปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ภาคกลางและภาคตะวันตก คือ สิงห์บุรี, สระบุรี, พระนครศรีอยุธยา, ปทุมธานี, สุพรรณบุรี, ลพบุรี, นครปฐม, นนทบุรี, เพชรบุรี และอ่างทอง

พิจารณาความสอดคล้องเบื้องต้น พบว่า จังหวัดที่มีค่าความขัดสนน้อยที่สุด 10 จังหวัดแรก มีค่าคุณภาพชีวิตอยู่ในกลุ่มที่ดีที่สุด 7 จังหวัด แต่จังหวัดที่รายได้เฉลี่ยต่อคนสูงสุด 10 อันดับแรก ไม่มีจังหวัดใดอยู่ในกลุ่มที่มีค่าดัชนีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด 10 อันดับแรก ซึ่งหมายความว่าจังหวัดที่มีรายได้สูงไม่ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด

ผลการวิเคราะห์จากการจัดกลุ่มด้วยวิธี Cumulative Square Root F แล้วพบว่า มีจำนวน 27 จังหวัด ที่ไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มลำดับความอัตคัดขัดสนและลำดับคุณภาพชีวิต และมีจำนวน 24 จังหวัดที่มีความแตกต่างกัน 1 ลำดับ อีกทั้งมีจำนวน 18 จังหวัดที่มีความแตกต่างกัน 3 ลำดับ

ผลของการทดสอบความสัมพันธ์ของดัชนีคุณภาพชีวิต (HDI) และดัชนีความขัดสนรวม (IHD) ใช้ค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ของ Pearson Correlation R = 0.683 และวิธีการของ Spearman ‘s rho R = 0.568 ซึ่งหมายถึงค่าดัชนีทั้งสองมีความสอดคล้องกันปานกลาง และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การที่ค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจากดัชนีย่อยของดัชนีทั้งสองชุดแตกกันในบางด้าน กล่าวคือดัชนีคุณภาพชีวิตมีดัชนีย่อย ที่เหมือนกับดัชนีความอัตคัดขัดสน คือ สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกับดัชนีความขัดสนคือ ดัชนีคุณภาพชีวิตทางด้านครอบครัว, ดัชนีการมีส่วนร่วมในการพัฒนา, ดัชนีคุณธรรมจริยธรรม และดัชนีบำรุงสิ่งแวดล้อม สำหรับดัชนีความขัดสนที่มีองค์ประกอบย่อยแตกต่างจากดัชนีคุณภาพชีวิต คือ ดัชนีการจ้างงาน, ดัชนีการคมนาคมและการขนส่ง, ดัชนีสินค้าอุปโภคบริโภค และดัชนีการมีสิทธิของสตรี

การทดสอบความสัมพันธ์ของดัชนีย่อยของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีความขัดสนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 6 ใน 8 ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิติและดัชนีย่อยของความขัดสนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับดัชนีย่อยของคุณภาพภาพชีวิตทุกตัวดัชนีชี้วัด และพบว่าดัชนีคุณภาพชีวิตทางด้านที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับดัชนีย่อยของดัชนีความขัดสนรวมทุกตัวดัชนีชี้วัด รองลงมาคือดัชนีคุณภาพชีวิต รายได้มีความสัมพันธ์กับดัชนีย่อยของดัชนีความขัดสนรวม 6 ตัวดัชนีชี้วัด ลำดับต่อมาคือดัชนีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามามัยมีความสัมพันธ์กับดัชนีย่อยของดัชนีความขัดสนรวม 4 ตัวดัชนีชี้วัด ส่วนดัชนีคุณภาพชีวิตที่ไม่มีความสัมพันธ์กับดัชนีย่อยของดัชนีความขัดสนรวม คือ ดัชนีคุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และดัชนีคุณธรรมและจริยธรรม

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีความอัตคัดขัดสน และรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนรายจังหวัด พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแสดงให้เห็นว่าการใช้ระดับรายได้เฉลี่ยของของครัวเรือนในจังหวัดต่าง ๆ แล้ว เป็นการระบุกลุ่มเป้าหมายที่ยากจนเบื้องต้น สรุปว่าจังหวัดเป็นจังหวัดที่ยากจนไม่ได้เพราะระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนสามารถอธิบายความอัตคัดขัดสน และคุณภาพชีวิตได้บางส่วน และในทำนองเดียวกัน การวัดสภาพความยากจนด้วยดัชนีความอัตคัดขัดสนที่ไม่ได้เกิดจากรายได้โดยมีดัชนีคุณภาพชีวิตเป็นตัวเปรียบเทียบ แล้วพบว่า การใช้ค่าดัชนีความอัตคัดขัดสนรวมมีความสอดคล้องกับดัชนีคุณภาพชีวิตมากกว่าการยึดเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งดัชนีความขัดสนรวมมีข้อจำกัดในเรื่องของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เพื่อพิสูจน์ตัวชี้วัดในการสร้างดัชนี ดังนั้นเมื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายการพัฒนาด้วยรายได้แล้วควรจะพิจารณาดูตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ประกอบกันไปด้วย

อภิปรายผล

คนจนในปี พ.ศ. 2541 มีจำนวน 7.9 ล้านคนจากเส้นแบ่งความยากจน (Poverty Line) ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเผยแพร่ไปนั้น การกระจายของคนจนตามพื้นที่ในชนบทมากกว่าในเมือง เมื่อพิจารณาเป็นภูมิภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของคนจนมากที่สุด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเรื่องความยากจนไปที่ภาคนี้ จังหวัดเป้าหมายคือ หนองบัวลำภู, อำนาจเจริญ, ศรีสะเกษ, ยโสธร, สุรินทร์, นครพนม, สกลนคร, มหาสารคาม, บุรีรัมย์ และกาฬสินธุ์ ซึ่งสรุปได้ว่าพื้นที่เขตชนบทเป็นพื้นที่ของกลุ่มคนยากจนที่สุด ครอบครัวที่ยากจนเหล่านี้ไม่มีที่ดินทำการเกษตร หรือมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความจำเป็นพื้นฐาน บางครอบครัวมีรายได้ที่ไม่แน่นอนจากแรงงานภาคการเกษตรในครอบครัวมีหลายคนที่ต้องรับภาระในการอุปการะ หัวหน้าครอบครัวมีการศึกษา

น้อยหรือไม่มีเลย ไม่มีทักษะในการประกอบอาชีพอื่น ๆ จึงทำงานที่ใช้แรงงานอย่างเดียว และมีครอบครัวที่มีผู้หญิงสูงอายุเพิ่มมากขึ้นและบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถทำงานได้และไม่มีรายได้จึงทำให้กลุ่มเกษตรกรอยู่ใต้เส้นความยากจน และมีหลายครั้งในรอบปีในบางพื้นที่ที่ประสบภัยธรรมชาติหรือเหตุการณ์เลวร้ายทางเศรษฐกิจ ครัวเรือนเหล่านี้ที่ยากจนก็จะเพิ่มขึ้น เช่นกัน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนั้นช่องว่างของรายได้ระหว่างครอบครัวยากจน เกษตรกรกับครอบครัว อื่น ๆ ที่มิใช่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้คนวัยหนุ่มสาวเล็งผลเลิศละทิ้งถิ่นเกิดชั่วคราวหรือถาวร อพยพเข้าสู่เมืองเพื่อหางานทำหรือประกอบอาชีพอื่นที่เห็นว่าแสวงหารายได้ที่สูงกว่าและแน่นอนกว่าภาคการเกษตร ปัญหาการอพยพและทิ้งถิ่นทำให้สังคมชนบทขาดกำลังการผลิต ขาดประสิทธิภาพในการผลิต ไม่สามารถใช้ที่ดินทำการผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ มูลค่าของรายได้ของภาคการเกษตรโดยรวมจึงลดน้อยถอยลงจนในปัจจุบันมีมูลค่าเป็นอับดับสาม รองจากภาคอุตสาหกรรมและภาคการค้า จึงส่งผลให้ความแตกต่างของรายได้ของเกษตรกรยิ่งเกิดช่องว่างกับอาชีพอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

ภาวะด้อยคุณภาพชีวิตเพราะยากจนเมื่อพิจารณาจากเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี พ.ศ. 2541 ซึ่งมีสภาพปัญหาและสาเหตุของครัวเรือน จากการประกอบอาชีพและมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าคนละ 20,000 บาทต่อปี สาเหตุเพราะไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพเสริม ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ ภาวะแรงงานคืนถิ่น จากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่ถดถอยต่อเนื่องจากปี 2540 ที่มีการเลิกจ้างแรงงานทำให้จำนวนคนในครัวเรือนมีมากขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อคนในบางจังหวัดจึงต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้

การประเมินวิเคราะห์ความขัดสนด้อยโอกาส นำเสนอวิธีการและดัชนีใหม่เรียกว่าดัชนีความขัดสนรวม (Composite Index of Human Deprivation - IHD) ใช้ประเมินภาพรวมความขัดสนด้อยโอกาส ในที่นี้ได้แก่ ความยากจนที่มิใช่รายได้ (Non-Income poverty) จากผลการวิเคราะห์ที่สรุปแล้วข้างต้นพบว่าถ้าใช้ตัววัดความยากจนเชิงรายได้ แล้วประชาชนในประเทศไทยจะอยู่ในระดับยากจน 7.9 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นประชาชนในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่เมื่อใช้ดัชนีคุณภาพชีวิตเป็นเกณฑ์ประเมินจะมีจังหวัดที่ด้อยคุณภาพชีวิตที่สุดในภาคตะวันออก-เฉียงเหนือ 10 จังหวัด ภาคเหนือ 11 จังหวัด ภาคใต้ 7 จังหวัด และภาคกลาง 4 จังหวัด โดยมีประชากรรวมกัน 26,365,402 คน และเมื่อใช้ดัชนีความขัดสนรวม จังหวัดที่ขัดสนและด้อยโอกาสที่สุดกระจายอยู่ในภาคเหนือ 4 จังหวัด ภาคตะนออกเฉียงเหนือ 5 จังหวัด ภาคใต้ 1 จังหวัด และภาคกลาง 1 จังหวัด โดยรวมแล้วพบว่า มีประชากร 14,795,000 คน ในจังหวัดต่าง ๆ หรือหนึ่งในสี่ของประชากรโดยทั้งหมดตกอยู่ในสภาพความขัดสนและเสียเปรียบ

ข้อสังเกต คือ ถ้ากำหนดให้ค่าดัชนีความขัดสน 0.500 เป็น "เส้นความขัดสน" แล้วจะมีประชากรอยู่ใต้เส้นความขัดสนมากเป็น 2 เท่าของประชากรอยู่ใต้เส้นความยากจน และในทำนองเดียวกันถ้ากำหนดให้ค่าดัชนีด้อยคุณภาพชีวิตอยู่ที่ 0.948 เป็น "เส้นด้อยคุณภาพชีวิต" แล้วจะมี

ประชากรอยู่ใต้เส้นด้อยคุณภาพชีวิตเป็นสามเท่าของเส้นความยากจนและเป็นสองเท่าของเส้นความขัดสน แม้ว่าการเปรียบเทียบเช่นนี้จะมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง แต่ก็พอจะให้ภาพว่าคนไทยอยู่ในสภาวะยากลำบาก ด้อยโอกาสและด้อยคุณภาพชีวิตมากกว่าที่จะประเมินได้จากการพิจารณาเฉพาะความยากจนเชิงรายได้

ข้อเสนอแนะการใช้ดัชนีและค่าวัด

1. การใช้รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนไม่สามารถสะท้อนครอบคลุมความยากจนที่มิใช่รายได้ จึงควรได้พิจารณาถึงดัชนีคุณภาพชีวิตหรือความจำเป็นพื้นฐานด้านต่าง ๆ ประกอบการพิจารณากลุ่มเป้าหมายการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

2. การพิจารณาตามความสัมพันธ์ของดัชนีย่อยของดัชนีความอัตคัดขัดสนรวมแล้ว พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุก ๆ ดัชนีย่อยและมีความสัมพันธ์สูงเปรียบเทียบกับการพิจารณากระบวนการวัดดัชนีคุณภาพชีวิต เป็นการวัดระดับครัวเรือนแล้วนำมาแสดงผลในระดับจังหวัด ย่อมแสดงสถานภาพคุณภาพชีวิตแท้จริงมากกว่าดัชนีความอัตคัดขัดสนรวม ซึ่งเป็นการวัดในระดับจังหวัดไม่แสดงสถานภาพที่จริงของครัวเรือนได้ ดังนั้นการใช้ดัชนีคุณภาพชีวิต ดัชนีความขัดสน เป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาทั้งความยากจนและคุณภาพชีวิต

3. ข้อจำกัดข้อมูลการประเมินคุณภาพชีวิตจาก จปฐ. บางตัวชี้วัด เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพซึ่งมาจัดทำเป็นค่าดัชนีเพื่อชี้วัดมีข้อจำกัดในลักษณะตัวแปรที่ไม่ต่อเนื่องจึงทำให้ค่าสถิติที่แสดงค่าสหสัมพันธ์ไม่มากพอที่จะยอมรับได้ในทางสถิติ จึงน่าจะมีการศึกษาหาความสัมพันธ์ด้วยเทคนิควิเคราะห์ทางสถิติวิธีอื่น ๆ

4. จากการวิเคราะห์ที่ค่าดัชนีคุณภาพชีวิตและดัชนีความอัตคัดขัดสนรวมมีความน่าเชื่อถือได้ ผลการวิเคราะห์สามารถชี้ให้เห็นถึงจังหวัดที่มีความด้อยในคุณภาพชีวิต รัฐและองค์กรเอกชนก็ควรมี มาตรการในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีมากขึ้น ควบคู่กับการสร้างรายได้หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดให้เพิ่มขึ้น

5. การปรับปรุงระเบียบวิธีการวัดและประเมินเพื่อกระบวนการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาให้แก่จังหวัดและองค์การท้องถิ่นต่าง ๆ โดยใช้ภาพรวมของความยากจน ความขัดสน และด้อยคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

1. สถานการณ์คนจนในประเทศที่มีคนจนในจังหวัดต่าง ๆ จากการวัดเปรียบเทียบความยากจนเชิงรายได้ พบว่ามีจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของคนจนมากกว่าภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะ 10 อันดับแรก คือ หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร สุรินทร์ นครพนม สกลนคร มหาสารคาม บุรีรัมย์ และ กาฬสินธุ์ รวมทั้งจังหวัดที่มีความขัดสนทางด้านรายได้ ได้แก่ หนองคาย เชียงราย แม่ฮ่องสอน กำแพงเพชร นครสวรรค์ ดังนั้นการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในจังหวัดเหล่านี้ควรจะเป็นโครงการพัฒนาการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม

2. สำหรับกลุ่มจังหวัดที่มีดัชนีความอัตคัตขัดสนรวมเกิน 0.55 มี 17 จังหวัด พิจารณาข้อเสนอแนะตามดัชนีความขัดสนด้านสุขอนามัย ได้แก่ จังหวัดนครพนม เชียงราย บุรีรัมย์ กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน สุรินทร์ และตาก ดังนั้นโครงการพัฒนาการเพื่อแก้ปัญหาความขัดสนในด้านบริการสาธารณสุข จำนวนแพทย์ จำนวนพยาบาล และจำนวนเตียงผู้ป่วยเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นโครงการด้านการลดจำนวนผู้ป่วยโรคมาลาเรีย ผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศ และลดอัตราการตายของทารก เด็ก และมารดา

3. ควรมีโครงการพัฒนาความด้อยโอกาสทางการศึกษากับกลุ่มจังหวัดที่มีดัชนีความขัดสนด้านการศึกษา และทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ หนองคาย กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน สุรินทร์ และจังหวัดตาก โครงการที่ควรจะมีในการพัฒนาคือ การรู้หนังสือของผู้ใหญ่ การศึกษานอกระบบโรงเรียน เพิ่มอัตราการสำเร็จระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และอัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา นอกจากนั้นควรเพิ่มบริหารทางการศึกษาในการเพิ่มจำนวนครูและจำนวนห้องเรียนให้มากขึ้น

4. จังหวัดที่ควรมีโครงการเพิ่มการจ้างงานให้มากขึ้นสำหรับกลุ่มจังหวัดที่มีค่าดัชนีความขัดสนด้านการจ้างงาน ได้แก่ จังหวัด นครพนม เชียงราย พัทลุง สกลนคร หนองคาย สุรินทร์ และจังหวัดต่าง ๆ เพื่อลดอัตราการว่างงานของประชากรในวัยทำงานที่กำลังหางานทำและการว่างงานแอบแฝงของประชากรที่รอฤดูกาลเกษตร

5. จังหวัดที่มีความขัดสนทางด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมได้แก่ กลุ่มจังหวัดเชียงราย พัทลุง นครสวรรค์ กำแพงเพชร และตาก ควรมีโครงการเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยในด้านคุณภาพในการสร้างที่อยู่อาศัยด้วยวัสดุที่ถาวร และเพิ่มคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ และการมีไฟฟ้าใช้เพิ่มขึ้น

6. จังหวัดที่มีความขัดสนด้านการสื่อสารและคมนาคมมีจังหวัดเดียวคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีภูมิประเทศเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการสื่อสารและคมนาคม โครงการพัฒนาการเพิ่มขึ้นของจักรยานและจักรยานยนต์ และการมีวิทยุและการมีโทรศัพท์ของประชากรและครัวเรือน

7. จังหวัดที่มีความขัดสนทางด้านสินค้าอุปโภคบริโภค ควรมีโครงการพัฒนาการเข้าถึงสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อเพิ่มอัตราการมีโทรทัศน์สี ตู้เย็น จักรเย็บผ้า และพัดลมไฟฟ้ามากขึ้น ได้แก่ จังหวัดนครพนม พัทลุง สกลนคร ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ หนองคาย กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน สุรินทร์ และจังหวัดตาก

8. จังหวัดที่ควรมีโครงการพัฒนาสตรีในด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การศึกษา การเจริญพันธุ์ ชีวิตสมรสและครอบครัว ได้แก่ จังหวัดสกลนคร กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน สุรินทร์ และจังหวัดตาก โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มจำนวนแรงงานสตรี และลดอัตราการว่างงานของสตรี เพิ่มอัตราการเข้าเรียนและอัตราการสำเร็จระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และการเพิ่มอัตราการคุมกำเนิดและความปลอดภัยของมารดาในการมีชีพ

9. สำหรับกลุ่มจังหวัดที่ควรมีโครงการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร สกลนคร หนองคาย เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก กำแพงเพชร พัทลุง นครสวรรค์ กาญจนบุรี อุทัยธานี และชุมพร ซึ่งจากดัชนีชีวิตยังไม่บรรลุเป้าหมายในตัวชี้วัดด้านการได้รับวัคซีน ตามตารางสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การได้เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ การเข้าศึกษาต่อมัธยมศึกษาตอนต้น การได้รับฝึกอบรมด้านอาชีพ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การรวมกลุ่ม การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และคนในครัวเรือนไม่ติดบุหรี่ จากข้อมูลที่นำเสนอจะทำให้ทราบจังหวัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เป็นปัญหาภาพรวมของประเทศในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้คุณภาพชีวิตของคนไทยสามารถบรรลุเป้าหมายความจำเป็นพื้นฐาน ต้องให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อคนจน ในด้านนโยบายเศรษฐกิจ สิ่งแรกที่จะต้องทำคือ การกระตุ้นความเจริญเติบโตโดยรวม โดยเน้นภาคต่างประเทศซึ่งได้ทำหน้าที่เป็นกลจักร สร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่ประชาชนจนถึงปัจจุบัน และมีศักยภาพที่จะทำหน้าที่นี้ต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ดี จำเป็นที่จะต้องศึกษาบทเรียนว่า ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เน้นยุทธศาสตร์การพัฒนา แก้ปัญหาความยากจน และการกระจายผลประโยชน์ให้เกิดความเท่าเทียมกัน และขจัดผลกระทบทางลบจากกระแสของโลกาภิวัฒน์ ซึ่งอาจมีผลทำให้คนจนและคนด้อยโอกาสยิ่งมีบทบาทและความสำคัญน้อยลงไปอีก จึงต้องมีเป้าหมายการพัฒนาคนให้สร้างความเจริญเติบโตเพื่อคนจนบ้าง ความเจริญเติบโตลักษณะนี้ต้องให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูภาคการเกษตร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย เพื่อการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมมากขึ้น ตามแนวพระราชดำริของทฤษฎีใหม่ ควบคู่ไปกับยุทธศาสตร์การพัฒนากระแสหลัก ภาคการผลิตในเมืองและเน้นการส่งออกไปพร้อมกัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมพัฒนาชุนชน. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) . ปี 2539.

เกริกเกียรติ พัฒนาเสรีธรรม. รายงานการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจกับปัญหาสิทธิ-มนุษยชนในประเทศไทย. 2528

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์. ความรู้นักเศรษฐศาสตร์ไทย. กรุงเทพ ฯ : ศักดิ์โสภาการพิมพ์, 2529.

ขัตติยา กรรณสูต. ความยากจนในประเทศไทย รากเหง้าและผลพวง. สภาวิจัยแห่งชาติ 2534.

จรัส สุวรรณเวลา ความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานเพื่อบรรเทาปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากวิกฤติการณ์ทางเศรฐกิจ คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541

ฉลองภพ สุสังกรกาญจน์. การกระจายได้ภาวะความยากจนและการพัฒนาระยะยาว. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI). 2531.

ชัยยันต์ โปษยานนท์. การแก้ปัญหาความยากจนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : ภาคนิพนธ์, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2538

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. มยุรี นกยูงทอง และดาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน. ปัญหาความยากจนและการจัดบริการสังคมในระบบเศรษฐกิจเสรี. นครปฐม : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุข-อาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

เมธี ครองแก้ว. การพัฒนาเศรษฐกิจกับการกระจายรายได้ของประเทศไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2531.

เสน่ห์ จามริก. เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. เอกสารประกอบการสัมมนายุทธศาสตร์ประเทศไทย 1999-2000, มูลนิธิร่วมด้วยช่วยกัน. 2542

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. มยุรี นกยูงทอง และดาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน. แปลเรียบเรียง. การเพิ่มของประชากรกับความยากจน. กรุงเทพ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI). แผนฟื้นฟูสังคม-เศรษฐกิจที่ยั่งยืนสำหรับชุมชน. สมาคมการพัฒนาประชากรและชุมชน. 2541.

มานพ ปทุมทอง. ลมหายใจแห่งมหานคร : เรื่องราวชีวิตและการต่อสู้ของคนบนกองขยะ. กรุงเทพ ฯ : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

วิทย สัตยารักษ์วิทย์. เทคโนโลยีกับความยากจน : บทบาทของสถาบันการศึกษาระดับสูงของไทย. กรุงเทพฯ รายงานการวิจัย สภาวิจัยแห่งชาติ, 2534.

ทัศนีย์ อินทรสุขศรี. การพัฒนาชุมชนเมือง : เฉพาะกรณีสลัม. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว., 2527

รังสรรค์ ธนพรพันธุ์. ระบบเศรษฐกิจไทย : ลักษณะปัญหา. กรุงเทพ ฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2526

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2541.
สำนักนายกรัฐมนตรี , 2543.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานการพัฒนาคนของประเทศ-
ไทย 2542. UNDP . 2542.

_____. ก้าวต่อไปของการพัฒนาชนบทในช่วงแผนฯ 8. ฝ่ายสนเทศและเผยแพร่การพัฒนา 2540.

_____. การประชุมคณะกรรมการนโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค ครั้งที่
1/2542 , 2/2542 , 3/2542 , และครั้งที่ 1/2543 , ครั้งที่ 2/2541

สง่า มลสาร . ทัศนคติของกรรมการหมู่บ้านต่อโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน กิ่งอำเภอพนมดงรัก-
พนม จังหวัดสุรินทร์ สภาวิจัยแห่งชาติ.

สมนึก แตงเจริญ . การแก้ไขความยากจนขั้นพื้นฐาน. รายงานการวิจัย สภาวิจัยแห่งชาติ . 2531

_____. ปัญหาความยากจนในประเทศที่กำลังพัฒนา. สภาวิจัยแห่งชาติ. 2534.

สุชาดา ฐิติระวีวงศ์ . ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการแก้ปัญหาความยากจน: ศึกษากรณีจังหวัด
ยะลา. รายงานการวิจัย สภาวิจัยแห่งชาติ.

สุนิตย์ มะลิวัลย์. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน:
ศึกษาเปรียบเทียบจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดยะลา. รายงานการวิจัยสภาวิจัยแห่งชาติ.

ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท. รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ)
ปี 2541. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย . 2542.

อุดม ทุมโฆษิต. ลักษณะและสาเหตุของปัญหาความยากจนของครอบครัวชนบท : กรณีจังหวัดสงขลา.
กรุงเทพฯ :วิทยานิพนธ์ , สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2536.

ภาษาอังกฤษ

Atkinson, A.B. Poverty and Social Security . New York : Harvaster Wheatsheaf. 1989.

Kilpatrick , R.W. "The income Elastictty of poverty" Line . The Revier of Economics and Statistics.
Vol . 55 : 327-332 . 1973.

Rosenhours Saudra. Identifying the poor : is "Heac'ship" a Useful Concept . Washington D.C. : The
World Bank Publication . 1989.

Subhash Sharma. Applied Multivariate Techniques Toronto Canada . John Wiley & Sons, 1996.

Town send , Peter. Poverty in the UnitedKingdom. London : Penguin. 1979.

UNDP. Human Development Report of Thailand 1999. Bangkok : United Nation Development
Program. 1999.

บทความ

กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม. 500 เครือข่ายองค์กรชุมชนรุกรัฐบาลเสนอแผนจัดสวัสดิการชุมชนสร้างวาระแห่งชาติแก้ความยากจน. หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ หน้า 37 ฉบับวันที่ 19-21 มีนาคม 2543.

ชัชสรี บุนนาค. สานฝันมิยาซาวา สู่คนจน. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หน้า 5 ฉบับวันที่ 24 มิถุนายน 2542.

ณรงค์ เพชรประเสริฐ. คนจนไทย 2543 : ย่างเข้าสู่วิกฤต. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน หน้า 9 ฉบับวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2543

ธรรมรักษ์ การพิศิษฎ์. ร่วมด้วยกันแก้ไขปัญหาความยากจนให้หมดหนี้สินแผ่นดินไทย. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ หน้า 33 ฉบับวันที่ 13-15 มีนาคม 2543.

นิธิ เอี่ยวศรีวงศ์. คนจนกับทางออกของสังคมไทย. หนังสือพิมพ์มติชน หน้า 6 ฉบับวันที่ 28 เมษายน 2543.

นิธิ เอี่ยวศรีวงศ์. วิเคราะห์สถานการณ์ทางเลือกทางรอด. นิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์. หน้า 20-21 ฉบับวันที่ 26 ธันวาคม 2542.

ปาริชาติ ศิวะรักษ์. เส้นความยากจน. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน หน้า 11 ฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2541.

เมธี ครองแก้ว. ความยากจนดักดาน. นิตยสารมติชนรายสัปดาห์ 15 ฉบับวันที่ 10 พฤษภาคม 2543

ลักษ์โตเย่น วุฒิศักดิ์ (นามปากกา). วิกฤตชนบทไม่ล่มสลายลูกหลานยังเมินคืนถิ่น. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หน้า 8 ฉบับวันที่ 3 มกราคม 2543.

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. สถานการณ์คนจนปี 43จับภาพสังคมอดกลั้นถึงจุดประทุ. หนังสือพิมพ์มติชน หน้า 2 ฉบับวันที่ 3 มกราคม 25430

สรชัย พิศาลบุตร ภัทรวรรณ ประสานพานิช. การจัดขั้นฐานะทางเศรษฐกิจของชาวไทย. ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (อัดสำเนา) 2543.

สุเทพ พันประสิทธิ์. ภาวะความยากจนและคุณภาพชีวิตของคนไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์ หน้า 54-66 ฉบับที่ 40 พฤษภาคม – สิงหาคม 2542

ศิริธัญญา (นามปากกา). ใครได้ประโยชน์จากความยากจนของประชาชน. (คอลัมภ์เวทีทัศนะ) หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน. หน้า 19 ฉบับวันที่ 13 พฤษภาคม 2542.

อานันท์ ปันยารชุน และคนอื่น ๆ. การสัมมนาทางออกของสังคมไทย นักวิชาการปัญญาชน ระดมสมอง ปฏิรูปที่ดิน : ทางออกความยากจน. หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ หน้า 37 ฉบับ วันที่ 27-29 เมษายน 2543.

ภาคผนวก

DRAFT

Table 1 Basic Data

Location	Population 1996		No.of Households 1996	Average Household Size 1996	Land Area and Land Use 1993				Population Density 1996	Gross Provincial Product (GPP) 1995	
	Male	Female			Forest Land	Farm Land	Unclassified Land	Total Area		Total	Per capita
	Number	Number	Number	Number	Rai	Rai	Rai	Rai	p.p.sq.km	Baht (mil)	Baht
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Kingdom	29,973,059	30,143,123	15,341,204	3.8	83,450,623	131,270,893	105,975,372	320,696,888	117	4,202,836	70,754
Bangkok	2,746,352	2,838,611	1,703,128	3.1	–	242,721	735,542	978,263	3,568	1,652,600	238,849
Bangkok Vicinity	1,681,404	1,742,637	1,306,940	3.7	–	2,022,347	1,898,276	3,870,578	272	512,848	149,779
Nakhon Pathom	364,995	377,237	201,934	3.6	–	809,455	545,794	1,355,204	342	62,701	81,962
Nonthaburi	381,502	402,082	320,003	3.8	–	162,345	226,594	388,939	1,259	73,570	105,099
Pathum Thani	271,492	279,428	249,265	4.1	–	631,495	322,165	953,660	361	119,219	236,078
Samut Prakan	466,084	482,149	392,705	3.7	–	197,342	430,216	627,558	944	174,615	189,182
Samut Sakon	197,331	201,741	143,033	3.2	–	221,710	373,507	545,217	457	82,743	212,708
Central Region	1,439,164	1,467,377	757,102	3.7	164,055	6,883,335	3,323,532	10,370,922	175	186,901	64,896
Chai Nat	170,748	180,842	88,407	3.5	3,869	1,129,497	410,225	1,543,591	142	14,310	38,780
Pra Nakhon Si Ayuthaya	348,613	366,043	183,889	4.0	–	1,174,128	423,772	1,597,900	280	60,619	83,613
Lop Buri	381,241	368,246	200,853	3.8	123,125	2,497,888	1,253,833	3,874,846	121	30,134	40,232
Saraburi	289,878	287,890	159,420	4.0	37,061	1,142,874	1,055,369	2,235,304	162	61,057	115,420
Sing Buri	109,090	115,913	56,052	3.4	–	460,788	53,261	514,049	274	9,662	40,597
Ang Thong	139,594	148,443	68,481	3.2	–	478,160	127,072	605,232	297	11,119	41,180
Eastern Region	2,017,039	1,980,760	1,229,487	3.6	4,771,202	11,726,819	7,326,042	22,814,063	110	409,922	109,138
Chanthaburi	240,801	238,303	142,398	4.0	1,175,399	1,449,186	1,336,665	3,961,250	76	23,068	54,023
Chachoengsao	308,744	313,131	163,923	3.7	746,719	1,848,428	749,228	3,344,375	116	50,871	85,210
Chon Buri	515,548	493,493	384,458	3.6	152,383	2,525,971	1,058,521	2,726,875	231	193,790	206,599
Trat	106,739	103,315	64,138	3.5	483,282	502,897	775,696	1,761,875	75	14,321	75,772
Nakhon Nayok	118,717	121,167	59,211	3.8	302,812	746,083	277,355	1,326,250	113	8,811	36,259
Prachin Buri	218,054	214,197	109,775	3.7	1,774,544	3,126,877	2,572,017	7,473,438	91	23,028	49,206
Rayong	247,395	242,742	167,899	3.6	136,063	1,527,377	556,560	2,220,000	138	83,657	168,324
Sa Kaeo	261,041	254,412	137,685	3.6	na	na	na	na	72	12,376	31,173
Western Region	1,756,046	1,776,220	905,260	3.7	10,070,548	7,682,751	9,151,128	26,904,427	82	176,796	52,885
Ratchaburi	398,281	408,883	196,122	3.7	823,203	1,250,395	1,174,191	3,247,789	155	44,469	57,454
Kanchanaburi	385,617	370,911	204,466	3.8	6,713,907	2,058,134	3,404,927	12,176,968	39	39,582	58,726
Suphan Buri	414,481	433,386	200,430	3.8	371,878	2,319,631	657,246	3,348,755	158	34,005	40,530
Samutshongkhram	101,416	106,119	47,927	3.6	–	110,108	150,334	260,442	498	8,085	40,223
Phetchaburi	220,834	229,206	124,724	3.7	1,367,341	693,646	1,829,724	3,890,711	72	22,799	53,899
Prachuap Kiri Kan	235,417	227,715	131,591	3.9	794,219	1,250,837	1,934,706	3,979,762	73	27,856	64,482
Northeastern Region	10,450,863	10,425,337	4,380,017	4.1	13,420,600	57,616,084	34,497,379	105,534,063	124	502,798	24,834
Nakhon Ratchasima	1,242,702	1,251,814	581,859	3.7	1,433,591	7,951,261	3,423,876	12,808,728	122	95,110	37,623
Buri Ram	738,019	738,965	292,256	4.2	330,938	3,850,803	2,269,437	6,451,178	143	30,341	20,983
Surin	679,106	680,443	267,356	4.0	173,906	3,399,117	1,504,512	5,077,535	167	24,554	19,004
Sisa Ket	703,870	706,132	270,423	4.3	453,984	3,361,528	1,709,573	5,525,085	160	24,842	18,199
Ubon Ratchathani	860,727	856,445	340,036	4.4	2,252,266	6,034,170	3,529,875	11,816,311	109	38,407	23,419
Yasothon	274,501	272,465	110,470	4.2	240,782	1,756,470	603,788	2,601,040	131	10,728	19,123
Chaiyaphum	551,207	551,963	256,573	3.4	1,923,595	3,323,443	2,739,391	7,986,429	86	25,981	24,487
Amnat Charoen	179,419	177,915	70,495	4.4	na	na	na	na	113	7,984	23,008
Nong Bua Lam Phu	243,578	238,147	97,816	4.6	na	na	na	na	125	8,733	18,700
Khon Kaen	838,181	834,218	373,755	4.0	520,863	4,145,942	2,136,939	6,803,744	153	60,201	34,879

Location	Population 1996		No.of Households 1996	Average Household Size 1996	Land Area and Land Use 1993				Population Density 1996	Gross Provincial Product (GPP) 1995	
	Male	Female			Forest Land	Farm Land	Unclassified Land	Total Area		Total	Per capita
	Number	Number	Number	Number	Rai	Rai	Rai	Rai	p.p.sq.km	Baht (mil)	Baht
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Udon Thani	739,803	731,085	317,726	4.3	1,363,138	5,319,548	3,060,682	9,743,368	125	37,895	26,762
Loei	319,389	307,177	144,206	4.2	1,827,542	2,342,608	2,970,232	7,140,382	55	14,890	26,169
Nong Khai	443,416	437,682	191,715	4.1	302,613	2,477,623	1,802,439	4,582,675	120	20,089	23,579
Maha Salakham	457,998	461,617	186,838	4.1	21,798	2,663,499	622,005	3,307,302	174	18,402	19,702
Roi Et	652,107	650,315	258,540	4.0	119,219	3,332,515	1,735,422	5,187,156	157	24,235	20,247
Kalasin	484,746	483,969	198,100	4.1	372,502	2,478,811	1,490,403	4,341,716	139	18,926	21,122
Sakhon Nakhon	532,696	535,172	218,582	4.3	885,313	2,834,975	2,283,314	6,003,602	111	21,291	21,206
Nakhon Phanom	347,756	348,864	138,271	3.9	356,875	1,540,703	1,547,840	3,445,418	126	13,133	19,779
Mukdahan	161,642	160,949	65,000	4.4	841,675	803,068	1,067,651	2,712,394	74	7,056	25,112
Northern Region	**5,981,292**	**6,005,007**	**3,265,897**	**3.5**	**47,019,480**	**28,904,883**	**30,103,337**	**106,027,700**	**71**	**384,396**	**34,565**
Chiang Mai	782,322	782,116	501,663	3.2	9,012,500	1,300,385	2,254,026	12,566,911	78	71,395	49,614
Lamphun	201,184	204,880	125,263	3.4	1,379,218	543,809	893,149	2,816,176	90	23,614	54,916
Lampang	402,275	402,420	224,560	3.4	5,066,094	1,136,976	1,630,656	7,833,726	64	31,276	40,723
Uttaradit	238,598	241,044	120,837	3.3	1,902,282	1,189,133	1,807,705	4,899,120	61	15,023	32,729
Phrae	245,024	249,168	137,268	3.5	1,521,862	607,355	1,957,427	4,086,644	76	12,172	24,007
Nan	243,724	237,047	119,746	3.9	3,008,125	839,190	3,322,730	7,170,045	42	11,490	26,232
Phayao	258,665	259,185	147,532	3.3	1,564,844	944,545	1,450,023	3,959,412	82	12,869	25,791
Chiang Rai	629,677	623,525	357,523	3.5	2,494,219	2,194,713	2,610,049	7,298,981	107	31,516	28,521
Mae Hong Son	117,775	109,147	57,925	3.9	5,656,250	202,731	2,066,806	7,925,787	18	4,763	28,019
Nakhon Sawan	554,957	569,313	295,819	3.5	428,060	4,032,400	1,538,088	5,998,548	117	38,166	34,887
Uthai Thani	161,772	165,225	87,637	3.6	1,637,929	1,310,930	1,257,545	4,206,404	49	10,786	35,133
Kamphaeng Phet	370,975	347,776	189,298	3.6	1,311,250	2,842,239	1,226,192	5,379,681	87	24,251	35,875
Tak	235,005	226,503	121,192	3.8	7,489,218	956,467	1,808,471	10,254,156	28	12,726	36,052
Sukhotai	301,386	314,857	159,343	3.5	1,413,723	1,844,500	864,334	4,122,557	93	16,635	28,291
Phitsanulok	425,768	428,122	226,594	3.7	1,517,500	2,652,351	2,590,058	6,759,909	79	27,486	34,530
Phichit	293,065	304,137	141,441	3.6	–	2,136,693	695,190	2,831,883	132	15,459	26,792
Phetchabun	519,120	513,542	252,256	3.8	1,616,406	4,170,466	2,130,888	7,917,760	82	24,769	27,070
Southern Region	**3,900,899**	**3,907,174**	**1,856,373**	**4.1**	**8,004,738**	**17,202,073**	**18,990,181**	**44,196,992**	**110**	**376,575**	**47,947**
Nakhon Si Thammarat	748,810	754,346	340,704	4.1	796,249	2,976,842	2,440,973	6,214,064	151	52,745	33,617
Krabi	171,900	166,945	74,775	4.3	244,532	1,052,922	1,645,366	2,942,820	72	18,037	57,809
Phangnga	115,692	112,222	57,391	3.4	766,094	760,522	1,080,193	2,606,809	55	14,773	62,596
Phuket	106,199	108,434	74,449	3.3	16,329	165,074	157,993	339,396	395	27,062	143,949
Surat Thani	423,193	419,918	224,525	3.9	1,978,687	2,264,367	3,814,114	8,057,168	65	45,295	53,859
Ranong	76,469	70,912	45,195	3.9	707,500	278,992	1,074,786	2,061,278	45	11,204	84,882
Chumphon	221,946	218,050	124,452	3.8	689,688	1,578,299	1,487,643	3,755,630	73	20,766	49,324
Songkla	578,807	587,712	282,205	4.0	371,329	1,979,498	2,270,354	4,621,181	158	72,123	58,305
Satun	126,012	124,465	55,703	4.3	353,616	464,108	731,637	1,549,361	101	11,280	46,999
Trang	281,134	283,526	129,177	4.2	598,125	1,414,441	1,060,883	3,073,449	115	23,873	40,327
Phattalung	243,863	250,882	116,560	4.0	295,066	1,103,979	741,251	2,140,296	144	14,692	29,740
Pattani	287,146	294,974	113,742	4.4	28,283	686,836	497,603	1,212,722	300	26,895	46,733
Yala	203,586	198,972	90,246	4.0	715,178	1,127,472	983,024	2,825,674	89	18,630	48,016
Narathiwat	316,142	315,816	127,249	4.4	444,062	1,348,721	1,004,361	2,797,144	141	19,200	30,918

Table 2 Per Capita Income Indicators

Location	Population 1996	No. of Households 1996	Annual Average Per Capita Income (Bath) 1988	1992	1996	Change in Annual Per Capita Income (%) 1988 – 92	1992 – 96	1988 – 96
	1	2	3	4	5	6	7	8
Kingdom	**60,116,182**	**15,341,204**	**27,564**	**49,410**	**76,634**	**79.3**	**55.1**	**178.0**
Bangkok	**5,584,963**	**1,703,128**	**98,383**	**176,814**	**254,611**	**79.7**	**44.0**	**158.8**
Bangkok Vicinity	**3,344,028**	**1,306,940**	**89,220**	**154,598**	**225,743**	**73.3**	**46.0**	**153.0**
Nakhon Pathom	742,232	201,934	30,685	47,569	85,058	55.0	78.8	177.2
Nonthaburi	783,584	320,003	37,542	70,743	113,713	88.4	60.7	202.9
Pathum Thani	550,974	249,265	85,750	133,556	246,581	55.8	84.6	187.6
Samut Prakan	868,166	392,705	113,009	156,167	203,635	38.2	30.4	80.2
Samut Sakon	399,072	143,033	70,402	135,092	218,849	91.9	62.0	210.9
Central Region	**2,906,541**	**757,102**	**23,126**	**43,967**	**73,629**	**90.1**	**67.5**	**218.4**
Chai Nat	351,590	88,407	21,214	27,989	43,847	31.9	56.7	106.7
Pra Nakhon Si Ayuthaya	714,656	183,889	18,422	52,659	94,013	185.8	78.5	410.3
Lop Buri	749,487	200,853	19,466	28,129	48,413	44.5	72.1	148.7
Saraburi	577,768	159,420	40,239	81,136	127,876	101.6	57.6	217.8
Sing Buri	225,003	56,052	18,814	27,454	44,505	45.9	62.1	136.6
Ang Thong	288,037	68,481	18,249	28,376	48,851	55.5	72.2	167.7
Eastern Region	**3,997,799**	**1,229,487**	**41,680**	**68,632**	**121,802**	**64.7**	**77.5**	**192.2**
Chanthaburi	479,104	142,398	18,841	37,621	53,978	99.7	43.5	186.5
Chachoengsao	621,875	163,923	36,185	60,905	91,363	68.3	50.0	152.5
Chon Buri	1,009,041	384,458	75,436	121,930	218,997	61.6	79.6	190.3
Trat	210,054	64,138	25,251	50,355	75,076	99.4	49.1	197.3
Nakhon Nayok	239,884	59,211	20,523	29,438	37,926	43.4	28.8	84.8
Prachin Buri	432,251	109,775	16,209	23,821	54,059	47.0	126.9	233.5
Rayong	490,137	167,899	68,588	108,460	223,475	58.1	106.0	225.8
Sa Kaeo	515,453	137,685	–	–	37,333	na	na	na
Western Region	**3,532,266**	**905,260**	**24,195**	**38,380**	**56,732**	**58.6**	**47.8**	**134.5**
Ratchaburi	807,164	196,122	23,635	38,513	60,345	62.9	56.7	155.3
Kanchanaburi	756,528	204,466	33,038	44,901	62,592	35.9	39.4	89.5
Suphan Buri	847,867	200,430	18,093	29,420	46,904	62.6	59.4	159.2
Samutshongkhram	207,535	47,927	16,165	27,953	42,857	72.9	53.3	165.1
Phetchaburi	450,040	124,724	22,128	41,088	55,556	85.7	35.2	151.1
Prachuap Kiri Kan	463,132	131,591	29,047	47,554	67,786	63.7	42.5	133.4
Northeastern Region	**20,876,200**	**4,380,017**	**10,165**	**17,063**	**26,635**	**67.9**	**56.1**	**162.0**
Nakhon Ratchasima	2,494,516	581,859	12,367	22,366	39,519	80.9	76.7	219.6
Buri Ram	1,476,984	292,256	8,931	15,025	21,824	68.2	45.3	144.4
Surin	1,359,549	267,356	7,977	13,786	19,719	72.8	43.0	147.2
Sisa Ket	1,410,002	270,423	8,399	13,272	19,636	58.0	48.0	133.8
Ubon Ratchathani	1,717,172	40,036	9,617	15,194	25,224	58.0	66.0	162.3
Yasothon	546,966	110,470	8,703	14,510	19,990	66.7	37.8	129.7
Chaiyaphum	1,103,170	256,573	10,959	17,796	26,346	62.4	48.0	140.4
Amnat Charoen	357,334	70,495	–	–	25,741	na	na	na
Nong Bua Lam Phu	481,725	97,816	–	–	20,949	na	na	na
Khon Kaen	1,672,399	373,755	12,640	24,044	39,139	90.2	62.8	209.6

Location	Population	No. of Households	Annual Average Per Capita Income (Bath)			Change in Annual Per Capita Income (%)		
	1996	1996	1988	1992	1996	1988 – 92	1992 – 96	1988 – 96
	1	2	3	4	5	6	7	8
Udon Thani	1,470,888	317,726	10,272	16,529	29,527	60.9	78.6	187.5
Loei	626,566	144,206	13,517	19,883	27,186	47.1	36.7	101.1
Nong Khai	881,098	191,715	11,283	17,307	24,180	53.4	39.7	114.3
Maha Salakham	919,615	186,838	9,108	15,516	21,085	70.4	35.9	131.5
Roi Et	1,302,422	258,540	9,314	15,560	21,680	67.1	39.3	132.8
Kalasin	968,715	198,100	9,155	14,899	21,887	62.7	46.9	139.1
Sakhon Nakhon	1,067,868	218,582	9,717	14,835	23,475	52.7	58.2	141.6
Nakhon Phanom	696,620	138,271	8,936	14,162	21,330	58.5	50.6	138.7
Mukdahan	322,591	65,000	8,843	16,437	27,773	85.9	69.0	214.1
Northern Region	**11,986,299**	**3,265,897**	**16,932**	**25,794**	**37,878**	**52.3**	**46.8**	**123.7**
Chiang Mai	1,564,438	501,663	22,441	36,840	54,317	64.2	47.4	142.0
Lamphun	406,064	125,263	13,380	38,125	61,205	184.9	60.5	357.4
Lampang	804,695	224,560	18,990	31,447	43,419	65.6	38.1	128.6
Uttaradit	479,642	120,837	17,773	24,541	38,406	38.1	56.5	116.1
Phrae	494,192	137,268	11,860	18,133	25,819	52.9	42.4	117.7
Nan	480,771	119,746	11,757	18,094	28,524	53.9	57.6	142.6
Phayao	517,850	147,532	12,852	16,507	28,167	28.4	70.6	119.2
Chiang Rai	1,253,202	357,523	14,827	20,836	30,049	40.5	44.2	102.7
Mae Hong Son	226,922	57,925	15,059	21,515	31,508	42.9	46.4	109.2
Nakhon Sawan	1,124,270	295,819	17,545	25,759	37,954	46.8	47.3	116.3
Uthai Thani	326,997	87,637	17,977	24,142	39,021	34.3	61.6	117.1
Kamphaeng Phet	745,751	189,298	20,247	31,295	39,499	54.6	26.2	95.1
Tak	461,508	121,192	26,861	28,716	39,185	6.9	36.5	45.9
Sukhothai	616,243	159,343	15,220	22,056	30,887	44.9	40.0	102.9
Phitsanulok	853,890	226,594	15,724	25,392	39,410	61.5	55.2	150.6
Phichit	597,202	141,441	15,517	20,502	30,260	32.1	47.6	95.0
Phetchabun	1,032,662	252,256	14,289	19,806	28,982	38.6	46.3	102.8
Southern Region	**7,808,073**	**1,856,373**	**20,311**	**32,785**	**51,657**	**61.4**	**57.6**	**154.3**
Nakhon Si Thammarat	1,503,156	340,704	13,807	23,389	39,363	69.4	68.3	185.1
Krabi	338,845	74,775	25,600	33,049	56,796	29.1	71.9	121.9
Phangnga	227,914	57,391	36,117	46,169	67,217	27.8	45.6	86.1
Phuket	214,633	74,449	56,647	103,608	156,675	82.9	51.2	176.6
Surat Thani	843,111	224,525	24,060	34,763	61,122	44.5	75.8	154.0
Ranong	147,381	45,195	40,993	87,457	106,397	113.3	21.7	159.5
Chumphon	439,996	124,452	21,498	31,885	48,444	48.3	51.9	125.3
Songkla	1,166,519	282,205	23,058	39,628	60,350	71.9	52.3	161.7
Satun	250,477	55,703	18,920	34,510	51,436	82.4	49.0	171.9
Trang	564,660	129,177	19,017	27,375	46,584	44.0	70.2	145.0
Phattalung	494,745	116,560	14,408	19,237	30,697	33.5	59.6	113.1
Pattani	582,120	113,742	14,147	30,796	47,853	117.7	55.4	238.3
Yala	402,558	90,246	18,926	28,831	43,502	52.3	50.9	129.9
Narathiwat	631,958	127,249	16,293	22,286	32,998	36.8	48.1	102.5

Table 3 Employment Indicators, 1990

Location	Population	Economically Active Population	Activity Rate (%)	Number of Employed Persons	Number of Persons Looking for Work	Number of Persons Waiting for Farm Season	Persons Looking for Work as Percentage of Active Population	Persons Waiting for Farm Season as Percentage of Active Population
	1	2	3	4	5	6	7	8
Kingdom	**54,548,530**	**30,360,977**	**55.7**	**21,520,613**	**1,624,518**	**7,215,646**	**5.4**	**23.8**
Bangkok	**5,882,411**	**3,114,635**	**52.9**	**2,914,024**	**197,986**	**2,625**	**6.4**	**0.1**
Bangkok Vicinity	**2,707,463**	**1,530,671**	**56.5**	**1,445,140**	**72,109**	**13,422**	**4.7**	**0.9**
Nakhon Pathom	629,573	375,744	59.7	360,056	10,566	5,122	2.8	1.4
Nonthaburi	574,702	303,568	52.8	286,597	16,342	629	5.4	0.2
Pathum Thani	412,407	237,166	57.5	220,477	11,670	5,019	4.9	2.1
Samut Prakan	769,822	419,399	54.5	392,355	25,300	1,744	6.0	0.4
Samut Sakon	320,959	194,794	60.7	185,655	8,231	908	4.2	0.5
Central Region	**2,777,829**	**1,588,933**	**57.2**	**1,311,269**	**68,757**	**208,907**	**4.3**	**13.1**
Chai Nat	357,129	214,776	60.1	185,901	6,805	22,070	3.2	10.3
Pra Nakhon Si Ayuthaya	700,649	380,039	54.2	330,618	19,718	29,703	5.2	7.8
Lop Buri	721,023	425,062	59.0	309,181	16,190	99,691	3.8	23.5
Saraburi	507,792	285,042	56.1	231,988	14,757	38,297	5.2	13.4
Sing Buri	230,251	134,218	58.3	119,803	5,225	9,190	3.9	6.8
Ang Thong	260,985	149,796	57.4	133,778	6,062	9,956	4.0	6.6
Eastern Region	**3,414,093**	**1,964,646**	**57.5**	**1,623,929**	**74,371**	**270,933**	**3.8**	**13.8**
Chanthaburi	390,648	245,206	62.8	235,292	4,545	9,956	1.9	4.1
Chachoengsao	552,108	310,822	56.3	237,902	11,202	61,718	3.6	19.9
Chon Buri	851,181	486,524	57.2	446,356	22,680	17,488	4.7	3.6
Trat	162,226	94,762	58.4	90,926	1,447	2,389	1.5	2.5
Nakhon Nayok	221,706	118,950	53.7	77,701	6,186	35,063	5.2	29.5
Prachin Buri	785,578	447,234	56.9	293,114	18,422	135,698	4.1	30.3
Rayong	450,646	261,148	57.9	242,638	9,889	8,621	3.8	3.3
Sa Kaeo	na	na	na	na	na	na	na	na
Western Region	**3,177,339**	**1,829,663**	**57.6**	**1,663,193**	**53,237**	**113,233**	**2.9**	**6.2**
Ratchaburi	734,991	416,005	56.6	376,272	14,504	25,229	3.5	6.1
Kanchanaburi	641,041	372,200	58.1	336,502	9,029	26,669	2.4	7.2
Suphan Buri	797,514	476,254	59.7	431,424	10,059	34,771	2.1	7.3
Samutshongkhram	191,125	108,108	56.6	103,799	4,259	50	3.9	0.0
Phetchaburi	401,317	226,476	56.4	199,011	8,714	18,751	3.8	8.3
Prachuap Kiri Kan	411,351	230,620	56.1	216,185	6,672	7,763	2.9	3.4
Northeastern Region	**19,038,407**	**10,483,099**	**55.1**	**5,158,923**	**680,650**	**4,673,526**	**6.5**	**44.6**
Nakhon Ratchasima	2,375,476	1,249,121	52.6	808,535	64,927	375,659	5.2	30.1
Buri Ram	1,357,108	748,440	55.1	267,815	31,671	448,954	4.2	60.0
Surin	1,220,540	544,674	44.6	248,091	41,235	255,348	7.6	46.9
Sisa Ket	1,286,121	753,173	58.6	217,171	23,988	512,014	3.2	68.0
Ubon Ratchathani	1,869,590	1,042,362	55.8	449,963	32,811	559,588	3.1	53.7
Yasothon	529,093	328,972	62.2	149,036	10,054	169,882	3.1	51.6
Chaiyaphum	997,861	600,702	60.2	300,063	23 252	277,387	3.9	46.2
Amnat Charoen	na	na	na	na	na	na	na	na
Nong Bua Lam Phu	na	na	na	na	na	na	na	na
Khon Kaen	1,6 21,415	912,405	56.3	532,126	41,856	338,423	4.6	37.1

Location	Population	Economically Active Population	Activity Rate (%)	Number of Employed Persons	Number of Persons Looking for Work	Number of Persons Waiting for Farm Season	Persons Looking for Work as Percentage of Active Population	Persons Waiting for Farm Season as Percentage of Active Population
	1	2	3	4	5	6	7	8
Udon Thani	1,770,669	897,209	50.7	465,382	146,358	285,469	16.3	31.8
Loei	535,842	326,709	61.0	228,114	6,961	91,634	2.1	28.0
Nong Khai	797,344	437,032	54.8	288,781	26,295	121,956	6.0	27.9
Maha Salakham	878,675	522,650	59.5	268,787	21,103	262,760	4.0	50.3
Roi Et	1,122,021	664,027	59.2	218,529	27,309	418,189	4.1	63.0
Kalasin	845,546	506,646	59.9	266,031	16,385	224,230	3.2	44.3
Sakhon Nakhon	943,348	480,023	50.9	250,541	53,017	176,465	11.0	36.8
Nakhon Phanom	623,165	331,480	53.2	119,855	92,925	118,700	28.0	35.8
Mukdahan	264,593	137,474	52.0	80,103	20,503	36,868	14.9	26.8
Northern Region	**10,584,443**	**6,189,596**	**58.5**	**4,337,656**	**237,058**	**1,614,882**	**3.8**	**26.1**
Chiang Mai	1,367,183	812,394	59.4	710,739	22,504	79,151	2.8	9.7
Lamphun	409,862	245,318	59.9	208,974	7,337	29,007	3.0	11.8
Lampang	728,843	421,214	57.8	330,077	14,160	76,977	3.4	18.3
Uttaradit	440,342	260,683	59.2	187,447	8,713	64,523	3.3	24.8
Phrae	483,270	284,747	58.9	182,873	15,539	86,335	5.5	30.3
Nan	416,686	235,015	56.4	147,696	7,507	79,812	3.2	34.0
Phayao	474,524	272,279	57.4	138,740	11,689	121,850	4.3	44.8
Chiang Rai	1,052,234	597,050	56.7	356,906	26,989	213,155	4.5	35.7
Mae Hong Son	158,385	89,097	56.3	62,227	2,441	24,429	2.7	27.4
Nakhon Sawan	1,040,054	599,694	57.7	399,894	25,702	174,098	4.3	29.0
Uthai Thani	295,050	178,772	60.6	101,612	6,184	70,976	3.5	39.7
Kamphaeng Phet	643,795	391,545	60.8	293 701	19,691	78,153	5.0	20.0
Tak	335,201	185,308	55.3	110,488	10,615	64,205	5.7	34.6
Sukhotai	560,375	341,787	61.0	204,175	12,535	125,077	3.7	36.6
Phitsanulok	757,209	440,179	58.1	318,792	15,261	106,126	3.5	24.1
Phichit	550,608	321,673	58.4	219,345	13,584	88,744	4.2	27.6
Phetchabun	870,822	512,841	58.9	363,970	16,607	132,264	3.2	25.8
Southern Region	**6,966,455**	**3,659,474**	**52.5**	**3,066,679**	**240,350**	**352,705**	**6.6**	**9.6**
Nakhon Si Thammarat	1,400,598	737,993	52.7	584,973	49,559	103,461	6.7	14.0
Krabi	276,243	140,143	50.7	125,730	7,066	7,607	5.0	5.4
Phangnga	209,415	107,384	51.3	101,895	4,581	908	4.3	0.8
Phuket	166,308	86,142	51.8	81,368	4,763	11	5.5	0.0
Surat Thani	747,049	419,225	56.1	377,632	20,552	21,041	4.9	5.0
Ranong	116,913	62,450	53.4	58,183	2,969	1,298	4.8	2.1
Chumphon	373,918	218,390	58.4	191,769	8,131	18,490	3.7	8.5
Songkla	1,094,323	576,763	52.7	476,874	41,435	58,454	7.2	10.1
Satun	208,918	99,706	47.7	87,226	6,924	5,556	6.9	5.6
Trang	528,568	281,854	53.3	260,041	15,537	6,276	5.5	2.2
Phattalung	441,093	244,430	55.4	156,454	15,133	72,843	6.2	29.8
Pattani	515,372	253,847	49.3	179,646	27,420	46,781	10.8	18.4
Yala	340,982	169,958	49.8	155,376	12,986	1,596	7.6	0.9
Narathiwat	546,755	261,189	47.8	229,512	23,294	8,383	8.9	3.2

Table 4 Health Indicators (I)

Location	Population 1992 Number 1	Married Women Using Contraception 1990 (%) 2	Infant Mortality Rate 1997 per 1,000 livebirths 3	Under-Five Mortality Rate 1997 per 1,000 livebirths 4	Maternal Mortality Rate 1997 per 100,000 livebirths 5	Incidence of First Degree Child Malnutrition 1996 (%) 6	Incidence of Selected Notifiable Diseases 1996 (per 1,000) 7	Incidence of Malaria 1996 (per 1,000) 8	Incidence of Sexually Transmitted Diseases 1996 (per 1,000) 9
Kingdom	**57,788,965**	**56.16**	**7.2**	**6.2**	**16.7**				
Bangkok	**5,562,141**	**48.26**	**8.3**	**6**	**0.4**	**5.78**	**7.5**	**0.088**	**0.875**
Bangkok Vicinity	**3,099,087**	**58.19**	**7.4**	**4.7**	**9.9**				
Nakhon Pathom	671,386	46.25	12.6	9.2	35.3	2.52	17.4	0.151	0.53
Nonthaburi	698,704	46.25	4.5	3.7	0.0	1.49	13.1	0.091	0.969
Pathum Thani	484,586	58.97	4.4	6.9	0.0	2.25	28.3	0.143	0.358
Samut Prakan	871,806	49.19	10.8	2.2	6.8	0.68	25.4	0.076	0.541
Samut Sakon	372,605	50.84	3.0	4.0	10.1	1.87	21.6	0.155	0.318
Central Region	**2,822,518**	**60.06**	**6.3**	**4.1**	**5.4**				
Chai Nat	339,329	65.20	8.7	5.9	0.0	3.14	8.5	0	0.114
Pra Nakhon Si Ayuthaya	693,230	56.83	6.4	3.5	0.0	2.5	29.7	0.067	0.409
Lop Buri	738,370	59.97	1.0	4.7	11.9	5.92	18.9	0.053	0.739
Saraburi	546,044	58.07	8.3	3.6	0.0	7.26	32.4	0.088	0.208
Sing Buri	221,407	62.74	7.9	3.9	0.0	4.46	11.4	0.044	0.209
Ang Thong	284,138	62.06	10.9	4.4	31.3	4.1	18.9	0.066	0.181
Eastern Region	**3,738,670**	**55.59**	**6.5**	**7.6**	**9.2**				
Chanthaburi	455,158	54.87	12.2	8.7	0.0	6.56	20.7	6.512	0.428
Chachoengsao	593,170	54.32	2.3	9.5	0.0	2.27	26.2	0.159	0.486
Chon Buri	927,458	50.72	5.0	1.1	20.5	2.08	22.1	0.159	0.845
Trat	201,639	57.56	11.0	5.8	0.0	4.56	34.8	13.968	0.557
Nakhon Nayok	230,333	59.22	7.8	20.5	0.0	4.6	26.3	0.054	0.167
Prachin Buri	893,360	56.97	3.8	12.9	16.0	6.6	12.5	0.386	1.222
Rayong	437,552	61.61	10.9	12.1	10.1	5.67	39.1	0.63	1.13
Sa Kaeo	na	na	3.8	6.9	0.0	15.7	14.6	3.31	0.283
Western Region	**3,423,473**	**56.71**	**5.8**	**11.2**	**4.2**				
Ratchaburi	777,105	53.71	8.2	6.8	7.1	5.23	11.5	1.92	0.087
Kanchanaburi	724,435	54.42	3.2	11.7	11.0	4.95	21.4	15.038	0.395
Suphan Buri	825,451	59.51	5.3	18.2	0.0	6.11	15.8	0.742	0.44
Samutshongkhram	206,712	53.25	9.8	14.3	0.0	4.92	26.9	0.453	0.887
Phetchaburi	438,615	57.67	4.6	13.7	0.0	2.39	11.7	3.095	0.096
Prachuap Kiri Kan	451,155	60.50	4.5	5.2	0.0	3.28	16.5	3.273	0.484
Northeastern Region	**20,059,015**	**58.59**	**7.0**	**5.7**	**7.6**				
Nakhon Ratchasima	2,467,366	58.92	6.6	2.1	0.0	14.07	16.5	0.035	0.473
Buri Ram	1,417,329	58.31	4.1	10.4	4.7	13.72	22.6	0.039	0.225
Surin	1,341,385	48.88	4.4	8.9	20.7	12.63	14.1	0.059	0.026
Sisa Ket	1,335,487	51.29	8.5	6.2	5.0	10.52	16.1	0.084	0.079
Ubon Ratchathani	1,945,179	58.36	9.2	6.5	4.6	12.2	13.7	0.49	0.017
Yasothon	528,277	56.25	7.3	3.5	0.0	10.88	26.1	0.037	0.02
Chaiyaphum	1,086,331	64.84	2.0	5.6	16.3	8.18	19.2	0.014	0.062
Amnat Charoen	na	na	10.8	7.6	0.0	14.84	12.1	0.193	0.014
Nong Bua Lam Phu	na	na	48.8	64.5	174.2	11.18	17.1	0.008	0.031
Khon Kaen	1,662,512	62.96	10.1	3.6	3.6	18.95	28.5	0.009	0.257

DRAFT

Location	Population 1992 Number 1	Married Women Using Contraception 1990 (%) 2	Infant Mortality Rate 1997 per 1,000 livebirths 3	Under-Five Mortality Rate 1997 per 1,000 livebirths 4	Maternal Mortality Rate 1997 per 100,000 livebirths 5	Incidence of First Degree Child Malnutrition 1996 (%) 6	Incidence of Selected Notifiable Diseases 1996 (per 1,000) 7	Incidence of Malaria 1996 (per 1,000) 8	Incidence of Sexually Transmitted Diseases 1996 (per 1,000) 9
Udon Thani	1,846,154	59.20	9.1	4.9	13.0	10.65	10.8	0.022	0.209
Loei	595,444	67.16	15.1	6.6	14.4	14	25.6	0.089	0.075
Nong Khai	836,693	59.07	6.8	5.9	7.8	8.88	15.6	0.03	0.033
Maha Salakham	869,118	61.24	1.1	4.0	0.0	12.27	23.2	0.012	0.175
Roi Et	1,238,930	57.37	3.5	6.5	13.2	12.36	18.9	0.01	0.017
Kalasin	925,254	64.34	6.5	4.1	19.6	12.44	22.5	0.025	0.32
Sakhon Nakhon	1,014,343	55.68	4.0	5.2	7.0	11.29	11.7	0.052	0.01
Nakhon Phanom	649,933	55.10	13.1	4.4	0.0	13.64	28.1	0.537	0.075
Mukdahan	299,280	62.14	8.8	7.5	0.0	16.81	23.8	0.753	0.806
Northern Region	**11,682,315**	**63.15**	**10.1**	**7.8**	**18.6**				
Chiang Mai	1,530,779	61.60	2.4	2.5	49.3	11.46	21	1.173	0.104
Lamphun	397,712	68.00	12.4	10.1	0.0	11.52	30.1	0.707	0.832
Lampang	776,251	66.44	14.0	8.1	0.0	11.1	19.2	0.411	1.438
Uttaradit	475,564	67.33	13.4	5.4	0.0	10.43	12.4	0.361	0.115
Phrae	493,532	65.90	9.2	10.3	0.0	10.47	18.7	1.469	0.346
Nan	457,626	70.04	11.8	5.4	31.0	18.1	26.2	0.84	0.064
Phayao	512,473	66.97	10.9	9.9	23.1	12.09	30.4	0.222	0.483
Chiang Rai	1,229,445	63.01	10.8	10.2	27.1	16.6	22.4	0.75	0.128
Mae Hong Son	206,863	54.54	9.6	9.9	85.0	18.54	41.5	22.149	0.145
Nakhon Sawan	1,093,973	61.11	13.6	6.3	8.2	9.04	15.4	0.138	0.317
Uthai Thani	318,595	59.72	9.5	5.2	0.0	6.29	12	0.609	0.257
Kamphaeng Phet	731,355	63.22	10.6	10.1	12.9	9.35	20.6	0.507	0.186
Tak	425,668	56.66	8.0	4.2	30.0	15.59	34.9	26.639	0.841
Sukhotai	606,823	63.82	3.2	14.7	0.0	6.49	14.9	0.31	0.055
Phitsanulok	842,016	63.73	23.0	6.5	13.5	10.69	14.5	0.165	0.034
Phichit	587,414	59.91	13.2	14.2	14.2	8.25	9	0.012	0.017
Phetchabun	996,256	59.83	3.0	5.6	17.7	5.97	11.1	0.053	0.092
Southern Region	**7,401,746**	**42.05**	**4.4**	**4.6**	**14.2**				
Nakhon Si Thammarat	1,477,417	49.59	5.0	8.6	14.1	6.42	14.3	0.039	0.031
Krabi	311,310	51.60	7.6	4.6	0.0	5.08	28.3	0.333	1.166
Phangnga	217,380	56.86	4.0	2.4	26.8	7.17	23.1	0.794	0.399
Phuket	188,535	47.70	8.5	7.5	20.8	4.68	39.5	0.093	1.095
Surat Thani	791,259	49.35	5.5	17.4	0.0	5.11	21	2.176	0.399
Ranong	130,787	50.09	2.0	3.2	0.0	4.08	25.7	11.345	0.292
Chumphon	416,048	51.42	3.5	6.3	15.8	4.82	19.4	2.516	0.561
Songkla	1,130,073	36.17	1.4	1.8	5.5	6.99	17.9	0.093	0.062
Satun	230,563	38.38	1.8	2.8	26.2	9.22	30.6	0.004	0.016
Trang	540,079	54.55	4.5	3.5	0.0	6.38	27	0.028	0.264
Phattalung	474,564	45.77	3.6	5.2	0.0	9.56	17.6	0.036	0.119
Pattani	541,166	21.40	10.4	4.7	24.6	8.5	19.1	0.161	0.478
Yala	375,482	24.79	4.0	1.4	22.9	13.04	40.6	1.943	0.559
Narathiwat	576,593	24.63	3.4	1.4	31.7	15.46	23.8	0.684	0.454

DRAFT

Table 5 Health Indicators (II)

Location	Population	Number of Physicians	Number of Dentists	Number of Nurses	Number of Hospital Beds	Persons per Physician	Persons per Dentist	Persons per Nurse	Persons per Hospital Bed
	1992	1992	1992	1992	1992				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kingdom	**57,788,965**	**13,398**	**2,669**	**69,280**	**83,016**	**4,313**	**21,652**	**834**	**696**
Bangkok	**5,562,141**	**6,154**	**1,345**	**16,824**	**19,805**	**904**	**4,135**	**331**	**281**
Bangkok Vicinity	**3,099,087**	**695**	**143**	**3,899**	**3,611**	**4,459**	**21,672**	**795**	**858**
Nakhon Pathom	671,386	111	28	883	1,000	6,049	23,978	760	671
Nonthaburi	698,704	234	45	1,270	834	2,986	15,527	550	838
Pathum Thani	484,586	96	31	572	410	5,048	15,632	847	1,182
Samut Prakan	871,806	184	29	761	923	4,738	30,062	1,146	945
Samut Sakon	372,605	70	10	413	444	5,323	37,261	902	839
Central Region	**2,822,518**	**445**	**99**	**3,813**	**5,245**	**6,343**	**28,510**	**740**	**538**
Chai Nat	339,329	42	11	432	453	8,079	30,848	785	749
Pra Nakhon Si Ayuthaya	693,230	76	17	616	661	9,121	40,778	1,125	1,049
Lop Buri	738,370	106	28	884	1,357	6,966	26,370	835	544
Saraburi	546,044	126	21	961	1,514	4,334	26,002	568	361
Sing Buri	221,407	58	12	534	866	3,817	18,451	415	256
Ang Thong	284,138	37	10	386	394	7,679	28,414	736	721
Eastern Region	**3,738,670**	**716**	**159**	**5,280**	**6,584**	**5,222**	**23,514**	**708**	**568**
Chanthaburi	455,158	129	14	761	945	3,528	32,511	598	482
Chachoengsao	593,170	67	17	484	571	8,853	34,892	1,226	1,039
Chon Buri	927,458	277	58	1,962	2,457	3,348	15,991	473	377
Trat	201,639	32	11	396	365	6,301	18,331	509	552
Nakhon Nayok	230,333	52	15	361	496	4,429	15,356	638	464
Prachin Buri	893,360	91	30	795	1,125	9,817	29,779	1,124	794
Rayong	437,552	68	14	521	625	6,435	31,254	840	700
Sa Kaeo	na	na	na	na	na	na	na	na	na
Western Region	**3,423,473**	**496**	**108**	**4,265**	**5,609**	**6,902**	**31,699**	**803**	**610**
Ratchaburi	777,105	196	37	1,549	2,171	3,965	21,003	502	358
Kanchanaburi	724,435	68	18	606	908	10,653	40,246	1,195	798
Suphan Buri	825,451	89	21	784	928	9,275	39,307	1,053	889
Samutshongkhram	206,712	30	7	343	390	6,890	29,530	603	530
Phetchaburi	438,615	55	11	555	573	7,975	39,874	790	765
Prachuap Kiri Kan	451,155	58	14	428	639	7,779	32,225	1,054	706
Northeastern Region	**20,059,015**	**1,867**	**283**	**13,283**	**16,219**	**10,744**	**70,880**	**1,510**	**1,237**
Nakhon Ratchasima	2,467,366	254	47	1,714	2,495	9,714	52,497	1,440	989
Buri Ram	1,417,329	79	16	675	1,019	17,941	88,583	2,100	1,391
Surin	1,341,385	102	12	707	938	13,151	111,782	1,897	1,430
Sisa Ket	1,335,487	65	15	570	771	20,546	89,032	2,343	1,732
Ubon Ratchathani	1,945,179	156	21	1,511	1,695	12,469	92,628	1,287	1,148
Yasothon	528,277	37	8	369	405	14,278	66,035	1,432	1,304
Chaiyaphum	1,086,331	63	12	663	635	17,243	90,528	1,639	1,711
Amnat Charoen	na	na	na	na	na	na	na	na	na
Nong Bua Lam Phu	na	na	na	na	na	na	na	na	na
Khon Kaen	1,662,512	539	40	1,896	2,023	3,084	41,563	877	822

DRAFT

Location	Population	Number of Physicians	Number of Dentists	Number of Nurses	Number of Hospital Beds	Persons per Physician	Persons per Dentist	Persons per Nurse	Persons per Hospital Bed
	1992	1992	1992	1992	1992				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Udon Thani	1,846,154	155	26	1,086	1,461	11,911	71,006	1,700	1,264
Loei	595,444	42	11	373	480	14,177	54,131	1,596	1,241
Nong Khai	836,693	48	9	522	564	17,431	92,966	1,603	1,483
Maha Salakham	869,118	51	12	535	530	17,042	72,427	1,625	1,640
Roi Et	1,238,930	73	12	749	847	16,972	103,244	1,654	1,463
Kalasin	925,254	60	10	600	640	15,421	92,525	1,542	1,446
Sakhon Nakhon	1,014,343	76	17	580	876	13,347	59,667	1,749	1,158
Nakhon Phanom	649,933	44	11	441	530	14,771	59,085	1,471	1,226
Mukdahan	299,280	23	4	292	310	13,012	74,820	1,025	965
Northern Region	**11,682,315**	**1,801**	**291**	**12,413**	**15,370**	**6,487**	**40,145**	**941**	**760**
Chiang Mai	1,530,779	666	72	2,740	3,476	2,298	21,261	559	440
Lamphun	397,712	36	9	364	348	11,048	44,190	1,093	1,143
Lampang	776,251	116	26	927	1,092	6,692	29,856	837	711
Uttaradit	475,564	48	11	549	658	9,908	43,233	866	723
Phrae	493,532	57	9	541	614	8,658	54,837	912	804
Nan	457,626	56	10	497	691	8,172	45,763	921	662
Phayao	512,473	52	12	602	672	9,855	42,706	851	763
Chiang Rai	1,229,445	115	20	829	1,270	10,691	61,471	1,843	968
Mae Hong Son	206,863	25	4	310	264	8,275	51,716	667	784
Nakhon Sawan	1,093,973	173	24	1,143	1,399	6,324	45,582	1,556	782
Uthai Thani	318,595	41	8	386	420	7,771	39,824	1,642	759
Kamphaeng Phet	731,355	49	10	440	478	14,926	73,136	3,222	1,530
Tak	425,668	52	10	545	613	8,186	42,567	1,488	694
Sukhotai	606,823	56	14	575	720	10,836	43,345	2,183	843
Phitsanulok	842,016	162	26	923	1,469	5,198	32,385	912	573
Phichit	587,414	45	14	510	562	13,054	41,958	1,152	1,045
Phetchabun	996,256	52	12	532	624	19,159	83,021	1,873	1,597
Southern Region	**7,401,746**	**1,224**	**241**	**9,503**	**10,573**	**6,047**	**30,713**	**779**	**700**
Nakhon Si Thammarat	1,477,417	121	27	1,209	1,771	12,210	54,719	1,222	834
Krabi	311,310	35	4	280	364	8,895	77,828	1,112	855
Phangnga	217,380	42	11	517	396	5,187	19,806	421	550
Phuket	188,535	59	9	399	483	3,196	20,948	473	390
Surat Thani	791,259	144	12	1,281	1,179	5,495	65,938	618	671
Ranong	130,787	26	6	275	278	5,030	21,798	476	470
Chumphon	416,048	51	10	565	587	8,158	41,605	736	709
Songkla	1,130,073	452	113	1,931	2,363	2,500	10,001	585	478
Satun	230,563	21	4	248	190	10,979	57,641	930	1,213
Trang	540,079	60	11	457	695	9,001	49,098	1,182	777
Phattalung	474,564	37	7	448	405	12,826	67,795	1,059	1,172
Pattani	541,166	39	12	501	448	13,876	45,097	1,080	1,208
Yala	375,482	88	11	765	704	4,267	34,135	491	533
Narathiwat	576,593	49	4	627	710	11,76	144,148	920	812

DPI

Table 6 Education and Human Resources Indicators (I)

Location	Literacy Rates (%)				Educational Attainment Levels 1998 (%)		
	1990		1995				
	Male	Female	Male	Female	No Formal Education	Completed Primary School	Completed Secondary School
	1	2	3	4	5	6	7
Kingdom	**84.74**	**82.25**	**99.69**	**99.58**	**3.6**	**65.5**	**16.3**
Bangkok	**90.54**	**89.92**	**100.00**	**100.00**	**1.5**	**41.1**	**22.5**
Bangkok Vicinity	**88.24**	**86.27**	**99.98**	**99.97**	**1.7**	**51.2**	**24.6**
Nakhon Pathom	85.71	82.31	99.94	99.95	2.2	67.2	17.7
Nonthaburi	89.28	88.54	100.00	100.00	0.9	31.6	23.5
Pathum Thani	88.90	86.99	99.96	99.94	2.1	55.8	27.3
Samut Prakan	89.45	87.92	99.99	99.98	1.3	42.4	33.3
Samut Sakon	87.61	85.62	100.00	100.00	2.5	65.4	18.0
Central Region	**87.47**	**84.29**	**99.94**	**99.83**	**2.7**	**63.6**	**18.2**
Chai Nat	87.29	82.57	99.93	99.77	3.2	69.2	14.4
Pra Nakhon Si Ayuthaya	87.50	85.40	100.00	100.00	1.7	59.2	21.2
Lop Buri	87.47	83.98	99.91	99.71	3.9	67.7	16.3
Saraburi	86.87	83.44	99.96	99.87	2.0	58.3	18.4
Sing Buri	83.55	84.96	99.92	99.85	3.6	65.2	18.5
Ang Thong	87.87	85.47	99.91	99.72	1.6	61.7	21.1
Eastern Region	**86.91**	**84.16**	**99.91**	**99.82**	**3.0**	**65.6**	**17.7**
Chanthaburi	87.36	85.40	99.85	99.73	3.1	67.3	17.7
Chachoengsao	86.06	82.73	99.86	99.73	4.1	24.2	19.0
Chon Buri	89.28	87.50	99.97	99.92	2.2	61.7	18.3
Trat	86.10	83.63	99.89	99.79	4.9	60.7	18.2
Nakhon Nayok	86.19	82.11	99.92	99.85	0.7	70.4	15.2
Prachin Buri	84.60	80.75	99.79	99.62	2.6	66.1	22.6
Rayong	87.77	85.69	99.92	99.87	1.3	68.3	15.4
Sa Kaeo	na	na	100.00	100.00	5.3	70.0	14.2
Western Region	**84.80**	**81.51**	**99.78**	**99.61**	**5.2**	**67.8**	**14.1**
Ratchaburi	85.78	82.56	99.97	99.95	3.9	64.0	15.4
Kanchanaburi	82.09	78.19	99.09	98.59	11.8	64.6	11.6
Suphan Buri	84.54	80.00	99.80	99.48	3.8	73.5	12.5
Samutshongkhram	87.46	85.51	99.96	99.84	3.8	64.6	15.9
Phetchaburi	86.66	85.01	99.99	99.98	2.4	69.5	15.5
Prachuap Kiri Kan	84.82	82.35	99.94	99.87	3.0	69.3	16.4
Northeastern Region	**84.31**	**82.44**	**99.87**	**99.77**	**1.7**	**77.9**	**12.8**
Nakhon Ratchasima	84.39	80.50	99.96	99.89	1.4	72.9	66.4
Buri Ram	82.68	78.97	100.00	100.00	4.5	78.5	10.2
Surin	80.89	77.72	99.74	99.59	2.6	75.2	13.1
Sisa Ket	81.75	79.83	100.00	100.00	3.5	79.6	11.0
Ubon Ratchathani	83.78	82.99	100.00	100.00	1.1	79.5	13.1
Yasothon	86.61	86.75	99.85	99.73	0.2	83.3	11.1
Chaiyaphum	85.52	83.36	99.57	99.02	1.4	82.5	10.3
Amnat Charoen	na	na	99.97	99.97	0.6	78.7	13.7
Nong Bua Lam Phu	na	na	99.95	99.89	1.5	80.9	11.5
Khon Kaen	85.78	83.92	99.87	99.69	1.2	74.5	13.3

Location	Literacy Rates (%)				Educational Attainment Levels 1998 (%)		
	1990		1995		No Formal Education	Completed Primary School	Completed Secondary School
	Male	Female	Male	Female			
	1	2	3	4	5	6	7
Udon Thani	84.34	82.93	99.91	99.83	1.4	76.2	12.3
Loei	83.89	80.95	99.54	99.37	4.6	69.3	15.5
Nong Khai	84.11	82.46	99.71	99.59	2.4	79.8	9.8
Maha Salakham	87.02	86.40	99.88	99.71	0.8	81.2	12.5
Roi Et	86.25	85.98	99.92	99.87	0.2	81.8	13.1
Kalasin	86.05	85.74	99.90	99.87	0.7	82.1	11.1
Sakhon Nakhon	84.98	84.26	99.85	99.79	0.7	82.8	10.9
Nakhon Phanom	84.13	83.05	99.75	99.75	1.6	75.1	15.7
Mukdahan	82.55	79.89	99.53	99.49	6.8	62.6	18.5
Northern Region	**82.40**	**77.84**	**98.88**	**98.55**	**7.3**	**66.6**	**14.1**
Chiang Mai	80.16	75.91	96.67	96.26	8.0	55.6	20.6
Lamphun	82.78	78.62	98.39	98.26	6.9	62.9	17.7
Lampang	82.51	76.86	99.74	99.64	5.2	64.4	15.7
Uttaradit	86.97	83.89	99.48	99.33	2.3	69.4	14.0
Phrae	86.68	82.90	99.25	98.85	3.3	71.6	14.7
Nan	79.24	75.02	98.41	97.68	14.7	63.6	14.3
Phayao	81.78	75.38	99.30	98.84	11.6	64.4	15.5
Chiang Rai	77.99	72.06	98.87	98.51	12.6	58.1	15.0
Mae Hong Son	56.09	50.90	100.00	100.00	39.9	43.7	10.0
Nakhon Sawan	85.58	79.17	99.89	99.61	5.8	71.3	12.9
Uthai Thani	86.23	82.87	99.67	99.23	5.5	78.5	8.6
Kamphaeng Phet	83.65	78.53	99.34	98.83	7.6	73.6	10.1
Tak	71.94	68.80	97.15	97.27	9.3	65.1	12.9
Sukhotai	86.13	83.65	99.47	98.95	2.9	77.1	9.3
Phitsanulok	85.17	81.07	99.95	99.91	4.4	64.3	15.0
Phichit	86.42	81.06	99.89	99.62	3.7	72.7	14.8
Phetchabun	84.27	80.48	98.51	97.41	3.5	78.7	8.0
Southern Region	**81.26**	**78.62**	**99.68**	**99.68**	**6.0**	**61.1**	**18.4**
Nakhon Si Thammarat	83.91	81.63	99.97	99.96	1.8	66.4	18.8
Krabi	81.16	79.60	99.85	99.74	2.5	70.1	13.2
Phangnga	84.59	82.21	99.95	99.91	4.8	65.6	18.0
Phuket	87.82	86.24	99.91	99.90	3.1	43.2	30.2
Surat Thani	86.13	84.45	99.94	99.90	2.5	62.4	21.8
Ranong	83.32	81.01	99.93	99.77	2.7	60.7	21.2
Chumphon	87.08	85.82	99.95	99.93	1.9	67.1	17.2
Songkla	83.12	80.23	99.86	99.83	3.7	56.8	21.7
Satun	77.52	73.74	98.92	98.18	9.1	59.1	17.4
Trang	83.32	81.63	99.97	99.97	2.6	66.1	17.4
Phattalung	85.20	83.64	99.86	99.72	1.6	66.9	19.8
Pattani	69.36	64.58	100.00	100.00	18.8	54.0	13.4
Yala	73.22	69.00	100.00	100.00	15.8	51.5	14.7
Narathiwat	69.23	64.03	97.01	97.49	22.5	52.4	12.1

DRAFT

Table 7 Education and Human Resource Indicators (II)

Location	1997 Enrollment Rates			1997 Ratios	
	Primary School	Junior High School	High School	Students per Teacher	Students per Classroom
	1	2	3	4	5
Kingdom	**90.81**	**74.18**	**25.85**	**20.23**	**35.11**
Bangkok	**84.70**	**66.70**	**28.83**	**19.05**	**45.26**
Bangkok Vicinity				**20.37**	**43.06**
Nakhon Pathom	102.44	84.21	31.53	20.72	41.31
Nonthaburi	103.98	90.72	32.86	18.86	43.36
Pathum Thani	121.26	99.32	29.60	20.36	40.28
Samut Prakan	118.65	94.51	20.34	22.68	46.72
Samut Sakon	118.28	71.24	12.66	23.30	42.78
Central Region				**18.03**	**30.96**
Chai Nat	78.44	64.95	13.99	16.75	28.03
Pra Nakhon Si Ayuthaya	93.97	80.94	13.84	18.79	32.07
Lop Buri	90.40	77.97	19.13	18.17	31.27
Saraburi	107.75	80.95	20.04	20.14	25.57
Sing Buri	85.43	84.13	21.57	14.70	28.17
Ang Thong	91.42	83.76	19.77	16.60	30.35
Eastern Region	**108.55**	**83.90**	**22.14**	**20.82**	**38.72**
Chanthaburi	120.69	90.61	26.24	20.82	35.67
Chachoengsao	103.58	76.76	21.76	20.12	34.59
Chon Buri	122.82	96.17	20.16	21.23	40.68
Trat	104.63	74.64	25.32	15.85	27.94
Nakhon Nayok	85.55	74.70	24.31	17.07	30.34
Prachin Buri	83.93	72.59	21.17	20.49	33.30
Rayong	110.83	80.06	20.72	24.16	42.29
Sa Kaeo	118.35	89.84	23.29	23.06	35.11
Western Region				**19.29**	**33.48**
Ratchaburi	98.74	79.23	21.28	19.24	36.28
Kanchanaburi	104.58	70.08	17.23	20.44	33.25
Suphan Buri	94.07	72.56	17.58	20.07	32.44
Samutshongkhram	87.13	73.67	18.69	15.22	29.84
Phetchaburi	96.86	84.19	27.59	17.21	32.08
Prachuap Kiri Kan	98.82	80.31	22.45	20.50	34.17
Northeastern Region	**83.60**	**71.74**	**27.03**	**21.40**	**34.40**
Nakhon Ratchasima	79.96	68.15	26.17	20.99	33.94
Buri Ram	80.33	68.17	26.94	22.32	34.98
Surin	80.61	77.88	30.19	23.96	37.22
Sisa Ket	82.09	71.86	29.42	22.19	34.72
Ubon Ratchathani	89.08	65.05	24.80	22.27	36.23
Yasothon	73.69	68.24	25.55	19.56	31.55
Chaiyaphum	92.60	74.43	27.20	21.56	31.77
Amnat Charoen	82.09	67.28	28.23	22.38	33.06
Nong Bua Lam Phu	82.05	62.71	19.83	22.82	33.92
Khon Kaen	84.23	77.79	28.62	20.64	32.24

DRAFT

Location	1997			1997	
	Enrollment Rates			Ratios	
	Primary School	Junior High School	High School	Students per Teacher	Students per Classroom
	1	2	3	4	5
Udon Thani	85.72	71.87	23.40	21.40	34.94
Loei	90.76	69.25	26.17	19.12	30.27
Nong Khai	77.45	62.13	19.21	20.92	37.94
Maha Salakham	77.55	72.50	31.43	20.03	35.92
Roi Et	89.92	76.54	30.28	20.91	33.26
Kalasin	89.33	86.45	35.38	21.43	34.56
Sakhon Nakhon	83.24	71.99	24.64	21.56	35.66
Nakhon Phanom	80.29	69.13	23.65	20.19	34.33
Mukdahan	91.26	89.23	37.16	20.69	35.09
Northern Region	**95.04**	**74.99**	**26.73**	**18.84**	**31.48**
Chiang Mai	111.90	85.44	31.46	18.82	31.95
Lamphun	91.31	91.54	30.86	17.12	29.38
Lampang	98.61	83.70	25.07	17.50	31.51
Uttaradit	86.02	72.94	22.66	17.11	29.64
Phrae	85.04	81.84	28.11	16.55	31.78
Nan	105.12	96.26	44.54	18.46	29.37
Phayao	92.88	80.24	30.08	19.01	35.08
Chiang Rai	105.08	78.08	26.21	21.11	36.14
Mae Hong Son	125.49	65.35	26.85	20.95	25.20
Nakhon Sawan	89.16	66.01	21.75	18.78	31.50
Uthai Thani	87.40	72.95	27.60	18.08	27.88
Kamphaeng Phet	85.04	63.88	20.62	20.28	32.29
Tak	111.43	73.37	28.43	21.92	33.13
Sukhotai	92.81	68.01	24.80	18.83	30.72
Phitsanulok	88.16	74.66	27.06	18.35	32.23
Phichit	77.43	66.00	23.13	16.93	27.37
Phetchabun	88.98	68.08	25.87	19.67	31.43
Southern Region	**91.29**	**73.92**	**25.57**	**20.68**	**36.85**
Nakhon Si Thammarat	79.40	74.25	24.49	20.04	37.35
Krabi	108.96	76.06	19.90	22.27	35.83
Phangnga	83.99	71.67	21.92	18.80	29.84
Phuket	103.69	84.60	28.46	19.07	43.16
Surat Thani	96.82	73.46	23.00	20.13	32.89
Ranong	98.62	76.37	20.42	20.57	33.72
Chumphon	96.38	75.07	21.91	20.42	32.87
Songkla	88.55	73.70	23.42	20.36	39.96
Satun	93.11	80.60	34.21	20.89	37.12
Trang	84.43	72.76	30.26	21.01	36.10
Phattalung	77.54	73.32	27.85	18.47	37.78
Pattani	96.60	72.31	26.26	21.81	51.76
Yala	111.87	86.58	40.58	22.35	25.88
Narathiwat	103.13	61.83	23.21	24.27	44.36

DRAFT

Table 8 Housing and Environment Indicators, 1990

Location	Population	Number of Households	Quality of Housing			Environmental Quality		
			Average no. of Persons per Dwelling	Average no. of Persons per Sleeping Room	Dwellings in Non-Permanent Building Materials (%)	Households without Access to Safe Sanitation (%)	Households without Access to Electricity (%)	Households Cooking with Fuelwood and Charcoal (%)
	1	2	3	4	5	6	7	8
Kingdom	**54,548,530**	**12,366,485**	**4.5**	**4.4**	**9.4**	**2.0**	**10.3**	**19.1**
Bangkok	**5,882,411**	**1,341,668**	**4.5**	**4.4**	**2.4**	**0.2**	**0.4**	**5.7**
Bangkok Vicinity	**2,707,463**	**603,479**	**4.6**	**4.5**	**8.8**	**0.7**	**1.2**	**6.2**
Nakhon Pathom	629,573	135,918	4.7	4.7	13.2	1.1	1.7	7.0
Nonthaburi	574,702	126,816	4.6	4.5	11.5	0.3	1.2	6.7
Pathum Thani	412,407	93,504	4.5	4.4	5.7	0.6	1.5	6.9
Samut Prakan	769,822	175,142	4.4	4.4	3.4	0.3	0.6	4.8
Samut Sakon	320,959	72,099	4.6	4.5	12.7	1.5	1.2	6.1
Central Region	**2,777,829**	**677,052**	**4.1**	**4.1**	**5.7**	**0.4**	**5.9**	**13.3**
Chai Nat	357,129	91,124	3.9	3.9	6.0	0.2	9.7	22.7
Pra Nakhon Si Ayuthaya	700,649	162,311	4.4	4.3	3.5	0.4	2.1	8.9
Lop Buri	721,023	176,922	4.1	4.1	6.6	0.5	8.5	12.6
Saraburi	507,792	121,726	4.2	4.2	7.7	0.5	8.1	14.2
Sing Buri	230,251	58,836	3.9	3.9	4.9	0.1	2.4	15.7
Ang Thong	260,985	66,133	4.0	4.0	5.3	0.6	2.6	9.3
Eastern Region	**3,414,093**	**806,168**	**4.3**	**4.3**	**6.6**	**5.4**	**10.8**	**10.4**
Chanthaburi	390,648	93,581	4.2	4.2	8.1	3.7	17.6	13.2
Chachoengsao	552,108	122,598	4.5	4.5	9.9	2.7	11.0	12.2
Chon Buri	851,181	202,818	4.2	4.2	4.7	1.6	4.5	6.9
Trat	162,226	37,855	4.3	4.3	4.9	4.8	12.3	14.3
Nakhon Nayok	221,706	56,799	3.9	3.9	7.2	1.1	8.4	9.2
Prachin Buri	785,578	186,005	4.3	4.2	7.3	1.1	15.2	14.4
Rayong	450,646	106,512	4.3	4.2	4.5	27.2	9.5	4.7
Sa Kaeo	na	na	na	na	na	na	na	na
Western Region	**3,177,339**	**731,888**	**4.4**	**4.4**	**13.1**	**1.8**	**8.9**	**12.5**
Ratchaburi	734,991	167,392	4.4	4.4	11.3	1.2	4.8	10.5
Kanchanaburi	641,041	146,014	4.4	4.4	18.0	3.5	13.9	18.5
Suphan Buri	797,514	185,707	4.3	4.3	9.7	1.0	7.3	10.2
Samutshongkhram	191,125	43,839	4.4	4.4	9.1	1.2	1.2	8.2
Phetchaburi	401,317	92,010	4.4	4.4	13.3	0.6	7.2	14.6
Prachuap Kiri Kan	411,351	96,926	4.3	4.3	16.7	3.0	16.5	11.5
Northeastern Region	**19,038,407**	**4,047,349**	**4.7**	**4.7**	**8.5**	**0.5**	**11.5**	**20.5**
Nakhon Ratchasima	2,375,476	531,678	4.5	4.5	0.4	0.0	15.5	12.0
Buri Ram	1,357,108	281,893	4.8	4.8	8.9	0.6	17.8	6.9
Surin	1,220,540	264,151	4.7	4.6	9.9	1.1	17.7	19.3
Sisa Ket	1,286,121	271,005	4.8	4.8	12.0	0.6	13.8	18.9
Ubon Ratchathani	1,869,590	381,987	4.9	4.9	8.6	0.4	14.2	27.8
Yasothon	529,093	115,863	4.6	4.6	6.1	0.3	8.7	18.1
Chaiyaphum	997,861	226,944	4.4	4.4	13.0	0.7	12.7	18.2
Amnat Charoen	na	na	na	na	na	na	na	na
Nong Bua Lam Phu	na	na	na	na	na	na	na	na
Khon Kaen	1,621,415	357,329	4.6	4.6	9.2	0.4	5.6	19.3

DRAFT

Location	Population	Number of Households	Quality of Housing			Environmental Quality		
			Average no. of Persons per Dwelling	Average no. of Persons per Sleeping Room	Dwellings in Non-Permanent Building Materials (%)	Households without Access to Safe Sanitation (%)	Households without Access to Electricity (%)	Households Cooking with Fuelwood and Charcoal (%)
	1	2	3	4	5	6	7	8
Udon Thani	1,770,669	353,774	5.0	5.0	8.9	0.5	6.5	20.8
Loei	535,842	114,752	4.7	4.7	13.5	0.7	13.0	22.0
Nong Khai	797,344	161,407	5.0	5.0	15.0	0.6	16.7	19.1
Maha Salakham	878,675	192,995	4.6	4.6	10.2	0.2	3.3	20.6
Roi Et	1,122,021	239,515	4.7	4.7	8.1	1.3	4.5	23.8
Kalasin	845,546	181,054	4.7	4.7	9.4	0.4	4.7	23.4
Sakhon Nakhon	943,348	194,868	4.9	4.9	5.8	0.7	9.0	38.2
Nakhon Phanom	623,165	125,567	5.0	5.0	8.4	1.0	14.4	39.9
Mukdahan	264,593	52,567	5.1	5.1	9.7	1.1	14.5	22.3
Northern Region	**10,584,443**	**2,631,930**	**4.1**	**4.0**	**11.9**	**2.5**	**13.6**	**35.5**
Chiang Mai	1,367,183	364,736	3.8	3.8	17.5	0.9	10.1	39.0
Lamphun	409,862	110,273	3.7	3.7	9.9	0.2	7.6	35.4
Lampang	728,843	186,437	3.9	3.9	6.0	1.1	7.3	40.4
Uttaradit	440,342	109,520	4.0	4.0	7.6	3.3	12.3	23.3
Phrae	483,270	124,108	3.9	3.9	3.3	0.7	7.1	38.5
Nan	416,686	99,005	4.2	4.2	14.9	3.7	9.7	60.8
Phayao	474,524	121,508	3.9	3.9	9.1	0.6	3.2	49.2
Chiang Rai	1,052,234	262,792	4.0	4.0	16.8	1.5	7.7	39.2
Mae Hong Son	158,385	36,049	4.4	4.4	72.9	5.0	47.1	49.0
Nakhon Sawan	1,040,054	257,082	4.1	4.1	8.0	2.0	16.3	29.0
Uthai Thani	295,050	73,924	4.0	4.0	10.0	1.5	32.2	45.6
Kamphaeng Phet	643,795	151,009	4.3	4.3	8.7	2.3	26.7	39.6
Tak	335,201	78,967	4.3	4.3	21.8	4.3	24.8	51.3
Sukhotai	560,375	138,691	4.1	4.1	6.3	10.0	21.6	30.5
Phitsanulok	757,209	187,812	4.1	4.0	10.7	4.0	13.7	25.5
Phichit	550,608	136,998	4.0	4.0	5.3	2.6	11.9	17.5
Phetchabun	870,822	193,019	4.8	4.5	12.4	3.3	15.4	20.9
Southern Region	**6,966,455**	**1,526,411**	**4.6**	**4.6**	**14.0**	**7.2**	**15.7**	**13.5**
Nakhon Si Thammarat	1,400,598	297,693	4.7	4.7	12.4	11.9	16.7	11.4
Krabi	276,243	58,993	4.7	4.7	23.9	7.4	31.3	12.6
Phangnga	209,415	46,892	4.5	4.5	16.3	2.6	21.4	15.7
Phuket	166,308	36,941	4.7	4.5	7.2	1.2	2.3	5.6
Surat Thani	747,049	168,125	4.5	4.5	12.1	9.4	20.7	7.8
Ranong	116,913	27,309	4.3	4.3	17.3	15.4	24.1	15.3
Chumphon	373,918	90,425	4.2	4.2	14.7	19.2	34.7	20.4
Songkla	1,094,323	244,505	4.5	4.5	12.5	3.2	7.5	11.0
Satun	208,918	42,703	4.9	4.9	26.1	5.0	17.8	14.6
Trang	528,568	114,119	4.7	4.6	17.9	3.9	28.1	9.8
Phattalung	441,093	98,966	4.5	4.5	8.6	2.5	12.9	11.3
Pattani	515,372	106,181	4.9	4.9	11.8	5.7	2.7	22.5
Yala	340,982	75,731	4.5	4.5	14.4	4.7	9.2	18.1
Narathiwat	546,755	117,828	4.7	4.7	16.6	4.1	6.0	22.9

DRAFT

Table 9 Transport and Communications Indicators

Location	Population	Persons per Telephone	Persons per Motorcycle	Persons per Car	Households with Access to a Radio (%)	Households with Access to a Bicycle (%)
	1990	1992	1992	1992	1990	1990
	1	2	3	4	5	6
Kingdom	**54,548,530**	**54.2**	**14.0**	**29.2**	**81.3**	**57.1**
Bangkok	**5,882,411**	**9.4**	**7.6**	**6.5**	**90.7**	**31.7**
Bangkok Vicinity	**2,707,463**	**34.4**	**19.4**	**23.3**		
Nakhon Pathom	629,573	68.9	10.3	17.6	88.4	70.0
Nonthaburi	574,702	20.9	31.5	16.6	91.6	46.7
Pathum Thani	412,407	78.0	36.0	44.1	88.9	59.8
Samut Prakan	769,822	25.3	31.6	27.3	92.1	39.0
Samut Sakon	320,959	50.6	13.0	39.4	88.2	32.4
Central Region	**2,777,829**	**131.6**	**11.9**	**34.6**		
Chai Nat	357,129	268.9	10.3	55.8	86.5	79.1
Pra Nakhon Si Ayuthaya	700,649	107.8	20.0	52.0	88.1	59.1
Lop Buri	721,023	148.8	12.4	19.9	87.9	68.4
Saraburi	507,792	100.8	11.6	35.5	81.6	66.7
Sing Buri	230,251	143.4	6.9	47.5	87.9	74.5
Ang Thong	260,985	145.7	9.4	51.8	86.1	73.6
Eastern Region	**3,414,093**	**77.0**	**12.8**	**26.3**		
Chanthaburi	390,648	75.8	7.9	15.0	84.8	51.2
Chachoengsao	552,108	153.1	31.9	58.8	87.6	57.1
Chon Buri	851,181	35.9	12.4	17.2	91.9	52.1
Trat	162,226	100.9	9.2	21.6	81.0	48.8
Nakhon Nayok	221,706	176.2	12.0	55.0	83.7	77.2
Prachin Buri	785,578	212.8	18.6	58.3	81.5	67.0
Rayong	450,646	85.0	8.5	22.3	80.7	57.0
Sa Kaeo	na	na	na	na	na	na
Western Region	**3,177,339**	**101.3**	**11.5**	**36.7**		
Ratchaburi	734,991	81.5	10.9	37.8	84.0	67.7
Kanchanaburi	641,041	128.1	10.4	31.1	83.2	59.8
Suphan Buri	797,514	139.7	12.1	52.8	83.5	75.7
Samutshongkhram	191,125	74.2	19.1	31.9	88.7	31.8
Phetchaburi	401,317	87.2	11.6	31.5	88.0	72.8
Prachuap Kiri Kan	411,351	92.2	11.0	32.7	87.5	54.1
Northeastern Region	**19,038,407**	**288.0**	**30.4**	**102.5**		
Nakhon Ratchasima	2,375,476	149.8	23.4	66.8	75.7	55.5
Buri Ram	1,357,108	414.5	42.5	137.4	71.0	68.6
Surin	1,220,540	426.6	39.1	155.0	69.1	69.2
Sisa Ket	1,286,121	867.8	37.4	171.4	70.0	71.3
Ubon Ratchathani	1,869,590	305.3	27.0	115.1	77.3	69.7
Yasothon	529,093	499.6	28.5	95.7	85.0	75.3
Chaiyaphum	997,861	495.0	47.9	210.3	76.0	67.7
Amnat Charoen	na	na	na	na	na	na
Nong Bua Lam Phu	na	na	na	na	na	na
Khon Kaen	1,621,415	139.2	20.6	52.9	74.9	60.3

DRAFT

Location	Population	Persons per Telephone	Persons per Motorcycle	Persons per Motor Car	Households with Access to a Radio (%)	Households with Access to a Bicycle (%)
	1990	1992	1992	1992	1990	1990
	1	2	3	4	5	6
Udon Thani	1,770,669	241.1	38.9	83.1	78.6	62.3
Loei	535,842	239.2	19.0	107.1	82.3	58.2
Nong Khai	797,344	326.0	32.1	157.3	79.9	75.3
Maha Salakham	878,675	564.3	40.7	119.0	76.4	55.1
Roi Et	1,122,021	571.6	31.8	117.3	81.6	69.9
Kalasin	845,546	644.0	45.0	95.7	74.3	63.7
Sakhon Nakhon	943,348	377.9	30.3	355.0	82.5	74.6
Nakhon Phanom	623,165	404.9	24.2	98.6	82.5	71.1
Mukdahan	264,593	299.6	32.3	155.6	80.4	65.8
Northern Region	**10,584,443**	**135.2**	**11.5**	**44.8**		
Chiang Mai	1,367,183	52.0	6.6	28.6	78.6	51.5
Lamphun	409,862	187.1	6.8	18.4	78.6	63.7
Lampang	728,843	126.9	7.3	33.7	80.7	62.4
Uttaradit	440,342	181.5	12.5	51.7	84.3	65.8
Phrae	483,270	155.4	9.4	33.3	86.2	70.8
Nan	416,686	274.1	10.3	57.6	78.7	55.5
Phayao	474,524	315.5	13.8	65.1	75.7	68.5
Chiang Rai	1,052,234	197.7	16.1	59.6	80.9	67.0
Mae Hong Son	158,385	284.9	27.3	166.5	70.6	16.5
Nakhon Sawan	1,040,054	119.3	17.0	47.7	80.7	64.1
Uthai Thani	295,050	239.1	8.1	61.8	82.9	71.9
Kamphaeng Phet	643,795	325.6	24.7	79.5	79.8	70.2
Tak	335,201	99.7	14.5	51.2	76.0	48.0
Sukhotai	560,375	211.9	17.7	100.5	82.2	77.1
Phitsanulok	757,209	126.2	13.2	47.5	83.1	67.4
Phichit	550,608	182.7	12.4	57.9	82.4	75.8
Phetchabun	870,822	327.0	21.5	53.8	81.1	65.1
Southern Region	**6,966,455**	**110.6**	**10.6**	**51.9**		
Nakhon Si Thammarat	1,400,598	220.2	17.5	62.8	75.9	31.1
Krabi	276,243	215.1	8.6	44.2	80.1	30.5
Phangnga	209,415	137.9	14.2	37.5	70.8	29.2
Phuket	166,308	23.9	2.6	14.1	88.4	29.4
Surat Thani	747,049	117.5	10.5	50.4	81.5	35.4
Ranong	116,913	44.4	9.8	35.3	74.8	21.0
Chumphon	373,918	99.9	10.8	46.3	82.7	32.8
Songkla	1,094,323	64.6	9.8	43.8	73.3	40.4
Satun	208,918	157.0	13.0	77.0	70.0	41.5
Trang	528,568	125.4	11.1	54.0	74.4	35.9
Phattalung	441,093	329.7	16.3	143.6	75.9	57.2
Pattani	515,372	221.3	14.1	60.7	79.0	50.1
Yala	340,982	87.5	7.1	46.9	82.6	46.3
Narathiwat	546,755	133.5	8.6	94.0	82.8	45.5

DRAFT

Table 10 Access to Consumer Goods, 1990

Location	Population	Percentage of Households with Access to							
		Television		Refrigerator	Sewing Machine	Iron	Electric Fan	Bicycle	Motorcycle
		Color	Black & White						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kingdom	**54,548,530**	**46.2**	**24.9**	**36.0**	**18.7**	**54.5**	**72.1**	**57.1**	**40.0**
Bangkok	**5,882,411**	**81.5**	**20.4**	**74.3**	**32.6**	**96.1**	**96.1**	**31.7**	**22.3**
Bangkok Vicinity	**2,707,463**								
Nakhon Pathom	629,573	68.1	25.6	56.6	19.6	77.2	93.8	70.0	62.9
Nonthaburi	574,702	79.7	26.7	76.0	33.2	89.3	95.0	46.7	22.6
Pathum Thani	412,407	69.5	26.4	62.0	22.5	81.9	94.3	59.8	34.4
Samut Prakan	769,822	77.6	23.0	69.0	23.4	91.6	95.8	39.0	22.7
Samut Sakon	320,959	70.2	21.2	57.5	15.6	82.6	94.0	32.4	32.7
Central Region	**2,777,829**								
Chai Nat	357,129	51.1	25.1	33.4	20.3	59.6	83.7	79.1	60.1
Pra Nakhon Si Ayuthaya	700,649	58.1	34.6	53.7	25.1	75.5	92.3	59.1	35.8
Lop Buri	721,023	54.6	24.9	43.0	17.4	66.0	82.5	68.4	49.3
Saraburi	507,792	54.4	26.4	45.0	22.4	66.7	82.1	66.7	50.9
Sing Buri	230,251	58.0	23.0	47.1	17.7	74.7	92.2	74.5	61.2
Ang Thong	260,985	53.0	31.0	41.2	15.3	71.2	90.3	73.6	46.0
Eastern Region	**3,414,093**								
Chanthaburi	390,648	58.2	19.2	45.6	12.2	60.4	70.6	51.2	65.5
Chachoengsao	552,108	51.3	33.0	42.1	21.3	63.2	80.9	57.1	42.9
Chon Buri	851,181	72.8	19.7	61.9	20.5	81.7	91.0	52.1	68.3
Trat	162,226	62.4	11.8	51.9	13.9	66.0	77.5	48.8	61.4
Nakhon Nayok	221,706	41.9	38.2	39.0	21.2	63.5	84.1	77.2	54.6
Prachin Buri	785,578	38.2	25.7	27.1	14.9	48.9	70.8	67.0	38.8
Rayong	450,646	59.6	30.0	51.7	18.7	68.2	82.5	57.0	72.7
Sa Kaeo	na	na	na	na	na	na	na	na	na
Western Region	**3,177,339**								
Ratchaburi	734,991	61.3	24.9	48.8	20.1	69.4	86.9	67.7	59.2
Kanchanaburi	641,041	53.7	18.7	42.1	18.9	59.8	78.0	59.8	69.4
Suphan Buri	797,514	49.3	29.9	33.5	19.6	55.0	85.4	75.7	62.0
Samutshongkhram	191,125	69.5	27.7	59.1	22.1	79.9	93.1	31.8	24.0
Phetchaburi	401,317	58.0	17.5	43.5	16.5	67.7	82.6	72.8	56.9
Prachuap Kiri Kan	411,351	60.2	15.9	49.0	15.5	63.1	72.8	54.1	72.1
Northeastern Region	**19,038,407**								
Nakhon Ratchasima	2,375,476	33.4	30.0	22.3	13.7	43.6	62.1	55.5	28.0
Buri Ram	1,357,108	22.5	24.6	12.0	10.2	27.4	51.6	68.6	24.1
Surin	1,220,540	18.1	17.7	10.7	8.3	23.1	47.0	69.2	21.3
Sisa Ket	1,286,121	17.0	29.9	10.6	8.7	24.7	50.6	71.3	21.2
Ubon Ratchathani	1,869,590	23.0	32.5	18.0	14.0	32.7	54.3	69.7	28.4
Yasothon	529,093	27.1	31.7	18.2	16.4	37.9	67.8	75.3	32.3
Chaiyaphum	997,861	25.9	24.8	14.8	14.6	38.2	57.2	67.7	28.7
Amnat Charoen	na	na	na	na	na	na	na	na	na
Nong Bua Lam Phu	na	na	na	na	na	na	na	na	na
Khon Kaen	1,621,415	32.3	29.5	21.5	16.8	44.3	72.1	60.3	31.1

Location	Population	Percentage of Housecholds with Access to							
		Television		Refrigerator	Sewing Machine	Iron	Electric Fan	Bicycle	Motorcycle
		Color	Black & White						
		2	3	4	5	6	7	8	9
Udon Thani	1,770,669	36.2	25.2	22.0	20.0	40.5	65.0	62.3	28.7
Loei	535,842	30.2	28.4	21.8	20.5	38.1	57.1	58.2	44.7
Nong Khai	797,344	28.4	21.9	19.9	15.3	34.4	58.9	75.3	30.5
Maha Salakham	878,675	25.5	26.6	15.2	15.1	37.7	67.3	55.1	26.1
Roi Et	1,122,021	23.9	27.1	14.7	14.7	37.8	69.2	69.9	30.9
Kalasin	845,546	26.0	26.9	16.2	17.5	37.3	65.6	63.7	24.7
Sakhon Nakhon	943,348	25.2	32.8	17.1	17.9	34.1	57.1	74.6	26.1
Nakhon Phanom	623,165	30.7	22.0	19.8	19.2	36.8	57.3	71.1	30.0
Mukdahan	264,593	24.1	19.2	19.1	15.6	35.4	51.5	65.8	29.3
Northern Region	**10,584,443**								
Chiang Mai	1,367,183	51.2	16.5	40.2	20.1	52.3	69.4	51.5	56.0
Lamphun	409,862	52.0	22.0	41.0	23.7	50.5	73.5	63.7	62.6
Lampang	728,843	50.8	22.3	45.7	20.8	52.6	73.7	62.4	56.5
Uttaradit	440,342	41.0	21.3	30.0	16.4	49.7	72.0	65.8	39.5
Phrae	483,270	39.6	22.2	42.1	22.2	57.6	76.6	70.8	55.9
Nan	416,686	29.4	8.7	25.7	13.8	36.1	61.1	55.5	45.3
Phayao	474,524	43.5	25.2	32.9	18.4	48.0	67.6	68.5	47.7
Chiang Rai	1,052,234	47.3	24.7	33.7	17.8	48.2	67.6	67.0	49.6
Mae Hong Son	158,385	25.6	1.0	21.2	8.7	28.4	36.7	16.5	28.8
Nakhon Sawan	1,040,054	44.0	31.6	29.3	17.4	47.1	73.1	64.1	45.4
Uthai Thani	295,050	28.6	34.5	20.1	11.8	35.3	55.3	71.9	47.8
Kamphaeng Phet	643,795	28.9	37.8	19.0	12.9	34.1	61.4	70.2	37.2
Tak	335,201	38.6	13.6	32.5	13.1	43.9	55.3	48.0	40.7
Sukhotai	560,375	34.0	29.4	24.6	12.0	42.9	65.1	77.1	36.4
Phitsanulok	757,209	42.1	27.9	29.7	17.6	47.1	71.6	67.4	41.7
Phichit	550,608	43.3	34.3	26.2	20.5	49.8	80.0	75.8	50.6
Phetchabun	870,822	35.2	32.7	22.1	19.9	45.2	65.9	65.1	38.2
Southern Region	**6,966,455**								
Nakhon Si Thammarat	1,400,598	47.6	26.3	30.3	13.8	54.1	63.5	31.1	42.1
Krabi	276,243	43.0	26.8	32.3	12.7	44.1	53.0	30.5	62.6
Phangnga	209,415	48.2	13.1	37.8	22.1	58.7	61.6	29.2	58.4
Phuket	166,308	80.7	9.4	65.7	26.3	85.3	88.8	29.4	77.0
Surat Thani	747,049	56.0	24.6	40.2	15.1	58.6	66.4	35.4	58.7
Ranong	116,913	49.6	12.9	41.5	15.9	55.9	61.6	21.0	42.2
Chumphon	373,918	46.3	12.8	32.4	12.7	46.5	50.3	32.8	49.9
Songkla	1,094,323	52.3	24.5	41.0	16.8	59.8	71.9	40.4	54.3
Satun	208,918	39.1	17.2	26.7	13.2	46.6	57.1	41.5	56.7
Trang	528,568	42.1	21.6	28.2	13.2	47.0	53.5	35.9	55.9
Phattalung	441,093	40.5	30.5	27.8	12.4	47.4	62.4	57.2	50.6
Pattani	515,372	39.2	12.5	27.2	20.8	59.8	68.8	50.1	56.8
Yala	340,982	44.7	17.1	38.2	19.8	61.1	68.1	46.3	68.0
Narathiwat	546,755	47.4	16.6	31.0	23.0	61.1	72.0	45.5	64.4

DRAFT

Table 1.1 Women's Indicators by Region and Province (I)

Location	Labour Force (%) 1998		Looking for job (%) 1998		Without formal education (%) 1998		Educational Attainment Levels, women (%) 1998		
	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Primary	Lower secondary	secondary
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kingdom	60.5	50.9	3.4	2.6	9.6	11.5			
Bangkok	59.8	46.6	3.7	3.0	4.5	7.5	18.38	14.54	12.44
Bangkok Vicinity	61.3	52.0	3.1	2.3	5.2	9.0			
Nakhon Pathom	62.7	56.8	2.0	1.4	7.3	12.4	27.34	12.37	4.86
Nonthaburi	58.5	47.5	3.2	2.5	3.9	6.7	8.23	14.74	17.76
Pathum Thani	61.5	53.5	3.4	2.2	4.6	8.1	16	17.80	12.89
Samut Prakan	60.6	48.6	3.7	2.9	4.4	8.0	15.80	26.54	15.92
Samut Sakon	64.8	56.9	3.1	2.1	5.8	10.4	30.01	8.21	9.23
Central Region	60.4	54.2	2.9	2.0	5.5	11.1			
Chai Nat	62.4	58.0	2.3	1.5	6.2	13.8	15.28	6.93	6.27
Pra Nakhon Si Ayuthaya	56.8	51.8	3.4	2.3	5.2	9.9	15.91	15.33	12.67
Lop Buri	62.7	55.3	2.5	2.0	5.5	11.2	20.67	8.78	3.37
Saraburi	61.6	50.8	3.4	2.5	5.9	11.1	12.63	11.50	10.94
Sing Buri	60.1	56.6	2.9	1.7	4.3	10.4	12.55	11.71	7.22
Ang Thong	58.9	56.0	3.0	1.7	5.7	11.2	8.81	17.06	7.23
Eastern Region	62.1	53.1	2.5	1.8	6.4	10.9			
Chanthaburi	65.9	59.6	1.4	0.9	6.2	9.9	22.21	7.50	6.58
Chachoengsao	59.5	53.3	2.4	1.6	6.6	12.3	13.15	13.73	7.07
Chon Buri	63.0	51.4	3.0	2.3	5.8	9.1	22.07	11.96	9.29
Trat	63.0	53.7	1.0	0.8	8.5	12.0	20.50	9.88	7.16
Nakhon Nayok	59.1	48.5	3.4	2.2	6.5	13.3	23.36	6.52	5.19
Prachin Buri	61.0	52.8	2.7	2.0	6.9	11.9	16.49	13.61	5.25
Rayong	63.2	53.0	2.7	1.6	5.8	9.9	18.35	10.53	6.81
Sa Kaeo	na	na	na	na	na	na	24.56	9.93	2.46
Western Region	61.0	54.3	2.0	1.4	7.8	12.9			
Ratchaburi	60.3	53.1	2.4	1.6	7.1	12.4	20.39	7.18	4.85
Kanchanaburi	61.6	54.6	1.6	1.2	9.3	14.7	17.89	4.69	8.11
Suphan Buri	61.7	57.9	1.5	1.1	8.7	15.0	20.53	7.88	5.35
Samutshongkhram	59.7	53.7	2.6	1.8	5.8	10.2	18.86	10.25	5.07
Phetchaburi	60.0	53.1	2.6	1.8	6.3	9.5	18.24	7.81	5.49
Prachuap Kiri Kan	61.9	50.3	1.9	1.3	7.2	11.1	23.20	7.84	7.2
Northeastern Region	60.1	50.0	4.0	3.1	6.3	8.8			
Nakhon Ratchasima	58.8	46.4	3.2	2.3	6.6	11.2	12.10	12.10	4.46
Buri Ram	59.7	50.6	2.8	1.8	8.1	12.2	25.72	7.53	2.91
Surin	57.3	32.0	4.2	2.6	9.2	12.5	23.22	6.37	1.74
Sisa Ket	60.7	56.5	2.1	1.6	7.6	10.2	25.55	8.18	1.52
Ubon Ratchathani	60.0	51.5	2.0	1.5	6.2	7.5	33.41	8.58	3.71
Yasothon	63.9	60.5	2.2	1.6	4.1	4.6	29.69	6.69	3.92
Chaiyaphum	63.9	56.5	2.7	1.9	5.4	8.8	28.67	6.32	4.49
Amnat Charoen	na	na	na	na	na	na	31.36	7.87	3.72
Nong Bua Lam Phu	na	na	na	na	na	na	39.48	4.43	1.89
Khon Kaen	60.8	51.8	3.1	2.1	5.4	8.2	23.89	6.72	4.76

DRAFT

Location	Labour Force (%) 1998		Looking for job (%) 1998		Without formal education (%) 1998		Educational Attainment Levels, women (%) 1998		
	Men	Women	Men	Women	Men	Women	Primary	Lower secondary	secondary
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Udon Thani	57.6	43.7	9.4	7.1	6.3	8.1	28.79	6.06	5.52
Loei	64.5	57.3	1.4	1.2	7.2	10.3	26.95	12.25	5.33
Nong Khai	60.2	49.4	4.0	2.6	7.1	9.5	36.58	5.62	1.96
Maha Salakham	61.6	57.4	2.7	2.1	4.2	5.4	28.97	5.40	2.51
Roi Et	61.1	57.3	2.7	2.2	3.8	4.8	28.49	9.71	2.43
Kalasin	62.7	57.1	2.2	1.7	4.6	5.5	31.66	4.15	2.3
Sakhon Nakhon	58.5	43.3	6.9	4.4	5.8	7.0	31.13	6.36	2.85
Nakhon Phanom	59.1	47.4	13.7	16.1	6.6	8.7	22.25	12.54	3.3
Mukdahan	59.9	43.8	8.9	6.6	8.9	11.6	27.24	14.00	3.18
Northern Region	63.0	53.9	2.5	2.0	11.4	16.9			
Chiang Mai	64.7	53.9	1.9	1.4	14.8	19.4	14.51	12.78	5.59
Lamphun	64.7	54.9	2.1	1.4	12.5	17.2	14.82	14.55	4.2
Lampang	64.7	50.7	2.3	1.5	11.6	17.7	18.55	6.35	6.79
Uttaradit	64.1	54.7	2.3	1.7	6.4	10.2	19.29	6.76	6.07
Phrae	62.9	50.4	3.7	2.5	8.0	12.8	10.43	6.97	5.02
Nan	61.2	51.4	1.9	1.7	14.7	20.1	18.06	5.19	5.08
Phayao	64.1	50.3	2.9	2.0	13.5	20.7	21.44	6.89	5.21
Chiang Rai	62.3	51.0	2.9	2.3	17.7	24.2	18.82	7.68	6.58
Mae Hong Son	60.9	51.2	1.8	1.3	35.7	40.7	14.05	3.32	1.9
Nakhon Sawan	61.4	54.1	2.8	2.1	7.3	15.4	17.55	7.96	3.72
Uthai Thani	62.8	58.4	2.4	1.8	6.9	12.2	16.41	2.75	2.87
Kamphaeng Phet	63.6	58.0	2.8	3.3	8.6	15.5	18.82	4.76	2.7
Tak	61.0	49.4	3.6	2.7	21.9	25.5	14.39	9.00	4.19
Sukhotai	63.3	58.8	2.5	2.0	6.8	11.1	20.39	6.27	2.77
Phitsanulok	61.2	55.1	2.2	1.8	7.3	12.5	14.67	8.27	6.99
Phichit	61.6	55.4	2.9	2.1	6.5	13.8	17.99	7.27	5.15
Phetchabun	62.5	55.2	2.1	1.7	7.8	12.9	21.72	4.16	4.55
Southern Region	57.3	47.8	4.0	2.9	10.3	14.6			
Nakhon Si Thammarat	56.2	49.2	4.1	3.0	7.6	11.5	18.61	12.77	6.09
Krabi	57.0	44.5	2.8	2.3	8.1	11.4	22.27	9.68	7.41
Phangnga	59.9	42.5	2.5	1.9	7.4	11.0	23.61	7.56	2.93
Phuket	62.5	41.2	3.0	2.7	5.5	8.6	18.91	14.51	14.68
Surat Thani	59.7	52.6	3.0	2.5	5.4	9.0	22.69	7.85	9.79
Ranong	62.3	43.9	3.1	2.0	9.4	12.5	17.84	10.70	13.67
Chumphon	62.1	54.7	2.5	1.8	4.9	8.1	19.58	10.95	8.63
Songkla	57.2	48.3	4.3	3.3	9.4	14.0	18.37	12.77	9.75
Satun	55.8	39.6	3.5	3.1	11.0	16.5	22.97	8.25	6.76
Trang	57.1	49.7	3.2	2.7	7.4	11.0	24.75	11.16	6.96
Phattalung	58.2	52.7	4.0	2.9	7.2	10.5	20.66	10.15	6.21
Pattani	55.1	43.5	6.5	4.1	22.3	28.9	18.52	0.08	3.27
Yala	55.2	44.4	4.8	2.8	17.8	23.7	15.49	7.57	5.23
Narathiwat	53.4	42.1	5.4	3.1	22.6	28.9	20.91	4.69	3.76

DRAFT

Table 12 Women's Indicators by Region and Province (II)

Location	Enrollment Rates 1997, Women (%)		Contraceptive Prevalence Rate 1990(%)	Number of Children per Woman 1990	Incidence of STDs 1996, Women & Men
	Lower Secondary	Upper Secondary			
	1	2	3	4	5
Kingdom					
Bangkok	65.68	67.9	48.26	2.34	0.857
Bangkok Vicinity					
Nakhon Pathom	82.11	60.54	46.25	3.03	0.531
Nonthaburi	93.19	54.10	46.25	2.45	0.969
Pathum Thani	101.16	55.89	58.97	2.51	0.358
Samut Prakan	95.87	33.25	49.19	2.32	0.541
Samut Sakon	76.75	24.85	50.84	2.62	0.318
Central Region					
Chai Nat	67.15	37.54	65.20	2.60	0.114
Pra Nakhon Si Ayuthaya	80.52	53.98	56.83	3.07	0.409
Lop Buri	76.81	57.41	59.97	2.79	0.739
Saraburi	80.22	44.42	58.07	2.92	0.208
Sing Buri	88.44	63.01	62.74	2.69	0.209
Ang Thong	85.87	57.52	62.06	2.98	0.181
Eastern Region					
Chanthaburi	92.99	47.37	54.87	2.47	0.428
Chachoengsao	78.54	49.71	54.32	2.96	0.486
Chon Buri	96.45	67.74	50.72	2.45	0.845
Trat	79.21	46.02	57.56	2.64	0.557
Nakhon Nayok	81.35	55.19	59.22	3.19	0.167
Prachin Buri	75.00	44.94	56.97	2.95	1.222
Rayong	82.34	48.30	61.61	2.86	1.13
Sa Kaeo	92.59	35.50	na	na	0.283
Western Region					
Ratchaburi	80.01	56.23	53.71	3.03	0.087
Kanchanaburi	70.81	36.96	54.42	2.88	0.395
Suphan Buri	73.62	48.33	59.51	2.93	0.44
Samutshongkhram	75.78	45.02	53.25	3.11	0.887
Phetchaburi	85.16	56.11	57.67	3.00	0.096
Prachuap Kiri Kan	79.95	42.1	60.50	2.94	0.484
Northeastern Region					
Nakhon Ratchasima	73.29	44.72	58.92	3.39	0.473
Buri Ram	69.36	35.68	58.31	3.58	0.225
Surin	80.59	41.74	48.88	3.60	0.026
Sisa Ket	77.58	39.72	51.29	3.33	0.079
Ubon Ratchathani	67.25	36.09	58.36	3.57	0.017
Yasothon	77.50	41.93	56.25	2.95	0.02
Chaiyaphum	77.98	39.92	64.84	3.04	0.062
Amnat Charoen	69.40	32.26	58.36	na	0.014
Nong Bua Lam Phu	65.24	22.08	59.20	na	0.031
Khon Kaen	78.91	52.09	62.96	3.29	0.257

DRAFT

Location	Enrollment Rates 1997, Women (%)		Contraceptive Prevalence Rate 1990(%)	Number of Children per Woman 1990	Incidence of STDs 1996, Women & Men
	Lower Secondary	Upper Secondary			
	1	2	3	4	5
Udon Thani	70.25	38.75	59.20	3.39	0.209
Loei	72.56	41.31	67.16	2.99	0.075
Nong Khai	63.94	29.55	59.07	3.52	0.033
Maha Salakham	74.54	44.85	61.24	3.21	0.175
Roi Et	78.76	44.17	57.37	3.11	0.017
Kalasin	91.94	47.30	64.34	3.06	0.32
Sakhon Nakhon	73.18	37.12	55.68	3.31	0.01
Nakhon Phanom	72.81	36.92	55.10	3.25	0.075
Mukdahan	95.14	48.36	62.14	3.34	0.806
Northern Region					
Chiang Mai	90.31	66.47	61.60	2.43	0.104
Lamphun	93.98	57.09	68.00	2.55	0.832
Lampang	88.06	61.08	66.44	2.68	1.438
Uttaradit	75.52	49.03	67.33	2.86	0.115
Phrae	85.11	64.8	65.90	2.53	0.346
Nan	100.49	63.66	70.04	2.65	0.064
Phayao	81.91	52.02	66.97	2.72	0.483
Chiang Rai	82.72	50.64	63.01	2.62	0.128
Mae Hong Son	61.15	31.03	54.54	2.71	0.145
Nakhon Sawan	67.81	48.9	61.11	2.84	0.317
Uthai Thani	76.26	44.71	59.72	2.67	0.257
Kamphaeng Phet	65.86	33.69	63.22	3.07	0.186
Tak	73.44	44.31	56.66	2.77	0.841
Sukhotai	69.56	43.17	63.82	2.95	0.055
Phitsanulok	75.46	60.4	63.73	2.97	0.034
Phichit	65.68	42.81	59.91	3.06	0.017
Phetchabun	70.13	37.86	59.83	3.10	0.092
Southern Region					
Nakhon Si Thammarat	76.04	60.37	49.59	3.40	0.031
Krabi	81.33	40.88	51.60	3.17	1.166
Phangnga	72.23	41.15	56.86	3.20	0.399
Phuket	85.78	89.59	47.70	2.52	1.095
Surat Thani	77.51	53.25	49.35	2.98	0.399
Ranong	73.01	45.53	50.09	2.92	0.292
Chumphon	76.91	53.84	51.42	2.82	0.561
Songkla	75.22	67.8	36.17	3.06	0.062
Satun	86.05	51.23	38.38	3.43	0.016
Trang	74.12	62.74	54.55	3.35	0.264
Phattalung	75.67	58.66	45.77	3.35	0.119
Pattani	73.57	37.33	21.40	3.14	0.478
Yala	90.9	69.27	24.79	2.87	0.559
Narathiwat	66.61	35.17	24.63	2.96	0.454

DPU